

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ОДСЕК ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК И ЛИНГВИСТИКУ

**ЛЕКСИКОЛОШКИ И
ЛЕКСИКОГРАФСКИ СТАТУС
АКТУЕЛНИХ
ПОЗАЈМЉЕНИЦА У СРПСКОМ
ЈЕЗИКУ**

ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА

Ментор: Проф. др Љиљана Недељков

Кандидат: мр Кармела Ракић

Нови Сад, 2016. године

**УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ**

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

Redni broj: RBR	
Identifikacioni broj: IBR	
Tip dokumentacije: TD	Monografska dokumentacija
Tip zapisa: TZ	Tekstualni štampani materijal
Vrsta rada (dipl., mag., dokt.): VR	Doktorska disertacija
Ime i prezime autora: AU	Karmela Rakić
Mentor (titula, ime, prezime, zvanje): MN	Prof. dr Ljiljana Nedeljkov, redovni profesor u penziji
Naslov rada: NR	Leksikološki i leksikografski status aktuelnih pozajmljenica u srpskom jeziku
Jezik publikacije: JP	Srpski
Jezik izvoda: JI	srp. / eng.
Zemlja publikovanja: ZP	Srbija
Uže geografsko područje: UGP	Novi Sad
Godina: GO	2016.
Izdavač: IZ	autorski reprint
Mesto i adresa: MA	Bijeljina, Republika Srpska

Fizički opis rada: FO	(broj poglavlja 7/ stranica 208 / slika / grafikona 3/ referenci 104/ priloga 16)
Naučna oblast: NO	Lingvistika
Naučna disciplina: ND	Leksikologija, leksikografija
Predmetna odrednica, ključne reči: PO	Leksikologija, leksikografija, leksika, leksema, pozajmljenica, odrednica.
UDK	Obavezan unos (cena 400,00 – odlukom Saveta FF)
Čuva se: ČU	FILOZOFSKI FAKULTET, Centralna Biblioteka
Važna napomena: VN	
Izvod: IZ	<p>U radu se razmatra status aktuelnih pozajmljenica u srpskom jeziku iz perspektive leksikologije i leksikografije. Za potrebe ovog razmatranja prikupljen je korpus od 1000 pozajmljenica ekscerpiranih iz relevantnih štampanih medija. Prvi dio rada, nakon osnovnih, uvodnih napomena o predmetu i cilju istraživanja, bavi se teorijskim postavkama koje se tiču pozajmljenica u leksikološkoj i leksikografskoj literaturi. U narednom segmentu rada objašnjava se metodologija primijenjena u radu, te se opisuju izvori za ekscerpciju leksike. Zatim slijedi analitički dio u kome se analizira ekscerpirana leksika na fonološkom, morfološkom, tvorbenom, leksikološkom, semantičkom i pravopisnom nivou. Time se pokazuje adaptiranost pozajmljenica na različitim jezičkim nivoima, i odnos savremene srpske leksikografije prema ovom značajnom segmentu aktuelne leksike srpskog jezika. Posebni dijelovi rada izdvojeni su za osvrt na problem višečlanih leksema, i zatim za strukturu rječnika. Razmatranje se završava zaključnim napomenama, u kojima se daje pregled cjelokupnog rada, i skreće se pažnja na otvorena pitanja. Najobimniji dio rada je rječnik aktuelnih pozajmljenica u srpskom jeziku. U ovom istraživanju se pokazalo da relevantna leksikološka i leksikografska literatura, kao ni leksikografska praksa ne obuhvataju u dovoljnoj mjeri vrlo slojevit i kompleksan nanos strane leksike u savremenom srpskom jeziku.</p>
Datum prihvatanja teme od strane NN veća: DP	Na sjednici Veća Filozofskog fakulteta 13.9.2013. prihvaćena je tema doktorata i podnijet je izvještaj o podobnosti teme, kandidata i mentora.
Datum odbrane: DO	

<p>Članovi komisije: (ime i prezime / titula / zvanje / naziv organizacije / status) KO</p>	<p>predsednik: član: član:</p>
---	--

University of Novi Sad
Key word documentation

Accession number: ANO	
Identification number: INO	
Document type: DT	Monograph documentation
Type of record: TR	Textual printed material
Contents code: CC	Doctoral dissertation
Author: AU	Karmela Rakic
Mentor: MN	Ljiljana Nedeljkov
Title: TI	Lexicological and lexicographical position of the current loanwords in the Serbian language
Language of text: LT	Serbian
Language of abstract: LA	eng. / srp.
Country of publication: CP	Serbia
Locality of publication: LP	Novi Sad
Publication year: PY	2016.
Publisher: PU	author
Publication place: PP	Bijeljina, Republic of Srpska

Physical description: PD	7 chapters, 208 pages, 3 tables, 104 references, 16 attachments
Scientific field SF	Linguistics
Scientific discipline SD	Lexicology, lexicography
Subject, Key words SKW	Lexicology, lexicography, lexis, lexeme, loanword, entry.
UC	
Holding data: HD	
Note: N	
Abstract: AB	<p>The thesis discusses the position of the current loanwords in the Serbian language from the lexicological and lexicographical point of view. The corpus of 1,000 loanwords excerpted from the relevant press has been collected for this study. After some basic and introductory comments on the subject and the goal of the research, the first part of the thesis deals with theoretical statements concerning loanwords in lexicological and lexicographical literature. The following segment of the study explains the methodology applied in practice and describes the sources of the excerpted lexis. The next is the analytical part where the excerpted lexis is analysed on the levels of phonology, morphology, word formation, lexicology, semantics and orthography. It is used to show the adaptability of loanwords to different linguistic levels and approach of the contemporary Serbian lexicography towards this significant segment of the current lexis in the Serbian language. Some specific parts of the thesis have been selected as the review of the issue of composite lexemes, as well as the structure of the lexicon. The study is ended with the concluding notes where the overview of the complete thesis is given and the attention is drawn to the open questions. The most extensive part is the lexicon of the current loanwords in the Serbian language. This research has shown that relevant lexicological and lexicographical practice do not adequately comprise quite layered and complex accumulation of foreign lexis in the contemporary Serbian language.</p>
Accepted on Scientific Board on: AS	9.13.2013.
Defended: DE	
Thesis Defend Board: DB	president: member: member:

Садржај

1	Уводне напомене.....	9
1.1	Уопштено о раду.....	9
1.2	Предмет и циљ истраживања.....	10
1.3	Очекивани исходи.....	12
2	Основне теоријске и термилошке поставке	15
2.1	О публицистичком функционалном стилу	15
2.2	Неуједначеност назива за лексику страног поријекла у српском језику.....	17
2.3	О терминима лексема и ријеч.....	18
2.4	Позајмљенице у лексиколошкој и лексикографској теорији	19
3	Методологија испитивања и извори лексичке грађе	27
3.1	Методологија рада.....	27
3.2	Извори.....	28
3.2.1	Политика	29
3.2.2	НИН	29
3.2.3	Недељник	29
3.2.4	Глориа.....	29
3.2.5	Политикин забавник.....	30
3.2.6	Вечерње новости	30
4	Анализа лексичког корпуса	31
4.1	Уводна објашњења	31
4.2	Фонолошка анализа	32
4.3	Морфолошка анализа	34
4.4	Творбени принципи.....	43
4.5	Лексиколошка питања.....	56
4.6	Правописна питања	74
5	Статус вишечланих лексема	76
6	Структура рјечника.....	81
7	Закључне напомене.....	84
7.1	Синтеза рада.....	84
7.2	Отворена питања.....	88
	РЈЕЧНИК.....	90
	ПРВИ ДИО	90
	ДРУГИ ДИО.....	177
	Скраћенице.....	182
8	Библиографија.....	184
8.1	Извори.....	184
8.2	Цитирана литература.....	184
8.3	Читана литература	187
9	Рјечници.....	190
9.1	Рјечници страних ријечи.....	190
9.2	Дескриптивни рјечници	190
9.3	Остали рјечници.....	191
	Прилози из извора за ексерпцију лексичке грађе.....	192

Лексиколошки и лексикографски статус актуелних позајмљеница у српском језику

Резиме

У раду се разматра статус актуелних позајмљеница у српском језику из перспективе лексикологије и лексикографије. За потребе овог разматрања прикупљен је корпус од 1000 позајмљеница ексцерпираних из релевантних штампаних медија. Први дио рада, након основних, уводних напомена о предмету и циљу истраживања, бави се теоријским поставкама које се тичу позајмљеница у лексиколошкој и лексикографској литератури. У наредном сегменту рада објашњава се методологија примијењена у раду, те се описују извори за ексцерпцију лексике. Затим слиједи аналитички дио у коме се анализира ексцерпирана лексика на фонолошком, морфолошком, творбеном, лексиколошком, семантичком и правописном нивоу. Тиме се показује адаптираност позајмљеница на различитим језичким нивоима, и однос савремене српске лексикографије према овом значајном сегменту актуелне лексике српског језика. Посебни дијелови рада издвојени су за осврт на проблем вишечланих лексема, и затим за структуру рјечника. Разматрање се завршава закључним напоменама, у којима се даје преглед цјелокупног рада, и скреће се пажња на отворена питања. Најобимнији дио рада је рјечник актуелних позајмљеница у српском језику. У овом истраживању се показало да релевантна лексиколошка и лексикографска литература, као ни лексикографска пракса не обухватају у довољној мјери врло слојевит и комплексан нанос стране лексике у савременом српском језику.

Кључне ријечи: лексикологија, лексикографија, лексика, лексема, позајмљеница, одредница.

Lexicological and lexicographical position of the current loanwords in the Serbian language

Abstract

The thesis discusses the position of the current loanwords in the Serbian language from the lexicological and lexicographical point of view. The corpus of 1,000 loanwords excerpted from the relevant press has been collected for this study. After some basic and introductory comments on the subject and the goal of the research, the first part of the thesis deals with theoretical statements concerning loanwords in lexicological and lexicographical literature. The following segment of the study explains the methodology applied in practice and describes the sources of the excerpted lexis. The next is the analytical part where the excerpted lexis is analysed on the levels of phonology, morphology, word formation, lexicology, semantics and orthography. It is used to show the adaptability of loanwords to different linguistic levels and approach of the contemporary Serbian lexicography towards this significant segment of the current lexis in the Serbian language. Some specific parts of the thesis have been selected as the review of the issue of composite lexemes, as well as the structure of the lexicon. The study is ended with the concluding notes where the overview of the complete thesis is given and the attention is drawn to the open questions. The most extensive part is the lexicon of the current loanwords in the Serbian language. This research has shown that relevant lexicological and lexicographical practice do not adequately comprise quite layered and complex accumulation of foreign lexis in the contemporary Serbian language.

Key words: lexicology, lexicography, lexis, lexeme, loanword, entry.

1 Уводне напомене

1.1 Уопштено о раду

Ово је рад писан за потребе одбране докторске тезе, а резултат је обимних, вишегодишњих припрема и истраживања из области лексикологије савременог српског језика. Испитивање се тиче лингвистике, њене уже научне области лексикологије, као и самосталне научне дисциплине лексикографије савременог српског језика.

Као што се може закључити из наслова, *Лексиколошки и лексикографски статус актуелних позајмљеница у српском језику*, рад је у домену синхроне лексикологије. Дескриптивног је карактера и у њему су представљени резултати теоријских проучавања, истраживања релевантне литературе из области лексикологије и лексикографије, затим промишљања, анализе и закључци као резултати емпиријског испитивања лексичког корпуса, базе овог рада.

Испитује се један сложени лексички слој, лексика страног поријекла у српском језику који је прималац, те рецепција ове лексике у односу према правописним, фонолошким, морфолошким, творбеним, лексичким и семантичким законитостима српског језика, као и став лексиколога и лексикографа према овом значајном сегменту савременог српског лексикона. Опредијелили смо се да извори за ексцерпцију буду релевантни штампани медији, што у погледу функционалног раслојавања језика мармира предметну лексику у оквиру публицистичког стила. То истовремено значи и припадност дате лексике стандардном језику у јавној употреби. Ради лакшег прегледа нашу предметну лексику представимо сљедећом табелом.

карактеристика	маркираност
синхроност	+
дијахроност	-
стандардно	+
нестандардно	-
домаће	-
страно	+
опште	+
посебно	-

Табела бр. 1

Важно је нагласити да се ради о функционалном стилу који има изузетно снажан утицај на формирање језичког стила просјечног говорника српског језика. Наиме, сматрамо да је медијски дискурс лако доступан, и да се управо

путем овог језичког нивоа обликује језичка стварност просјечног говорника српског језика. **Р. Драгићевић** пише, позивајући се на истраживања А. Костића (2004) о менталном лексикону: „Закључио је да узорак дневне штампе најбоље пресликава односе вероватноћа појединачних речи у менталном лексикону. То значи да ако је за неко изучавање потребна контрола фреквенције речи, ваља користити вероватноће изведене из овог функционалног стила, односно, језик дневне штампе највише одговара језику који употребљавамо у свакодневном општењу.” (Драгићевић, 2010: 51).

У оквиру тог језичког нивоа фокус истраживања био је на позајмљеницама, односно, лексемама које су у цјелини или ма којем творбеном елементу страног поријекла. То је уједно био основни критеријум, за разматрање лексема при ексцерпцији, док је слједећи био тај да ли је лексема забиљежена као засебна одредница у релевантним дескриптивним и рјечницима страних ријечи и израза¹.

Да бисмо постигли валидне резултате, неопходно је било да анализу урадимо на основу репрезентативног лексичког узорка. Прије свега ту се има у виду обим лексичког корпуса, а затим и критеријуми по којима је лексика ексцерпирана. Рачунамо да је обим задовољавајући јер лексичка база овог рада броји 1000 лексема, што је адекватна основа на којој бисмо могли прихватити изведене закључке. Евентуални пропусти у ексцерпцији и анализи могли би се свести на ниво очекиване статистичке грешке.

Рад се састоји из неколико цјелина. У уводним напоменама рада истичемо основне информације у вези са типом, структуром, резултатима које очекујемо и значајем. Потом је било неопходно осврнути се на терминологију којом смо се служили, као и на проблеме, како теоријске тако и практичне, који су се отварали у процесу рада. Затим смо у слједећем одјељку дали кратак осврт на владајуће ставове у литератури у вези са питањем позајмљеница уопште. Даље смо се фокусирали на методологију рада, те објаснили методе којима смо се служили у овом раду. Најобимније је централно поглавље и односи се на анализу ексцерпираних грађе. Лексика је анализирана са различитих језичких аспеката, при чему смо у сваком појединачном одјељку на крају истицали добијене резултате заједно са отвореним питањима. У посљедњем дијелу су закључне напомене, а након тога слиједи рјечник лексема које смо анализирали.

1.2 Предмет и циљ истраживања

У језику штампаних медија примјетан је значајан удио лексема страног поријекла које нису потврђене у рјечницима савременог српског језика, нити рјечницима страних ријечи. Постојећи рјечници нису у обиму који одговара језичкој стварности обухватили лексику страног поријекла, односно, нису досљедно забиљежена сва лексичка гнијезда, све врсте ријечи, нити сви типови лексема. Чињеница је да нема довољно адекватних дескриптивних рјечника ни рјечника страних ријечи у којима би се ово стање могло испитати,

---

¹ Критеријуме за избор лексичког корпуса детаљно ћемо изложити у одјељцима *Методологија рада*, и *Анализа лексичког корпуса*, *Уводна објашњења*..

као ни довољно теоријских радова који се баве овом облашћу. Намјера нам је провјерити овим истраживањем све лексиколошке и лексикографске проблеме у вези са страном лекском које смо учили приликом избора теме.

С обзиром на то да су лексикологија и лексикографија релативно нове научне области, барем у србистици, било је очекивано да ће се већ на самом почетку рада отворити бројна питања и тешкоће, које се углавном односе на недовољан опус релевантне стручне литературе. Ту се прије свега мисли на недостатак монографских истраживања савременог српског лексикона, јер су се испитивања до сада углавном односила на истраживања у области дијалектне лексике и дијалектологије.

Тако **И. Клајн** констатује да су до краја 20. вијека „лексичке теме изазивале много мање интересовања него граматичке, фонетске и правописне.” (Клајн, 1998: 38). Радови из лексикологије, према тврдњама аутора, углавном се односе на „старији, народни језик или језик појединих књижевника, а не на савремени.” (Клајн, 1998: 38). И **Љ. Недељков** запажа: „Позајмљеницама из старијег периода српског језика бавили су се лингвисти различитих профила, има неколико монографија и велики број научних радова који су посвећени германизмима, романизмима, грецизмима, мађаризмима и речима из других језика који су директно или индиректно утицали на српски језик.” (Недељков, 2013: 46). Али на другом мјесту уочава: „Иако је доста писано о позајмљеницама из неоријенталних језика, чини се да оне у нашој теоријској лексиколошкој литератури нису добиле оно место које им припада у лексикону српског језика.” (Недељков, 2015: 974).

Т. Прћић сматра да нам недостаје „разних врста једнојезичних и двојезичних, општих, специјализованих и терминолошких речника, изузетно недостајућих и преко потребних овој земљи, свим њеним језицима, свим њеним струкама и свим њеним културама. Списак таквих речника, кад би био направљен, био би далеко дужи од списка постојећих квалитетних речника. Посебно нам недостаје модеран општи речник данашњег српског језика, у штампаном и електронском облику, који би био заснован на ресурсима Српског националног корпуса, од најмање 100 милиона речи савременог писаног и говорног језика” (Прћић, 2012: 260). На истом мјесту у наставку он пише о неразвијеној култури употребе рјечника и приручника, рјешавања језичких недоумица, која за последицу има управо лоше стање у језику. У том смислу може се рећи да је сваки рад са тематиком из савремене српске лексике драгоцјен.

Само летимичним прегледом литературе којом смо се служили у овом раду, лако се запажа да су најбројнији радови који се баве испитивањем једног сегмента позајмљеница у савременом српском језику, англицизмима. **Т. Прћић** наводи цијели низ радова, али који се баве искључиво англицизмима, док су запостављене актуелне позајмљенице из других језика: „У тим пројектима, исувише бројним да би овде били појединачно побројани, обрађена је употреба англицизама у српском језику и њихова адаптација на свим нивоима, у регистрима и терминологијама рачунарства, интернета и мобилних комуникација, економије, финансија, банкарства, рекламирања, науке, медицине, спорта, моде, забаве, туризма и другим.” (Прћић, 2012: 255-256).

Са друге стране, настојали смо недостатак литературе схавити као изазов, јер отвара могућност да се истраживач слободније, али и одговорније, бави неистраженом области.

Када је ријеч о сврси истраживања, треба рећи да постоји неколико циљева које желимо постићи. Идеја о самом предмету истраживања појавила се спонтано, као потреба да се испита недовољно истражена област позајмљеница у савременом српском језику које су незабиљежене у релевантним рјечницима.

То значи да је основни циљ, како и сам наслов тезе говори, да се на одабраном корпусу испита какав је лексиколошки и лексикографски статус позајмљеница у савременом српском језику, које су домен примјене нашле у језику штампаних медија различитих тематских профила. Пошто је ријеч о медијском дискурсу намијењеном широком и хетерогеном аудиторијуму, ми заправо испитујемо онај лексички слој којим се свакодневно служи просјечан говорник српског језика који није билингвалан. Стварајући овакав корпус, који није потврђен у постојећим рјечницима српског језика, долази се до другог важног циља, потенцијалне базе позајмљеница која се може у неком будућем раду прикључити постојећим рјечницима.

Осим тога, у области савремене српске лексикологије и лексикографије недостаје системских, свеобухватних истраживања, тако да је заправо непознаница какве нијансе и обресе поприма позајмљени корпус у савременом српском лексикону. То значи да је један од циљева и да се барем дјелимично освијетли ова област српске лингвистике.

Утврђујући статус позајмљеница у постојећим рјечницима, увиђају се и нови проблеми у досадашњој лексикографској пракси, иако о томе постоје неки значајни радови. Одговарајући на ове проблеме пружа се могућност унапређивања рада у лексикографији и лексикологији уопште. У том смислу разумијемо и размишљање **Твртка Прћића** поводом рада на *Речнику новијих англицизама* (в. библиографију): „Поред ових шест циљева, аутори су имали још један, потајно прижељкивани, лексикографски циљ, а то је да овим *Речником* подстакну израду сличних специјализованих и терминолошких речника мањег и средњег обима. Тај циљ делимично је остварен, захваљујући лексикографским истраживањима неких наших постдипломских и докторских студенткиња и студената” (Прћић, 2012: 254). Зато сматрамо да једно истраживање овакве врсте може бити добра и обимна основа за даља испитивања у овој области. Студиозна анализа незабиљеженог лексичког корпуса пружа нове информације о лексичком фонду, нарочито о једном сегменту који није испитан. Наравно, када се формира репрезентативна лексичка база, то омогућава лакше полазиште у другим испитивањима. Поред тога, могуће је регистровани корпус искористити да би се отворила нека нова питања из домена српске лексикологије и лексикографије.

1.3 Очекивани исходи

Прво очекивање које смо имали у вези са лексикографским и лексиколошким истраживањем у овом раду јесте да је посао веома захтјеван, да бављење језиком из ових аспеката значи разматрање цјелокупне језичке структуре. У то нас увјерава и **Згуста** већ на првим страницама свог *Приручника лексикографије* (Згуста, 1991: 21).

Т. Прћић с тим у вези пише како лексикографски рад код нас није цијењен: „Речници се код нас не уважавају довољно, ни у струци, ни у

просветној бирократији, ни у друштву уопште, осим, можда, речникâ страних речи и енглеско- српских општих речника – ваљда због тога што одгонетање значења речи поступком мисаоне и осећајне дедукције не урађа баш увек жељеним циљем. Лексикографски рад не сматра се научним радом, него, у најбољем случају, стручним, попут превођења, мада досад нико није образложио зашто – ваљда зато што тамо нема реторти, зупчаника, формула, патената, нових сојева, сорти или раса и других класичних стереотипа „праве” науке у домаћој свести.” (Прћић, 2012: 258). На истом мјесту он тврди да се овим послом баве ентузијастички, вукови самотњаци, чији рад је допринос науци и култури уопште.

Наводе ових аутора смо и потврдили у процесу прикупљања грађе, формирања рјечника у свим фазама, а касније и у процесу анализе која захтијева фонолошку, морфолошку, творбену, лексиколошку, семантичку и правописну интерпретацију.

Претпоставља се да ће ово истраживање потврдити неке очекиване резултате, поред тога што ће свакако бити и оних који се теже предвиђају. Неки од очекиваних исхода су слjedeћи.

Очекујемо да ће се показати значајан удио позајмљеница у савременом српском језику. Тај удио по претпоставци варира у зависности од извора, што је опет условљено типом штампаног медија (тематиком, циљном групом, профилем текстова).

Такође се претпоставља да значајан дио позајмљеница које су у свакодневной употреби у језику штампаних медија није забиљежен у актуелним рјечницима. То значи да овај лексички нанос не подлијеже кодификацији стандардног српског језика, што оставља простор недоумицама, дилемама, тиме и погрешкама у свакодневной употреби.

У комуникацијском каналу ми пратимо вербалну поруку на нивоу лексеме коју шаље пошиљалац, у овом случају штампани медиј, а прималац је широки и хетерогени слој који бисмо могли свести на просјечног говорника српског језика који није билингвалан. Можемо поставити питање које врсте шума се појављују у процесу преношења информација (непрепознавање облика, значења). Важно је да комуникацијски шум буде сведен на што мањи ниво, како би пренос поруке од пошиљалоца ка примаоцу био што успјешнији. Имамо ли у виду удио нерегистроване, тиме често и непознате, стране лексике у овој врсти комуникације, поставља се питање колико је просјечан прималац у стању да разумије поруку. Прегледом смо установили да заступљеност позајмљеница варира у текстовима, као и у изворима.

Тошовић каже да је примјетно настојање у новинарском стилу да читалац, слушалац и гледалац са што мање напора и у што краћем времену декодира информацију (Тошовић, 2002: 140), иако опет каже да је новинска информација увијек са одређеним фоном иза себе, у суштини тенденциозна, те је понекад и свјесна дезинформација (Тошовић, 2002: 121). Ово се свакако односи на садржај информације, али се различит вид дезинформације и манипулације може произвести и примјеном језичких средстава која прималац поруке није у стању да декодира.

Селективно биљежење лексема у постојећим рјечницима изоставља одређене лексичке групе, с обзиром на различите критеријуме. Очекује се да су прије свега проблематичне вишечлане лексеме, затим одређене врсте ријечи какве су девербативне именице, прилози итд.

Предметна лексика је у овом раду анализирана на различитим језичким нивоима, па на сваком од њих имамо извјесна очекивања у резултатима анализе. На морфолошком нивоу очекујемо већи удио именица женског рода са значењем *potina agentis*, јер су све очигледније у медијском дискурсу. У погледу поријекла страних лексема очекујемо пораст броја англицизама, о чему се доста говори и у стручној и у лаичкој јавности².

Треба имати у виду и узрочно-последичну везу која постоји у односу између одабраних извора за ексцерпцију лексичке грађе и састава рјечничког корпуса који је предмет анализе. Наиме, пошто је у питању лексика добијена ексцерпцијом из штампаних медија, дневног или недјељног типа, различите тематике, очекивано је да лексика заступљена у њима буде карактеристична за актуелне проблеме и теме о којима се пише у медијима. С тим у вези је већа заступљеност лексема одређених семантичких поља, која опет варира од медија до медија и с обзиром на тип текста.

---

² Ми смо детаљније разматрали ставове о позајмљеницама из енглеског језика у поглављу *Лексиколошка питања*.

2 Основне теоријске и термилошке поставке

2.1 О публицистичком функционалном стилу

Љ. Недељков објашњава да увијек треба имати на уму шири аспект језика када се испитује лексика: „За истраживање неког аспекта лексике треба имати у виду да је језик медијум испољавања културе, односно култура је изражена кроз језик и културна димензија језика долази до изражаја највише кроз лексичку из појединих области човековог живота и рада.” (Недељков, 2013: 46).

С обзиром на то да су нама као језички извори послужили штампани медији, овдје ћемо сагледати шири контекст језичке реалности из које смо ексцерпирани лексичку за анализу. Подсјећамо да се ради о синхронизацијском испитивању српског језика које се тиче медијског писаног дискурса, **публицистичког функционалног стила**. Ријеч је о стандарднојезичком функционалном стилу, чија је основна функција информативна, што значи да основу овог стила чини стандардни језик. То даље имплицира да смо при одређивању извора за ексцерпцију лексике имали у виду и функционално раслојавање језика. С тим у вези треба се осврнути и на основне теоријске поставке, о чему код нас најдетаљније пише **Тошовић** (2002).

У разматрању особености публицистичког функционалног стила кренућемо од елементарне дефиниције функционалног стила, за који аутор пише да је „апстрактни макросистем типичних елемената излучених из сличних или подударних текстова (исказа).” (Тошовић, 2002: 11). Након исцрпне анализе свих елемената који утичу на функционално-стилско раслојавање језика, дефиниција се усложњава па се коначно констатује да су „функционални стилови екстралингвистички условљене системске реализације језика у одређеним областима људске дјелатности, односно у функцији тих дјелатности, са специфичном интралингвистичком (парадигматском и синтагматском) структурираношћу, математичко-статистичком закономјерношћу (фреквенцијом и вјероватноћом употребе језичких средстава), мањом или већом традиционалношћу и историјском заснованошћу.” (Тошовић, 2002: 65). Оваквим одређењем стила смо се руководили у раду, не улазећи подробније у разматрање функционално-стилског раслојавања, већ се само водећи задатим оквиром.

Специфичност предметних извора огледа се и у томе што се ради о писаном тексту, јер се такав вид језика у многоме разликује од усменог. Такође је публицистички стил специфичан по томе што је увијек окренут масовном примаоцу (Тошовић, 2002: 132), што даље условљава да „стил треба да у доступној, разумљивој форми презентира садржај.” (Тошовић, 2002: 299).

Поред тога што у свом приступу функционалним стилима даје врло исцрпан преглед њихових особености, као и функционално-стилског диференцирања језика уопште, информације се тичу стилских карактеристика, што је и очекивано, док се даје врло кратак и уопштен увид у лексичку, морфолошку и синтаксичку структуру публицистичког функционалног стила. Тако можемо констатовати да нам недостаје литературе и о језику публицистичког функционалног стила.

Публицистички функционални стил врло је специфичан у односу на остале, жанровски је разноврстан, а **Тошовић** разликује у оквиру овог стила новинарски и новински подстил, при чему се први односи на језички израз новинара и оних који се баве новинарством, а други на стил писања новина и часописа (Тошовић, 2002: 301), односно, новинарски и уско публицистички (Тошовић, 2002: 96). Затим уочава различите жанрове обухваћене овим подстиловима:

- информативни (чланак, краћа и шира информација, хроника, преглед, саопштење, интервју, извјештај и сл.),
- аналитички (уводник, коментар, осврт, критика, приказ, рецензија и сл.),
- књижевнопублицистички (репортажа, памфлет, фељтон, и сл.),
- енигматски (укрштеница, ребус и др.),
- стриповни (стрип) (Тошовић, 2002: 97-98).

Извори којима смо се ми служили за ексцерпцију лексичке грађе разликују се и по томе да ли су оријентисани на ужи или шири круг читалаца. С тим у вези издвајају се два извора³, Глориа⁴ и Политикин забавник, јер је први усмјерен на женску читалачку публику, а други на дјецу и тинејџере. Ову чињеницу треба имати у виду, јер „(полна информација) представља интерес за анализу новинарског стила због тзв. женске штампе, која се према најновијим истраживањима, у много чему разликује од мушког начина писања (у избору садржаја, одбиру језичког материјала, структурисању грађе и сл.)” (Тошовић, 2002: 118).

Једна од специфичности публицистичког стила је и богат избор ванјезичких функционалних појачивача, као што су фотографије, цртежи, карикатуре и сл. (Тошовић, 2002: 150)⁵.

Посебност публицистичког стила, како **Тошовић** тврди, јесу и различити видови редунације. Аутор с тим у вези каже: „Стварању нулте редунације посебно доприноси изостављање глагола и употреба, у нашем језику, крњег перфекта.” (Тошовић, 2002: 163)⁶.

Аутор истиче још неке карактеристике језика публицистичког стила – обилато се користи номенклатурна лексика (географски називи, патроними, званични називи функција и титула), скраћенице. (Тошовић, 2002: 311).

---

³ У одјелку *Извори* дали смо детаљне информације о сваком од медија из којих смо ексцерпирани лексиком.

⁴ Овај извор је штампан латиницом, али су лексеме из њега ексцерпирани у нашем корпусу, заједно са контекстом, писане ћирилицом, осим оних примјера који су у оригиналу наведени из западноевропских језика и уврштени у латинични корпус (в. детаљније у одјелку *Анализа лексичког корпуса, Уводна објашњења*).

⁵ Оваква екстралингвистичка средства у неким случајевима могу да допринесу разумијевању семантике лингвистичког средства, лексеме, као што је у нашем случају примјер са одредницом *персонализација* (в. поглавље *Лексиколошка питања*).

⁶ У морфолошкој анализи забиљежили смо најмањи удио глагола од промјенљивих врста ријечи, несразмјерно мали у односу на придјеве и именице. Могуће је један од разлога објаснити и овом особеношћу публицистичког функционалног стила. Истовремено биљежимо једно истраживање Љ. Недељков у коме је сличан омјер када су у питању појединачне врсте ријечи (детаљније у поглављу *Морфолошка анализа*).

Свакако је примјетно да жанросвка разуђеност публицистичког стила условљава и језичку издиференцираност, те би се с тим у вези могли извести и закључци о карактеристикама појединих жанрова. Међутим, пошто је очигледно да се извјестан број позајмљеница понавља у различитим изворима и различитим жанровима, поставља се питање да ли можемо добити релевантне закључке у нашем истраживању, јер је очигледно да се највећи број позајмљеница билежи у извору који је први обрађен, а касније се тај број због понављања смањује. У том случају било би неопходно примијенити другачију методологију ако бисмо жељели добити податке о специфичностима појединих извора или жанрова.

2.2 Неуједначеност назива за лексику страног поријекла у српском језику

Позајмљенице нису новина у српском језику. О позајмљивању у српском/српскохрватском језику пишу различити аутори. То никако не значи да је статус позајмљеница код нас, нарочито у савременом језику, једноставан или једностран. Ми овдје запажамо два питања на која ћемо се осврнути. Први проблем чине извјесна термилошка варирања, која за собом доносе и различито дефинисане појмове. Други проблем представља однос према позајмљивању у језику о чему ћемо писати у наредном одјелку.

Термилошку неуједначеност примјећује и **Љ. Недељков**: „У нашој лингвистичкој литератури нема јединственог и општеприхваћеног термина за овакав вид попуњавања лексикона. Имамо: *позајмљенице* (Дробњак, 2011; Клајн 2003; Ристић 2012), *посуђенице* и *позајмљенице* код Шипка, 2006, те *посуђенице* и *туђице* код Згуста 1991.” (Недељков, 2015: 973, фуснота).

Шипка, пишући о посуђивању као о једном од инфлузивних процеса попуњавања и развоја лексикона, условљених друштвено-историјским приликама, разликује појмове *одомаћенице – посуђенице* које говорници одређеног језика не осјећају као стране, и *туђице – посуђенице* које говорници осјећају као стране (Шипка, 1998: 85). Сличним терминима се служи и **Згуста**, пишући о позајмљивању у вези са неологизмима који се могу формирати под утицајем другог језика или коришћењем неких његових елемената. Тако издваја три типа у процесу интерференције са страним језиком; директно преношење страног елемента, *посуђенице – стране ријечи*, (прилагођеног или неприлагођеног на различитом степену), стране ријечи које се не осјећају као страни елементи одомаћене *посуђенице/етимолошки стране ријечи*, и насупрот томе „неприлагођена или само благо прилагођена страна ријеч која је још јасно обиљежена као страни елемент и која се тако и осјећа може се звати *туђица*.” (Згуста, 1991: 172-173).

Бугарски каже да такве ријечи можда нису ни потребне, а *позајмљеницама* назива оне ријечи чија је адаптација поодмакла (Бугарски, 1995: 135-136).

Клајн пише о разлици коју су лингвисти раније правили између *туђица* и *позајмљеница*, али каже да је данас прихватљивије размишљање о континуираној скали од сасвим туђег до сасвим адаптираног, с обзиром на фонетске, графичке, морфолошке и семантичке карактеристике (Ивић, Клајн, Пешикан, Брборић, 1991: 153).

Ми ћемо се у овом раду служити термином **позајмљеница** који стоји и у наслову наше теме. За нашу анализу није пресудна дистинкција између одомаћених и експлицитно страних ријечи, те је предмет нашег интересовања свака лексема која није у потпуности из српског лексичког фондуса и која у њему лексикографски није потврђена.

2.3 О терминима лексема и ријеч

Овдје ћемо одмах термилошки одредити и шта подразумевамо у овом раду под појмом **лексема**, а с обзиром на ставове у литератури и дистинктиван однос према појаму **ријечи**. Овим питањем бавили су се многи аутори, а ми ћемо дати сажетак појединих запажања. **Д. Гортан-Премк** ријеч/лексеми дефинише: „**Реч** је, како је ми одређујемо према нижем морфемском и вишем синтаксичком нивоу, најмања самостална јединица лексичког система, коју чини лексичка морфема оформљена граматичком морфемом односно семантички конкретизована морфема, или творбена морфема оформљена творбеним формантом, или најмање две творбене основе оформљене граматичком морфемом или творбеним формантом, и која је способна да учествује у формирању синтаксичких јединица.” (Гортан-Премк, 2004: 16-17). У односу према појму **лексема** каже: „Ми ћемо реч као нереализовану лексичку јединицу звати лексемом, а реализовану лексемом у одређеној семантичкој реализацији.” (Гортан-Премк, 2004: 37).

Однос дистинкције међу појмовима на принципу општег значења и конкретних реализација установио је и **Шипка**, разликујући **лексеми** и **алолексу** „лексеми, као вриједност у језику, суму и именитељ свих реализација, од њених алолекса, свих појединачних појављивања у реализацији система.” (Шипка, 1998: 12) што је потврдила и **Р. Драгићевић** (Драгићевић, 2010: 38).

С. Ристић дефинише **лексеми** као основну јединицу лексичког система у укупности својих облика и значења, која се по морфолошком саставу углавном подудару са ријечју, па се термин **ријеч** равноправно употребљава са термином лексема (Ристић, 2001: 85).

За **Прћића** је лексема основна јединица лексикона, која обједињује форму, функцију, садржину, самосталну употребу, због чега има статус прототипа језичког знака. За ријеч каже да је појам који припада традиционалној употреби, недовољно прецизан, предтеоријски и нема термилошку вриједност (Прћић, 1997:12). Даље наводи да се термином лексема (потпуније, **ријеч-лексема**) означава „апстрактна јединица лексикона, утврђене форме, функције, садржине и употребе, коју на плану изражаја, у различитим окружењима, реализују различити облици (или потпуније, **речи-облици**)” (Прћић, 1997: 16-17).

Односом ових двају појмова, са јасно наглашеном дистинкцијом између њих, бави се и **Драгићевић** (2010) која се и сама осврће на радове различитих аутора у вези са овим питањем. У овом раду ћемо се одлучити за одређење разлике међу појмовима ријеч и лексема, с обзиром на конкретну реализацију са једне, и свеукупност облика и значења са друге стране, управо као код **Р.**

Драгићевић: „Лексема је језичка јединица под којом се подразумевају сви граматички облици и сва значења једне речи.” (Драгићевић, 2010:35).

У корпус за наше истраживање ушле су све оне лексеме које нису забиљежене као засебне одреднице у постојећим дескриптивним и рјечницима страних ријечи, које су забиљежене са измијењеним фонетизмом, морфолошким карактеристикама, правописним разликама, или са другачијим значењем у односу на постојеће у рјечницима. У систематизацији стварности корпусна лексика припада лексици којом се обиљежавају фундаментални појмови из човјековог свакодневног живота.

2.4 Позајмљенице у лексиколошкој и лексикографској теорији

С обзиром на то да је у анализи неопходно кренути од постојећег стања, морамо се осврнути и на актуелно стање у српској лексикологији и лексикографији. Наше истраживање тиче се лексикографског и лексиколошког статуса позајмљеница у савременом српском језику, што значи да треба испитати статус овог сегмента српске лексике у релевантним лексикографским издањима и у релевантној лексиколошкој литератури.

Ми ћемо се усредсредити на дескриптивне рјечнике, рјечнике страних ријечи, те теоријску литературу из домена савремене српске лексикологије и лексикографије. Према расположивим подацима, како смо већ и наводили, у српској лексикографији недостаје рјечника свих обима, типова, намјене. Нарочито су проблематични дескриптивни рјечници савременог језика, термилошки рјечници, електронски рјечници. **Стана Ристић** запажа да је српска лексикографија у основи још увијек традиционална и да заостаје за другим срединама, посебно у дескриптивној и двојезичној лексикографији, са радним темпом који је непримјерен савременом добу (Ристић, 2001: 87). Постоји свега неколико адекватних једнојезичких рјечника које смо у овом раду могли консултовати у вези са проблемом савременог српског језика и проблемом позајмљеница (в. библиографију). Чак и у раду са таквим рјечницима показало се да они не прате најновије лексичке промјене у српском језику, поред тога што смо констатовали да нису у довољном обиму обухватили позајмљенице ни из ранијег периода позајмљивања лексике.

Посебан проблем представља доступност постојећих рјечника. Наиме, чињеница је да нам недостају рјечници у најдоступнијој, електронској форми, што би могло да буде од пресудног значаја за српску лексикографију у будућности. Такође недостаје и теоријских радова који се баве статусом позајмљеница у савременој лексикографији и лексикологији.

Један од критеријума у одабиру лексике која ће послужити као основа анализе у овом раду, јесте и тај да лексема није забиљежена у релевантним једнојезичким рјечницима. Сам рјечник ексцерпираних лексема дат је у посљедњем дијелу рада. Тиме што је лексема уврштена у предметни корпус једним дијелом се већ потврђује њен статус, јер то значи да претходно није забиљежена у датом облику, или није адекватно лексикографски обрађена. О томе ће још бити више ријечи у другом дијелу рада, али ћемо овдје указати на ријечи **Клајна** и **Шипке** из њиховог *Великог речника страних речи и израза*.

У предговору аутори наводе да је у последње вријеме преузет из страних језика велики број ријечи, нарочито из енглеског (Клајн, Шипка, 2008: 15). Аутори такође тврде да постојећи рјечници страних ријечи не обухватају све наносе који се појављују у српском језику: „Нову грађу коју доносе ти речници, међутим, не обухвата у целини, поготово не с одговарајућом лексикографском обрадом, ниједан наш општи речник страних речи, а ни речници нових речи нису све побележили, па су остале необрађене у нас неке већ сасвим обичне позајмљенице” (Клајн, Шипка, 2008: 15).

Ми се у потпуности слажемо са овом констатацијом, јер смо се у провјери лексике у рјечницима и сами увјерили у непотврђеност новијих, али и неких старијих позајмљеница. Међутим, такође смо констатовали да наши рјечници, па ни овај о коме је ријеч, иако је један од најновијих, опет не биљеже све стране лексичке наносе. Мање то чуди ако се има на уму брзина којом се лексикон попуњава страним наносима и стање наше лексикографије, али и даље остају необрађене и непотврђене, како то аутори рекоше, сасвим уобичајене позајмљенице. Овај проблем се односи на цијеле типове лексема, или врсте ријечи какве су девербативне именице, придјиви, те најкомплексније, вишечлане лексеме о чему ћемо детаљније писати у аналитичком дијелу рада.

Када је ријеч о лексиколошкој литератури, ту ћемо направити детаљнији преглед ставова. Прикупљањем и ишчитавањем литературе може се закључити да је један од већих проблема релативно мали број релевантних радова из ове области. Чак и летимичним прегледом литературе може се закључити да се, када је ријеч о позајмљивању у савременом српском језику, већина радова тиче англицизама у српском језику. Међутим, проблем у вези са позајмљеницама и њиховим статусом далеко је комплекснији, и никако се не може поистовијетити са једним његовим сегментом. Позајмљивање англицизама је вјероватно најочигледнији примјер позајмљеница у данашње вријеме, али је то само један у низу проблема у вези са позајмљивањем у српском језику. С обзиром на то, појавио се један велики изазов. Ради се о томе да је изузетно тешко бавити се озбиљним истраживањем, уз недовољно релевантне теоријске литературе на коју се може ослонити. Овдје дајемо кратак преглед малобројних радова који се односе на ову област.

Цјелокупну прегледану литературу подијелићемо у неколико цјелина, с обзиром на тематику којом се рад бави. Треба кренути од општих ставова о позајмљеницама и процесима позајмљивања у језику, затим се осврнути на терминологију која преовладава у овој области лексикологије, литературу која се тиче поријекла позајмљеница, те осталих нивоа лексичке анализе.

Позајмљивање је могуће посматрати на различитим језичким нивоима. Нас у овом раду занима позајмљивање на нивоу лексике, које је и најочигледније. Када је ријеч о ставовима према позајмљивању, запажамо двоструку подвојеност и у стручним круговима и у широј јавности. У првом случају са једне стране је повика на најезду позајмљеница, а са друге апел да се овом питању приступа осмишљено, студиозно. Други правац размишљања тиче се опште повике на страну лексике, у односу према чињеници да су позајмљенице све очигледније у српском језику.

Т. Прћић с тим у вези доноси једну сложенију констатацију, коју преносимо у цјелини: „И тако настаје један занимљив парадокс: намерна или ненамерна језичка ксенофилија једног дела корисника српског језика, пошљалаца поруке, која се у овом случају испољава као језичка англофилија,

англomанија или, најтачније, англохолизам (уп. Прћић 2005 / 2011a), доводи код другог дела корисника, прималаца поруке, до изазване, или индуковане, језичке ксенофобије, односно језичке англофобије, а онда и ксенофобије уопште, јер немали број људи не разуме оно што им се говори и пише (истини за вољу, не разумеју све ни они који им то говоре и пишу), а оно што не разумеју доживљавају као претњу или опасност, које се прибојавају и временом према њој развијају одбојност – и управо то је срж проблема тзв. страних речи и у српском и у другим језицима: не разумем их и зато их не волим (а не разумем их зато што нема ко да ме њима научи).” (Прћић, 2012: 258).

Шипка нам тако показује непримјерену, прекомјерну, погрешну, на крају и накарадну употребу на примјеру само једне стране ријечи – бренд (Шипка, 2005).

Филиповић на позајмљивање гледа као на један од начина попуњавања лексичких и семантичких празнина у неком језику. Празна мјеста у вокабулару неког језика могу се попунити било творбом нових ријечи од постојећих елемената, било позајмљивањем страних ријечи из једног од страних језика, или мијењањем значења постојећих ријечи, додавањем новог значења (Филиповић; 1986: 17).

Према Филиповићу термин посуђивање, односно, позајмљивање у језику потиче од Сапира (1921) који је под тим подразумијевао преузимање ријечи из страних језика (Филиповић, 1986: 28). Аутор наводи да се о овом феномену раније говорило као о мијешању језика (Филиповић, 1986: 19-28) и одређује га, на нивоу лексичког позајмљивања, као релацију између језика даваоца и језика примаоца (Филиповић, 1986: 38).

У истраживању ћемо кренути и од ставова **Р. Филиповића** и других старијих аутора, преко, становишта и дефиниције лингвистичке контактологије за коју **Ајдуковић** каже да је „самостална лингвистичка дисциплина која изучава механизме језичког контакта два или више језика под одређеним друштвено-историјским условима и која пројектује моделе који те механизме објашњавају.” Он даље наводи да „предмет лингвистичке контактологије јесу језички контакти, језички сукоби, билингвизам, мултилингвизам, превођење, усвајање других језика, сви облици интерференције, питање транскрипције страних назива за предмете и појаве, стране речи, позајмљенице, туђице, калкови и др. (Ајдуковић, 2003: 1). Аутор о предмету лексичке контактологије даље наводи: „Проучавањем адаптација лексичке јединице у контакту на разним нивоима, као и лексикографским описом њихове адаптације бави се лексичка контактологија. Основну јединицу лексичке контактологије представља **лексички изам** или **лексичка контактема**.” (Ајдуковић, 2003: 3). Основне јединице лексичке контактологије дефинише: „Контактема је активирани и/или пресликани елемент језика даваоца у језику примаоцу на одређеном језичком нивоу.” (Ајдуковић, 2003: 6). „Изам је реч која је прошла потпуну, готово потпуну или слободну адаптацију.” (Ајдуковић, 2003: 8).

И **Фекете** нам саопштава да је у духу језика потреба да се стално мијења, да се лексички фонд богати новим ријечима и то преузимањем ријечи из других језика, што је једноставније, мада многи, особито лаици неоправдано мисле да то није добар начин, док је други творење нових ријечи на основу домаћег језичког потенцијала (Фекете, 2011: 193). Аутор говори о оправданости позајмљивања када се појави неки нови производ или термин за

који наш језички систем не може сопственим ресурсима створити адекватну ријеч. По његовом мишљењу такве ријечи се преузимају најчешће заједно са значењем из изворног језика, немотивисане су, те им је значење недовољно познато, што ствара отпор (Фекете, 2011: 274-275). И он сматра оправданим замјерке када се за страним ријечима посеже без стварних потреба.

Милка Ивић веома оштро коментарише језички пуризам и неосновану повику на неологизме (претходно се позивајући првенствено на најновије лексеме под утицајем енглеског језика): „Поменути, у стручне проблеме недовољно упућени а национално претерано „узаврели”, појединци заговарају, наравно, и доследан прогон неологизама, тј. иностраних назива које људи укључују, некад обавезно, а некад по личном избору, у свој изражајни фонд.” (Ивић, 2007: 8). У наставку она образлаже овакав став чињеницом да сваки појединац треба да бира језичка средства према потребама, те да прогон неологизама по сваку цијену више штети него што користи, подсјећајући нас и на добре писце из прошлости који су обогатили српски језик и туђицама, са немалом муком (Ивић, 2007: 8-9).

Када је у питању однос према страним утицајима **Клајн** каже да су „и српски и хрватски језички стандард у послератном периоду остали широко отворени према лексичким утицајима са стране.” (Клајн, 1998: 42). **М. Шипка** истиче да су отвореност и прихватање различитих утицаја са стране, уз одсуство самоодбрамбеног чистунства, били одувјек обиљежје српског стандардног језика и одлика најистакнутијих његових корисника и истраживача (Шипка, 2006: 169). Аутор даље говори о потреби за кодексом којим би се регулисала основна начела употребе стандардног српског језика, а међу којима су и начело селективне отворености и начело динамичности. За прво каже: „његовање отворености према корисним утицајима других језика и других култура, уз стручно контролисано, селективно прихватање оних елемената који доприносе богаћењу и функционалном усавршавању српског стандардног језика... уз сузбијање појединачних штетних пуристичких настојања, која никада нису била својствена српском стандардном језику ни српској језичкој култури у цјелини, на једној, и организован отпор најезди страних ријечи и израза којима се потискују из употребе сасвим добре домаће ријечи, на другој страни” (Шипка, 2006: 172). У вези са другим начелом на истом мјесту истиче омогућавање и подстицање језичког стваралаштва у сваком погледу, посебно у смислу богаћења рјечника, те усклађивања постојећих норми са савременим потребама друштва и културе, без претјеривања и пренагљивања.

Позитиван став према позајмљивању има и **Бугарски**: „Комуникацијско и културно зближавање народа у модерној комуникацији прати и језичко приближавање, нарочито у доминантном слоју тзв. интернационалне лексике.” (Бугарски, 1995: 63). Даље наводи да је „штетна и начелна повика на стране речи. Потпуно чистих језика у свету нема, а тзв. стране речи поуздан су знак цивилизације и без њих се напосто не би могло. Треба осуђивати једино неумерену и незналачку употребу таквих речи...” (Бугарски, 1995: 65-66).

У вези са отвореношћу према позајмљивању **С. Филиповић – Ковачевић** констатује: „Интересантно је да је међу европским језицима српски језик најотворенији за преузимање енглеских речи, за њим следе немачки и холандски, док су међу најзатворенијим језицима француски и пољски, о чему сведочи студија о поступцима адаптације назива електронских уређаја у десет европских језика (Панић – Лалић – Прћић 2005).” (Филиповић – Ковачевић,

2011: 248). Ауторка такође наводи да је прије свега неколико деценија српски језик показивао већу инвентивност у процесу творбе, док се данас махом преузимају готове ријечи из енглеског, што је мање креативно. Ми одсуство инвентивности доводимо у везу и са актуелним проблемима у културно-образовном систему који се између осталог манифестују и једном општом небригом о језику, те мањак језичког знања временом доводи и до мањка језичких способности.

Клајн каже да англицизми у српски језик, као и свуда, све брже пристижу након 1945. године (Клајн, 1998: 44), те да туђице свеукупно након 1945. дају претежни дио нових ријечи (63% одредница у рјечнику Клајн из 1992) (Клајн, 1998: 46), констатујући при том „да није у питању `најезда` или `поплава страних речи`, како би то приказали пуристи, него недовољне стваралачке моћи домаћег вокабулара.” (1998: 46). И **Бугарски** наводи да је утицај енглеског језика најјачи (Бугарски, 1995: 135).

Шипка на посуђивање гледа као на један од ванфондовских, уточних, инфлусивних процеса, мијењања, односно, развоја лексикона, поред творбе и калкирања (Шипка, 1998: 58).

На статус позајмљеница у неком језику свакако утиче и њихова адаптација у језику примаоцу. О адаптираности позајмљеница у српском језику **Р. Драгићевић** каже да је у пропорционалној вези са полисемијом и деривацијом. Оне лексеме које нису развиле полисемију и деривацију су неадаптиране, док развијена полисемичност и деривација показују већу прилагођеност, па самим тим такве лексеме заузимају централније мјесто у лексичком систему (Драгићевић, 2010: 33).

М. Алановић се осврће на позајмљенице у српском језику доводећи у питање њихов савремени статус и стабилност, прихватајући запажања о њиховој бројности са резервом и разликујући „активан и пасиван корпус, жив и заборављен, стандардан и нестандардан.” (Алановић, 2006: 600).

Како можемо закључити стручна јавност, од старијих аутора, до савремених познавалаца језика, већином гледа на позајмљивање као на један редован језички процес богаћења лексичког фондуса, уколико је оправдано, зналачко, контролисано, промишљено.

Једно од битнијих питања у вези са позајмљивањем је питање директног и индиректног језичког контакта. Поставља се питање који језик сматрамо језиком даваоцем, да ли је то језик примарног поријекла лексеме, или језик посредник, који је у другом или неком наредном контакту дао лексему језику примаоцу. Ову недоумицу налазимо и код **Р. Драгићевић**, јер каже да лексикографи нису увијек сигурни треба ли да наведу језик из кога је нека ријеч дошла у српски језик, или из кога потиче (Драгићевић, 2010: 30-31). Сличну двојбу можемо уочити и у етимолошком приступу у ВРСРИ, који је нама послужио као један од главних извора за етимологију корпусне лексике (в. поглавље *Структура рјечника*). И **Алановић** говори о разлици између директног и индиректног позајмљивања. Директно је без језика посредника, што утврђујемо ако позајмљеница нема никаквих карактеристика језика посредника и ако у њему није забиљежена, док је индиректно са језиком посредником (Алановић, 2006: 601).

Ми смо се одлучили за вишеструки етимолошки приступ. За сваку лексему за коју постоји податак о примарном језику даваоцу наводили смо лик лексеме у језику из кога потиче, као и један или више секундарних језика посредника и то у обрнутом смјеру, од посљедње контактне варијанте лексеме до изворног

лика. У том смислу правимо јасну дистинкцију између језика даваоца, језика посредника и језика примаоца. У овом ланцу језичких контаката видимо језик давалац као језик поријекла ријечи, али се не смије изоставити информација ни о језику посреднику, који је често лексеми преузету у једном лику мијењао и просљеђивао у другој форми новом језику примаоцу.

Позајмљивање може бити у директним културолошки контактима који неминовно воде ка језичким контактима, као што је био случај контаката српског језика са турским или њемачким. Могући су и утицаји језика једних на друге и онда када културе нису у непосредном додиру, као што је данас случај са енглеским и српским. Ми смо у нашем корпусу потврдили позајмљивање из великог броја језика, чак и оних са којима српска култура нема ни најмањих додира (в. поглавље *Лексиколошка питања*).

Лексику у овом раду посматрамо из угла језика примаоца, провјеравајући њену прихваћеност, адаптираност и потврђеност на лексиколошком и лексикографском плану. Управо потврђеност на овим језичким нивоима показатељ је статуса лексеми која је позајмљена из неког језика даваоца. Све док се лексеми не региструју у релевантним рјечницима, оне су практично полувидљиве у језику примаоцу, односно, егзистирају у некој сфери језичке реализације, али практично нису дио кодификованог лексичког фондуса језика примаоца.

Вратићемо се на однос према позајмљеницама у српском језику, да бисмо показали ставове у литератури према највидљивијем типу позајмљеница у савременом језику, англицизмима. Пуристички ставови, иако генерални, чини се ипак, данас се највише односе управо на лексику поријеклом из енглеског језика. Ми смо, између осталог, бавећи се етимологијом у раду показали да то још увијек није доминантна струја у преузетом корпусу, иако јесте у порасту (поглавље *Лексиколошка питања*).

Слично потврђује и **Р. Драгићевић**, износећи податак да је Ђ. Оташевић прикупио збирку од неколико десетина хиљада неологизама, према критеријуму да ли је лексема забиљежена у неком од рјечника савременог српског језика, и констатовао да свега 3% од његовог корпуса сачињавају англицизми, а највећи број чине деривати (Драгићевић, 2010: 188).

Код **Шипке** можемо прочитати да позајмљивање из енглеског језика није специфичност српског/српскохрватског, што је и очекивано: „Енглески је чврсто преузео улогу интернационалног језика, па српскохрватски није никакав изузетак у односу на већину других свјетских језика у том погледу.” (Шипка, 1998: 88).

За **Филиповића** англицизми су нешто шире одређени као свака лексичка јединица која је поријеклом из енглеског језика (Филиповић, 1986: 192).

Када је ријеч о питању поријекла позајмљених лексеми, узмеће се у обзир монографије о различитим страним утицајима, а издвојићемо овдје неколико ставова **Твртка Прћића** о англицизмима, којима се аутор највише бавио у новије вријеме код нас. С тим у вези пише о „anglocoolturnom jezičkom ponašanju, koje je najuočljivije na planu leksike, pre svega u vrlo učestaloj i napadnoj a neretko i pogrešnoj upotrebi anglicizama. Pod terminom anglicizam ovde se podrazumevaju dve osnovne grupe jezičkih jedinica. Na prvom mestu to su leksičke jedinice (tj. reči i afiksi) koje su ili preuzete iz engleskog jezika u srpski (npr. monitoring, pripejd, daunloudovati), ili se u srpskom javljaju podstaknute uticajem engleskog jezika, a izvorno su najčešće latinizmi.” (Прћић, 2006: 530).

Запажа се да је **Твртко Прћић** нешто подозривији од осталих аутора у односу према позајмљивању из енглеског језика, истина прије свега кад је у питању непромишљена и неоправдана употреба англицизама: „Штавише, све нападније коришћење неоправданих и сасвим неоправданих англицизама узима све више маха и тако умногоме доприноси даљој хибридизацији српског језика и учвршћивању англосрпског, тј. једне нове и врло посебне врсте српског језика који (све више) одступа од својих норми и (све више) бива употребљаван према нормама енглеског језика.” (Прћић, 2004: 123).

На другом мјесту опет веома оштро упозорава: „Англосрпски, тада тек неформално најављен, сада се већ неповратно учврстио и све неспутаније и незауостављивије јача и буја у свим областима и на свим нивоима, не само због неконтролисаног прилива англицизама, него, још више, због мање очигледних, али итекако заступљених, појава: устаљивања дословно преведених речи, синтагми и читавих реченица из енглеског језика, остављања писаних англицизама у енглеском оригиналу, писања великог почетног слова у свим члановима вишечланих назива и наслова, писања децималне тачке, мастер студија, мастер студената и мастер радова, шампонâ два у један и кафâ три у један, а језичког знања, интересовања и одговорности нула у један. Ово јачање и бујање не потпомажу само надрипреводиоци, недоучени медији, језички неприпремљени стручњаци, него и део лингвистичких професионалаца, који су, на њихову срамоту, потпуно равнодушни према нашој свакодневној језичкој пракси и огрешењима, својим и туђим, о језичку норму, не само ону везану за употребу англицизама, него уопште.” (Прћић, 2012: 257).

У предговору *Речнику новијих англицизама* он пише о једном од могућих разлога употребе англицизама: „Бојазан да у датом контексту српска реч неће одговорати у потпуности енглеској и нужност да се што пре нађе реч за нови појам подстичу све интензивније преузимање енглеских речи. Оне се понекад употребљавају паралелно са српским речима или оним страног порекла а већ одомаћеним, али их још чешће истискују.” (Прћић, 2011: 7).

Прћић класификује англицизме по различитим критеријумима. Он говори о енглеском језику као допунском у односу на српски и каже да се англицизми јављају унутар, поред и изнад српског (Прћић, 2004: 114).

На крају ћемо приказати укратко статус позајмљеница на два нивоа, лексиколошком и лексикографском, с обзиром на релевантну лексиколошку литературу, и потврђеност ексцерпираних позајмљеница у адекватним рјечницима. Ради лакшег прегледа табеларно ћемо приказати односе.

ЛЕКСИКОЛОШКА ПИТАЊА	ЛЕКСИКОГРАФСКА ПИТАЊА
Позајмљивање у лингвистици уопште, и конкретно у српском језику	Потврђеност позајмљеног лексичког слоја у рјечницима
Питање поријекла позајмљеница	Проблем етимологије у рјечницима
Проблем вишечланих лексема у лексиколошкој и лексикографској теорији ⁷	Проблем вишечланих лексема у рјечницима
Недостатак литературе о лексиколошкој обрађености позајмљеница	Проблем (не)потврђености одређених група ријечи (девербативне именице, придјиви, адвербијализовани придјиви, именице изведене моционим суфиксом) ⁸

Табела бр. 2

Прикупљени корпус позајмљеница за потребе овог рада класификоваће се на основу литературе о систематизацији стварности (систематски рјечник, концептуална лексикографија), а руководићемо се и теоријом семантичких микропоља **Н.И. Толстоја** која је била најзаступљенија приликом прикупљања грађе код нас. У овом раду служићемо се појединим доменима теорије семантичких микропоља Н.И.Толстоја. Водиће се рачуна да све тематске цјелине у лексикону српског језика буду подједнако обухваћене истраживањем, што се може постићи уважавањем систематизације стварности и хиперонимско – хипонимских односа, суштинске Толстојеве идеје о семантичким пољима. Морају се уважити и екстралингвистички фактори који су битни за заступљеност тематских цјелина у различитим изворима.

⁷ Овом питању смо у наставку рада посветили посебан одјељак.

⁸ О проблемима појединих врста ријечи писали смо у одјељку *Морфолошка анализа*.

3 Методологија испитивања и извори лексичке грађе

3.1 Методологија рада

У овом сегменту описаћемо све методе којима смо се служили у испитивању статуса позајмљеница и писању рада. Сходно обиму и сложености истраживања процес се одвијао у неколико сукцесивних етапа.

Први корак након избора и дефинисања теме био је детаљан преглед литературе. Било је неопходно направити селекцију у постојећој литератури, и одабрати ону која на било који начин може да освијетли проблеме у вези са нашом темом. Одабрану литературу требало је након тога детаљније прегледати да би се стекао увид у постојеће стање и приступ лексичком слоју који је предмет наше анализе.

Након тога је направљен избор извора за ексцерпцију лексике. Изворе смо бирали имајући у виду неколико критеријума. Прво смо се одлучили да то буду штампани медији, сматрајући њихову лексику довољно репрезентативним узорком за извођење различитих врста закључака, а саме штампане медије технички подесним извором за рад. Затим је било важно одабрати релевантна издања, озбиљну и квалитетнију дневну и недјељну штампу, те штампу различитих циљних група и различитих тематских структура, како би се добио што хетерогенији корпус и како би узорак лексике што више одговарао језичкој реалности.

Слиједило је детаљно ишчитавање и маркирање свих лексема које одговарају критеријумима какве смо поставили у вези са корпусном лексиком. Ти критеријуми су: страном поријекло лексеме у цјелини, или у бар једном од њених творбених елемената, непотврђеност лексеме у нашим рјечницима, непотврђеност вишечлане лексеме којој је бар један од чланова страног поријекла, измијењеност фонетизма или морфолошког облика, непотврђеност семантике коју смо забиљежили.

У наредној фази рада све маркиране лексеме провјераване су у релевантним и доступним рјечницима (в. библиографију), без обзира на фреквенцију у савременом језику, препознавање облика или значења. Испоставило се да је неопходно сваку лексему досљедно провјерити у рјечницима, јер се често дешавало да у рјечницима нису потврђене неке лексеме које су веома фреквентне и чији нам је облик познат, као и значење употребљено у контексту.

Све оне лексеме које нису потврђене у овом процесу провјере, постале су предмет нашег корпуса. Тако смо методом тоталне ексцерпције добили лексичку базу од 1000 лексема, позајмљеница, адекватну за анализу и извођење закључака у вези са статусом овог лексичког слоја у савременом српском језику.

Затим смо приступили различитим нивоима лингвистичке анализе. Лексеме су обрађене из угла фонолошких процеса, морфолошких питања, творбених законитости, те лексиколошких односа. Један краћи сегмент анализе посветили смо и правописним питањима.

На крају сваког од ових сегмената дали смо закључке до којих смо дошли у анализи, а у сваком од ових питања правили смо и осврте на потврде наших ставова које смо нашли у релевантној литератури.

3.2 Извори

Као што је већ речено, сви закључци у овом раду простичу из аналитичког рада на ексцерпираним корпусу од 1000 лексема. Корпус је ексцерпиран из релевантних штампаних медија, различитог тиража, фреквенције објављивања, тематике, концепта, циљне групе којој је намијењен, писма, обима, уређивачке политике, односа према језику. Тиме се постиже да је у истраживању обухваћен онај лексички слој који је намијењен најширем, хетерогеном аудиторијуму, просјечном говорнику српског језика који није билингвалан. Предмет овог рада је да покаже какав статус позајмљенице забиљежене у штампаним медијима, у јавној употреби језика, имају у лексиколошкој/лексикографској теорији и пракси. Иако није примарни предмет истраживања, из анализе се може закључити и колика је фреквенција позајмљеница у српском језику.

Када говоримо о изворима, треба имати на уму и фреквенцију позајмљеница, те структурну разноврсност лексике у сваком од њих појединачно. Такође постоје разлике и с обзиром на тематику текста, с обзиром на то да ли се ради о ауторском тексту, колумни, интервјуу, репортажи и сл., као и с обзиром на то да ли је текст намијењен, мушкарцима, женама, дјечи, широком аудиторијуму, или уско профилисаној публици, што су све особености публицистичког стила.

Штампа која нам је послужила као извор ексцерпције излази на територији Републике Србије, односно, ријеч је о медијима који се на истој територији и штампају. Анализирана је лексика озбиљнијих дневних новина, недјељника, часописа, специјализованих магазина. Грађа је ексцерпирана из извора који обухватају временски период од 16.8.2013. године (Политика) до 19.6.2015. (Вечерње новости). Предмет ексцерпције је шест штампаних медија, четири ћирилична (Политика, Вечерње новости, НИН, Политикин забавник) и два латинична (Недељник, Глориа). Од тог броја извора, четири су из 2013. године, два из 2015. Приликом планирања овог рада претпоставили смо да ће бити неопходно ексцерпцијом обухватити већи број штампаних медија. Међутим, испоставило се да је фреквенција позајмљеница у предметним изворима већа од предвиђене, те да би рад постао сувише опширан уколико бисмо се држали планираног концепта. Зато смо одредили обим који смо сматрали репрезентативним.

Када се ради о одабраним изворима, испитана су цјелокупна издања од прве до посљедње странице сваког извора, дакле сва лексика која је у текстовима доступна било ком читаоцу новина. На самом крају рада (в. *Прилози из извора за ексцерпцију лексичке грађе*) дато је по неколико скенираних страница из сваког извора појединачно. У наставку ћемо детаљније описати основне карактеристике сваког појединачног извора.

3.2.1 Политика

Први извор из кога смо ексцерпирали лексику био је дневни лист Политика, најстарије дневне новине у Србији. Излази од 1904. године у Београду. По профилу се убраја у дневно-политичке новине. Лист има више специјализованих редовних додатака. „Политика” излази у три издања, са штампаним тиражом већим од сто хиљада. Продаје се у Србији и земљама бивше Југославије. Анализиран је број 35837, од петка, 16. 8. 2013. године. У штампаном издању, као ни на интернет-страници Политике, нема податка о томе да ли је ангажован лектор. Анализиране новине имају 32 стране и додатак о некретнинама Моја кућа од 12 страна, што укупно чини 44 стране. Новине су штампане ћирилицом.

3.2.2 НИН

НИН (Недељне информативне новине) су недјељне новине. По профилу се убрајају у политичко-информативне новине. Излазе од 26. јануара 1935. године. Послије 26 бројева новине су забрањене. Поново излазе од 7. јануара 1951. године. Анализиран је примјерак од 22. августа 2013. године, број 3269. Новине се штампају ћирилицом, али има и латиничних сегмената (углавном рекламе). Према неким подацима тираж НИН-а је око 20 000. Према подацима са официјелног сајта НИН се продаје, поред Србије и земаља бивше Југославије, и у неколико европских земаља, као и у Америци. Нема података о лектору ни у новинама, ни на званичној страници на интернету. Новине имају укупно 72 стране. Текстови су тематски подијељени у неколико цјелина, које нису увијек сталне, а неке од њих су: уводник, за НИН, ништа ни о чему, светска елита за НИН, интервју, економија, бизнис клуб, реч недеље, прикази, постекологија, итд.

3.2.3 Недељник

Недељник су недјељне новине. Анализиран је број 88, од 19. до 26. септембра 2013. године. Новине су информативно-политичког типа. Штампане су латиницом. Лектор је Миља Лукић. Новине имају 64 стране, подијељене у различите тематске цјелине. Нема података о тиражу или периоду када су почеле излазити.

3.2.4 Глориа

Глориа је специјализовани недјељни часопис за жене, који се издаје под лиценцом за Србију и Црну Гору. Новине се штампају латиницом. Имају укупно 108 страна, а текстови су подијељени у неколико тематских цјелина. Анализиран је број 537 од 17. септембра 2013. године. На сајту стоји податак да лектуру ради Ива Миловановић. Нема података о тиражу и времену када је новина почела излазити.

3.2.5 Политикин забавник

Политикин забавник је специјализовани недјељни часопис за дјecu школског и тинејџерског узраста. То је издање предузећа Политика из Београда, које истовремено објављује и најстарије дневне новине. Часопис излази петком, од 28. фебруара 1939. године, а година издавања је LXXVII. Обрађен је број 3284 од 16.1.2015. Часопис се штампа ћирилицом, има укупно 68 страна. Истовремено се штампају издања за Белгију, БиХ, Велику Британију, Грчку, Њемачку, Италију, Македонију, Холандију, Аустрију, Швајцарску, Словенију, Шведску, САД, Француску, Хрватску и Црну Гору. У часопису нема података о томе да ли је ангажован лектор. Текстови су тематски подијељени у неколико цјелина. Нема података о тиражу.

3.2.6 Вечерње новости

Вечерње новости су дневне новине. Штампају се у Београду и излазе већ 62 године, под слоганом дневних новина са највећим тиражом. По профилу се убрајају у дневно-политичке новине, у којима су текстови тематски уређени. Анализиран је број од 19. 6. 2015. године, са дневним тиражом од 165. 141 примјерка. Има укупно 40 страна. У самим новинама нема података о томе да ли новине имају лектора. Података о лектору нема ни на званичној страници Вечерњих новости на интернету. Новине су штампане ћирилицом, али има неких краћих сегмената, попут реклама, огласа који су писани латиницом.

4 Анализа лексичког корпуса

4.1 Уводна објашњења

У овом одјељку предочићемо по којим критеријумима смо радили анализу ексцерпираних лексика. Определили смо се да предмет анализе буде лексика општег типа, што значи да нисмо разматрали властите именице (осим у случају када се ради о неким општепознатим појмовима, нпр. *Насин*, *Хашки трибунал*, *Апенинско полуострво* и сл.), изоставили смо и скраћенице (осим када су интегрални дио вишечлане/сложене лексеме као један од њених чланова, нпр. *ХИВ позитиван*, *ЛГБТ популација* и сл.).

Тако су маркиране све лексеме које се састоје од стране префиксалне, коријенске, или суфиксалне морфеме. Када се ради о вишечланим лексемама, предмет анализе су све вишечлане лексеме код којих постоји нека морфема страног поријекла, или је барем један од чланова страног поријекла. Све маркиране лексеме је након тога било неопходно испитати с обзиром на то да ли су корпусне лексеме одговарајућих дескриптивних рјечника и рјечника страних ријечи, чији попис смо навели у литератури. Тек након исцрпне провјере у рјечницима, уколико лексема у њима није потврђена као самостална одредница у идентичном фонолошком и морфолошком облику, те са истим значењем забиљеженим у нашем контексту из извора, сврставали смо је у корпусну лексику за анализу.

Наредни корак био је формирање корпусног рјечника од 1000 одредница, лексема одабраних по претходно описаним критеријумима, који чини базу овог рада. Корпус је подијељен у двије цјелине. Прва, знатно већа цјелина, састоји се од ћириличног корпуса и броји 936 појединачних одредница, позајмљеница које су фонолошки и морфолошки адаптиране. Лексеме су ексцерпирани из ћириличних извора као и из латиничних, ако нису написане у изворном фонетском лику језика из кога су преузете. У том случају сврставали смо их у други дио корпуса. Друга цјелина је мања, чини је латинични корпус и броји 64 појединачне одреднице. У овај дио су сврстане све лексеме које су у изворима, и ћириличним и латиничним, писане латиницом у изворном фонетском облику језика из кога су позајмљене. То су лексеме из западноевропских језика, махом англицизми, неадаптирани или само дјелимично адаптирани у српском језику. У поступку анализе посебно смо анализирали овај дио корпуса, јер се због специфичности не може сагледавати на исти начин као адаптиране позајмљенице, али се свакако морају сагледати, пошто је очигледно да се ради о лексичком корпусу који је позајмљен.

Пошто се ради о специфичној лексици која није потпуно или уопште адаптирана фонолошки, морфолошки или творбено у систем српског језика, приликом анализе корпуса морали смо уважавати ове карактеристике. У сваком случају, евидентно је да у савременом српском језику, барем када је у питању штампа, постоји овај лексички слој са којим се мора рачунати када се анализирају позајмљенице, да би закључци били што валиднији.

Било је неопходно на овакав начин подијелити грађу из следећих разлога. Пошто је теза писана ћириличним писмом, појавило се питање како у ћирилични корпусни рјечник увести одреднице које су у изворима писане

латиницом, нарочито оне које су писане у изворном фонолошком лику сходно језицима из којих потичу. Тако смо ријешили да све лексеме из ћириличних извора писане ћирилицом тако и пишемо, као и оне лексеме из латиничних извора које је могуће писати ћиричним писмом, док смо лексеме из свих извора писане у изворном фонолошком лику језика из којих потичу уврстили у засебан латинични корпус. С обзиром на писмо, други дио корпуса уређен је абecedним редом. Проблем са диграфима је један од потенцијалних проблема на које је указао и **Шипка** пишући о поретку одредница у рјечнику (Шипка, 1998: 141).

На основу анализе предметне лексике посматраћемо статус позајмљеница у лексикографији и лексикологији савременог српског језика. Анализа лексике урађена је с обзиром на фонолошке, морфолошке, творбене и лексиколошке критеријуме. У посебном дијелу осврнућемо се и на неколицину правописних недоумица које су у вези са позајмљеном лексиком.

У наредним поглављима представићемо појединачне нивое језичке анализе.

4.2 Фонолошка анализа

У овом дијелу рада лексиком ћемо обухватити фонолошким анализом. С обзиром на основну тему рада (лексиколошки и лексикографски статус позајмљеница), наша фонолошка запажања биће ограничена на одређена питања. Навешћемо критеријуме на основу којих ћемо урадити фонолошку анализу, а у овом одјељку коментарисаћемо и специфичне фонолошке дублете. Пошто лексеме у рјечнику нису обиљежене акцентима, овим нивоом фонолошке анализе нећемо се бавити. То оправдавамо чињеницом да смо ексцерпирали грађу из писаних медија, те да у том смислу акценти нису предмет језичке реализације. Пошто се ради о веома озбиљном фонолошком нивоу, питање акцента новијих позајмљеница у српском језику је посебан предмет анализе, који би у овом случају превазишао оквире предметног истраживања.

Тако ћемо се осврнути на следеће фонолошке нивое:

1. адаптираност лексема на фонолошком нивоу
2. специфичности одређених сугласничких и самогласничких група
3. гласовне промјене

Цјелокупан корпус броји 1000 лексема, подијељених у два сегмента, 936 ћириличних, и 64 латиничне одреднице. Сагледавши наш предметни корпус позајмљеница на нивоу фонолошких карактеристика, дошли смо до следећих закључака.

Када су у питању лексеме из ћириличног корпуса, може се запазити да су на фонолошком нивоу све адаптиране у систем српског језика, изузимајући акценатске карактеристике којима се нисмо бавили из наведених разлога.

Гласовне промјене досљедно се примјењују у писању позајмљеница у ћириличном корпусу, чиме се такође показује прилагођеност фонолошким систему српског језика.

Лексеме из латиничног корпуса, писане у изворном латиничном облику⁹, показују у извјесном смислу одступања. Прије свега, на нивоу графеме уочавамо знакове који не припадају српској латиници, а појављују се у оним лексемама које су у изворима написане у етимолошком облику. Такви су примјери лексема: *adware aplikacija, botox, boyish, copy-paste, double sex, down, ex, hyaluron, hydratacija, MP3 player, MP4 player, ready-to-wear, single-player materijal, sporty, textilene, tomboy, travel agency, twit box, wellness centar, XXX industrija, &*.

Као што се може уочити графеме које се разликују у односу на српску латиницу су: *w, x, y* и *&*. Међутим, када се ради о фонемама које су означене овим графемама, њихова реализација углавном подлијеже адаптацији у систему српског језика, што се опет у штампани медијима не може провјерити.

Такође је уочљиво удвајање сугласника или самогласника, као последица писања у изворном лику, што није типично за српски језик. Такви су примјери у лексемама: *basketball, call center, deep pink, highstreet, high street, pizza majstor, stop motion-puppet, stott pilates, torrent, torrent servis, touchscreen, touch screen, wellness centar, XXX industrija*.

Посебно питање представља изговор лексема из латиничног корпуса, с обзиром на то да су записане по етимолошком принципу, док је са друге стране у српском језику владајући фонетски принцип. У том смислу изузеци у латиничном корпусу су само лексеме: *Aloe Vera, bomper jakna, multimedia, torrent, torrent servis, XXX industrija*, док у остатку корпуса изговор не одговара фонетском принципу.

С обзиром на уочена одступања можемо на крају закључити да на овом језичком нивоу позајмљенице из латиничног корпуса показују неадаптираност, прије свега условљену разликама између етимолошког и фонетског принципа писања.

У наставку ћемо коментарисати неколико лексема из ћириличног корпуса, за који смо констатовали да је адаптиран, али код којих се појављује одређено одступање на фонолошком нивоу.

У корпусу је забиљежен облик глагола **актуелизовати**. У ВРСРИ постоји глагол актуелизовати и упућен је на глагол актуализовати са етимологијом (фр. *actualiser*), али није објашњена фонолошка разлика, односно, за глагол актуелизовати није наведено поријекло. Са овим фонолошким ликом дата је одредница актуелан са поријеклом (њем. *aktuel* од фр. *actuel* од лат. *actualis* од *actus*), те именица актуелност чије се поријекло упућује на поријекло придјева. Ту се онда поставља питање да ли је овај облик актуелизовати изграђен с обзиром на поријекло придјева актуелан (њем. *aktuel* од фр. *actuel* од лат. *actualis* од *actus*), јер нисмо успјели потврдити глагол са овим фонолошким ликом у њемачком језику.

Као одредница у корпусу забиљежена је и именица **алауит** (ар. *Alau*), коју нисмо потврдили у рјечницима, али се у језику медија често може чути облик алавит, такође незабиљежен у рјечницима. Очигледно је наша лексема изведена по изворном фонолошком лику, иако је вокалска група –ауи- тешка за изговор, те отуда имамо и фонолошку адаптацију у облику алавит.

---

⁹ О пријеклу лексема из латиничног корпуса в. детаљно у одјељку *Лексиколошка питања*, у дијелу о етимологији.

У корпусу је забиљежен прилог **андрогено**, са нешто измијењеним фонолошким ликом. Наиме, у рјечнику страних ријечи забиљежене су само именица андрогин и андрогинија, са поријеклом од (грч. andrōgynos, anēr andrós, gynē), и сродним значењем као и наш прилог андрогено. С тим у вези закључујемо да се ради о измијењеном фонолошком лику који се раширио у употреби.

У корпусу су забиљежене лексеме **премиум** и **премијум**. Потврђене су у различитим изворима, различитим контекстима, али са истим значењем. Ријеч је о фонолошки алтернираним облицима.

Код лексеме **реквизитаријум** (нлат. requisitorium) дошло је до фонолошке алтернације у односу на забиљежени лик реквизиторијум/реквизиториј, вјероватно аналогично према облику именица са суфиксом -аријум.

У нашем корпусу је лексема **жардињера**, која је са истим значењем у ВРСРИ са фонолошким ликом жардинијера.

Лексема **репесаж** у ВРСРИ појављује се у два, фонолошки и морфолошки различита лика реперсаж и реперсажа, док лексеми **трамполина** ВРСРИ биљежи у три различита фонолошка лика: трамполин, трамбулин и трамбулина.

У нашем корпусу забиљежена је лексема **шерпас**. У ВРСРИ постоји лексема Шерпа са другим значењем у односу на значење забиљежено у нашем контексту. Под истом одредницом са значењем бр. 2 стоји облик шерпа и то значење одговара значењу у нашем контексту.

Лексема **еурибор** има одступање с обзиром на остале лексеме у корпусу које имају префиксоид еур- који је у осталим примјерима забиљежен као облик евр-.

Лексема **органза** у нашем корпусном рјечнику записана је ћирилицом, иако је извор из кога је ексцерпирана писан латиницом. Могуће је да се у том случају именица изговара органца, што не можемо са сигурношћу тврдити. Сличног, али не истог, значења је лексема органдин, забиљежена у ВРСРИ са етимологијом (фр. organdi), али с обзиром на облик од кога ова именица води поријекло, не можемо са сигурношћу тврдити да је ријеч о лексеми истог поријекла, нити разјаснити како смо добили фонолошки лик забиљежен у корпусу.

Фонолошких алтернација у ћириличном корпусу нема много, али би недоумица и грешака у употреби језика свакако могло бити мање уколико би рјечници, као најадекватнији извор информација о ријечима, у већем обиму обухватили лексеме којима се непрестано богати српски лексички фонд.

4.3 Морфолошка анализа

У оквиру овог дијела рада сагледаћемо предметни корпус кроз призму морфолошких карактеристика, да бисмо могли извести закључке о лингвистичким процесима из овог домена по којима се позајмљенице инкорпорирају у српски језик. С тим у вези постоји неколико морфолошких нивоа на основу којих ћемо анализирати лексеме. Наш морфолошки пресјек обухвата:

1. подјелу лексике с обзиром на категорију промјенљива/непромјенљива врста ријечи
2. подјелу лексике с обзиром на појединачне врсте ријечи
3. подјелу лексике у оквиру појединачних врста ријечи с обзиром на посебне граматичке категорије карактеристичне за сваку врсту ријечи појединачно (којих именичких или глаголских врста има највише, који граматички род је највише заступљен и сл).

Када је ријеч о морфолошкој анализи, почећемо од основне морфолошке подјеле. Приказаћемо подјелу с обзиром на категорију промјенљивости/непромјенљивости лексема према традиционалном граматичком приступу, а затим показати заступљеност лексике према појединачним врстама.

Инвентар непромјенљивих ријечи. Од укупног броја од 936 лексема ћириличног корпуса највећи дио припада групи промјенљивих ријечи. Од непромјенљивих врста заступљени су само прилози, и то прилози за начин, углавном настали адвербизацијом придјева. Укупно су 32 прилога и један прилошки израз у *стилу*. То је очекивано, с обзиром на чињеницу да су промјенљиве врсте ријечи много продуктивније. Можемо примјетити да консултовани рјечници страних ријечи врло ријетко у свом корпусу биљеже прилоге као врсте ријечи, док у дескриптивним рјечницима можемо пронаћи прилоге страног поријекла, али махом оне који су раније ушли у српски језик, што је разумљиво с обзиром на вријеме израде наших најрелевантнијих рјечника. Непромјенљивост су задржали и неки придјеви страног поријекла, има их укупно 10, и двије именице мушког рода *сна* и *статус кво*.

У латиничном корпусу, који броји 64 одреднице, од непромјенљивих врста ријечи појављују се два прилога и један везник, односно, ријеч је о знаку аперсанд &. Међутим, у оквиру овог корпуса највећу групу лексема, њих 25, чине придјеви који се карактеришу непромјенљивошћу, као и три непромјенљиве именице, двије мушког и једна женског рода. Примјећујемо да су лексеме из латиничног корпуса задржале морфолошке карактеристике језика из кога су позајмљене, углавном је ријеч о англицизмима, јер су преузете у оригиналу и неадаптиране у морфолошки систем српског језика.

Инвентар промјенљивих ријечи. У погледу лексике публицистички функционални стил према **Тошовићу** одликује особена полисемија, синонимија, антонимија, хомонимија, паронимија (Тошовић, 2002: 316), док се морфолошка структура одликује именским карактером (двоструко је више именица него глагола). „На смањену употребну вриједност глагола утичу аналитички и информативни жанрови, у којима изразито доминира именица.” Извјештавајући нас о резултатима истраживања Засорине (1966) аутор потврђује двоструко већу заступљеност именица у односу на глаголе, док су придјеви на трећем мјесту (Тошовић, 2002: 325). Наша анализа показује доминацију именица, али другачији однос глагола и придјева¹⁰.

¹⁰ Свакако треба имати на уму да оvdје није ријеч о испитивању фреквенције појединих врста ријечи, као и то да на бројно стање у нашем корпусу утиче и чињеница да ли је лексема потврђена у постојећим рјечницима српског језика или није, односно, да у корпус улазе само непотврђене позајмљенице.

Када је ријеч о промјенљивим врстама ријечи, заступљене су именице, придјеви и глаголи, док замјеница и бројева нема, што је и очекивано. Главнину ћириличног корпуса чине именице, има их 619 и један израз са функцијом именице *крем де ла крем*, придјева има 241 и 29 глагола. У латиничном корпусу укупно је 37 именица, од чега су три задржале категорију непромјенљивости из језика из којих су позајмљене, како је већ речено. Сви придјеви су са истом карактеристиком, те их у овом случају не можемо сматрати промјенљивом врстом, иако то по правилу придјеви у српском језику јесу. Осталих врста ријечи у латиничном корпусу нема.

Када је ријеч о овој основној морфолошкој подјели можемо закључити да су позајмљенице из ћириличног корпуса адаптиране у систем српског језика, док је у латиничном корпусу примјетан знатан број лексема које нису прошле морфолошку адаптацију у српском језику, те су задржале карактеристику непромјенљивости из језика из којег потичу.

Именице. Међу именицама у ћириличном корпусу најбројније су именице прве и треће врсте¹¹, односно, именице мушког рода са $-\emptyset$ наставком у номинативу једнине, има их 248, и именице женског рода са $-а$ наставком у номинативу једнине, има их 214. У латиничном корпусу исте именичке врсте су најбројније, 21 именица мушког рода са $-\emptyset$ у номинативу једнине, и 8 именица женског рода са $-а$ наставком у номинативу једнине. У том смислу резултати су опет очекивани, јер су то облици именица који су најфреквентнији у српском језику. Сљедећа веома бројна група именица у ћириличном корпусу је група девербативних именица, има их укупно 82. У латиничном корпусу нема девербативних именица.

У вези са девербативним именицама интересантно је то на који начин су лексикографски обрађене у консултованим рјечницима. У рјечницима страних ријечи девербативне именице се појављују сасвим спорадично, има их свега неколико. У дескриптивним рјечницима девербативне именице немају адекватну лексикографску обраду, прије свега када је ријеч о лексикографској дефиницији. Наиме, девербативне именице су дефинисане тако да пруже граматичку информацију да се ради о именици и и упуте на глагол од кога је именица изведена. Само значење девербативних именица, односно, адекватна семантичка информација није дата ни за једну лексему овог типа из нашег предметног корпуса.

Издвајамо и пет именица које у нашем корпусу чине групу *pluralia tantum*: *инвалидска колица*, *бриџ панталоне*, *е-новине*, *јавне финансије*¹² и *цигарет панталоне*.

Једну посебну групу лексема у корпусу чине оне код којих је један од чланова нека скраћеница, какве су лексеме *ЛГБТ афинитет*, *АИДС вирус*, *ХИВ позитиван*, *ЛЕД расвјета*, *ТВ продукција*, *MP3 player*, *MP4 player*, *ТВ водитељка*, *ЛГБТ популација*.

Занимљива категорија именица у нашем корпусу јесу именице изведене моционим суфиксом, којих има 22, од којих је и једна вишечлана лексема *генерална директорка*. Творбени суфикси којим се изводе ове именице јесу – ка 16 именица, -киња 4 и –ица 2 именице. Клајн примјећује да очекивано расте

---

¹¹ Подјела на именичке врсте односи се на класификацију именица М. Стевановића (1966).

¹² Б. Тафра наводи примјере у којима именицу финансије квалификује као именицу која разликује категорије сингулара и плурала (Тафра, 2005: 25, фуснота).

број женских облика за занимања, стања, функције, иако су и даље неуобичајени облици као доценткиња/доцентка, архитектица, адвокатица, што га наводи на закључак да језик тежи потирању разлике у роду прије него стварању нових феминина. Осим тога биљежи низ именица мушког рода, прије свега на суфикс –лог, од којих још нису изведени облици за женски род – те борац, посланик, магистар, доктор наука, вршилац дужности итд. (Клајн, 1998: 47-48). Ми биљежимо и неколико још увијек неуобичајених облика именица женског рода изведених моционим суфиксом са значењем *nomina agentis* – *архитекткиња, ватерполисткиња, социолошкиња, теквондоисткиња*. Поред тога што се још нису уобичајиле у нашој језичкој пракси, свака од ових именица има сугласничке групе које су тешке за изговор; -ктк- у архитекткиња, -стк- у ватерполисткиња и теквондоисткиња, те облик социолошкиња изведен управо од именице мушког рода на суфикс –лог.

Посебно питање представља лексикографски статус именица женског рода које су изведене моционим суфиксима. О овој врсти именица биће још ријечи у одјељку о творби, али овдје желимо да се осврнемо на неколико примјера те групе именица из нашег корпуса. Забиљежили смо лексему **оскаровка** са значењем *женска особа добитница филмске награде Оскар*, док у ВРСРИ за именицу оскаровац која је мушког рода стоји дефиниција: *онај који је добио награду Оскар: за најбољег глумца, најбољу глумицу, за најбољу мушку и женску споредну улогу, најбољу режију, филмску музику итд.* Из дефиниције се види да се значењем именице у облику граматичког мушког рода покрива и значење које се односи на особе природног женског рода, што није риједак случај, нарочито за оне именице код којих не постоји облик граматичког женског рода који би значењем обухватио искључиво особе природног женског рода на које се именица односи. У нашој литератури мишљења су подијељена у вези с тим који су облици именица женског рода прихватљиви, а који нису уобичајени и да ли уопште треба уводити нове облике феминина за именице типа *nomina agentis*. Колебања су евидентна и у лексикографској пракси. Из нашег искуства можемо рећи да дескриптивни рјечници, као и рјечници страних ријечи и израза, тек спорадично биљеже овај тип именица, те да оне углавном немају мјесто одреднице. То потврђује и чињеница да су веома заступљене у нашем корпусу. Најчешће су у рјечницима забијежене оне именице које су у српском језику творене у некој ранијој фази, и које су се већ уобичајиле у језичкој употреби. За неке новије примјере доминантан лексикографски поступак био је да се уз одредницу именице мушког рода у загради да само облик за именицу женског рода, без дефиниције која би се односила на тај облик. Тако су у ВРСРИ забијежене наше корпусне лексеме **шампионка** и **шанкерица**.

Вишечлане лексеме. Велики удио у инвентару именица чине вишечлане лексеме, чије је мјесто у нашој лексикологији и лексикографској пракси још увијек недовољно расвијетљено. Ми смо посебан одјељак у раду посветили овом питању, а овдје ћемо се осврнути на нека морфолошка питања у вези са овом лексичком категоријом. Наиме, од укупног броја именица, 219 су лексеме које се састоје од више чланова различите морфолошке структуре у ћириличном корпусу, и 33 у латиничном корпусу, укупно 252. Ми смо их подијелили према броју и карактеристикама чланова од којих се састоје. С обзиром на то, добили смо двије веће групе, оне код којих је од два члана

лексеме први непромјенљив¹³, таквих има 111 у ћириличном корпусу, и оне код којих су промјенљива оба члана, вишечлане лексеме, каквих има 103 у ћириличном корпусу. У латиничном су забиљежене само оне код којих је први од два члана непромјенљив, њих 28, и оне које се састоје од три члана. У ћириличном корпусу забиљежили смо једну вишечлану лексему код које су промјенљива сва три члана, *огласни електронски екран*, затим двије лексеме од три члана којима нису сви чланови промјенљиви, *питара*¹⁴ *на оклагију* и *технологија на додир*¹⁵, и лексему *ПДА-електронски нотес*, којој је први члан полусложенички придјев, као и једну лексему од четири члана, *омега – 3 масна киселина* који нису сви промјенљиви, јер је први члан полусложеница у комбинацији именице и броја у другом полусложеничком дијелу, па је зато непромјенљива.

У нашим дескриптивним рјечницима лексикографска пракса углавном је била таква да се вишечлане лексеме ријетко појављују као самосталне одреднице, већ се практиковало најчешће то да су вишечлане лексеме добијале мјесто пододреднице у оквиру неке друге одредничке лексеме. На исти начин приступа се вишечланим лексемама и у рјечницима страних ријечи и израза. Овакав приступ разумијемо као посљедицу неуједначених ставова у литератури.

Све забиљежене вишечлане лексеме у ћириличном корпусу по врсти ријечи су именице, а биљежимо и два двочлана сложена придјева *велнес фитнес* и *твин турбо*. У латиничном корпусу седам лексема овакве структуре припада придјевима, док су остало именице.

Придјеви. По бројности придјеви су друга врста по реду у нашем корпусу, одмах после именица. Када је ријеч о придјевима њихова потврђеност у дескриптивним рјечницима је нешто већа, али ту опет долазимо до чињенице да су у овим рјечницима углавном потврђени они придјеви страног поријекла који су раније ушли у српски језик у процесу позајмљивања. Међутим, кад је ријеч о лексикографском приступу придјевима у рјечницима страних ријечи, можемо рећи да он није досљедан. Придјеви изузетно ријетко имају статус одреднице, претпоставка је да се ради о фреквентнијим придјевима. У већини случајева придјеви нису дати као самосталне одреднице, већ су у оквиру неке друге врсте ријечи, најчешће именице, само дати изведени облици придјева, без лексикографске дефиниције и граматичких информација. У нашем ћириличном корпусу најфреквентнији су придјеви изведени творбеним суфиксом –ски. Од укупног броја придјева таквих је 80. Како смо већ навели

---

¹³ Овај тип лексеме **Клајн** је означио као сложенице типа именица + именица и каже да се јављају у антропонимима, али и у другим типовима властитих именица. По његовом тврђењу поријекло им се може тражити у полусложеничким турцизмима, али се данас сигурно више јављају под утицајем енглеског језика (Клајн, 2002: 50). Ми смо ову групу именица као посебну издвојили говорећи о вишечланим лексемама, из разлога што се по морфолошкој структури састоје из засебних чланова. Осим тога, наши постојећи рјечници региструју сложенице као врсте ријечи, али овакав тип лексема нисмо успјели у њима да потврдимо.

¹⁴ Интересантно је да ни лексема *питара* није забиљежена у рјечницима.

¹⁵ Љ. Недељков каже за овакве примјере: „Поред наведених примера за структуру *придев+именица*, чести типови синтагматских именица су и: *распоред часова*, *паста за зубе* (подв. аут.), *камен темељац*.” (Недељков, 2012: 680 фуснота).

постоји и једна група придјева и у ћириличном и у латиничном корпусу који су непромјенљиви¹⁶.

Глаголи. Међу свим позајмљеницама из категорије промјенљивих ријечи најмање је глагола, док смо већ констатовали да у латиничном корпусу глагола уопште нема. Ако погледамо структуру ове групе с обзиром на припадност глаголској врсти, она изгледа овако: нема глагола прве врсте и седме врсте, забиљежен је по један глагол друге врсте *инактивисати*, треће *кликнути*, и шесте *ушемити се*. Остали глаголи припадају 4б врсти, њих 11, и петој врсти 15¹⁷. Према категорији глаголског вида бројнији су двовидски и имперфективни глаголи, има их 20, док перфективних има 9. Најчешће су глаголи у контексту употребе у пасивним конструкцијама¹⁸, а у погледу категорије глаголског рода уочили смо пет рефлексивних, 21 транзитивни глагол и три интранзитивна глагола.

С обзиром на ове чињенице намеће се закључак да су глаголи као врста промјенљивих ријечи инкорпорирани у систем српског језика у складу са свим морфолошким категоријама. Упадљив је мали удио глагола у укупном броју позајмљеница. Интересантно је истраживање **Љ. Недељков** о неоријенталним позајмљеницама у Андрићевој Травничкој хроници, са сличним резултатима када је у питању заступљеност с обзиром на појединачне врсте ријечи (Недељков, 2015: 974).

Према заступљености врста ријечи могуће је извести закључке о неким уобичајеним односима у позајмљеном лексичком слоју. Једно од питања односи се на удио појединачних врста ријечи, у смислу одређене законитости у позајмљивању. У нашем корпусу, констатовали смо, највише је именица. Иако је у укупном корпусу, па тако и у именичком, велика заступљеност ријечи насталих унутрашњим творбеним процесима српског језика, примјећујемо да бројност именица говори прије свега о потреби позајмљивања у области именовања различитих реалија предметне стварности. Исто тако мали удио глагола указује на однос према потреби да се позајмљује у семантичкој области именовања радње. Ове резултате треба узимати са резервом, јер смо биљежили прије свега лексеме које су непотврђене у рјечницима, што са једне стране може указивати на неке законитости у позајмљивању, али са друге може бити условљено и односом досадашње лексикографске праксе према позајмљеницама. То значи да се у нашем корпусу наша позајмљена лексика које нема у рјечницима, што не мора нужно имплицирати и да су одређене врсте ријечи заступљене у језичкој реалности по омјеру који смо описали, већ и то да су можда и у другачијем омјеру у језичкој реализацији, али да их рјечници не региструју. То смо нарочито истакли у вези са прилозима и придјевима.

У наредном одјељку дајемо преглед појединачних лексема које је неопходно коментарисати из различитих морфолошких разлога. Ријеч је о лексемама које су у инвентару маркираних позајмљеница забиљежене са

---

¹⁶ Придјев *велнес* је један од непромјенљивих. У корпусу се појављује прво у том облику, затим као дио шире структуре у придјеву *велнес фитнес* и као дио именице *велнес центар*.

¹⁷ Подјела на глаголске врсте односи се на Стевановићеву класификацију (1966).

¹⁸ **Тошовић** наглашава честу употребу пасивних конструкција у публицистичком стилу, а испред пасива по учесталости облик (крњег) перфекта као најчешћи (Тошовић, 2002: 326-327).

измијењеним морфолошким карактеристикама. Подијелили смо их у неколико скупина.

Најчешћа промјена која је регистрована у нашем корпусу у односу на постојеће рјечнике јесте промјена на релацији полусложенички спој – сложеница – вишечлана лексема. То није нужан редослијед промјена, јер су забиљежене промјене са свим комбинацијама. Једну групу чине лексеме које су претрпјеле измјене с обзиром на облик и/или категорију промјенљивост/непромјенљивост.

Тако је у нашем корпусу забиљежена лексема **авио-компанија** као полусложеница, док у ВРСРИ са истим значењем постоји лексема *авиокомпанија*. Иста одступања наш корпус биљежи и у примјерима лексема **кус-кус** и **церемонијал-мајстор**. У ВРСРИ забиљежене су лексеме *кускус* и *церемонијалмајстер*, са истим значењем као и унашем контексту, с тим што је у другом примјеру, поред промјене из полусложеничког у сложенички облик, забиљежен и измијењени фонетизам мајстор : мајстер. Још један такав примјер је прилог **психо-физички**, која је у ВРСРИ забиљежена као самостална одредница, придјев *психофизички*.

Тако је лексема **статус-кво** маркирана као полусложенички спој, у нашем корпусном рјечнику засебна одредница са граматичком информацијом непромјенљиве именице мушког рода. У ВРСРИ та лексема је забиљежена у облику *статус кво*, са етимологијом и дефиницијом, али без икаквих граматичких информација¹⁹.

Сличан статус има и наша лексема **ад-хок**, коју смо ми одредили као непромјенљиви придјев. У ВРСРИ забиљежен је облик *ад хок*, без икаквих граматичких информација.

У наредној групи су лексеме које су у нашем корпусу забиљежене као лексеме са самосталним непромјенљивим првим одредбеним чланом, док су у консултованим рјечницима забиљежене са истим значењем, али као полусложенице. Такве су лексеме **бас гитара**, у ВРСРИ са истим значењем је лексема *бас-гитара*; затим **беби дол** у ВРСРИ са истим значењем је лексема *беби-дол*. Сличне промјене уочавају се и код лексема **поп арт** у нашем корпусу, док се у ВРСРИ са истим значењем појављује лексема *pop-art*, а у РНА опет трећи облик *popart*; у нашем корпусу је забиљежен примјер **поп музика**, у ВРСРИ *pop-музика*, док је у РНА са потпуно истим значењем лексема *pop*. Наш рјечник има и одредницу **сајенс фикшн**, а у ВРСРИ постоји полусложеничка одредница *сајенс-фикшн* са истим значењем. Наш примјер **СИМ картица** у ВРСРИ постоји као одредница *сим-картица*, са нијансом разлике у значењу у односу на наш контекст.

Супер маркет је једини примјер лексеме у нашем корпусу, која је у ВРСРИ забиљежена као сложеница *супермаркет*²⁰.

---

¹⁹ Примјетно је из праксе да се у језичкој употреби ова лексема често појављује као промјенљива, и то са промјенљивим првим чланом, док је други, одредбени дио непромјенљив, дакле: статуса кво, статусу кво, статус кво итд. Оваква деklinација није могућа у стандардном језику. У нашем корпусу тешко је одредити да ли одступа од стандарда (иако се не очекује јер се ради о стандарднојезичком стилу) пошто је употријебљена у облику акузатива једине, а ријеч је о категорији неживог, што значи да има исти облик као и у номинативу (в. *Рјечник*).

²⁰ Ми смо овдје лексему означили као лексему од два члана, иако је однос међу њима полусложенички, али без графичког знака, цртице. Клајн у вези са латинским префиксом супер- наводи примјере сложеница из РМС писане искључиво спојено, између осталих баш и

Лексема **вебсајт** у нашем рјечнику је забиљежена као сложеница, док је у ВРСРИ, као и у РНА, са истим значењем полусложеничка лексема *веб-сајт*, као и лексема **теквондо** која у ВРСРИ постоји као одредница *те-квон-до*.

На основу претходних примјера можемо закључити да је однос према позајмљеницама неуједначен. У зависности од извора варира избор морфолошких и лексичких средстава којима се нека позајмљеница региструје у корпусу српског лексикона. Прије свега, ријеч је о именицама као врсти ријечи, гдје постоје варијације у односу према сложеничком – полусложеничком – вишечланом начину писања, а регистровани смо и примјер једног прилога **психо-физички**.

Другачији тип морфолошких промјена регистрован је у групи сљедећих лексема. У корпусу је забиљежена лексема **бајдвеј**. У извору је написана као једна ријеч, поријеклом из енглеског језика у коме је то израз од три засебне лексеме *by the way*, које су у српском језику срастањем дале једну лексему са истим значењем, права сраслица према Клајну (Клајн, 2002: 27-28).

М. Милић биљежи ову лексему у различитим типовима текстова, литерарном и новинарском, и разлику у њиховој употреби објашњава стилском вриједности: „It is either an inertial synonym standing towards the existing expression *uzgred budi rečeno*, from which it differs in the fact that the anglicism is informal, or it may be interpreted as a stylistic means of expression in function of authentic portrayal of characters belonging to younger generation in Serbia.” (Милић, 2012: 250).

У нашем регистру су и именице **поло чекић** и **алпака ћебе**, лексеме са непромјенљивим одредбеним дијелом. У ВРСРИ забиљежене су само именице *поло* и *алпака*. Закључујемо да су те именице промијениле своју функцију, те је значење попримило одредбени, адјективни карактер.

Морфолошке промјене уочили смо у примјеру лексеме **централно**, која је у нашем корпусу регистрована као поименичени придјев, а са истим значењем у ВРСРИ је вишечлана лексема *централно гријање* која нема мјесто самосталне одреднице. Исти тип промјене је уочен код именице **кабловска**, која постоји у ВРСРИ као вишечлана лексема *кабловска телевизија*, која нема мјесто одреднице²¹. И именица **панел** из нашег корпуса у ВРСРИ појављује се као полусложеничка лексема, несамостална одредница *панел-дискусија* у оквиру одреднице *панел*.

У другом случају лексеме **интернет-мрежа** из нашег корпуса у ВРСРИ исто значење забиљежено је за лексему *интернет (Интернет)*.

У оквиру морфолошких промјена забиљежена су и два глагола. Први је глагол **фокусирати се** из нашег корпуса, који постоји као одредница у ВРСРИ, али не као повратни глагол. Други је глагол **улоговати**, који је у ВРСРИ забиљежен као повратни *улоговати се*, са квалификатором рач.

Неколико коментара неопходно је дати и у вези са сљедећом групом одредница из нашег инвентара. У корпусу стоји лексема: **алоја вера, -е, ж** (грч. *alóē*, лат. *vera*) врста тропске биљке изузетне влажности чији се сок користи као лијек и као козметичко средство. *За потпуну снагу деловања*

примјер англицизма *супермаркет*, као и примјере других аутора које коментарише. Констатује да је облик *супер* у жаргону стекао статус непромјенљивог придјева у примјерима *Ручак је био супер* и *Ово сте супер урадили* (Клајн, 2002: 202-203). Нема примјера одвојеног префикса од именице.

²¹ О овој врсти промјене биће ријечи и у вези са конверзијом у поглављу *Творбени принципи*.

додати су природни навлаживачи: гел алоја вера и бета-глюкан. (Гл. 74). У истом извору смо забиљежили и сљедеће: **Aloe Vera**, -e ž (грч. alōē, lat. vera) vrsta tropske biljke izuzetne vlažnosti čiji se sok koristi kao lijek i kao kozmetičko sredstvo. *Sada sa poboljšanom formulacijom sa Aloe Verom.* (Gl. 73).

Ми смо у оба случаја лексеме одредили као промјенљиву врсту ријечи, именице женског рода, док је у првом случају у контексту у извору она забиљежена као непромјенљива, а потом као промјенљива именица женског рода. Са квалификацијом промјенљивости биљежи је и ВРСРИ, с том што биљежи два облика, *алој* у мушком роду, и *алоја* у женском.

Лексема **реперсаж** у ВРСРИ појављује се у два морфолошки различита лика *реперсаж* и *реперсажа*. Одредница реперсаж дата је са граматичком информацијом именица мушког рода, док примјер реперсажа само упућује на претходни, без икаквих граматичких информација.

Лексема **неоимперијални**, са дефиницијом *који има особине неоимперијализма*, појављује се само у овом облику. ВРСРИ биљежи придјев *империјалистички*, нема облика империјални, нити неоимперијалистички, као ни именице неоимперијализам. С обзиром на то да се придјев империјалистички односи на именицу империјализам, очекивани облик придјева са значењем *који се односи на неоимперијализам* био би неоимперијалистички. Облик *neoperial* са истим значењем постоји у енглеском језику. Са друге стране, у вези са лексемом неолибералан, постоје облици либералан, али и либералистички, који имају подударно значење.

У вези са квалификацијом промјенљивости/непромјенљивости интересантни су поједини примјери лексема. Такав је примјер лексеме **викенд-испирач злата**, у којој је од два члана, полусложеничке именице и именице, промјенљив само други дио полусложенице *викенд-испирач*. У лексеми **вирус западног Нила**, појединачно гледано, сви чланови су деклинабилни. Међутим, у овом лексичком споју промјенљива је само именица вирус, док су преостали чланови лексеме одредбеног карактера и не деклинирају се.

У нашем корпусу забиљежен је придјев **јојобин**, док сама именица *јојоба* од које је придјев изведен није забиљежена ни у једном консултованом рјечнику.

За лексему **темпомат** нема потврде у рјечницима. Претпоставка је да је лексема изведена по аналогији према ријечи аутомат, која је грчког поријекла од ријечи *automatos* – који се сам креће. Аналогно том значењу добијамо значење лексеме *темпомат* – који сам мијења брзину.

У лексеми **технологија на додир** промјенљив је само први члан лексеме, без обзира на то што је и именица *додир* деклинабилна²².

У лексеми **весели роцер** први дио лексеме је одредбеног карактера, и појављује се у преведеном облику *весели*, док је други дио задржан у изворном облику. Поред овог облика са истим значењем и у истом извору забиљежена је лексема **цоли роцер**.

---

²² О овом типу именица биће ријечи у одјељку *Лексиколошка питања*.

4.4 Творбени принципи

Као што је посуђивање из страних језика један од процеса ширења лексикона, тако је и творба процес у коме се лексикон увећава новим лексемама. У првом случају како смо раније описали (в. *Неуједначеност назива за лексику страног поријекла у српском језику*) ријеч је о инфлусивном процесу, док се у другом случају лексикон увећава на основу већ постојећих елемената. Шипка говори и о творби као о инфлусивном процесу (Шипка, 1998: 88).

У наредном одјелку даћемо преглед корпусне грађе с обзиром на принципе творбе. Приказаћемо који су принципи творбе заступљени, те који су најпродуктивнији. С обзиром на обим и специфичност лексичког корпуса творбене поступке је могуће сагледати из различитих углова, и у том смислу лексика је врло слојевита. Ми ћемо се у овом сегменту рада осврнути на најважније процесе које смо уочили испитивањем.

Пошто је у фокусу нашег истраживања лексички нанос из страних језика, нас првенствено занимају могуће комбинације страних и домаћих творбених форманата. Такође смо у анализи лексичке грађе прије свега ишли у правцу да покажемо који страни форманти учествују у творби позајмљеница у српском језику. Наш примарни циљ био је да дамо преглед ових творбених елемената и да коментаришемо творбене форме лексема с тим у вези. Нисмо имали намјеру улазити дубоко у саму творбу, јер је то веома сложено, посебно питање за анализу и превазилази оквире наше теме. У нашој анализи творбене структуре лексике ослањаћемо се највише на концепт који је поставио **Клајн** (Клајн, 2002). Имајући у виду основне творбене принципе деривације са префиксацијом и суфиксацијом, композиције, комбиноване творбе и конверзије, одлучили смо се да проблему творбе у нашем лексичком корпусу приступимо на сљедећи начин.

Анализирајући пажљиво све лексеме у нашем корпусу, направићемо подјелу на основу творбених форманата које у њима уочавамо, те на основу поријекла сваког од тих форманата. Прије свега постоји једна група лексема у нашем корпусу које нису претрпјеле творбене адаптације, већ су, уз евентуалну фонолошку адаптацију, преузете у примарном морфолошком лику у коме постоје и у језику из кога потичу. Друге су опет адаптиране творбеним обрасцима српског језика и њих ћемо овдје према томе и класификовати. Тако ћемо прво издвојити све префиксе домаћег поријекла које смо уочили, навести примјере лексема у којима се они појављују и коментарисати у којим врстама ријечи су уочени, и у које комбинације ступају са домаћим формантима. У наредном сегменту издвојићемо стране префиксе, коментарисати примјере лексема код којих су ти префикси забиљежени, остале творбене елементе са којима ступају у везу, те врсте ријечи којима припадају. Затим ћемо у једном сегменту обрадити полусложенице, сложенице и на крају неколицину лексема добијених конверзијом.

Наш циљ је да покажемо однос страних и домаћих творбених форманата, те како је оваква творбена структура утицала на лексикографски статус лексема страног поријекла. То и јесте наша основна тема, па сматрамо да је приступ творбеним процесима на овом нивоу задовољавајући. Зато нећемо улазити детаљно у све творбене поступке, нити се бавити свим класификацијама лексике с обзиром на творбу.

Домаћи префикси. Као што смо рекли у првој групи творбених форманата покушаћемо да наведемо све префиксе домаћег поријекла, са примјерима лексема у којима су они уочени. Приметијели смо да је велики број лексема које су настале творбеним процесима у комбинацији домаћег префикса и стране основе. У наставку дајемо азбучним редом кратак преглед префикса домаћег поријекла, који учествују у творбеним процесима са страном основом, уз примјере из нашег корпусног рјечника.

Без- је префикс који смо уочили у трима примјерима. Учествује у творењу придјева **беземоционалан**, прилога **безрезервно** и поново придјева као одредбеног самосталног форманта у вишечланој лексеми **беспилотна летелица**. Посљедњи примјер има префикс са фонолошком алтернацијом бес-, односно, аломорф. У сваком од примјера префикс се појављује са значењем *одсутства онога што је означено основном ријечи уз коју префикс стоји*.

Префикс **ван-** се појављује само у примјеру придјева **ваниституционални**. Значење које у примјеру има овај префикс је основно, *што је изван у односу на оно што је обухваћено значењем основне ријечи*.

Префикс **из-** забиљежен је у примјерима глагола **изблендати**, **изгриловати**, **изиритирати**. У свим трима примјерима функција овог творбеног процеса је промјена глаголског вида, па смо префиксацијом од имперфективних глагола блендати, гриловати, иритирати добили перфективне *из-блендати*, *из-гриловати*, *из-иритирати*. Префикс се појављује и са фонолошком алтернацијом, односно, као аломорф **ис-** у примјерима глагола **искомпликовати**, и придјева **исфорсиран**. У првом примјеру поново је ријеч о промјени глаголског вида процесом префиксације од глагола компликовати. Префикс **из-** алтерниран је гласовним процесом једначења сугласника по звучности, док је забиљежена и варијанта **иш-** у примјеру **ишлифован** са процесом једначења по звучности и по мјесту и начину творбе **из-> ис-> иш-**. Примарно значење које уноси префикс **-из** је *довести до краја, окончати процес исказан основном ријечи*.

Међу- је у нашем корпусу потврђен само у примјеру придјева **међуетнички**. С обзиром на контекст у коме се овај придјев појављује у нашем корпусу – међуетнички односи – рекли бисмо да је у питању основно значење префикса - *између, једног према другом*.

У творбеном смислу најпродуктивнији је домаћи префикс **не-**, за шта налазимо потврду и код **Клајна** који каже да стално расте број негација на не- (Клајн, 1998: 49). Тим поступком у нашем корпусу творене су именице **неажурност**, **некооперативност**, придјеви **неидентификован**, **непланиран**, **непрецизиран**, **неселективан**, **неутренирани**, **нефилтриран**, **нехируршки** и прилог **неформално**. Клајн наводи да именице творене овим префиксом имају значење чисте негације ако, као у нашем случају, означавају апстрактне појмове (Клајн, 2002: 185). Када је ријеч о придјевима са префиксом не-, постоје разлике у значењу као и код именица, те раздвајамо значења чисте негације од значења супротности које се развија префиксом не-.²³

---

²³ На истом мјесту **Клајн** се позива на Оташевића (Оташевић, 1996: 165) који констатује да рјечници биљеже облике негираних трпних придјева, али не и истих придјева потврђених облика, што наводи на закључак да префикс слаби глаголско значење и олакшава попридјевљавање (Клајн, 2002: 216). Сличан однос биљежимо у примјеру вишечлане лексеми **невладина организација**, коју желимо да коментаришемо. У њој је одредбени члан у вишечланој именичкој лексеми творен овим поступком, али сам придјев није страног

Од- је домаћи префикс забиљежен у примјеру перфективног глагола **одблокирати** са значењем *поништавања радње исказане значењем основног глагола*, и девербативне именице **одсумпоравање** са значењем *одстрањивања онога што је исказано значењем основне именице*. Интересантно је да рјечници биљеже имперфективни глагол блокирати без префикса од-, али да не биљеже именицу сумпоравање нити глагол одсумпоравати од које је наш примјер изведен.

Префикс *под-* са фонолошком алтернацијом *пот-* биљежимо у придјеву **потцензусни** са значењем *испод у односу на оно што је исказано значењем основног придјева*.

Пре- нам се јавља у придјевима **пребукиран**²⁴, **предимензионирани**, **препакован** и именицама **прекомпозиција**, **прекомпоновање** и **претумбација**. Значење које остварује овај префикс је различито. У случају прва два примјера значење је *преко мјере*, док је у случају трећег придјева *изнова*. Као именички префикс *пре-* се по тврђењу **Клајна** јавља изузетно ријетко и то у значењу превелик (Клајн, 2002: 189). У нашим примјерима префикс има значење *промијењен, измијењен*.

Пред- смо забиљежили у придјеву **прединдустријски**, са значењем *прије, претходни*, те исти префикс са фонолошком алтернацијом *прет-* у прилогу **претпремијерно** са истим значењем.

Префикс *при-* јавља се само у примјеру придјева **приполаран**, а значење које остварује је *непосредно уз*.

Префикс *против-* у корпусном рјечнику уочен је у примјерима **противантикинески** и **противексплозијски**. У оба случаја ради се о придјевима, а префикс има значење *спречавања, супротстављања ономе што је изражено значењем основног придјева*. Међутим, интересантан је први примјер који смо навели. Очигледно је да је у придјеву **противантикинески** дошло до удвајања префикса, односно, уочавамо префикс *против-* и префикс *анти-*, иако оба префикса имају готово исто значење.

Уочили смо и три именице са префиксом *само-*. То су **самоизолација**, **самоконтрола**, **самонегирање**. Значење које се остварује овим префиксом исто је као и повратно значење грчког префикса *ауто-*, *сам себи*.

У- је домаћи префикс у примјерима глагола **уловати**, **ушемити се**. Префиксацијом основних глагола мијења се категорија глаголског вида из имперфективних у перфективне глаголе.

Четири примјера имају префикс *унутар-*, **унутарисламски**, **унутаркоалициони**, **унутарпалестински**, **унутарполитички**. Значење овог префикса је *у оквиру неке цјелине*.

Како се може закључити из примјера префикси су поријеклом приједлози, осим префикса *не-* који је рјечца, и *само-* који остварује значење повратне замјенице. Дескриптивни рјечници биљеже лексеме са овим префиксима. Међутим, ако се њима врши префиксација страних основа, или страних основних ријечи, могућност да буду потврђене нешто је мања. Биљеже се ријечи које су раније ушле у српски језик, односно, које су раније подвргнуте

поријекла, те није у овој групи лексема. Управо о погрешном облику придјева типа невладин, провладин читамо код **Клајна**. Он примјећује да су такви облици придјева погрешни јер подразумијевају да постоје именице невлада и провлада од којих би овакви придјеви били изведени. (Ивић, Клајн, Пешикан, Брборић, 1991: 180).

²⁴ О овом придјеву биће још ријечи у наставку.

творбеним процесима, док су ријечи настале актуелнијим творбеним процесима мање потврђене у рјечницима. То је очекивано с обзиром на актуелност наших најрелевантнијих дескриптивних рјечника. Рјечници страних ријечи тек спорадично биљеже лексеме страног поријекла које су творене процесом префиксације домаћим префиксима. У нашем корпусу се показало да је овај творбени поступак продуктиван у савременом језику.

Страни префикси. У другој групи забиљежили смо, по истом принципу као и у претходној, стране префиксе. На први поглед стиче се утисак да су страни префикси и бројнији и продуктивнији, те да су творбени односи које развијају сложенији. У наредном сегменту кратко ћемо азбучним редом приказати уочене стране префиксе и коментарисати њихова значења. За све префиксе наводимо и примјере лексема из нашег корпусног рјечника.

Први у низу је префикс *a-* у примјеру придјева **анорексичан** и именице **асептичност**. Префикс је грчког поријекла са варијантом *ан-* коју развија испред вокала. **Клајн** тврди да је знатно рјеђи код именица, него код придјева (Клајн, 2002: 197). У оба наша примјера префикси стоје са страном основом²⁵.

Један од најпродуктивнијих страних префикса у нашем корпусу је грчки префикс *анти-* који се појављује у 11 лексема, са придјевима и именицама²⁶. Запазили смо осам придјева са овим префиксом, и то су: **антиамерички, антидискриминациони, антиизборни, антикорупцијски, антикризни, антиракетни, антиратни, антиспортски**. Са истим префиксом су и три именице **антигравитација, антиевропејац, антиестетика**. Основно значење префикса је *против*, односно, у случају именица *супротно*. Само у примјеру **антиратни** префикс се комбинује са домаћом основном ријечи, у осталим случајевима са страном.

Три примјера смо забиљежили са префиксом *ауто-* који је грчког поријекла, у значењу сам себи. Један је прилог **аутоиронично**, једна именица **ауторециклажа**, и један придјев **аутоцензурисан**. Комбинује се са страном основном ријечи.

Грчки префикс *био-* са основним значењем *живот* запазили смо у трима придјевима **биолошки, биомедицински, биомеханички**²⁷.

Префикс *вице-* је латинског поријекла са значењем *други по реду* у примјеру именице **вицепремијер**. Основна ријеч је француског поријекла.

Геостратешки је придјев, изведен суфиксацијом од именице геостратегија, у коме се запажа грчки префикс *гео-* са значењем *који се односи на Земљу*.

Де- је продуктиван латински префикс, који је у нашем корпусу уочен у пет примјера, двјема именицама **деиндустријализација** и **департизација**, те трима придјевима **деноминован, дехидриран, дехуманизован**. Основно значење му је *поништавање онога што је означено основном ријечи*. У овим примјерима ступа у творбену везу са ријечима/основама страног поријекла.

---

²⁵ Желимо истаћи да лексеме нису добијене префиксацијом у српском језику, јер су обје примљене у овим облицима. Међутим, у етимологији ових лексема, које су обје грчког поријекла, видљив је префиксални формант (в. *Рјечник*), па смо их из тог разлога коментарисали.

²⁶ Како смо видјели у претходном одјелку, овај префикс се појављује и у придјеву **противантикинески** у комбинацији са домаћим префиксом *против-*.

²⁷ Придјеви су суфиксацијом изведени од именица биологија, биомедицина и биомеханика које су у том облику као грчке сложенице примљене у српски језик.

Префикс *дис-* латинског је поријекла, у примјерима именице **дислајк**²⁸, те придјева **дислоциран**. Комбинује се са страним основним ријечима.

Грчки префикс *евро-* појављује се у низу примјера у комбинацији са страним основним ријечима. Осим код придјева **евроунијатски** и **евроазијски** у свим осталим примјерима префикс евро- творбени је формант именица – **евробонд**, **евродизел**, **еврозона**, **евроинтеграција**, **еврообвезница**, **еврофанатизам**. Лексема **европејац** има другачији творбени процес, док се у лексеми **еурибор** задржао изворни фонетски лик префикса еур-.

Екстра- је латински префикс у именици **екстрапорез**, са значењем *додатни, посебан*. У овом примјеру комбинује се са домаћом основном ријечи. **Клајн** наводи да су једини примјери именица са овим префиксом које биљежи РМС као сложенице екстрадобит, екстразарада, екстрапрофит, те Вујаклија екстрасистола, екстраблат, екстрацуг (Клајн, 2002: 200).

Префикс *ин-* потиче из латинског језика, а забиљежили смо га у примјеру глагола **инактивисати**. Значење које се уноси овим префиксом је *зауставити, онемогућити радњу исказану значењем главног глагола*, који такође има страном поријекло.

Интер- је латински префикс који се у нашем корпусу јавља у придјеву **интердимензиони**. Значење је одговарајуће значењу нашег префикса међу-, а овдје се комбинује са страном основном ријечи.

Префикс *квази-* забиљежили смо у придјеву **квазинационалистички**. То је латински префикс са основним значењем *лажни*, одговара му домаћи префикс назови-, а у нашем примјеру комбинује се са страном основном ријечи.

И префикс *контра-* је латинског поријекла и биљежимо га у примјеру именице **контрапитање**. У овом примјеру има основно значење *супротстављања*, а њиме се врши префиксација основне домаће ријечи.

Грчки префикс *макро-* биљежимо у примјеру именице **макроекономиста** и придјева **макроекономски**. Основно значење му је *велики*, с тим што у нашим примјерима имамо на уму везу са именицом макроекономија. Префикс се комбинује са страном основном ријечи.

Супротног основног значења је грчки префикс *микро-*, *мали*, у примјеру именице **микробиолог**, а опет у комбинацији са страним творбеним формантом.

Префикс *мулти-* је такође грчког поријекла у примјерима именице **мултикултурализам**, те придјева **мултимедијски** и истог придјева у вишечланој лексеми **мултимедијски репродуктор**. **Клајн** биљежи овај префикс у свега неколико именица – мултимилионер, мултимилијардер и мултивитамин (Клајн, 2002: 201). За придјеве опет каже да је овај префикс у експанзији посљедњих деценија под утицајем енглеског, нарочито истичући облик мултимедијалан и мултимедијски (Клајн, 2002: 234), иако ми нисмо успјели да потврдимо овај придјев у рјечницима које смо консултовали. Значење овог префикса је *више, вишеструки*, а у оба наша примјера префикс је у комбинацији са страном основном ријечи.

Нео- је грчки префикс са значењем *нови*. Забиљежили смо га у придјевима **неоимперијални**, **неокензијански**, **неолиберални**, гдје се префикс комбинује са основним придјевима страног поријекла.

---

²⁸ Лексема је у овом облику примљена из енглеског језика, није изведена префиксацијом у српском језику. Међутим, крајње поријекло овог префикса је у латинском језику, а у енглеском језику постоји и лексема лајк која је такође у нашем корпусу.

У придјеву **панисламистички** уочавамо префикс *пан-*, који је грчког поријекла са значењем *сав, општи*. Комбинован је са основним придјевом страног поријекла.

Четири придјева имају латински префикс *пост-*. То је једна полусложеница **пост-биоскопски**, затим **постједанаестосептембарски**, **постколонијални**, **пострецесијски**. Значење префикса је *послије у односу на оно што је означено основним придјевом*. За овај префикс Клајн тврди да је продуктивнији у новије вријеме, док је у РМС забиљежен само облик *постдипломски* (Клајн, 2002: 235). Осим у лексеми *постједанаестосептембарски*, у којој се комбинује са домаћим и страним творбеним елементом, у осталим примјерима комбинује се само са страним творбеним елементима.

Латински префикс *про-* са значењем *бити за нешто* у нашем корпусу имају четири придјева **проактиван**, **пробиотски**, **проевропски**, **просоцијални**, сва четири такође страног поријекла у основном значењу без префикса. Код Клајна стоји да је овај префикс са придјевима слабо посвједочен у рјечницима, али да је изразито продуктиван. Међутим, за придјеве са суфиксом *-ни* у РМС има само потврда у примјеру *проратни* (Клајн, 2002: 235-236).

Најпродуктивнији страни префикс у нашем корпусу је латински префикс *ре-*. Биљежимо га у именицама **реаговање**, **реиндустријализација**, **реновирање**, **реотварање**, **реструктурирање**, **рефинансирање**, **реформисање**, придјевима **реконструисан** и **реформски**, глаголима **регруписати (се)** и **рефинансирати**, те прилогу **релаксирано**. То је укупно 12 лексема са овим префиксом, а свака од њих у основи је страног поријекла, осим у примјеру *реотварање*. Основно значење овог префикса је *понављање онога што је означено основном ријечи*. За овај префикс **Клајн** наводи да је првенствено глаголски (Клајн, 2002: 202). У нашем корпусу највише је лексема које су именице са овим префиксом, али је ријеч о девербативним именицама, као што су и придјеви и прилог добијени преко облика глаголског придјева трпног. У вишечланој лексеми **мултимедијски репродуктор** други члан лексеми, који је именица, такође има префикс *ре-*. И у овој групи лексема појављују се оне које нису добијене префиксацијом у српском језику, али у чијој се етимологији префикс издваја из основе. Такве су лексеми *релаксирано* и *репродуктор* (в. *Рјечник*). Лексема *реотварање* има страни префикс, а основна лексема је домаћа. Без обзира на то, она је предмет анализе јер смо већ нагласили да у корпус улази свака лексема која има било коју морфему страног поријекла, или је у цјелини страног поријекла.

Латински префикс *супер-* такође је веома продуктиван. То потврђује и **Клајн**, иако наводи да РМС биљежи свега неколико именица са овим префиксом које имају статус самосталних одредница, али да је у експанзији у посљедње вријеме (Клајн, 2002: 202). У нашем корпусу биљежимо именице **супераутомобил**, **супермоћ**, **суперпривреда**, **суперсила**, **супертрик**, **суперхерој**, те лексеми **супер маркет**²⁹ у којој је префикс добио функцију самосталног одредбеног елемента. Такође уочавамо и два придјева **суперскуп** и **суперупијајући**³⁰. Основно значење префикса је *по некој особини изнад свих*

---

²⁹ О овој лексеми било је ријечи у одјељку *Морфолошка анализа*.

³⁰ У вези са овом лексемом треба имати на уму и то да је префикс комбинован са основном домаћом ријечи *-упијајући*, која је добијена конверзијом, адјективизацијом облика глаголског прилога садашњег.

осталих. Комбинује се и са страном основном ријечи, а са домаћом у примјерима супермоћ, суперпривреда, суперсила, суперскуп и суперупијајући.

Грчки префикс *термо-* биљежимо у примјеру именице **термоблок**, али и као одредбени творбени формант лексеме **термо фасада**. Значење овог префикса је *топлотни*, а комбинован је са основним ријечима страног поријекла.

Ултра- је латински префикс са значењем крајњи, нарочит, а уочавамо га у примјеру именице **ултрадиктатура** и придјева **ултраженствен**. У првом случају префикс је испред именице страног поријекла, док је у другом примјеру са домаћим придјевом.

У придјеву **филојеврејски** уочавамо грчки префикс *фило-* са значењем *наклоњен нечему, љубитељ онога што је означено основном ријечи*.

Биљежимо шест примјера лексема у којима се појављује грчки префикс *фото-*. Тако смо уочили именице **фотка**, **фоткање**, **фотографисање**, **фотоинсталација**, али и двије лексеме у којима је префикс одредбени члан - **фото галерија** и **фото опрема**. У именици фотка суфикс -ка додат је на окрњени префикс фот-, а од те именице изведена је именица фоткање. Осим у примјеру фото опрема префикс се комбинује са страном основном/основном ријечи.

Постоји неколико лексема у нашем корпусу у којима се префикси страног поријекла појављују као самостални одредбени чланови у лексемама. У примјерима **макси сукња** и **макси хаљина** имамо латински префикс *макси-*, али се у овом случају јавља као осамостаљени формант лексема.

Префикс *хетеро-* грчког је поријекла и у нашем корпусу имамо га само у примјеру лексеме **хетеро секс** у којој је одредбени члан. Комбинован је са основном ријечи страног поријекла.

Исти тип односа имамо са латинским префиксом *ретро-* у именичкој лексеми **ретро фазон**. Префикс се јавља као одредбени члан лексеме.

Латински творбени формант *социо-* уочавамо и у именици **социолошкиња**, придјеву **социопатски** и у вишечланој лексеми **социјални инжењеринг**, односно, њеном одредбеном члану. Ове лексеме су у српском језику добијене суфиксацијом преко облика социолог, социопат-, социјал- који су позајмљени.

У вези са страним префиксима закључујемо сљедеће. Страних префикса има знатно више од домаћих. Укупно је 16 грчког поријекла, и 16 латинског поријекла. Ступају у односе са основним ријечима/основама и страног и домаћег поријекла, мада су много чешћи примјери комбинације страног префикса и стране основе или основне ријечи са којом се префикс комбинује. Што се тиче потврђености у рјечницима, она је нешто боља у односу на лексеме из претходне групе. Наиме, рјечници страних ријечи углавном потврђују лексеме које се састоје од страних префикса и страних основних ријечи, нарочито уколико су фреквентније или су раније постале дио српског лексикона. Један дио лексема потврђују и дескриптивни рјечници, а лексеме које су предмет наше анализе непотврђене су из неколико разлога. То може бити случај ако је лексема новија, ако се ради о другачијем морфолошком рјешењу (спојено/одвојено писање у коме самостални дио развија посебне карактеристике, као и то ако је у питању вишечлана лексема), а што опет није најадекватније ријешено у нашој лексикографској пракси, нити у нашој лексикографској и лексиколошкој теорији.

На крају ћемо се осврнути и на коментаре **Т. Прћића** који у вези са творбом ријечи страног поријекла наводи и неокласичну композицију као један од творбених процеса, подврсту композиције, карактеристичну по томе што дјелује на елементима са особинама и афикса и основе који су поријеклом из грчког и латинског језика (Прћић, 1997: 70), док у вези са појединим страним префиксима запажа: „...префикси — екс-, ко-, мега-, микро-, сајбер-, ре-, хипер-, супер-. Наравно, све овакве лексичке јединице не морају обавезно бити енглеске по свом крајњем пореклу, али с обзиром на околност да су у српски преузете управо из енглеског језика или под његовим утицајем, оне се сматрају англицизмима и то оним очигледним.” (Прћић, 2004: 115).

Сложенице. Детаљнији преглед мјеста сложеница у нашој и страниј литератури, као и критички осврт на дефиниције и врсте сложеница, даје нам **Клајн** (Клајн, 2002: 15-21). Ми ћемо се овдје послужити његовом интерпретацијом којом одређује сложенице као ријечи настале срастањем двију или више самосталних цјелина, које могу бити и самосталне основе и самосталне ријечи (Клајн, 2002: 22-23).

У нашем корпусу могу се уочити три групе сложеница с обзиром на наш основни критеријум, поријекло творбених форманата. Тако у прву групу сложеница убрајамо примјере у којима је први дио сложенице домаћег поријекла, док је други дио поријеклом из неког страног језика. У другој групи су оне у којима први дио сложенице страног поријекла, док је други дио домаћи, а трећу групу сложеница чине оне у којима су оба сегмента, односно, сви сегменти страног поријекла (са изузетком спојног вокала, или домаћих суфикса). Сваки од творбених модела навешћемо на примјеру из нашег корпуса и кратко коментарисати.

1. У првом примјеру имамо домаћи сложенички формант, придјев *висок-* у придјевима **високобуџетски** и **високобуџетни**. Типови сложеница су са спојним вокалом –о- од синтагме *висок(и) буџет*, у којој је буџет ријеч страног поријекла, и придјевским творбеним суфиксом –ски/-ни: *висок-о-буџет-ски/-ни*.

Затим слиједи двије именице **водасервис** и **водоинсталатер**, те придјев **водоинсталатерски** у којима се као први дио сложенице појављује домаћа лексема, именица *вода-*. У првом примјеру комбинује се са страном ријечи сервис, док се у другом комбинује скраћена основа *вод-* са спојним вокалом –о- те страном основном ријечи инсталатер. Из тог облика именице изводи се придјев творбеним суфиксом –ски.

Двоабедни и **двоетажни** су двије придјевске сложенице у којима је као први сложенички дио домаћи творбени формант *два-*. У другом дијелу је скраћена основа *-абед-* + придјевски суфикс –ни, односно, *-етаж-* + *-ни*. За овај тип сложеница којима је број на првом мјесту **Клајн** каже да је изузетно продуктиван (Клајн, 2002: 112).

Примјер сложенице са домаћим творбеним формантом *дневно-* запажамо у придјеву **дневнополитички**. Други творбени елемент *-политички* је страног поријекла.

Са формантом *јужно-* два су придјева **јужноафрички** и **јужнокорејски**. Комбинују се са придјевима страног поријекла –афрички и –корејски.

У придјеву **научнофантастични** први дио сложенице је домаћег поријекла *научно-*, док је други страног.

У именичкој сложеници **назовипартија** уочавамо први дио *назови-* који је домаћег поријекла комбинован са страном именицом -партија.

Нов- је домаћи творбени формант у придјеву **новомиленијумски**. Комбинује се са спојним вокалом –о- именицом страног поријекла миленијум и придјевским суфиксом –ски.

У придјеву **општенационални** први дио сложенице *опште-* је домаћи творбени формант комбинован са придјевом страног поријекла.

Сложеница **првопласиран** такође има први дио *прв(о)-* који је домаћег поријекла у комбинацији са придјевом страног поријекла.

У неколико наредних примјера сложеничких спојева у првом дијелу појављује се број *три-* који је домаћег поријекла у комбинацији са страним творбеним формантима у називима хемијских једињења. То су именице **триметиламин**, и полусложеница **триметиламин-оксид**, те одредбени чланови, у првом случају полусложенички, у вишечланим лексемама **трихлор-сирћетна киселина**, **триметилбутанска киселина**.

Четврт- је домаћи творбени формант комбинован са страном именицом -финале у примјерима именице **четвртфинале** и придјева **четвртфинални** од ње изведеног творбеним суфиксом -ни.

На крају ћемо приказати примјер глагола **гистрификовати** за који не можемо са сигурношћу тврдити да припада овој групи. Наиме, други творбени елемент –фиковати је сасвим сигурно поријеклом из латинског језика, али први дио гистри- је непознатог поријекла. Могуће је да постоји веза са жаргонском лексемом гистро, у значењу *лажни*, али то не можемо са сигурношћу тврдити. Уколико претпоставимо да јесте, онда бисмо могли и овај глагол сврстати у прву групу сложеница.

2. Сљедећу групу сложеница чине оне којима је први сложенички формант страног поријекла, а други домаћег.

Неколико лексема има у првом дијелу страни творбени формант *ауто-* што је скраћено од аутомобил, али функционише и као осамостаљена именица. То је сложеница **аутоперионица**, полусложеница **ауто-отпад**, али и двије лексеме **ауто део** и **ауто осигурање** у којима је овај страни формант самостални одредбени члан.

У творбеном смислу занимљив је формант поријеклом из грчког језика *електрон-* у именицама **електроника** и **електронско писмо** (у одредбеном члану вишечлане именице). У скраћеном облику *електр-* можемо га препознати у придјеву **електрифициран**, иако је у српски језик ушао преко њемачког облика *elektrifizieren*. Посебно се опет издваја група од три именице **е-новине**, **е-облак** и **е-пошта**³¹ у којима је е- скраћено од електронски од енглеског *electronic*, али гдје је веза са грчким обликом очигледна.

3. У трећу групу, како смо већ рекли, убрајамо сложенице код којих су сви творбени форманти страног поријекла.

У лексеми **вебсајт** оба дијела су страног поријекла. Први творбени члан *веб-* имамо и у полусложеничком споју **веб-камера**.

О обличким/творбеним алтернацијама код лексема овог типа **Прћић** Каже: „Треба рећи и то да се једна иста лексичка јединица из енглеског језика, након

---

³¹ Јасно је да је овдје у питању други творбени процес у коме су лексеме добијене суфиксом –ски, али смо примјере навели у овој групи због заједничке основе.

свог уласка у српски, може — дуже или краће време — налазити у неколико наведених група. Рецимо, енглеска реч E-MAIL је у српском очигледни англицизам као имејл, скривени англицизам као е-пошта или електронска пошта, а сирови англицизам као E-MAIL, док је енглеско WEB SITE у облику вебсајт очигледни англицизам, у облику WEB SITE сирови, а у облику WEB sajt — хибридни, тј. сирово-очигледни англицизам.” (Прћић, 2004: 116). Исти аутор коментарише: „Случајеви недовољно устаљеног или потпуно неустаљеног значења и употребе релативно су ретки, с обзиром на околност да се англицизми преузимају првенствено због свог садржаја, који се у језику-примаоцу сматра по нечему интересантним, пажње вредним и, отуда, потребним.” (Прћић, 2004: 125).

Код **С. Филиповић-Ковачевић** налазимо став да су оваква колебања потврда свијести матерњих говорника о страном поријеклу лексема, о чему закључује: „Дакле, англицизми као да припадају извесном међујезичком простору, где се на специфичан начин интегришу форма и садржај из два језика.” (Филиповић-Ковачевић, 2011: 253).

С обзиром на све варијанте које ми биљежимо у корпусу, као и с обзиром на варијанте које смо забиљежили у рјечнику, можемо закључити да истовремено у језичкој реалности позајмљенице функционишу у различитим лексичким варијантама, а колебање указује на недефинисан статус лексема које су очигледно дио језичке реалности. С тим у вези свакако јесте и чињеница да лексикографска норма не прати адекватно најновији инфлусивни ток.

Уочавамо латински префикс *интра-* у придјеву **интравенски**, са значењем *у, унутар нечега*. Сама лексема у цјелини је латинског поријекла, али ВРСРИ потврђује префикс *интра-* као први дио сложеница.

Творбени формант *кардио-* грчког поријекла забиљежили смо у једној придјевској сложеници **кардиоваскуларни**. Основно значење је *срчани*. Комбинује се са придјевом *-васкуларни* који је поријеклом из латинског језика.

Формант *латино-* у сложеничком придјеву **латиноамерички** поријеклом је из америчке варијанте шпанског језика и комбинован са придјевом страног поријекла *-амерички*.

Именица **морфологија** сложеница је страног поријекла са страним скраћеним основама морфо- и *-лог*, односно, да будемо сасвим прецизни, именица је у овом облику примљена у српски језик, али је у грчком језику из кога потиче сложеница.

Латински творбени елемент *парт-* у комбинацији са грчким *-крат* имамо у примјеру именице **партократија**, а од истог парт(и)- изведена је и именица **партијашење**, која истина није сложеница, али је од исте основе.

У примјеру придјева **радиодифузни** уочавамо именицу страног поријекла *радио-* која се комбинује са придјевом страног поријекла *-дифузни*. Корпус потврђује колебање између сложеничког и полусложеничког облика **радиодифузни** са истим значењем.

У вези са лексикографским статусом сложеница које су у цјелини поријеклом из страних језика највећи проблем представља њихова етимологија. Наиме, уколико лексема јесте потврђена у рјечнику, етимологија сваког сложеничког дијела дата је углавном само под једном одредницом, а све лексеме настале даљим творбеним процесима упућују се на етимологију појединачних творбених елемената, што знатно отежава преглед.

Домаћи суфикси. „У српскохрватском језику преовлађује извођење и то претежно суфиксално. Префиксални тип знатније је заступљен једино код глагола.” како тврди Шипка (Шипка, 1998: 88). Када је ријеч о творбеним суфиксима, у овом одјелку набројаћемо оне који су најпродуктивнији у нашем корпусу с обзиром на појединачне врсте ријечи.

Највећи дио од укупног броја придјева изведен је творбеним суфиксом –ски, њих 80. Такви су нпр. придјеви: *абровски, азербејџански, азијатски, антикорупцијски, антиспортски, аукцијски, аутсајдерски, барселонски, биомедицински, буџетски, вехабитски, високобуџетски, гигантски, дебитантски, дизајнерски, експертски, имигрантски, интернетски, кичерајски, конзументски, макроекономски, мезотерапијски, неокензијански, теоријски, бургундски, бајкерски, тендерски*. Поред тога велики је број придјева на суфикс –ни; *неолиберални, непланирани, непрецизирани, неутренирани, окупирани, оркестрирани, патентирани, пензионисани, персонализовани, првопласирани, просоцијални, стабилни*; односно –ан; *ХИВ позитиван, адаптибилан*. У вези са суфиксом –ан треба рећи да се ради о придјевима неодређеног вида, и тај вид смо изводили с обзиром на деклинирани облик придјева у контексту. Уколико је придјев у контексту употребијен у облику који недвосмислено указује да се ради о придјеву неодређеног вида, такав облик смо давали и одредници³². У супротном придјев је имао облик одређеног вида са суфиксом –ни. Сљедећи суфикси које смо запазили код придјева су –чки, у примјерима типа *амерички, антиамерички, армирачки, хипнотички, биомеханички, дневнополитички, исламистички, квазинационалистички*; –шки, *биолошки, викинишки, геостратешки, нехируршки, хашки*; –ћи у примјерима *инкриминишући, суперупијајући, компромитујући* (добили су адјективизацијом облика глаголског прилога садашњег), те суфикси –ов; *Гуглов, -ин; Насин*.

У вези са именицама треба рећи да су у нашем корпусу бројније групе девербативних именица добијене творбеним суфиксима –ање/-ење, те именице женског рода изведене моционим суфиксима са значењем *nomina agentis*, како смо објаснили говорећи о морфолошким карактеристикама лексике. Неки примјери девербативних именица су: *комуницирање, конзумирање, конституисање, конципирање, костимирање, кредитирање, креирање, купажирање, лансирање, лимитирање, лоцирање, мапирање, рекламирање, хипнотисање, партијашење, филтер-храњење, хапшење*.

Све наведене творбене принципе уочили смо само у ћириличном корпусу.

Лексеме из латиничног корпуса, које су у изворима наведене у етимолошком латиничном лику језика из којих потичу, у творбеном поступку нису прошле процесе адаптације у српски језик, већ су задржале примарне морфолошке карактеристике језика из којих потичу. С обзиром на то да су се раније у српском језику изворни латинични облици појављивали тек спорадично, попут мјерних јединица, скраћеница, интернационалне терминологије и сл., можемо приметијети да је у великом порасту овакав начин писања стране лексике, претежно англицизама.

---

³² Такав је нпр. придјев *ХИВ позитиван* у сљедећем контексту: *Постао сам ХИВ позитиван 1981, а тада није постојала никаква терапија*.

Лексикографски приступ лексемама које су добијене комбинацијом домаћих и страних творбених елемената варира од рјечника до рјечника, али смо на основу нашег корпуса успјели доћи до неких основних образаца. Наиме, у рјечницима страних ријечи тек спорадично су потврђене лексеме које су творене комбиновањем стране основе са домаћим префиксима/суфиксима. У дескриптивним рјечницима потврђеност ове лексичке групе је за нијансу видљивија, и то се углавном опет односи на лексеме које су дуже вријеме дио српског лексичког корпуса. Лексеме настале комбинацијом домаће основе са страним префиксима/суфиксима имају сличан лексикографски третман као и претходна скупина. Нешто су бројније у дескриптивним рјечницима, а ријетко су потврђене у рјечницима страних ријечи.

Страни суфикси. Образложићемо како смо у овом раду приступили питању страних суфикса, иако ријечи о томе има и у наредном поглављу. Питање страних суфикса је сложено, али је у овом раду условљено ограниченим приступом етимологији лексема, што значи да је етимологија лексема углавном навођена без издвајања суфикса (в. *Лексиколошка питања*). Да се ради о веома сложеним односима пише и **Шипка** тврдећи да је улазак суфикса из страних језика својеврсно укрштање са позајмљивањем: „Они улазе са ријечима страног поријекла, али се онда учвршћују као творбени елементи, па се јављају на домаћим основама.” (Шипка, 1998: 89). То потврђује и наш корпус у коме се запажају и овакве комбинације. Овдје ћемо набројати неке од суфикса. Тако запажамо латински суфикс –аријум у именици *реквизитаријум*, суфикс –ер у примјеру *бајкер*, *итопер*, -ид у *водоник-сулфид*, -ција у *роштиљџија*, -иван у *иновативан*, *неселективан*, -атичан у *проблематичан* итд.

Полусложенице. Полусложенице су бројна категорија у нашем корпусном рјечнику. Има укупно 90 одредница које су полусложенице у ћириличном корпусу, и 5 у латиничном корпусу. Прво што се може уочити јесте неуједначен однос према полусложеницама, сложеницама и самосталним формантима у писању. Тако смо примијетили да постоји колебање у писању полусложеница са префиксо(идо)м у примјерима: видео-, мега-, поп-, пост-, радио-, свингер-, секс-, интернет-.

Забилежили смо примјере лексема **видео конференција** и **видео позив**, али са друге стране имамо **видео-надзор** и **видео-рад**, гдје неуједначеност варира и у оквиру истог извора, пошто су сви примјери забилежени у истом, осим лексеме видео-надзор. Видео- је префикс поријеклом из грчког језика који се у нашим лексемама јавља као полусложеничка компонента у примјерима **видео-надзор** и **видео-рад**, односно, као творбени непромјенљиви елемент лексема **видео конференција** и **видео позив**.

Даље билежимо примјере **интернет анкета**, **интернет порнографија**, **интернет секс**, а полусложенице су **интернет-милијардер**, **интернет-мрежа**, **интернет-портал**, **интернет-презентација**, **интернет-продавница**. Овдје опет уочавамо варијације с обзиром на различите изворе, али и варијације код лексема интернет анкета и интернет-продавница у истом извору.

Сљедећи су примјери **мега-пројекат** и **мега факултет** у различитим изворима, Грчки префикс мега- имамо у примјеру полусложенице **мега-пројекат** и лексеме **мега факултет**.

Биљежимо лексеме **поп арт**, **поп звезда**, **поп мегастар**, **поп музика**, али **поп-артовски**, **поп-принцепа** гдје су варијације у различитим изворима, али и у истом поп арт и поп-артовски.

Слиједе **пост-биоскопски**, али **постједанаестосептембарски**, **постколонијални**, **пострецесијски**, од којих је само постколонијални из различитих извора.

Сљедећа два примјера **радио-дифузни** и **радиодифузни** идентичног су значења, али из различитих извора,

Примјери полусложеница **свингер-бизнис** и **свингер клуб** су из истог извора, чак и из истог текста.

Примјери **секс афера**, **секс партија** и **секс-сауна** сви су из различитих извора.

Полуслеженице са придјевом културно- у првом дијелу имамо у примјерима **културно-интелектуални** и **културно-историјски**, али биљежимо и именицу **култур-расизам**.

У творбеном смислу занимљиве су лексеме у којима се као одредбени елемент појављује именица страног поријекла викенд. У лексеми **викенд-испирач злата** она је дио полусложенице **викенд-испирач** која је саставна компонента шире лексемске структуре, док је у лексеми **викенд насеље** самостални одредбени члан.

Сличну творбену структуру имамо у лексеми **веш-судо машина**, с тим што нам је сад полусложеница **веш-судо** одредбени члан лексеме уз именицу **машина**.

У полусложеничком прилогу **психо-физички** јавља се грчки префикс **психо-**.

У именици **мини-сукња** јавља се латински префикс **мини-**, али овдје као дио полусложеничког споја.

Префикс из енглеског језика инстант- имамо у једној полусложеничкој именици **инстант-супа**.

У примјеру полусложенице **етно-група** уочавамо грчки префикс **етно-** са основним значењем народни.

Упадљива је једна већа група именичких лексема која се издваја по посебном творбеном моделу. Ријеч је о лексемама које су грађене по моделу именица (номинатив) + именица, у којој је прва именица функционално квалификатив друге именице, главног члана. Прва именица је у том случају непромјенљива. Овај модел грађења у српском језику није типичан, обичнији је турско-њемачки модел, са цртицом, дакле у форми полусложенице. Међутим, сматра се да је то један од директних утицаја енглеског језика у коме је овакав модел творбе именица веома распрострањен. Потврде за то налазимо и у литератури: „Nominal compounds modified by another noun ('noun+noun' compounds) represent the most frequent compound pattern in English.” (Шобот, 2006: 277). У наставку ауторка каже: „In Serbian, 'noun+noun' compounding, in which the first noun is in the nominative and functions as a modifier of the other noun, is an untypical type of compounding, and it has started appearing more frequently only under the influence of the analogue structure from English.” (Шобот, 2006: 278). Ауторка је за истраживање овог типа лексема користила сличан тип извора који се испитује и у овом раду, неколико штампаних медија, углавном недјељних, а све лексеме подијелила је у три групе:

1. Оба енглеска конституента, без икакве адаптације са средњом фреквенцијом учесталости
2. Оба српска конституента, односно, адаптирана англицизма са највећом фреквенцијом
3. Један неадаптирани енглески конституент, један српски конституент/адаптирани енглески са најмањом фреквенцијом (Шобот, 2006: 279).

На основу испитивања стичемо утисак да је ово највећи и најконкретнији утицај енглеског језика који смо забиљежили, у области творбе.

Посебно се на крају треба осврнути на питање полусложеница у лексикографској пракси. Наше испитивање показало је да дескриптивни рјечници, као и рјечници страних ријечи спорадично препознају ову категорију лексема. Нарочито је споран њихов статус у рјечницима уколико је један од полусложеничких форманата домаћег, а други страног поријекла.

Творба конверзијом. У нашем корпусу забиљежили смо и неколико лексема које су добијене творбеним поступком конверзије. То су поименичени придјеви: *енглески, француски, шпански, старогермански, старонглески, централно, кабловска, мобилни*, те придјеви *инкриминишући, компромитујући, ревитализујући, ревитализирајући, суперупијајући* што смо већ претходно објаснили. Лексеме добијене овим творбеним процесом чине знатно мању групу у поређењу са лексемама које су образоване другим творбеним моделима, али је свакако значајан показатељ да су позајмљенице подложне свим творбеним процесима српског језика.

4.5 Лексиколошка питања

Овај дио рада обухвата анализу лексике кроз сагледавање релевантних лексиколошких процеса. Тако ћемо ексцерпирани лексикону сврстати у различите категорије, да бисмо на основу тога могли извести адекватне закључке по којим принципима се усваја позајмљена лексика. Нарочит дио ћемо посветити анализи и закључцима који се тичу лексикографског приступа позајмљеницама у постојећим рјечницима који обухватају лексички слој позајмљеница.

Грађу ћемо анализирати с обзиром на сљедеће лексиколошке критеријуме:

1. подјелу лексема с обзиром на етимологију
2. семантичке специфичности лексике
3. подјелу лексике према тематским цјелинама

Етимологија. Питање поријекла лексема једно је од најзанимљивијих у раду. Истовремено, етимолошки приступ лексици у процесу анализе био је најзахтјевнији. Наиме, при анализи корпуса према поријеклу, одмах на почетку смо се суочили са неколико проблема. Требало је одредити критеријуме по којима ћемо сагледати лексикону, а неки од тих критеријума нису сасвим теоријски разјашњени. Прво, велики дио лексема у нашем корпусу биљежи вишеструко поријекло, те је тешко одговорити на питање

којем језику лексема припада по поријеклу. Затим, значајан дио наших лексема има сложену лексичку, морфолошку и творбену структуру, те нам се за једну одредницу (ако је нпр. сложеница у питању) могу појавити барем два језика поријекла за различите творбене елементе. Посебно питање је шта уопште сматрати језиком поријекла (в. поглавље *Позајмљенице у лексиколошкој и лексикографској теорији*) примарни језик давалац, или језик(е) посредник(е). Ако је нпр. једини наведени језик поријекла енглески, питање је куда би нас даље одвела етимологија енглеске лексеме, претпоставка је углавном до латинског или грчког. Показало се да је позајмљивање веома комплексно и да се лексеме не дају једноставно класификовати. О сложености одређивања поријекла лексике у своме раду о позајмљеницама у Андрићевој Травничкој хроници пише и **Љ. Недељков** (Недељков, 2015: 979).

Јасно је да анализа етимологије не може бити линеарна, већ се мора модификовати за свако од ових питања појединачно, уз све мањкавости метода којима смо се служили да бисмо барем дјелимично успјели сагледати поријекло лексема. Када смо приступили анализи етимолошке основе нашег лексичког материјала, уочили смо изузетну сложеност. Показало се да је веома тешко анализирати овај сегмент лексике примјењујући методе које су ипак ограничене, на језик који је по својој природи жив и неограничен, и показује безбројне варијације и комбинације које је веома тешко обухватити, упркос чињеници да смо ми радили на ограниченом корпусу. Потпуна анализа етимологије нашег корпуса заиста би се могла сагледати из многих углова, што би показало све варијанте у којима се језички контакти могу остварити. Ми смо се овдје одлучили за слjedeће.

Прво смо сагледали лексичку према броју језика из којих лексема потиче. Урадили смо кратак преглед по принципу да за сваку лексему сагледамо број језика који се појављују у транзитном низу од примарног језика поријекла до посљедњег језика са којим је српски остварио контакт и преузео лексему. С обзиром на то да све лексеме у нашем рјечнику имају равноправан статус одреднице, нисмо их у прегледу етимологије раздвајали с обзиром на творбени поступак, или чињеницу да се ради о вишечланој лексеми³³. Тако смо добили преглед колико лексема има једноструко, а колико вишеструко поријекло с обзиром на број језика од примарног до преузимања у српски језик, што наши рјечници ријетко биљеже. Наш преглед региструје сваку промјену у етимологији лексеме, али првенствено с обзиром на број страних језика који су учествовали у процесу транзиције лексеме из језика даваоца у језик прималаца.

Највећи број лексема из нашег корпуса води поријекло из једног страног језика. Међутим, ни овдје није могуће закључке изводити једнострано. Наиме, то може значити да је лексема преузета директно из неког језика, без посредника, али то најчешће значи да је комбинована страна основа са домаћим суфиксом, префиксом или основом, што чини њено поријекло сложеним. Даље, у корпусу постоје сложене и вишечлане лексеме код којих

---

³³ Треба имати на уму да смо ми етимологију лексема углавном изводили према ВРСРИ из разлога што овај рјечник највише биљежи новије лексичке наносе, најактуелнији је када су у питању позајмљенице, те је из тог разлога, и за рад ове врсте који суштински није етимолошки оријентисан, за нашу анализу био подеснији, адкватнији извор информација од етимолошког рјечника. То значи да је уз сваку одредницу дата етимологија за цијелу лексему ако је проста и у цјелини преузета из страног језика, за творбене основе ако је ријеч о изведеницама или сложеницама, те префиксе и префиксоиде. Поријекло суфикса није посебно навођено сходно извору.

морамо водити рачуна о томе да су нпр. два члана лексеме поријеклом из различитих језика, али је сваки од њих директно преузет без посредника, односно, има једноструко поријекло, иако смо ми такве лексеме биљежили као лексеме двоструког поријекла, јер сваку вишечлану лексему посматрамо као једну лексичку јединицу, без обзира на број чланова од којих се састоји. Ако бисмо и ово узели у обзир, повећаћемо број лексема са једноструким поријеклом. При прегледу поријекла лексике треба узети у обзир сва могућа одступања³⁴.

Од 1000 корпусних лексема 608 има једноструко страно поријекло у ћириличном корпусу (који има укупно 936 лексема) и 51 лексема у латиничном (који броји 64 лексеме). У ову групу сврстали смо и 11 лексема ћириличног корпуса чије поријекло је непознато, и једну лексему непознатог поријекла из латиничног корпуса. По бројности сљедећу групу чине лексеме чије је поријекло из страних језика двоструко. Таквих лексема има 224 у ћириличном корпусу, и осам у латиничном. Имамо групу лексема код којих су три језика учествовала у преузимању и транзицији лексема до српског језика – 76 лексема, четири језика – 23 лексеме, али се број лексема са оваквим етимолошким комбинацијама сразмјерно смањује како се број језика повећава. Тако на крају имамо три лексеме са комбинацијом од пет језика и двије лексеме од шест језика, оба типа у ћириличном корпусу. У латиничном корпусу највећи број комбинација чине два језика и свега пет лексема има троструко поријекло.

Сљедеће што смо утврђивали јесте језик поријекла. Прво смо одређивали примарни језик и с обзиром на то разврстали лексику, а потом језик из кога је лексема директно преузета, односно, посљедњи језик посредник.

Морамо прво имати на уму однос између примарног језика извора из кога лексема потиче, а затим и контактни језик из кога је лексема преузета у српски језик (в. поглавље *Позајмљенице у лексиколошкој и лексикографској теорији*). У првом прегледу показаћемо који су то све примарни језици из којих су лексеме даљом транзицијом прелазиле у српски језик. Треба знати да егзактне податке о језицима из којих потиче лексика морамо посматрати и кроз призму врло сложених творбених односа. Наравно, подразумијевамо да нису све лексеме просте у творбеном смислу, што значи да имамо бројне комбинације између префикса/префиксоида, суфикса/суфиксоида и основа од којих сви могу потицати из различитих језика. У том смислу ми смо сагледали све језике из којих примарно потичу лексеме, имајући на уму различита поријекла појединих творбених елемената, што значи да сада у пребројавању имамо другачији однос.

Језик из кога примарно потиче највећи дио наше лексике је латински. Забиљежили смо 393 примјера у којима лексема у цјелини, или неком свом творбеном елементу примарно потиче из латинског језика. Овоме морамо додати и 20 лексема из новолатинског, 10 из каснолатинског, 21 из средњовјековног латинског, што значи укупно 444 из различитих варијанти латнског језика. Посебно је питање како су ови изворни латинизми ушли у

---

³⁴ Код неких лексема број језика који учествују у формирању лексеме, на различитим равнима, може бити и већи од приказаног, нпр. роштиљџија, (наводе се мађарски као посредник и њемачки као примарни језик поријекла, али није наведено поријекло за творбени суфикс –џија који је из турског језика, а који је семантички и морфолошки конституент лексеме).

српски језик, о чему ћемо нешто рећи у наредном сегменту рада. Такође би било занимљиво испитати колико је ове лексике ушло у српски језик потакнуто енглеским језиком, што **Прћић** назива скривеним англицизмима (Прћић, 2004: 115).

Очекивано је висок удио изворних грецизама у нашој лексици, 190 из грчког језика, једна лексема из новогрчког, и једна из средњовјековног грчког, укупно 192 из различитих варијанти грчког језика. Ако погледамо ове податке, уочавамо да највећи дио лексике води поријекло из класичних језика, укупно 636 примјера има у неком творбеном елементу или у цјелини изворно поријекло из грчког или латинског језика. Иако је процес позајмљивања из ових језика завршен, подаци указују на то да се њихов значајан удио и даље одржава, прије свега захваљујући развијеним и сложеним творбеним механизмима српског језика, којима се већ усвојени елементи појављују у новим творбеним комбинацијама дајући нове, незабиљежене лексеме. Код **Љ. Недељков** се у истраживању неоријенталних позајмљеница у Травничкој хроници показала доминација грецизама и латинизама са благом предношћу латинизама (Недељков, 2015: 976), за којима слиједе германизми и романизми (Недељков, 2015: 978). Говорећи о позајмљеницама из романских језика **С. Гудурић** наводи да су семантичка поља из којих су преузимани романизми специфична, италијански – музичко-сценска умјетност, француски – поштански саобраћај, банкарство, гастрономија (Гудурић, 2006: 591).

У нашем корпусу даљи редослијед према удјелу позајмљивања из појединачних језика је сљедећи; значајан примарни језик позајмљивања је и француски са 110 забиљежених примјера, затим њемачки са 45, арапски са 26 и италијански са 25. Сви остали језици појављују се са малим бројем примјера, али је свакако важно показати и њихов удио да би се стекао утисак о веома сложеном систему позајмљивања. Из шпанског језика имамо 7 примјера, из турског 6, из старофранцуског и корејског по 4, руског, персијског по 3, феничког, португалског, санскртског, мађарског, чешког, тибетанског, финског, холандског, белгијског по двије лексеме, и по једна из сљедећих језика: азербејџанског, монголског, каталонског, вијетнамског, старонордијског, ескимског, јапанског, кинеског, шведског, норвешког, хебрејског, староиталског, венецијанског, хавајског и непалског.

Интересантан је податак о удјелу англицизама у анализираном корпусу. У 207 примјера забиљежили смо да је лексема у цјелини или неком творбеном елементу примарно поријеклом из енглеског језика. То показује пораст удјела англицизама у укупном односу, нешто мање од трећине у односу према класичним језицима, али значајније у односу на ранија запажања. И овај податак дао би се подвргнути додатној анализи. Ако бисмо се даље бавили етимологијом англицизама, то би нас одвело до других језика, али је то врло сложено дијахроно испитивање којим се нећемо овдје бавити. Наши подаци свакако показују да је у новији српски језик ушао значајан број лексема поријеклом из енглеског језика, без посредника, о чему ћемо говорити и у наредном сегменту рада.

Ако погледамо број језика који су као изворни забиљежени у процесу позајмљивања, њих је укупно 42 на корпусу од 1000 лексема. То показује врло разуђен и неуједначен систем позајмљивања. Можемо уочити да се позајмљује и из језика са којима српски нема никаквих културолошких контаката (јапански, тибетански, непалски и сл.). Ова појава се може објаснити процесом

глобализације и протоком информација из било којег дијела свијета, што онда значи усвајање нових појмова и лексике која их обиљежава.

Сви подаци које смо навели односе се на ћирилични корпус.

У латиничном корпусу, у коме су забиљежени облици лексема писани у изворном лику преузети из западноевропских језика, односи стоје другачије. У испитивању се показало да је доминантно позајмљивање из енглеског језика као примарног језика поријекла, а како смо видјели у овом дијелу корпуса много је мањи број транзиционих језика, односно, много је чешће директно позајмљивање. Тако у 50 примјера биљежимо да лексема у цјелини или неком свом творбеном елементу има примарно поријекло из енглеског језика. Позајмљивање из осталих језика је знатно мање учестало. Тако имамо 10 примјера поријекла из латинског језика, по 6 из грчког и француског и по једну из италијанског, њемачког и средњовјековног латинског језика.

У наредном сегменту показаћемо који језици су контактни језици у процесу позајмљивања. Након анализе етимолошких података који се тичу преузимања лексике из језика са којима је српски остварио директан контакт, без обзира на то да ли је у питању језичко посредовање или директно преузимање, или на чињеницу колико је језика учествовало у транзицији лексеме од примарног језика извора до српског, добили смо сљедеће резултате. И даље је доминантан језик латински, из кога смо забиљежили 312 примјера, чему треба додати и 29 примјера из новолатинског, 25 из средњовјековног латинског и шест из каснолатинског, укупно 372 примјера позајмљеница из различитих варијанти латинског језика. Међутим, сљедећи језик по броју преузетих лексема је, очекивано, енглески језик са 237 забиљежених примјера. Такође се биљежи већи број лексема које су у српски језик ушле посредством других западноевропских језика. Тако биљежимо 175 примјера из француског језика, 82 из њемачког, 25 из италијанског. Из грчког језика као контактног биљежимо 148 примјера и 2 из новогрчког. Већи је и удио примјера из турског језика, 24. Када је ријеч о осталим језицима биљежимо сљедећу заступљеност: арапски и шпански по шест, четири из мађарског, по три из корејског и руског, по два из феничког, чешког, персијског, шведског, венецијанског, финског, белгијског, холандског, староиталског и по једна из азербејџанског, монголског, каталонског, португалског, вијетнамског, хавајског, старонордијског, хебрејског, ирског, тибетанског, санскртског, корејског, норвешког, ескимског, јапанског и кинеског. Укупно су 42 језика остварила контакт са српским у корпусу од 1000 лексема. Подаци се односе на ћирилични корпус.

У латиничном корпусу очекивано доминирају лексеме које су ушле преко енглеског језика у српски, или директним позајмљивањем из енглеског језика, 53 примјера. Остали језици имају много мањи удио: француски шест, грчки и латински по пет, италијански и њемачки по два и средњовјековни латински један примјер. Укупно то чини седам језика у латиничном корпусу који су у контакту са српским учествовали у позајмљивању.

За наш корпус можемо рећи да је потврда и Оташевићевих закључака које преноси Драгићевић (Драгићевић, 2010:188), јер убједљиво највећи број лексема води поријекло из латинског и грчког језика, као примарног изворног језика, које су до српског дошле посредством неког другог језика, енглеског, француског, њемачког и др.

До таквих закључака долазимо и у другим изворима који се руководе ранијим истраживањима. „Српскохрватски је од најранијих времена био изложен снажном утицају грчког и латинског, касније су дошли турцизми...”, како тврди **Клајн** (Ивић, Клајн, Пешикан, Брборић, 1991: 152).

На другом мјесту код **Клајна** налазимо да „интернационализми грчког и латинског порекла, претежно у области науке, технике, политике и културе, сада као и раније чине једну од најважнијих струја позајмљеница у српском језику.” (Клајн, 1998: 43).

Прћић је сагласан са ранијим истраживањима (Филиповић 1986; Клајн 1996; Радовановић 2004) која потврђују да је српски позајмио главнину своје стране лексике из њемачког и француског, и посредством њих већину латинских и старогрчких ријечи, које су стекле статус интернационализама, односно, европеизама (Прћић, 2012: 207).

И о присуству француских позајмљеница у српском језику пишу многи аутори (Крстић, 2004; Гудурић, 2006; Дробњак, 2009) констатујући углавном да има доста радова који се баве позајмљивањем из овог језика.

Англицизми. У овом дијелу рада детаљније ћемо говорити о позајмљеницама из енглеског језика, због мјеста које овај лексички слој има у савременом српском језику. С обзиром на опште мишљење да је данас све више англицизама у савременом српском језику, могло се очекивати да ће и наш корпус то потврдити. Језичком осјећају просјечног говорника српског језика највише одударују ријечи које тек улазе у језик, па се тако стиче утисак да оне доминирају. С тим у вези **Б. Мишић Илић** и **В. Лопичић** закључују. „За разлику од страних речи које су дошле из грчког, латинског, француског, немачког, мађарског или, у случају српског језика, и из турског језика, у савременом друштву англицизми су посебно упадљиви јер представљају промену језика која настаје под утицајем економских, технолошких и политичких утицаја и достигнућа, а иде руку под руку и са културолошким утицајем, не толико из Велике Британије већ из САД, па неки сматрају да отпор англицизмима може да буде и својеврсни отпор американизацији и глобализацији.” (Мишић Илић, Лопичић, 2011: 271). У наставку ауторке процјењују да ће утицај енглеског језика бити све снажнији, али да пуризам, нарочито радикални, није рјешење, већ је оно у смисленој интеграцији (Мишић Илић, Лопичић, 2011: 272). Често можемо прочитати у стручној литератури (Поповић, 2010: 171; Кљакић, 2011: 37, Шипка, 2005: 8), како је енглески језик доминантан посљедњих деценија.

Ми смо у нашем истраживању поријекла позајмљеница дошли до закључака које смо претходно појаснили, да англицизми јесу у порасту, али да доминира лексика из латинског и грчког језика. Треба опет имати у виду да смо ми урадили анализу само једног сегмента једне функционалне реализације језика, те да би за општије закључке требало радити више обимнијих истраживања у истој временској равни.

Са друге стране, ријечи које су нешто дуже у лексикону српског језика, које су се дијелом адаптирале, развиле своја значење и деривациони систем, не осјећају се више као стране код просјечног говорника, иако оне то по поријеклу јесу. О правој прихваћености позајмљеница које су често предмет лингвистичких спорења, може се говорити тек након одређеног временског периода.

Зато је важна и временска дистанца на коју указује **М. Алановић**, јер је значајна разлика у статусу позајмљеница које су већ стабилне у систему српског језика, галицизми, германизми, и оних, попут англицизама, чији је трансфер још у току (Алановић, 2006: 600), док **Крстић** потврђује стабилност француских позајмљеница у српском језику, али тврди и да се оне још увијек преузимају (Крстић, 2004: 111).

Код **Р. Драгићевић** у вези са позајмљивањем наилазимо и на констатацију: „Ретко се позајмљују речи за оне предмете и појаве које већ поседују домаћи назив.” (Драгићевић, 2010: 250). **С. Филиповић – Ковачевић** сматра другачије: „Англицизми некада попуњавају лексичке и појмовне празнине у српском језику, а некада се преузимају из привидне потребе или помодарства, те постоје паралелно с већ постојећим речима и појмовима у српском језику.” (Филиповић – Ковачевић, 2011: 250). **Прћић** у једној од својих класификација овакве англицизме одређује као сасвим неоправдане (Прћић, 2004: 120-121).

Код истог аутора уочавамо различите типове англицизама, које смо потврдили и у нашем корпусу. То су англицизми настали преобликовањем, превођењем, и мјешовитим поступком (Прћић, 2004: 116-120), према степену интегрисаности у српски језик дијели их на потпуно одомаћене, дјелимично одомаћене и неодомаћене англицизме (Прћић, 2004: 126). Прћић пише о „globalној angloCOOLturi” као амалгаму популарних ставова, вјеровања, обичаја, размишљања, понашања који се развијају прије свега под утицајем енглеског језика, а у вези са конкретним језичким консеквенцама које овакав утицај оставља каже да се „у нашој средини највише огледа у повођењу српског језика за нормом и обичајима енглеског језика, и то на свим нивоима: правописном, изговорном, граматичком, семантичком и прагматичком.” (Прћић, 2006: 529). Аутор наводи и да је утицај енглеског језика свакако најочљивији у домену лексике у учесталој, нападној, неријетко и погрешној употреби англицизама – ријечи и афикса из енглеског језика, те латинизама подтсакнутих утицајем енглеског. Издваја три типа англицизама:

- очигледне – подстакнути енглеским језиком, више или мање интегрисане у српски,
- сирове – писане у изворном енглеском облику,
- скривене – лексичке и синтаксичке јединице које се стварају под утицајем енглеске норме³⁵ (Прћић, 2006: 530).

Семантика. Наш примарни циљ је да испитамо однос лексиколога лексикографа према једном обимном лексичком слоју, позајмљеницама, али ћемо се кратко осврнути и на питања која се тичу значења лексема. С обзиром на ограниченост испитиваног корпуса и у погледу обима, и у погледу свих специфичности лексема, лексиколошка питања којима ћемо се бавити су сљедећа. Прво питање тиче се некох домена полисемије. Знамо да је полисемија позајмљеница, о чему смо писали у вези са њиховом адаптацијом у српском језику (в. поглавље *Позајмљенице у лексиколошкој и лексикографској теорији*), другачија од полисемије домаћих ријечи. **Р. Драгићевић** се позива

---

³⁵ Један од примјера о којима пише је и именица едукација, а у нашем корпусу ми биљежимо глагол едуковати. Биљежимо и лексему реотварање за коју се може претпоставити да је настала под утицајем лексеме geopening из енглеског језика.

на Дешића (1990) који каже да више значења имају домаће ријечи него позајмљенице (Драгићевић, 2010: 130). Наш корпус није у правом смислу адекватан за провјеру ове тврдње. Он је затворен, а значење лексема односи се искључиво на примјере у изворима, што значи да је дефинисано у оквиру једне конкретне контекстуалне реализације. Зато располажемо само једним, врло ограниченим значењем (осим свега неколико изузетака, в. *Рјечник*). У том смислу полисемичност, није питање којим се можемо нарочито бавити у овом раду. Са друге стране, имамо ли у виду да су предмет нашег испитивања биле и оне лексеме које су потврђене у рјечницима, али које су у нашем контексту оствариле ново, незабиљежено значење, било би интересантно испитати у ком смјеру се крећу нова значења у односу на она која су већ регистрована у рјечницима.

У одређивању значења лексема ми смо наилазили и на примјере за које је очигледно да имају погрешно значење у контексту који су развиле, те смо се нужно запитали гдје је граница између новог, незабиљеженог значења лексеме и погрешног значења, и којим поступцима је можемо открити. **Р. Драгићевић** се позива на правилна и неправилна значења лексема о којима говоре неки стручњаци, коментаришући да је тај посао врло незахвалан, управо због непостојећих критеријума по којима се може установити разлика међу њима, изведена неким полисемичним механизмом (Драгићевић, 2010: 180). Као једну од многобројних специфичности позајмљеница, а која је у вези са семантиком, ауторка истиче и то да је готово немогуће проникнути у семантичка правила по којима се понашају позајмљенице (Драгићевић, 2010: 182).

Такву врсту недоумица биљежимо код неколико корпусних лексема. Прва од њих је **гардеробер** која у нашем корпусном рјечнику има другачије значење (в. контекст у *Рјечник*) *просторија у оквиру стамбеног простора намијењена за одлагање одјеће, ормар*, од забиљеженог значења у РМС за лексему **гардаробар** *чувар и руководилац ствари у гардероби*, док се лексема **гардеробер** изједначава са претходним обликом и упућује на њено значење. Речник српског језика (електронско издање³⁶) лексему гардеробер дефинише: *онај који прима ствари у гардеробу и даје их натраг, чувар гардеробе; онај који помаже при пресвлачењу и опремању глумаца у позоришној гардероби и ВРСРИ: особа која ради у гардероби, која прима и издаје ствари које јој се повере на чување.*

Глагол **кандидовати** у РМС упућује се на одредницу кандидирати која има значење *а. предложити, предлагати некога за кандидата, б. иступити, иступати као кандидат*. РСЈ биљежи значење *предложити, предлагати некога за нешто, одредити, одређивати некога за кандидата, истаћи, истицати нечију кандидатуру* са реакцијском допуном која подразумева да се радња односи на особу, живо биће (подв. аут.), што имплицитно биљежи и значење у ВРСРИ *предложити, предлагати за кандидата*, док у нашем корпусу има значење *предложити, предлагати нешто* без такве реакцијске допуне (в. контекст у *Рјечнику*).

Глагол **сублимирати** у РМС има два значења, прво са квалификатором хем. и друго значење које је опште *претворити, претварати у нешто више, узвишено; (уз)дићи, (уз)дизати до највишег степена*, што преноси и РСЈ, док ВРСРИ има три значења, прво се односи на домен хемије, иако нема квалификатора, друго је *претворити, претварати у нешто више, узвишено* и

---

³⁶ www.srpskijezik.com

треће дати нечему узвишен изглед, идеализовати, док ми биљежимо значење представити нешто укратко, дати сажетак нечега (в. контекст у Рјечнику).

Ако то јесте пут полисемије, поставља се питање граница, односно, када се једно ново/неправилно значење прихвата, а када не. Претпоставка је да ново/неправилно значење зависи и од фреквенције, односно, да се значење кодификује када постане довољно распрострањено у употреби.

Синоними. У овом одјељку ћемо коментарисати синонимију на примјерима лексема из рјечника. У корпусу је забиљежен лексички дублетни облик **алтиста / алт саксофониста**, истог значења, али потпуно различитих лексичких форми и другачијег поријекла. У случају прве лексеме поријекло се изводи од (итал. alto), док је у другом примјеру лексема од (итал. alto фр. saxophone).

Биљежимо лексички дублетни облик **високобуџетски / високобуџетни**. Лексеме имају идентично значење, али се разликују с обзиром на творбене суфиксе. Ријеч је о сложеницама које имају домаћи придјев висок, спојни вокал –о-, именицу –буџет- поријеклом из енглеског језика и различите суфиксе –ски, односно, –ни. Лексеме **приватизацијски : приватизациони** припадају истој врсти ријечи, придјевима, истог су значења, али се разликују по творбеним суфиксима –ски/-ни. Сљедећи је примјер придјева **ревитализујући : ревитализирајући**; истог су значења, али добијени конверзијом облика глаголског прилога садашњег од глагола ревитализовати, односно, ревитализирати.

Лексичке дублете у нашем корпусу чини и сљедећи низ. Лексеме **капсула : капсула-купе** имају исто значење, али се у првом случају ради о једночланој лексеми, именици, док је у другом примјеру та лексема одредбени непромјенљиви члан полусложеничког споја. Обје лексеме имају исто значење. У придјевима **радио-дифузни : радиодифузни** ријеч је само о разлици у полусложеничком према сложеничком начину писања, значење је исто. Однос лексема **ријалити : ријалити емисија** огледа се у томе што је прва једночлана промјенљива лексема именица, која у другом примјеру има функцију непромјенљивог одредбеног члана лексеме. Значење је исто. Код лексема **роштиљ мајстор : роштиљџија** разлика је у томе што је први примјер лексема у којој је именица роштиљ први одредбени непромјенљиви члан, док је од исте именице творбеним суфиксом –џија изведен други облик са истим значењем. Лексеме **свинг клуб : свингер клуб** имају исто значење, а разликују се у првом одредбеном члану. Исто значење имају и лексеме **сеј-кит : Рудолфијев кит**, иако се разликују по томе што је прва полусложеница, а друга вишечлана лексема са присвојним придјевом изведеним од властите именице Рудолфи као одредбеним промјенљивим чланом. Лексеме **таблет : таблет-рачунар** истог су значења, али је прва једночлана именица, која у другом примјеру чини члан полусложеничког споја. Лексеме **Трибунал : Хашки трибунал** у нашем корпусу истог су значења, али у првом примјеру једночлана именица преузима значење вишечлане лексеме из другог примјера, што имамо и у примјеру лексема **хигз : Хигзов бозон**.

Видимо да је за сваки од ових примјера наведено да нема разлике у значењу, што значи да их са аспекта семантике можемо сматрати синонимима. Међутим, са осталих аспеката постоји значајна разлика код ових парова, прије свега парова једночланих лексема према лексемама другачије морфолошке структуре. Такве су лексеме: **алтиста : алт саксофониста, капсула : капсула-**

купе, ријалити : ријалити емисија, роштиљ мајстор : роштиљџија, таблет : таблет-рачунар, Трибунал : Хашки трибунал, хигз : Хигзов бозон . Овакве примјере истозначница које нису у лексичкој равнотежи Р. Драгићевић назива квазисинонимијом (Драгићевић, 2010: 249).

Прћић наводи три типа синонима који се развијају под утицајем енглеског језика:

- инерцијски – пресликавање из енглеског језика иако већ постоји лексема у српском, не доприносе изражајности српског,
- преведени – који доприносе искоришћењу домаћих морфосинтаксичких и семантичких средстава,
- економични – англицизам који замјењује гломазне преведене ријечи³⁷, доприноси краткоћи, али не и изражајности у српском (Прћић, 2006: 531).

У вези са синонимима треба рећи нешто и о српско-енглеским лажним паровима о којима је писао Т. Прћић. Аутор разликује сљедеће типове: „Реплика и модел формално су врло слични, али се разликују по појединим графемама. Овај међуоднос прототипски се испољава на два начина: (а) код транскрибоване реплике која садржи друкчије самогласничке и/или сугласничке графеме од модела, попут срп. академик према енг. academic, срп. серијал према енг. serial, срп. ђус према енг. juice, и (б) код транскрибоване реплике која садржи друкчији суфикс и/или префикс од модела, попут срп. дефинитивно према енг. definitely, срп. промоција према енг. promotion, срп. пребукиран према енг. overbook(ed).” (Прћић, 2012: 211). У наставку о овом типу односа додаје: „Реплика и модел садржински су делимично различити, али повезани, јер је значење реплике изведено метонимијским или метафоричким преносом значења модела и/или примарног значења реплике, попут срп. кастинг, у смислу ‘особе одабране на аудицији’, према енг. casting, у смислу ‘аудиција’, срп. PR, у смислу ‘особа задужена за односе с јавношћу’, према примарном смислу ‘односи с јавношћу’ (оба као метонимије, засноване на појмовној блискости; уп. Kličovac 2004; Kövecses 2010), срп. пребукиран, у смислу ‘преоптерећен послом, презаузет’, према енг. overbook, у смислу ‘издати више резервација за смештај или превоз од стварног броја слободних места’, срп. хорор, у смислу ‘ужасан стваран догађај’, према првобитном смислу ‘филм који приказује ужасне догађаје’ (оба као метафоре, засноване на појмовној сличности; уп. Kličovac 2004; Kövecses 2010).” (Прћић, 2012: 214).

Лексема **пребукиран** која се спомиње као примјер у оба навода налази се и у нашем корпусу. За исту лексему налазимо коментар и код М. Милић: „Anglicism *prebukiran* ‘overbooked’ in a journalistic context (i) stands towards the existing Serbian word *pretrpan* ‘overcrowded’, which is the second meaning of the anglicism that developed independently of English (cf. Vasić, Prčić, Nejgebauer 2001: 191). However, according to its increased frequency of use in informal communication, it can additionally be differentiated from the Serbian equivalent in terms of expressive elements of meaning.” (Милић, 2012: 248). Значење које ми

---

³⁷ Ми у корпусу биљежимо лексеме *технолоџија на додир, огласни електронски екран* и др. настале под утицајем енглеског језика, односно, као преведене гломазне варијанте енглеских ријечи *touchscreen technology* и *billboard*.

биљежимо за ову лексему одговара значењу за које М. Милић каже да се развило у журналистичким текстовима независно од значења које потиче из енглеског језика³⁸.

Сматрамо да је потребно осврнути се и на неколико лексема из нашег корпуса у вези са потврђеношћу лексема у рјечницима. Прва таква лексема је **велнес центар** - ова лексема постоји у ВРСРИ, али не као засебна одредница, без података о поријеклу ријечи. Лексеме **макси сукња** и **макси хаљина** постоје у ВРСРИ али не као самосталне одреднице, што важи и за лексему **мобилна телефонија**. За ову последњу није наведена етимологија. Засебна одредница није ни лексема **пат-позиција** у ВРСРИ, а нема ни етимологију за други полусложенички дио -позиција. У РНА забиљежен је примјер **рок догађај** као и **рок музика** и **рок спектакл**, али не са засебним значењем и не са статусом одреднице. Исти је случај у РНА са придјевима **рокерски** и **таблоидни** који нису засебне одреднице и немају дефиницију. Лексема **топ** је забиљежена у РНА са дефиницијом *горњи део женске одеће*, с тим што, по нашем мишљењу, дефиниција лексеме није одговарајућа јер је непрецизна. Под одредницом инквизиција у ВРСРИ у вези са лексемом **шпанска инквизиција** стоји дефиниција: *злогласни суд Католичке цркве, основан у XII веку с циљем да открива, испитује и сурово кажњава све оне који су проглашени за јеретике; најнемилосрднија је била шпанска инквизиција, која је укинута тек 1834. године.*

Потребно је истаћи још два објашњења за лексеме у нашем рјечнику. Када је ријеч о лексеми **персонализација**, контекст у нашем корпусном рјечнику је наведен у цјелини, али је неразумљив без додатног објашњења. Текст је исписан као реклама за аутомобил на слици (в прилог бр. 7). Значење лексеме поткријепљено је графичким приказом аутомобила, што није видљиво из самог реченичног контекста. Персонализација овдје подразумијева подешавање карактеристика аутомобила индивидуалним потребама корисника.

Дефиниција полусложеничке лексеме **пипинг-рум** - *просторија специјализоване намјене за интензивно упражњавање сексуалних активности*, се мора узети врло релативно, јер у енглеском језику из кога потичу лексеме *ripping* и *room* нисмо потврдили израз *ripping room*. Изведена је из најчешћег контекста именице *ripping*, која такође није потврђена у релевантном извору са конкретним значењем који би се односио на домен еротике.

На крају ћемо се осврнути и на неколицину забиљежених коментара у вези са стилском вриједности неких од лексема из нашег корпуса. **Клајн** је, бавећи се бирократизацијом језика, критички писао и о примјеру клиничко-болнички центар (ми у корпусу имамо придјев клиничко-болнички³⁹) који се уводи умјесто лексеме болница (поредићи са другим језицима у којима нема сличних конструкција, већ обично *hospital*, *hôpital* и сл.)(Клајн, 1991: 168). Затим у истом раду коментарише и вишечлану именичку лексему угоститељски

---

³⁸ Већ смо писали о томе да су радови о позајмљеницама из енглеског језика бројни, а М. Милић је радила једно од обимнијих истраживање англицизама (1500 лексема) у новинским текстовима у периоду од 2006-2010. године (Милић, 2012: 245).

³⁹ Ову лексему бисмо могли посматрати као дио шире лексичке структуре, вишечлане именичке лексеме клиничко-болнички центар. Управо та вишечлана лексема је предмет Клајновог коментара.

објекат (која се налази као одредница и у нашем рјечнику), а користи се умјесто лексема хотел, ресторан (Ивић, Клајн, Пешикан, Брборић, 1991: 169). У наставку се негативно изјашњава о прогресивности конструкција са именицом центар (Ивић, Клајн, Пешикан, Брборић, 1991: 174-175), каквих ми у корпусу имамо неколико: клиничко-болнички центар, тржни центар, занатски центар, велнес центар, ургентни центар, спа центар, док у контексту имамо и документациони центар, центар за промоцију науке.

Подјела лексике на тематске цјелине. У овом дијелу рада приказаћемо структуру лексике с обзиром на значење лексема и појмове који су њима означени у систематизацији стварности. Лексику смо класификовали у тематске цјелине уважавајући хиперонимско-хипонимске односе. Поредак тематских група је произвољан, мада смо настојали да у низу стоје групе које повезује нека од семантичких карактеристика. Припадност групама одређена је значењем из рјечника у складу са контекстуалном реализацијом лексеме.

Што се тиче модела за подјелу лексике на тематске групе, односно, семантичка поља, највише смо се служили радом **Љ. Недељков** и **Љ. Петровачки** *Кулинарска лексика у дјелу „Поп Ћира и поп Спира” С. Сремца* (2011). Водећи се очигледним примјером подјеле једног лексичког подсистема могли смо и сами извести модел подјеле лексике у овом раду. Као примјери послужили су и радови **Ж. Бошњакковића** о ратарској терминологији Срема (1991), и **Г. Драгин** о ратарској и повртарској терминологији Шајкашке (1991). Иако је у овим двама радовима ријеч о дијалектолошкој лексици, принцип тематске подјеле лексике одговарао је нашем раду. Очигледно је да недостаје радова који се баве темом семантичке анализе и подјеле лексике на тематске цјелине, нарочито када је ријеч о испитивањима савременог језика.

Уважавајући наведене обрасце, добили смо следећу подјелу лексике.

1. Психокарактерне особине.

Прву тематску цјелину означили смо као групу лексема са значењем које се тиче међуљудских односа. Ова група лексема је бројна, што је очекивано с обзиром на изворе из којих смо ексцерпирали лексику. У њу смо сврстали све лексеме чије значење има компоненту која на неком нивоу подразумијева однос према другоме, или показују међуљудске односе на било који начин. Сврстали смо их у ову групу имајући на уму значење којим су дефинисане у нашем рјечнику. Такве су лексеме: *американофил, андрогено, аутоиронично, аутоматизован, ауторециклажа, аутоцензурисан, аутсајдерски, беземоционалан, глорификовање, дехуманизован, девијантан, донаторски, донаторство, донирати, етаблиран, етикетање, изиритирати, инкриминишући, кликнути, колективна кривица, компромитован, компромитујући, култур-расизам, дистанцирање, игнорисање, инсистирање, искомпликовати, ишлифован, компулзивност, ЛГБТ афинитет, мамарош, маргинализација, маргинализован, маргинализовати, мат позиција, међуетнички, мултикултурализам, оркестриран, партибрејкер, партнерски, партнерство, пат-позиција, проактиван, радикализација, регруписати (се), ретард, самоизолација, самоконтрола, самонегирање, секс афера, сексуална трансакција, скапирати се, социопатски, спонзорисање, стрејт, сурогат-породица, тројанац, турбо-кева, улоговати, ушемити се, филојеврејски, фолирање, хуманитарна акција, шлихтање, шлихтати се, и из латиничног*

корпуса *double sex*. Посебну подгрупу смо формирали од лексема чије значење се односи на неку врсту удруживања, организовања, груписања. Такве су лексеме: *геј парада, геј популација, јога савез, комби удружење, крем де ла крем, ЛГБТ популација, свинг покрет* и у латиничном корпусу *flight*.

2. Привреда и финансије.

Другу велику групу чине лексеме које су из семантичког поља економско-финансијских односа. Карактеристика ове цјелине јесте да има доста стручних термина из појединих области. У ову групу убројали смо следеће лексеме: *аверзија, бизнис клуб, бонд, буџетски, високобуџетски, високобуџетни, деиндустријализација, деноминован, евробонд, еврообвезница, економско-социјални, екстрапорез, еурибор, инвестирање, индексирати, јавне финансије, јавни сектор, консултантска кућа, конгломерат, кредитирање, кредитна линија, кредитни аранжман, лимитирање, макроекономиста, макроекономски, обновљива енергија, пензиони фонд, пословно-магаџински, прединдустријски, привредно-финансијски, профитабилност, процентни поен, реални сектор, рефинансирање, рефинансирати, реиндустријализација, реструктурирање, сива економија, сива зона, синтетички порез, стартап кредит, стендбај аранжман, стечајна маса, стратешки партнер, стратешко партнерство, субвенционисање, суперпривреда, суперскуп, Цефта, транзициони, тржиште капитала, финансијски, финансирање, фискални рачун, фјорин* и из латиничног корпуса *economic minds*.

3. Правни односи.

Тематску цјелину чине све лексеме из домена правне дјелатности. Односе се на различите правне поступке, процесе, уопште све појмове који су дефинисани у области права. И у овој групи можемо уочити термине из предметне струке. Лексеме које смо убројали у ову групу су: *акредитација, акредитован, антикорупцијски, ванинституционални, верификован, волонтирање, гистрификовати, документациони, документован, лиценциран, лицитациони корак, лот, приватизацијски, приватизациони, процесуирање, регистарска ознака, регистрациони, регистрован, сертификован, суспендовање, тендерски, Трибунал, фалсификован, фалсификовање, хапшење, Хашки трибунал, царевање*.

4. Политички и административни односи.

У овој тематској скупини издвајају се двије потенцијалне подгрупе, лексеме које се тичу политике и оне које се тичу административних односа. Међутим, када је у питању лексика из наших извора врло тешко је одредити прецизну границу између ових подгрупа, јер су лексеме са значењем које се тиче административних односа врло често и из сфере политичких односа. У ову групу убрајамо лексеме: *анектиран, антиамерички, антидискриминациони, антиизборни, антикризни, геостратешки, департизација, дневнополитички, еврозона, евроинтеграција, имигрантски, имплементиран, квазинационалистички, коалициони, конституисање, либерално-национални, локална самоуправа, назовипартија, невладина организација, секс партија, неоимперијални, неолиберални, општенационални,*

партијашење, постколонијални, партократија, политикин, постједанаестосептембарски, потцензусни, прекомпозиција, прекомпоновање, реалполитички, реконструисан, реформисање, реформски, стејтдепартменовски, суперсила, ултрадиктатура, унутаркоалициони, унутарполитички, цензус.

5. Војни односи.

Малу групу лексема чине примјери који се тичу војничких односа: *антиракетни, антиратни, бомбардовање, експлозивна материја, минирање, окупиран, противексплозијски, хемијско оружје.*

6. Религија и идеологија.

У ову групу лексема сврстали смо оне које се тичу религијских и идеолошких односа. Такве су лексеме: *алауит, антиевропејац, вехабит, вехабитски, евроунијатски, еврофанатизам, енвиromенталиста, исламиста, исламистички, исламски, деголовац, европејац, панисламистички, проевропски, просоцијални, противантикинески, салафиста, секулариста, суфиста, унутарисламски, унутарпалестински, халал храна, џихадиста.*

7. Пословање, занимање, статус.

У овој тематској групи су лексеме из семантичког поља пословних односа. Највећи дио ове групе су лексеме које су морфолошки маркиране моционим суфиксом са значењем *nomina agentis*. Сљедеће лексеме припадају овој групи: *ангажовање, анкетирање, архитекткиња, бокситаш, викенд-испирач злата, вицепремијер, генерална директорка, гувернерка, дизајнерка, дизајнерски, ди-цеј, ђувегија, естрадна звезда, жена фотограф, женски фризер, ино пензионер, идејно решење, иновативан, иновативност, интернет-милијардер, јапијевац, кантауторка, канцеларка, контакт особа, кооперативност, креативни директор, критика, кустоски, лого-препорука, музичка индустрија, мега-пројекат, некооперативност, пилот пројекат, тим-билдинг, трендмејкер бренд, лекторка, лото девојка, нараторка, оскаровка, партнерка, пензијско-инвалидски, пензиони, пензионисан, пилатес едукатор, пица мајстор, поп звезда, поп мегастар, поп-принцеца, портпаролка, првопласиран, премијерка, премијеркин, пројект-менаџер, пројектовање, пројектовати, промоција, промотер, професионалац, рајхсмаршал, рок звезда, рокерски, роштиљ мајстор, роштиљџија, салатерка, секјурити, сексуални радник, селебрити гребатор, систем администратор, скаут, социолошкиња, ТВ водитељка, тим-менаџер, филмска звезда, церемонијал-мајстор, шампионка, шанкерица, шерпас, шљака, и из латиничног корпуса CV, pizza majstor.*

8. Медицина.

Тематску цјелину која се тиче медицине чини прије свега термилошки маркирана лексика. У ову групу убрајамо лексеме: *аденовирус, АИДС вирус, активни принцип, анорексичан, асептичност, вакцинисање, вирус западног*

Нила, дијагностикован, естетска корекција, инхалаторни, кардиоваскуларни, клиничко-болнички, конзилијарно, корона вирус, ласа вирус, магнетна резонанца, медицинска сестра, мезотерапијски, метастазирани, нехируршки, стабилан, стондирани, суицидалан, третирање, ургентни центар, ХИВ позитиван, хијалурон, хијалуронска киселина, и из латиничног корпуса botox, hyaluron.

9. Наука.

У ову велику групу лексема сврстали смо све лексеме из различитих научних области. Карактерише је висок ниво термилошке лексике, а чине је следеће лексеме: *антигравитација, антиестетика, астрономски, бета-гљукан, биолошки, биомедицински, биомеханички, ваздушно-космички, водоник-сулфид, гликолна киселина, дестилерија, дифузиони, допамин, етанетиол, ехинацеа, инактивисати, калцијум-оксид, конектом, копепода, Кохов постулат, ксенонов, лактобактерија, лансирање, ласерски, лептин, мапа, мапирање, метанетиол, мијазмичар, мијазмички, микробиолог, Насин, одсумпоравање, омега – 3 масна киселина, опсервирање, орган-сензор, парабен, патентиран, прион, приполаран, пробиотски, психо-физички, ретиноична киселина, сателитов, силикон, социјални инжењеринг, стратосферни, тамна енергија, тамна материја, триметиламин, триметиламин-оксид, триметилбутанска киселина, трипофобија, трихлор-сирћетна киселина, ферментисан, филтер-храњење, формула, формулација, фосилно гориво, хадронски, хигз, Хигзов бозон, хидрирати, хипнотисани, хипнотисање, хипнотички, хлорисан, хронотип, шпанска инквизиција, и из латиничног корпуса *Ph vrednost, True Color tehnologija.**

10. Рачунарство.

Посебну групу чине лексеме које се семантички тичу области рачунарства. Група је бројна, а у њој је нешто већи удио лексема које су писане у изворном латиничном облику, англицизама: *алат, вебсајт, вештачка интелигенција, глобална мрежа, Гугл, Гуглов, девелопер, дислајк, електронско писмо, е-новине, е-облак, е-пошта, интердимензиони, интернет анкета, интернет-мрежа, интернет-портал, интернет-презентација, интернет-продавница, интернетски, Јутјуб, лајк, лајковати, малициозна апликација, Пеј пал, пост, профил, рифт, СИМ картица, Скајп, скенирање, спам, твит, Твитер, твитер-налог, УСБ конектор, фаде, Фејсбук, Фејсбуков, фејсбук страница, форум, Ци-мејл, Ци-мејл налог, џојпед, шеровати, и из латиничног корпуса *adware aplikacija, character creation sistem, copy-paste, single-player materijal, torrent, torrent servis, tvit box.**

11. Комуникације, медији, техника.

Ова тематска цјелина сродна је са претходном. Чине је све лексеме које се тичу наведених семантичких области, поново са појачаним удјелом англицизама писаних у изворном латиничном облику. То су лексеме: *Андроид, веб-камера, видео конференција, видео позив, видео-надзор, генетика, електроника, емитовање, информисање, јавни сервис, кабловска, комуницирање, контакт телефон, литерарно-медијски, медијска кућа,*

медијски, мобилна платформа, мобилна телефонија, мобилна технологија, мобилни, мултимедијски, мултимедијски репродуктор, огласни електронски екран, паметни телефон, панел, ПДА-електронски нотес, плазма, радиодифузни, радиодифузни, рекламирање, рекламна кампања, рекламна порука, ријалити, ријалити емисија, ријалити програм, роботски, смартфон, соларна плоча, соларна ћелија, стационарна технологија, таблет, таблет-рачунар, таблоидизација, таблоидни, ТВ продукција, телефонска конференција, технологија, технологија на додир, ћелија, хит-теорија, цитирано, штампане, фиксна телефонија, фиксни телефон, шифрован, шифровање, и из латиничног корпуса *call center, iPhone, MP3 player, MP4 player, multimedia, Smart Phone uređaj, touchscreen, touch screen.*

12. Забава и умјетност.

У тематску групу која се тиче забаве и умјетности сврстали смо лексеме које се односе на сферу забаве и различитих умјетности. Такве су лексеме: *аква-парк, акција⁴⁰, алтиста, алт саксофониста, асамблаж, бајкер, бајкерски, бас гитара, блуграс, видео-рад, дизајн носталгија, дизајн-студио, етно-група, живи албум, ивент, инспирисан, кадрирање, кичерајски, комерцијални дизајн, концертни, костимирање, кросовер, културно-интелектуални, културно-историјски, претпремијерно, продуцентска кућа, научнофантастични, плех оркестар, поетика, поп арт, поп-артовски, поп музика, пост-биоскопски, продуцирање, профилка, пунктирање, реквизитаријум, рок догађај, рок музика, рок спектакл, рокенрол фазон, сајенс фикшин, стриповски, супертрик, суперхерој, трамполина, трилер-мистерија, успеније, фан клуб, филмско платно, фотка, фоткање, фото галерија, фотографисање, фотоинсталација, фото опрема, фрескопис, хилбили, хип-хоп песма, хобит,* и из латиничног корпуса *art deco, stop motion-puppet.*

13. Мода и њега лица и тијела.

Велику цјелину чине лексеме из семантичких поља моде и њега. И у овој групи је већи удио англицизама у изворном латиничном облику. У ову групу се убрајају лексеме: *аксесоар, алоја вера, беби дол, бохо стил, бриџи панталоне, ванс патика, велнес, велнес фитнес, велнес центар, дехидриран, дизајниран дрес-код, драпиран, дукс, жакар, каџига-фризура, клач торбица, козметичка кућа, коктел, коктел хаљиница, кежуалност, комбинезон, леопард ремикс, макси сукња, макси хаљина, маринозелен, мелираносиви, мини-сукња, модати се, модна кућа, њу ера, органза, парфемски, платформа, плисиран, полка дот, принт, проблематичан, пуфнаст, ревијски, ревитализовање, ревитализујући, ретро фазон, римљанка, седефастоплави, смокинг-трико, спа, спа центар, суперупијајући, таџица, тексас јакна, тексас кошуља, тестер, тигар дукс, топ, ултраженствен, флорални, хавајска кошуља, хидрирајући, хипстер, цигарет панталоне, чизмица, шљокица, шминкање, шортс-сукња, и из латиничног корпуса *basic, bel argus, bomper јакна, boyish, brogue, couture, deep pink, edp, figure flattering, hydratacija, Lava Love боја, masculine, must have,**

---

⁴⁰ Ова лексема има два значења, па смо је сходно значењима сврстали у двије различите тематске групе.

nude, oversize, outlet, ready-to-wear, sporty, tomboy, Ultra Color ruž, highstreet, high street, wellness centar.

14. Храна и пиће.

Мања је група лексема из семантичког поља хране и пића, односно, кулинарства. У њу убрајамо слjedeће лексеме: *азбах коњак, ајраг, грилован, гриловање, дижестиван, дурум пшеница, изблендати, изгриловати, инстант-супа, јоркширски пудинг, купажирање, кус-кус, маринирање, мисо, неутрална павлака, органски, паста, пидан, хот-дог, чесмовача.*

15. Покућство и кућа.

Још једну мању групу лексема чине оне које смо сврстали у тематску цјелину која се односи на становање, кућу и покућство. Такве су лексеме: *адаптибилан, адаптиран, алпака ћебе, венецијанер, веи-судо машина, викенд насеље, гардеробер, двоетажни, ђакузица, жардињера, канализациони, комунални отпад, ЛЕД расвјета, поклон-сет, резиденцијално-стамбени, реновирање, салонац, сауница, централно.*

16. Грађевински објекти.

Издвојили смо једну мању групу лексема која се односи на различите врсте грађевинских објеката: *арена, занатски центар, кампус, комерцијални комплекс, меморијал, меморијални комплекс, паркинг простор, соларни парк, спомен-капела, спомен-табла, технолошки парк, тржни центар, и из латиничног корпуса *fashion park, home center, outlet center.**

17. Занатски радови.

Мања је група лексема из домена занатских радова. Такве су слjedeће лексеме: *алу-лајсна, армирачки, асфалтирање, водоинсталатер, водоинсталатерски, дихтовање, електрифициран, емајлирање, машински, сендвич зид, термоблок, термо фасада, тирфон.*

18. Услугне дјелатности.

Лексеме из сфера различитих услужних дјелатности сврстали смо у једну мању скупину. Чине је слjedeћи примјери: *агенција, акција, аукцијска кућа, аукцијски, ауто осигурање, аутоперионица, водасервис, генерални спонзор, инсталирање, кафе пицерија, кафић, клуб, лоби бар, персонализација, персонализован, питара на оклагију, сервис, супер маркет, угоститељски објекат, и из латиничног корпуса *a'la cart, travel agency.**

19. Превозна средства и превоз.

Ову семантичку групу чине све лексеме које се својим значењем односе на превозна средства и услуге превоза. То су лексеме: *авио-компанија, ауто део, ауто-отпад, аутобуска станица, беспилотна летелица, бизнис класа, боинг авион, евродизел, економска класа, инвалидска колица, кабриолет верзија,*

капсула, капсула-купе, крузер, ратрак, супераутомобил, твин турбо, темпомат, тешка машина, центрирање.

20. Просторно-географски односи.

У групи просторно географских односа су све лексеме које се тичу овог семантичког поља. Ту смо сврстали и лексеме из семантичког поља етничких односа. Забилежили смо сљедеће примјере: *азербејџански, азијатски, амерички, Апенинско полуострво, барселонски, берлински, берлинско-бриселски, бразилски, бриселски, бургундски, вијетнамски, викинишки, глобално, дислоциран, евроазијски, ирански, ирски, јужноафрички, јужнокорејски, латиноамерички, лоцирање, лунарно-соларни, мађарско-српски, немачко-аустријски, термал, хашки, холивудски, чарлстонски, шкотски.*

21. Спорт.

Лексеме из области спорта чине сљедећу групу: *антиспортски, ватерполисткиња, ватерполо клуб, голфер, дефанзивац, кајакашица, лоу кик, мундијалито, ноу лимит, олстаровац, офанзивац, пеналција, пилатес лопта, поло чекић, репесај, сезона, сет-поен, српсколигаш, теквондо, теквондиста, теквондисткиња, трећелигаш, финални, фудбалерка, четвртфинале, четвртфинални, штопер,* и из латиничног корпуса *basketball, stott pilates.*

22. Секс и еротика.

Из семантичког поља сексуалних и еротских односа су сљедеће лексеме: *голден-туш, интернет порнографија, интернет секс, крузинг, оргијање, пипинг-рум, садо-мазо соба, садо-мазо тематика, свингерај, свингер-бизнис, свинг клуб, свингер клуб, свингерски, свинговање, секс-сауна, сексуално, силиконка, хетеро секс,* и из латиничног корпуса *XXX industrija.*

23. Биљке и животиње.

Малу групу лексема чине и оне које се односе на биљке и животиње. У њу убрајамо сљедеће примјере: *авлијанерка, арум, дуријан, зорила, јарца гунбу, јојобин, лабрадудл, рудбекија, Рудолфијев кит, салфија, сеј-кит, семолина, хоацинов,* и из латиничног корпуса *Aloe Vera.*

24. Образовање и језици.

Мању групу лексема чине оне чије се значење односи на домен образовања, а подгрупу чине и лексеме којима се именује неки од језика: *двоабecedни, едуковати, експертски, енглески, курс-тренинг, мега факултет, старогермански, староенглески, студирање, француски, шпански.*

25. Употребни предмети.

Двије лексеме сврстали смо у групу употребних предмета. То су врста материјала и амбалаже: *textilene, пет-амбалажа.*

26. Остали односи.

На крају смо формирали једну већу групу лексема из категорије осталих односа. То су лексеме које се углавном односе на апстрактне појмове, лексеме које су маркиране квалификатором фигуративно, или неких сличних семантичких карактеристика. У ову групу убрајамо сљедеће примјере: *абровски, адекватно, банализација, ад-хок, активирање, актуелизовати, акценуација, апострофиран, бајдвeј, безрезервно, бенефит, весели роџер, волшебно, гигантски, грандиозно, гранд финале, дебитантски, дефинисање, елегантно, ефикасно, идентификациони, интензивно, интравенски, исфорсиран, кандидовати, карикиран, категорисан, кемповски, конзументски, конзумирање, контрапитање, конципирање, координисан, креирати, креирање, лукс прил., лукс пр., миксовање, минималистички, морфологија, неажурност, негирање, неидентификован, непланиран, непрецизиран, неселективан, неутренирани, нефилтриран, неформално, новомиленијумски, одблокирати, пакет, патосирано, первертиран, перманентно, перфектно, пигмејски, пласирање, позиционирање, прагматичност, пребукиран, предимензионирани, премијум, премиум, препакован, претумбација, продуктивно, профилисан, реаговање, реализовање, реално, редукован, рекордно, релаксирано, реотварање, ризиковање, ротирање, руинирање, симулиран, софистицирано, специјализовани, стандардизован, статус-кво, старт, статусно, сублимирати, супермоћ, сценарио, тарифирати, теоријски, тријумфалистички, ултимативан, универзално, у стилу, фабрикован, фетишизирање, флаширање, фокусиран, фокусирати се, формирање, функционисање, циљан, циркати, џин, џоли роџер, штанцован, и из латиничног корпуса *down, ex, love-hate, raison d'être, &*.*

Уочавамо да је семантичка класификација лексике сложена. Оформили смо више тематских група, у неким смо издвојили подгрупе, што показује да су посуђенице заступљене у свим сферама семантичког диференцирања лексике.

4.6 Правописна питања

У овом одјелку осврнућемо се на правописна питања која се појављују у вези са позајмљеницама у савременом српском језику, а која још нису ријешена одговарајућом правописном нормом. Предмет наше анализе је један релевантан, али ограничен корпус, те ћемо с тим у вези у овом дијелу више коментарисати уочене појаве, него што ће се радити о правим закључцима. То су прије свега проблеми са којима смо се ми суочавали у раду, а који се тичу:

1. писања великог слова
2. правописних дублета

У корпусу су забиљежене лексеме **Андроид, Гугл, Гуглов, твит, Твитер, твитер-налог, Јутјуб, Скајп, Фејсбук, Фејсбуков, фејсбук страница, Ци-мејл, Ци-мејл налог**. Ријеч је о специфичној лексици с обзиром на значење.

Лексеме су англицизми из семантичког поља рачунарства и технике, неке у изворима писане великим, неке малим почетним словом, како смо и ми унијели у рјечник. Очигледно је да у пракси постоје недоумице у вези с писањем лексема овог типа. У ВРСРИ имамо исто колебање, па је као одредница забиљежена лексема **интернет (Интернет)**. Међутим, правопис не обухвата рјешења за писање најновијих ријечи из страних језика овога типа. Тако имамо великим словом писано **Твитер, Фејсбук**, а малим **твитер-налог, фејсбук страница**, али великим **Ци-мејл налог**. О том проблему **Прћић** каже: „Иако је прилог био тражен и достављен (а припремљен према **Прћић** 2002, 2005 / 2011а: Поглавље 17), предложена решења нису ушла у нови *Правопис српскога језика* (**Пешикан, Јерковић, Пижурица** 2010), без образложења такве одлуке. Тако овај данас вероватно најшароликије писани слој лексике српског језика, којим доминира произвољна транскрипција измешана с произвољним енглеским оригиналима и произвољним српско-енглеским хибридама, и даље остаје званично ненормиран и препуштен стихији свакодневне праксе.” (**Прћић**, 2012: 254 фуснота).

Нас овакви примјери наводе на закључак да је у употреби распрострањенија варијанта да се пише великим почетним словом, по узору на енглески језик, за шта налазимо потврду код **Т. Прћића**, који с тим у вези примјећује: „Међутим, одскора се у пракси, мимо правописне норме, новији и најновији англицизми све чешће остављају у енглеском оригиналу, као сирови англицизми, а понекад се јављају у хибридном, тј. делом прилагођеном а делом неприлагођеном облику” (**Прћић**, 2012: 208). Такви су и примјери из нашег корпуса: *Lava Love boja, pizza majstor, single-player materijal, Smart Phone uređaj, True Color tehnologija, Ultra Color ruž, wellness centar*.

Правопис не наводи примјере најновијих позајмљеница које су дио српског лексикона ни за оне области које су начелно ријешене правописом, попут једначења по звучности и сл. Тако се оставља простор огрешењима о правописну норму, па често у пракси можемо наићи на примјере колебања (**Фејзбук/фејзбук/Фејсбук/фејсбук**⁴¹) која се, поред писања великог/малог почетног слова тичу и других норми српског правописа.

---

⁴¹ Последња два примјера су из нашег корпуса.

5 Статус вишечланих лексема

Вишечланим лексемама смо посветили посебан дио у раду, јер је то једно од тежих питања у лексиколошкој и лексикографској литератури уопште. Потврду мишљења налазимо и код **Р. Драгићевић**, која каже: „Као једну од врло важних и неистражених области синтагматске лексикологије издвајамо проблем препознавања, класификације и значења различитих типова вишечланих јединица.” (Драгићевић, 2010: 227). Овај сегмент рада даје кратак преглед постојеће релевантне литературе која се тиче вишечланих лексема, са закључцима до којих смо ми дошли у раду.

Проблематичност вишечланих лексема огледа се у неусаглашеним ставовима лингвистичких стручњака према овим јединицама, те објективним тешкоћама у вези са критеријумима за идентификацију вишечланих лексема. Терминолошка и статусна неуједначеност вишечланих лексема посљедишно отежавају лексикографски посао. Однос према овим лексичким јединицама истовремено одређује и спољашње границе лексикона, односно, одговара на питање шта све улази у лексикон једног језика као независна лексичка јединица. У тешкоће у вези са одређивањем вишечланих лексема смо се више пута увјерили при ексцерпцији лексичке грађе, рјешавајући дилему како одредити границу између вишечлане лексеме и okazaционализма, шта сматрати вишечланом лексемом као засебном одредницом у нашем корпусном рјечнику, а шта слободним спојем двију или више једночланих лексема. То запажа и **Р. Драгићевић**: „Веома је *тешко утврдити јасне границе* (подв. аут.) између слободног споја речи, колокације и фразеологизма.” (Драгићевић, 2010: 219). У наставку још додаје: „*Нису одређени јасни критеријуми* (подв. аут.) за утврђивање степена уобичајености неког споја речи, а *не зна се* (подв. аут.) ни да ли од уобичајености и фреквентности неког споја зависи његов статус као лексичке јединице или као слободног споја речи.” (Драгићевић, 2010: 219). У неколико наврата ауторка наглашава потешкоће у вези са одређивањем границе између слободног споја ријечи, колокације и фразеологизма, те других сложених лексичких односа попут синестезије (Драгићевић, 2010: 156).

Лексикографски приступ у рјечницима, о чему смо већ писали, је такође неуједначен када се ради о вишечланим лексемама, што уноси додатну забуну. Како ми видимо, проблем у вези са вишечланим лексемама садржи се у сљедећем:

- терминолошка неуједначеност у лексиколошкој и лексикографској литератури,
- неуједначени ставови у погледу припадности вишечланих лексема лексикону и њиховог мјеста у њему,
- нејасни критеријуми на основу којих се одређује вишечлана лексема према другим вишечланим спојевима ријечи (фразеологизми, идиоми, и сл.),
- неуједначени критеријуми при обради вишечланих лексема у лексикографској пракси.

У наредној табели, ради лекшег увида у сложеност приступа, даћемо приказ односа неких од аутора који су писали о овом питању, а затим и краћи осврт на стање у литератури.

АУТОР	УПОТРИЈЕБЉЕНИ ТЕРМИН	СТАТУС У ЛЕКСИЧКОМ СИСТЕМУ
1. Ладислав Згуста, 1991: 138	Лексичка јединица од више ријечи	Јединица језика
2. Даринка Гортан- Премк, 2004: 17	Вишечлана реч	Већа самостална јединица
3. Данко Шипка, 1998: 13	Вишечлана лексичка јединица	Секундаран статус, не улази у лексикон
4. Стјепан Бабић, 1986: 186 ⁴²	Вишечлани назив	-
5. Никита Толстој, 1963, 1966. ⁴³	Сложена лексема	-
6. Љиљана Недељков, 2002: 244	Сложена лексема	Саставни дио лексичког фонда
7. Рајна Драгићевић, 2010: 40	Вишечлана лексичка јединица	Убрајају се у лексикон, самосталне лексичке јединице, нису лексеме

Табела бр.3

Шипка је писао и о вишечланим лексемама, наводећи термине једночлана и вишечлана лексичка јединица, док назив лексема изједначава са првима. Он даље наводи „да су у основном пољу интересовања лексикологије једночлане лексичке јединице, док вишечлане имају секундаран статус.” (Шипка, 1998: 13). Аутор даље преноси запажања Бабића (1986) који на вишечлане називе гледа као на начине блиске творби, заједно са унутарњом творбом, конверзијом, преносом значења, језичким стварањем, индивидуалном творбом и терминолошком творбом (Шипка, 1998: 90). Шипка као нарочито проблематична истиче два питања: да ли лексикон обухвата и јединице вишег или нижег нивоа од лексеме, и које све информације иду у домен лексикона. За нас је нарочито значајно оно прво питање, с обзиром на проблем вишечланих

⁴² Према наводима Љ. Недељков (Недељков, 2002: 244).

⁴³ Исто.

лексема. Аутор одбацује јединице вишег нивоа, истичући диференцијацију између лексеме и надлексемске јединице (Шипка, 1998: 17-18). Даље наводи да је управо „граница између вишечланих лексичких јединица и нелексемских комбинација ријечи уједно и спољна граница лексикона.” (Шипка, 1998: 110).

Т. Прћић, говорећи о структуралним типовима лексема, прави подјелу на мономорфемску – просту лексему, полиморфемску – у спрези са другим морфемама, које опет дијели на изведене – од основе и афикса, и коначно сложене ако су од најмање двије основе (*наводи примјер возач аутобуса, примј. аут.*) (Прћић, 1997: 12). Објашњавајући фразне лексеме он даље истиче као подврсту фразне именице, реализоване именичким синтагмама, најчешће у колокационом споју придјев + именица, у суштини идиоматизоване колокације „суштински и садржински блиске су ендоцентричним сложеним лексемама” (Прћић, 1997: 126-127).

Осврт на вишечлане лексеме налазимо и код **Р. Драгићевић**, која наглашава посебност ових лексичких јединица, истиче недоумице других аутора (М. Николић) у вези са границама вишечланих лексема, али и лексикона уопште, те на крају о вишечланим лексемама закључује: „овакве јединице нису лексеме, али јесу део лексикона. Оне спадају у лексикон због своје семантичке и синтаксичке самосталности. По томе подсећају на лексеме.” (Драгићевић, 2010: 41).

Проблемом вишечланих лексема са теоријског аспекта најдетаљније се бавила **Љ. Недељков**, истичући прије свега терминолошку разноврсност (Недељков, 2002: 243), као и неадекватну обраду ових лексема у лексикографској пракси (Недељков, 2002: 249). Ауторка оправдано запажа да је број вишечланих лексема као самосталних одредница у РМС у оквиру једног слова необично мали, показавши проблем на конкретним примјерима рјечничких одредница. То може произвести погрешан утисак да су такве лексеме неуобичајене у нашем језику, што не одговара језичкој реалности већ само лексикографском поступку (Недељков, 2002: 245-246).

Може се запазити да је у приступу вишечланим лексемама прије свега спорна форма лексеме која се састоји из више чланова. У традиционалној лексикографији лексемом се сматрала ријеч, односно, једночлана јединица. С једне стране проблем у вези с лексикографским поступком при обради вишечланих лексема утемељен је и на овом становишту. О томе је писао и **Згуста** указујући на потребу да лексикограф у свом истраживању пронађе компромис између нових открића и преовлађујуће традиције (Згуста, 1991: 153).

Са друге стране проблема, и чини се да је то много теже отклонити, јесте тежак и нејасан начин на који би се могле разграничити вишечлане лексеме од других лексичких спојева. У литератури се углавном констатује да је то неистражена област. Згуста каже да су лексичке јединице од више ријечи веома честе, носе лексичко значење као цјелине (јединице), а у реченици функционишу исто као јединице од једне ријечи (Згуста, 1991: 138). Он даје девет потенцијалних критеријума које треба разматрати када се одређује лексичка јединица од више ријечи (Згуста, 1991: 138-146). Ми ћемо их овдје навести, али то свакако не значи да се њима отклањају све недоумице.

1. Замјена неког члана другим чланом у лексичкој јединици од више ријечи није могућа.
2. Некада је могуће нешто додати везаној комбинацији.

3. Значење цјелине не може у потпуности да се изведе из појединачних дијелова.
4. Конституент везаних комбинација може бити веома или искључиво ограничен на ту комбинацију.
5. Лексичка јединица од више ријечи може имати истозначницу или тијесно повезану блискозначницу од једне ријечи.
6. Једна мала група семантички повезаних израза може показати аналоган или идентичан статус лексичких јединица од више ријечи и појединачних ријечи.
7. Еквивалент од једне ријечи у страном језику може указати на лексичку јединицу од више ријечи.
8. Посебна обличка и граматичка обиљежја лексичких јединица од више ријечи.
9. Постоје везане комбинације ријечи које не би требало сматрати јединицама од више ријечи.

У неколико наврата он инсистира на откривању и правилној лексикографској обради лексичких јединица од више ријечи у једнојезичким и двојезичким рјечницима, истиче значај ових јединица код превођења на стране језике и учења тих језика, подсјећа на озбиљне тешкоће у разграничавању према везаним комбинацијама, и истиче најновији развој лексикографије у коме се иде изнад нивоа ријечи (Згуста, 1991: 148, 149, 150, 152).

Можемо се на крају осврнути и на запажања хрватске лингвисткиње **Бранке Тафра**. Ауторка пише о овом проблему у вези са лексикализацијом. Даје преглед различитих дефиниција лексикализације – „семантички процес којим од облика ријечи и лексичких скупина настају нове лексичке јединице”, „процес настанка ријечи, именовања појмова”, „процес којим синтаксичке конструкције постају лексичке јединице” (Тафра, 2005: 115). Сама ауторка под лексикализацијом подразумијева начине попуњавања лексикона новим јединицама, али затим додаје: „Проблем настаје кад се прихвати постојање вишерјечне лексичке јединице (вишерјечнице) и кад се она покуша разграничити од осталих вишерјечних јединица, нпр. од фразема” (Тафра, 2005: 116). На крају закључује да је идентификација лексичких јединица први корак у изради рјечника, те да ће „лексикализовани рјечни облици и лексичке скупине као нове лексичке јединице заузети своје мјесто у рјечницима као натукнице.” (Тафра, 2005: 123).

Како видимо, развој савремених лексиколошких и лексикографских ставова иде у смјеру да се промијени однос према вишечланим лексемама, те да се оне прихватају као јединице које су равноправне са једночланим лексемама, и у односу лексиколога и у лексикографској пракси. Зато преглед литературе закључујемо сљедећим мишљењем **Љ. Недељков**: „Чињеница је да су то творбене могућности српског језика, само што треба проширити посматрање/одређивање оних речи које су *састављене од најмање двеју речи* и на случајеве када те *две речи* нису писане заједно него тај синтагматски спој две речи има значење и функцију једне речи. У нашој творби детаљно су обрађене нове лексичке јединице добијене од две аутосемантичке речи, али само оне које су писане као једна реч, спојено (*сложенице*) или са цртицом (*полусложенице*), а лексичке јединице са истом функцијом и устаљеним значењем које су формално две одвојено писане речи нису на одговарајући начин представљене у теоријској анализи настанка нових речи, типова

номинације и типова творбе у нашем језику.” (Недељков, 2012: 676). На крају разматрања ауторка додаје: „У нашој лингвистици вишечлане лексеме и по својој структури и по семантици нису довољно образложене и анализиране; то је маргинализован морфо-творбени облик, мада по присуству у лексикону српског језика заслужује одговарајућу теоријску експликацију и дескрипцију.” (Недељков, 2012: 685).

Водећи се ставовима у новијим теоријским радовима, определијели смо се да вишечлане лексеме посматрамо као засебне самосталне јединице лексичког система позајмљеница, у коме имају јединствено мјесто одреднице у корпусном рјечнику, са јединственим значењем одређеним дефиницијом. Овакав однос према вишечланим лексемама било је лакше ријешити, јер сматрамо да испуњавају све критеријуме неопходне да их посматрамо као одредницу у рјечнику. Остаје друго, много теже питање, како разликовати вишечлану лексему од оцазионалног споја.

6 Структура рјечника

У овом сегменту рада описаћемо лексикографске поступке којима смо се служили у прављењу рјечника. По претходно описаним критеријумима сачинили смо лексичку базу од 1000 лексема, и потом приступили лексикографској обради. Све лексеме ћириличног корпуса су узбучене. Латинични корпус је устројен абecedним редом, јер су лексеме у латиничном корпусу писане у оригиналном латиничном облику, како су и преузете из западноевропских језика, углавном из енглеског.

Одреднице су писане екавицом, пошто су у том облику забиљежене и у изворима. Контекст је такође навођен у екавском облику, док су дефиниције лексема писане ијекавицом, као и рад у цјелини.

Одлучили смо се да у нашем рјечнику и вишечлане лексеме добију статус самосталних одредница. Тешкоће код приступа вишечланих лексема позицији у рјечнику види и **Згуста**, али сматра „ако изгледа да везани израз или лексичка јединица од више ријечи заиста има статус стабилизоване лексичке јединице, не постоји разлог зашто је не бисмо обрађивали и наводили исто као и друге лексичке јединице.” (Згуста, 1991: 271). Вишечланим лексемама одређивали смо позицију у алфаветском низу по истим критеријумима као и код једночланих лексема, односно, посматрајући графеме у низу, без обзира на границу између чланова који чине вишечлану лексему. То је био један од првих изазова у вези са овом лексичком скупином, с обзиром на њихов статус у лексикографској пракси, о коме смо претходно говорили, јер нисмо имали довољно адекватних примјера у релевантним лексикографским издањима. Као што запажа **Љ. Недељков**: „Недовољно дефинисан статус вишечланих назива као лексичких јединица има реперкусија и на њихово лексикографско представљање. Различити типови ових лексичких јединица само по изузетку имају место одредничке речи и обрађени су тако у нашим дескриптивним речницима.” (Недељков, 2012: 685).

Наредни поступак био је формирање рјечничког чланка, који се састоји од лематског дијела и дефиниције. Лема се у нашем рјечнику састоји од одреднице, припадајуће граматичке информације, етимологије која је наведена у загради, и евентуалног квалификатора којим се нијансира стилска и употребна вриједност лексеме.

Грамматичке информације стоје уз сваку појединачну одредницу. Уз именице стоји граматички наставак за генитив једнине, или множине ако је именица *pluralia tantum*, те ознака припадности роду. Придјеви имају информацију за облик сва три граматичка рода, с тим што су као одреднице наведени у основном облику мушког рода, пратећи категорију придјевског вида из контекста. Наиме, тамо гдје су у контексту видљиве разлике између одређеног и неодређеног вида на основу парадигматских наставака, ми смо према употребељеном облику одређивали морфолошки лик одреднице. У супротном, придјеве смо давали у облику одређеног вида. Глаголе смо наводили у инфинитиву, са наставцима за облике презента првог лица једнине и трећег лица множине. За непромјенљиве ријечи давали смо скраћену ознаку за непромјенљивост, као и скраћеницу која упућује на врсту ријечи којој лексема припада. То важи и за врсте ријечи које су у српском језику промјенљиве, али су у нашем корпусу забиљежене као непромјенљиве, придјеви и именице. Код оваквих одредница смо поред ознаке припадности

одређеној врсти ријечи давали и скраћеницу која потврђује да је ријеч непромјенљива.

Вишечлане лексеме су биле проблем и у овом домену, због недовољне потврђености у адекватним рјечницима.

С тим у вези **Љ. Недељков** примјећује: „Као што се једночлане лексеме класификују у врсте речи по семантици и функцији, исто тако и вишечлане лексеме могу бити у служби различитих врста речи. Речник треба да покаже оба структурна типа лексема, а у морфологији треба да дође до изражаја одређивање, дескрипција и експликација неке јединице не само по облику, функцији и значењу, него и по структури.” (Недељков, 2012: 675).

Пошто ове лексеме ријетко имају мјесто самосталних одредница у нашој досадашњој лексикографији, већ се углавном појављују као пододреднице, оне сходно томе имају и граматичке информације у рјечницима. Погледали смо како је ово питање ријешено у РМС. Узевши насумично било који примјер вишечланих термилошких синтагми, **бабина свила, бабина жила, бабина душица** установили смо да свака од њих има само одредницу рода ж, односно, носи информацију о припадности именицама. Ознака за парадигматске наставке нема. Тако се поставило питање граматичке информације, поред припадности врсти ријечи и ознаке граматичког рода, да ли и којем члану вишечлане лексеме треба обиљежити деклинационе наставке. Ми смо се определијели за сљедећи поступак, изједначавајући у овом домену вишечлане лексеме са одредницама које су једночлане. Сваки промјенљиви члан вишечлане лексеме добио је наставке за генитив једине/множине, онако како се лексема реализује у деклинацији. Након тога давали смо ознаку за припадност роду, пошто су вишечлане лексеме именичке, а род смо одређивали на основу управног члана.

У сљедећем дијелу рјечничког чланка у загради смо наводили етимологију за сваку одредницу. Основни извор етимолошких информација био нам је ВРСРИ, јер је у њему потврђен највећи дио новијих позајмљеница које су у етимолошкој и морфолошкој вези са нашим корпусом. И у овом процесу наишли смо на потешкоће. Лексикографски приступ етимологији у ВРСРИ је такав да се етимологија не даје за сваку одредницу појединачно. Аутори ВРСРИ дају етимолошке информације само за оне одреднице које су у цјелини преузете из страног језика. Проблем представљају префиси/префиксоиди и сложенице, јер се у том случају сваки пут упућује на етимологију појединачног творбеног елемента, што значајно отежава и успорава претраживање. Такође се у оквиру једног лексичког гнијезда етимологија даје само за мотивну ријеч, док се упућује на њу за етимолошку информацију мотивисаних ријечи. Ми смо у нашем рјечнику одступили од овог правила, тако да свака одредница има јединствену етимологију, без обзира на њен творбени статус. Исто се односи на полусложенице, сложенице, вишечлане лексеме, с тим што смо наводили етимологију само за онај творбени елемент лексеме који је страног поријекла. Етимологију смо давали и за изворни језик из кога лексема примарно потиче, и за језике посреднике. Уколико се ради о преносу лексеме из једног језика у други то смо означавали приједлогом од између двију лексема из различитих језика, док смо приједлогом према означавали промјене у граматичком облику у оквиру истог језика, које су могле утицати на коначно формирање лика позајмљенице.

Посљедња информација у лематском дијелу рјечничког чланка тиче се квалификатора. Њихова дистрибуција у нашем рјечнику је врло ограничена, и

појављују се само тамо гдје су били неопходни за адекватно разумијевање лексеме у датом контексту.

Други, најсложенији дио чланка је лексикографска дефиниција, или како **Згуста** запажа: „Лексичко је значење у средишту лексикографове пажње.” (Згуста, 1991: 27), и мало даље додаје: „Одмах да кажемо да је то (*семантика, примј. аут.*) једно од најтежих подручја.” (Згуста, 1991: 27). Поставило се питање на основу чега ћемо дефинисати лексеме. Том проблему смо приступили врло пажљиво, и лексеме дефинисали самостално, по угледу на лексикографске дефиниције у релевантним дескриптивним рјечницима. Нарочитог избора није ни било, јер се ради о корпусу који је незабиљежен. Имали смо на уму да је то врло осјетљиво лексикографско питање. У нашем корпусу има доста стручних термина из различитих области. За дефинисање ових лексема служили смо се и различитим изворима из тих области, новинама, часописима, приручницима, информацијама са интернета, прилагођавајући их форми лексикографске дефиниције⁴⁴. Истичемо да ниједна дефиниција у нашем рјечнику није преузета из неког извора у цјелини, већ смо постојеће доступне информације обликовали и прилагођавали форми рјечничке дефиниције. Значење наших лексема сведено је прије свега на оно које је потврђено у контексту. Ријетке су одреднице којима смо забиљежили нијансираност у значењу, одвајајући таква значења тачком и запетом. У неколико наврата одреднице имају по два значења, што смо обиљежили бројевима један и два, уз исто толико контекстуалних реализација.

У наставку рјечничког чланка наводили смо контекст у коме је наша лексема забиљежена у извору. Настојали смо да то буде цијела реченица, ако је било неопходно и двије, да би се из свих аспеката разумјела реализација лексеме. Уколико је у извору предметна реченица била сувише дугачка, а што није доприносило разумијевању значења и функције наше лексеме, наводили смо најбитнији сегмент реченице, а прекинути дио на почетку или на крају навода смо означавали трима тачкама.

Посљедње што смо наводили у загради јесте словна ознака скраћенице извора са бројем странице на којој је контекст забиљежен.

---

⁴⁴ То најчешће значи да смо о неком појму читали текст или више њих, да бисмо на основу тих информација на крају дошли до закључка како да дефинишемо лексему.

7 Закључне напомене

7.1 Синтеза рада

Овај рад резултат је обимних, вишегодишњих припрема и истраживања из области лексикологије савременог српског језика. Испитивање се тиче лингвистике, њене уже научне области лексикологије, као и самосталне научне дисциплине лексикографије савременог српског језика. Рад је у домену синхроне лексикологије. Испитује се један сложени лексички слој, непотврђена лексика страног поријекла у српском језику који је прималац, те рецепција ове лексике у односу према правописним, фонолошким, морфолошким, творбеним, лексичким и семантичким законитостима српског језика, као и став лексиколога и лексикографа према овом значајном сегменту савременог српског лексикона. Опредјелили смо се да извори за ексцерпцију буду релевантни штампани медији, што у погледу функционалног раслојавања језика маркира предметну лексику у оквиру публицистичког стила стандардног српског језика.

У језику штампаних медија примјетан је значајан удио лексема страног поријекла које нису потврђене у рјечницима савременог српског језика, нити рјечницима страних ријечи. Чињеница је и да нема довољно адекватних дескриптивних рјечника ни рјечника страних ријечи у којима би се ово стање могло испитати, као ни довољно теоријских радова који се баве овом облашћу.

База овог рада броји 1000 лексема. Прва, знатно већа цјелина, састоји се од ћириличног корпуса и има 936 појединачних одредница, позајмљеница које су фонолошки и морфолошки адаптиране. Друга цјелина је мања, чини је латинични корпус од 64 појединачне одреднице. То су све лексеме које су у изворима, и ћириличним и латиничним, писане латиницом у изворном фонетском облику језика из кога су позајмљене.

Постоји неколико циљева које желимо постићи овим истраживањем. Први је потреба да се испита недовољно истражена област позајмљеница у савременом српском језику које су незабиљежене у релевантним рјечницима. Стварајући овакав корпус, који није потврђен у постојећим рјечницима српског језика, долази се до другог важног циља, потенцијалне базе позајмљеница коју је могуће даље проширивати.

Осим тога, у области савремене српске лексикологије и лексикографије недостаје системских свеобухватних истраживања, тако да је заправо непознаница какве нијансе и обресе поприма позајмљени корпус у савременом српском лексикону. То значи да је један од циљева и да се барем дјелимично освијетли ова област српске лингвистике.

Позајмљенице нису новина у српском језику. О позајмљивању у српском/српскохрватском језику пишу различити аутори. То никако не значи да је статус позајмљеница код нас, нарочито у савременом језику, једноставан или једностран. Први проблем чине извјесна термилошка варирања, која за

собом доносе и различито дефинисане појмове. Други проблем представља однос према позајмљивању у језику.

Стручна јавност, од старијих аутора, до савремених познавалаца језика, већином гледа на позајмљивање као на један редован језички процес богаћења лексичког фондуса, уколико је оправдано, зналачко, контролисано, промишљено.

Пуристички ставови, иако генерални, чини се ипак, данас се највише односе на лексику поријеклом из енглеског језика. Ми смо, између осталог, бавећи се етимологијом у раду показали да то још увијек није доминантна струја у преузетом корпусу, иако јесте у порасту.

Позајмљивање је могуће посматрати на различитим језичким нивоима. Нас у овом раду занима позајмљивање на нивоу лексике, које је и најочигледније. Када је ријеч о ставовима према позајмљивању, запажамо двоструку подвојеност и у стручним круговима и у широј јавности. У првом случају са једне стране је повика на најезду позајмљеница, а са друге апел да се овом питању приступа осмишљено, студиозно. Други правац размишљања тиче се опште повике на страну лекиску, у односу према чињеници да су позајмљенице све очигледније у српском језику.

Предмет нашег рада су све лексеме које се састоје од стране префиксалне, коријенске, или суфиксалне морфеме. Када се ради о вишечланим лексемама, предмет анализе су све вишечлане лексеме код којих постоји нека морфема страног поријекла, или је барем један од чланова страног поријекла.

Сагледавши наш предметни корпус позајмљеница на нивоу фонолошких карактеристика, дошли смо до сљедећих закључака. Када су у питању лексеме из нашег ћириличног корпуса, може се запазити да су на фонолошком нивоу све адаптиране у систем српског језика. Гласовне промјене досљедно се примјењују у писању позајмљеница у ћириличном корпусу, чиме се такође показује прилагођеност фонолошком систему српског језика.

С обзиром на уочена одступања можемо закључити да на овом језичком нивоу латиничне позајмљенице показују неадаптираност, прије свега условљену разликама између етимолошког и фонетског принципа писања.

Фонолошких алтернација у ћириличном корпусу нема много, али би недоумица и грешака у употреби језика свакако могло бити мање уколико би рјечници, као најадекватнији извор информација о ријечима, у већем обиму обухватили лексеме којима се непрестано богати српски лексички фонд.

Када је ријеч о основној морфолошкој анализи можемо закључити да су позајмљенице из ћириличног корпуса адаптиране у систем српског језика, док у латиничном корпусу највећи број лексема није прошао морфолошку адаптацију, те су задржале карактеристику непромјенљивости из језика из којег потичу.

У нашим дескриптивним рјечницима лексикографска пракса углавном је била таква да се вишечлане лексеме ријетко појављују као самосталне одреднице, већ се практиковало најчешће то да су вишечлане лексеме добијале мјесто пододреднице у оквиру неке друге одредничке лексеме. На исти начин приступа се вишечланим лексемама и у рјечницима страних ријечи и израза. Овакав приступ разумијемо као последицу неуједначених ставова у литератури.

Када говоримо о девербативним именицама, интересантно је то на који начин су лексикографски обрађене у консултованим рјечницима. У рјечницима страних ријечи девербативне именице се појављују сасвим спорадично, има их свега неколико, док у дескриптивним рјечницима девербативне именице немају адекватну лексикографску обраду, прије свега када је ријеч о лексикографској дефиницији.

Корпус има значајан удио именица изведених моционим суфиксом. У нашој литератури мишљења су подијељења у вези с тим који су облици именица женског рода прихватљиви, а који нису уобичајени и да ли уопште треба уводити нове облике феминина за именице типа *nomina agentis*. Колебања су евидентна и у лексикографској пракси. Из нашег искуства можемо рећи да дескриптивни рјечници, као и рјечници страних ријечи и израза, тек спорадично биљеже овај тип именица, те да оне углавном немају мјесто одреднице.

По бројности придјиви су друга врста ријечи по реду у нашем корпусу, одмах после именица. Када је ријеч о придјивима, њихова потврђеност у дескриптивним рјечницима је нешто већа, али ту опет запажамо да су у овим рјечницима углавном потврђени они придјиви страног поријекла који су раније ушли у српски језик у процесу позајмљивања. Међутим, кад је ријеч о лексикографском приступу придјивима у рјечницима страних ријечи, можемо рећи да он није досљедан. Придјиви изузетно ријетко имају статус одреднице, претпостављамо да се ради о фреквентнијим придјивима.

Уочљив је мали удио глагола у укупном броју позајмљеница.

На основу претходних примјера можемо закључити да је однос према позајмљеницама неуједначен. У зависности од извора варира избор морфолошких и лексичких средстава којима се нека позајмљеница региструје у корпусу српског лексикона. Прије свега, ријеч је о именицама као врсти ријечи, гдје постоје варијације у односу према сложеничком – полусложеничком – вишечланом начину писања.

У оквиру творбених процеса нас првенствено занимају могуће комбинације страних и домаћих творбених форманата. Такође смо у анализи лексичке грађе прије свега ишли у правцу да покажемо који страни форманти учествују у творби позајмљеница у српском језику.

Постоји једна група лексема у нашем корпусу које нису претрпјеле творбене адаптације, већ су, уз евентуалну фонолошку адаптацију, преузете у примарном морфолошком лику у коме постоје и у језику из кога потичу. Друге су опет адаптиране творбеним обрасцима српског језика и њих ћемо овдје према томе и класификовати.

Примијетили смо да је велики број лексема које су настале творбеним процесима у комбинацији домаћег префикса и стране основе. У рјечницима се биљеже ријечи које су раније ушле у српски језик, односно, које су раније подвргнуте творбеним процесима, док су ријечи настале актуелнијим творбеним процесима мање потврђене у рјечницима. Рјечници страних ријечи тек спорадично биљеже лексеме страног поријекла које су творене и процесом префиксације са домаћим префиксима. У нашем корпусу се показало да је овај творбени поступак продуктиван у савременом језику.

На први поглед стиче се утисак да су страни префикси и бројнији и продуктивнији, те да су творбени односи које развијају сложенији. Ступају у односе са основним ријечима/основама и страног и домаћег поријекла, мада су

много чешћи примјери комбинације страног префикса и стране основе или основне ријечи са којом се префикс комбинује. Што се тиче потврђености у рјечницима, она је нешто боља у односу на лексеме из претходне групе.

Када је ријеч о сложеницама, у нашем корпусу могу се уочити три групе сложеница с обзиром на наш основни критеријум, поријекло творбених форманата. Тако у прву групу сложеница убрајамо примјере у којима је први дио сложенице домаћег поријекла, док је други дио поријеклом из неког страног језика. У другој групи су оне у којима први дио сложенице страног поријекла, док је други дио домаћи, а трећу групу сложеница чине оне у којима су оба сегмента, односно, сви сегменти страног поријекла (са изузетком спојног вокала, или домаћих суфикса).

С обзиром на све варијанте које ми биљежимо у корпусу, као и с обзиром на варијанте које смо забиљежили у рјечнику, можемо закључити да истовремено у језичкој реалности позајмљенице функционишу у различитим лексичким варијантама, а колебање указује на недефинисан статус лексема које су очигледно дио језичке реалности. С тим у вези свакако јесте и чињеница да лексикографска пракса не прати адекватно најновији инфлусивни ток.

У вези са лексикографским статусом сложеница које су у цјелини поријеклом из страних језика велики проблем представља и њихова етимологија. Наиме, уколико лексема јесте потврђена у рјечнику, етимологија сваког сложеничког дијела дата је углавном само под једном одредницом, а све лексеме настале даљим творбеним процесима упућују се на етимологију појединачних творбених елемената, што знатно отежава преглед.

Све наведене творбене принципе уочили смо само у ћириличном корпусу. Латиничне лексеме у творбеном поступку нису прошле процесе адаптације у српски језик, већ су задржале примарне морфолошке карактеристике језика из којих потичу. С обзиром на то да су се раније у српском језику изворни латинични облици појављивали тек спорадично, можемо приметијети да је у великом порасту овакав начин писања стране лексике, претежно англицизама.

Посебно ћемо издвојити једну појаву којој до сада није посвећено довољно пажње у нашој лексиколошкој и лексикографској литератури. Упадљива је једна већа група именичких лексема која се издваја по посебном творбеном моделу. Ријеч је о лексемама које су грађене по моделу именица (номинатив) + именица, у којој је прва именица функционално квалификатив друге именице, главног члана. Прва именица је у том случају непромјенљива. Овај модел грађења у српском језику није типичан, обичнији је турско-њемачки модел, са цртицом, дакле у форми полусложенице. Међутим, сматра се да је то један од директних утицаја енглеског језика у коме је овакав модел творбе именица веома распрострањен. Стичемо утисак да је ово највећи и најконкретнији утицај енглеског језика који смо забиљежили, у области творбе.

Посебно се на крају треба осврнути на питање полусложеница у лексикографској пракси. Полусложенице су бројна категорија у нашем корпусном рјечнику. Наше испитивање показало је да дескриптивни рјечници, као и рјечници страних ријечи ријетко препознају ову категорију лексема. Нарочито је споран њихов статус у рјечницима уколико је један од полусложеничких форманата домаћег, а други страног поријекла.

У нашем корпусу забиљежили смо и неколико лексема које су добијене творбеним поступком конверзије.

У истраживању поријекла позајмљеница дошли смо до закључака да англицизми јесу у порасту, али да доминира лексика из латинског и грчког језика.

Са друге стране, ријечи које су нешто дуже у лексикону српског језика, које су се дијелом адаптирале, развиле своја значење и деривациони систем, не осјећају се више као стране код просјечног говорника, иако оне то по поријеклу јесу. О правој прихваћености позајмљеница које су често предмет лингвистичких спорења, може се говорити тек након одређеног временског периода.

У вези са полисемијом лексема поставили смо питање граница нових и неправилних значења, односно, када се једно ново/неправилно значење прихвата, а када не. Претпоставка је да ново/неправилно значење зависи и од фреквенције, односно, да се значење кодификује када постане довољно распрострањено у употреби.

Неке лексеме из нашег корпуса показују и односе синонимије.

Лексику смо класификовали у тематске цјелине уважавајући хиперонимско-хипонимске односе. Уочавамо да је семантичка класификација лексике сложена. Оформили смо више тематских група, у неким смо издвојили подгрупе, што показује да су посуђенице заступљене у свим сферама семантичког диференцирања лексике.

Правописни проблеми са којима смо се ми суочавали у раду тичу се писања великог слова и правописних дублета.

Проблематичност вишечланих лексема огледа се у неусаглашеним ставовима лингвистичких стручњака према овим јединицама, те објективним тешкоћама у вези са критеријумима за идентификацију вишечланих лексема. Терминолошка и статусна неуједначеност вишечланих лексема посљедично отежавају лексикографски посао. Лексикографски приступ у рјечницима је такође неуједначен када се ради о вишечланим лексемама, што уноси додатну забуну.

Опредијелили смо се да вишечлане лексеме посматрамо као засебне самосталне јединице лексичког система позајмљеница, у коме имају јединствено мјесто одреднице у корпусном рјечнику, са јединственим значењем одређеним дефиницијом. Остаје отворено друго, много теже питање, како разликовати вишечлану лексему од околиналног споја.

7.2 Отворена питања

На самом крају рад ћемо закључити питањима која су остала отворена у нашем истраживању. У раду се показало да постоји већа потреба за монографским истраживањима у области савремене српске лексикологије, нарочито оног њеног сегмента који се тиче свеобухватног испитивања позајмљеница. Понављамо ранија запажања да недостају рјечници савременог српског језика свих типова и намјена, али прије свих најдоступнији, електронски. У њима и позајмљенице треба да добију обухватнији приступ, као и друге врсте ријечи и лексичке групе на које смо указивали у раду,

полусложенице, вишечлане лексеме, девербативне именице, придјиви и др. Постоји потреба и за истраживањима проблема вишечланих лексема, нарочито онима који се односе на критеријуме идентификације. И посљедње, али никако најмање важно, је питање правописне норме у односу према најновијим позајмљеницама у српском језику, прије свега изворним англицизмима.

РЈЕЧНИК

ПРВИ ДИО

Ћирилични корпус

А

абровски, -а, -о (тур. haber од ар. habār) који има особине гласине, трача. *Преко дана је личио на енглески клуб, у којем се пуши холандска хавана, пије азбах коњак, прича се о кретањима на берзи, клади се на пад владе и размењују абровске претходнице Службених новина.* (Пол. дод. 3).

аверзија, -е ж (нлат. aversio од лат. avertere) ек. појава у економији када се инвеститори уздржавају од улагања, услед одређених поремећаја на тржишту. *...принеси на српске доларске еврообвезнице стабилизују се током јула, што је у складу са релативним смиривањем аверзије у земљи и свету...* (Пол. 11).

авио-компанија, -е ж (фр. avion од лат. avis, фр. compagnie од срлат. companio) предузеће које се бави прометом путника и робе у ваздушном саобраћају. *Српска авио-компанија "Ер Србија" данас у оквиру акције "Срећни петак", по промотивним ценама нуди карте за повратне летове...* (Веч. нов. 6).

авлијанерка, -е ж (тур. avlı од нгрч. avlī од грч. aulē) колокви. женка пса мјешанца. *Муштерије су му најбоље пријатељице, а друштво му праве авлијанерка куја Далила...* (Нед. 56).

агенција, -е ж (фр. agence, итал. agenzia од лат. agere) служба која се бави неком одређеном дјелатности. *Нови министар финансија Србије суочиће се с непријатним извештајем међународних агенција да је наше евентуално задуживање у свету – поскупело.* (Пол. 1).

адаптибилан, -лна, -лно (нлат. adaptibilis) који је подложен адаптацији, који је могуће адаптирати, преправити, преуредити (за стамбени простор). *Вождовац, 1.0, 34 квм, И,ТА, усељив, адаптибилан* (оглас) (Пол. дод. 7).

адаптиран, -а, -о (лат. adaptare) који је прошао процес адаптације, преправљен, преуређен (за стамбени простор). *Љубе Давидовића, једнособан, адаптиран* (оглас) (Пол. дод. 7).

адекватно, прил. (лат. adaequatus) на адекватан, одговарајући начин. *...можда је такав план било адекватније предложити 1999. године...* (НИН, 20).

аденовирус, -а, м (грч. adēn лат. virus) вирус из породице Adenoviridae чији је преносилац човјек. *Вакцина је заснована на аденовирусу тип 3 шимпанзе.* (Пол. заб. 7).

ад-хок, непромј. пр. (лат. ad hoc) који је импровизиран, приручни, израђен на лицу мјеста. *Ад-хок олтари никли су у стотинама градова...* (Нед. 44).

азбах коњак, -а м (њем. Asbach, фр. cognac) врста алкохолног пића, коњака, поријеклом из Немачке. *Преко дана је личио на енглески клуб, у којем се пуши холандска хавана, пије азбах коњак, прича се о кретањима на берзи, клади се на пад владе и размењују абровске претходнице Службених новина.* (Пол. дод. 3).

азербејџански, -а, -о (азе. Azərbaycan) који се односи на Азербејџан, који припада Азербејџану, који је из Азербејџана. *...те да филмска дива већ ужива у новој љубави са азербејџанским бизнисменом...* (Гл. 31).

азијатски, -а, -о (фен. as) који се односи на Азијате, који се тиче Азијата, припада Азијатима. *А и мени је мама пренела то типично азијатско фетишизирање, па и даље проверавам колико је материјал мекан тако што га овлаш протрљам преко образа.* (НИН, 57).

АИДС вирус, -а м (акроним од енгл. acquired immune deficiency syndrome, лат. virus) врста микроорганизма који изазива неизлечиву болест. *Колинс је и сведок масовне хистерије која је захватила Америку почетком осамдесетих година изазване епидемијом АИДС вируса...* (Нед. 46).

ајраг, -а м (мон. airag) укисељено кобиле млијеко. *Укисељено кобиле млеко, ајраг или кумис, у Монголији се и даље сматра посласаницом...* (Пол. заб. 41).

аква-парк, -а м (лат. aqua, енгл. park од стфр. parc) забавни парк за дјecu и одрасле који обухвата више већих водених површина вјештачки изграђених, са мноштвом справа и садржаја за забаву на води. *Терме Чатеж због фантастичних услова, термалних вода, аква-парка...називају и „друго словеначко море”.* (Веч. нов. 38).

акредитација, -е ж (фр. accreditation) дозвола за рад која се издаје високообразовним установама, а која потврђује да установа задовољава одређене критеријуме за рад. *...морају да знају да је „Мегатренд” једна високо респектабилна институција, не само у Србији, која је поштована у свету и која има све могуће акредитације.* (Пол. 8).

акредитовани, -а, -о (фр. accréditer) који је прошао процес акредитације, који има акредитацију. *Лако и ефикасно: изменом правног оквира који се односи на постављање и овлашћења директора школа, усвајањем прописа који регулишу просветну инспекцију, подизањем транспарентности уписа и полагања, накнадном контролом акредитованих установа...* (НИН, 29).

аксесоар, -а м (фр. accessoire од лат. accessorius) скуп свих предмета који чине модне додатке уз одјећу. *Колекција шалова, које сматрам неопходним модним аксесоаром...* (Гл. 29); *Комбинезони од тексаса представљени су уз спортски аксесоар...* (Гл. 66).

активирање, -а с (фр. activer) процес у коме се нешто активира, ставља у активно стање. *Активирање више језичких слојева, ослањање на српску и европску књижевну традицију, ироничност и духовитост у приповедању...* (Пол. 12).

активни принцип, -ог -а м (лат. activus од agere actus, њем. Prinzip од лат. principium) мед. супстанца, микроорганизам или шта друго што покреће одређене процесе у организму. *Лецитин из соје садржи есенцијалне масне киселине које се укључују у ћелијски метаболизам, а активни принципи из меда (пре свега ензими) убрзавају га.* (Гл. 74).

актуелизовати, -ујем, -ују (њем. aktuel од фр. actuel од лат. actualis према actus) (у)чинити актуелним, интересантним, важним у датом тренутку. *Идеја о уређењу Савског приобаља и измештање железничке и аутобуске станице, стара је пола века, а поново је актуелизована почетком месеца када је Вучић најавио да ће о томе разговарати са Ђиласом.* (Пол. 5).

акцентуација, -е ж (фр. accentuation) фиг. истицање, наглашавање нечега. *Ауторециклажа, натегнути хумор, повремена произвољност у његовим световима потпуне артифицијелности, прилично недефинисани стилски поступци те сходно томе изостајање одговарајућих акцентуација, творе једну прилично некохерентну, па и конфузну слику.* (НИН, 65).

акција, -е ж (лат. actio према agere) 1. колокви. популаран назив за филмски жанр акциони филм, такав у коме је радња брза, динамична, узбудљива, у коме су најчешће заступљени и мотиви физичког обрачуна, *У акцији из 2013. године бивши маринац и стјуардеса после бекства са лета 777, нашли су се у свету у ком почиње апокалипса.* (Веч. нов. 31); 2. продаја нечега по сниженим

цијенама, распродаја. *Српска авио-компанија "Ер Србија" данас у оквиру акције "Срећни петак", по промотивним ценама нуди карте за повратне летове...* (Веч. нов. 6).

алат, -а м (тур. alât од ар. ālāt) рач. дио рачунарског програма којим се изводе неке појединачне функције. *Највише их нервира неповезаност интернетом (62 одсто), те „немогућност приступа алатима за рад и апликацијама” (51 одсто)...* (НИН, 69).

алауит, -а м (ар. Alau) припадник једне од заједница у оквиру муслиманских вјерника, алавит. *Унутарисламски рат у Сирији, између сунита и алауита потпомогнути шиитима...* (Нед. 38).

алоја вера, -е ж (грч. alôbē, лат. vera) врста тропске биљке изузетне влажности чији се сок користи као лијек и као козметичко средство. *За потпуну снагу деловања додати су природни навлаживачи: гел алоја вера и бета-глюкан.* (Гл. 74).

алпака ћебе, -та с (шп. alпаса, тур. kebe) покривач направљен од длаке алпака ламе. *...а његовој млађој сестрици шестонедељној Шарлоти алпака ћебе (прави се од вуне ламе) и столицу за љуљање, такође ручни рад Амиша.* (Веч. нов. 16).

алтиста, -е м (итал. alto) свирач алт-саксофона. *У образложењу жирија, истакнуто је да је „један од ретких алт саксофониста који је задржао препознатљив звук када је снажна фигура Чарлија Паркера засенила скоро све алтисте на сцени.”* (Пол. 18).

алт саксофониста, -е м (итал. alto, фр. saxophone) в. **алтиста**. *У образложењу жирија, истакнуто је да је „један од ретких алт саксофониста који је задржао препознатљив звук када је снажна фигура Чарлија Паркера засенила скоро све алтисте на сцени.”* (Пол. 18).

алу-лајсна, -е ж (лат. alumen aluminis, њем. Leiste) уска, танка, дуга дашчица направљена од алуминијума. *Дихтовање столарије, алу-лајснама, против хладноће, буке, прашине...* (оглас) (Пол. 25).

американофил, -а м (Американац од енгл. America, грч. philós phileîn) љубитељ Америке, америчких вриједности, онога што се односи на Америку. *Не морате бити културолошки американофил и заљубљеник у НУС...* (НИН, 64).

амерички, -а, -о (енгл. America) који припада Америци и Американцима, који се односи на Америку и Американце. *Осим очекиваних имена са америчке сцене, међу којима су Ворхол и Рој Лихтеништајн најоучљивији...* (НИН, 64).

ангажовање, -а с (фр. engager) процес у коме се неко ангажује, укључује у неки рад. *Политичко ангажовање не разликује се од вођења Викиликса.* (НИН, 47).

андрогено, прил. (грч. andrógynos, anēr andrós, γυνή) на андроген начин, и мушки и женски истовремено, неодређено у погледу сексуалности, пола. *Иако његова колекција на први поглед изгледа masculine и андрогено, металик тонови, слојеви, заобљене ивице и фино сечена чипка откривају дозу женствености и шика.* (Гл. 66).

Андроид, -а м (грч. anēr andrós, oeidēs eîdos) рач. врста оперативног система који постоји у неким типовима мобилних телефона. *Предузеће је усплило стручњаке за развој апликација за оперативни систем „Андроид”...* (Пол. заб. 61).

анектирани, -а, -о (лат. annectere) који је прошао процес анексије, припајања неке територије. *...Израел је најавио да ће објавити тендере и*

убрзати процес изградње за преко 2000 станова за Јевреје на окупираној Западној обали и у анектираном Источном Јерусалиму. (Пол. 2).

анкетирање, -а с (фр. enquête) поступак у коме се путем анкете нешто испитује. *Једна студија на универзитету у Друхваму је показала да су јутарњи типови мушкарца узраста од 18 до 30 имали у просеку 3,6 партнерки до тренутка анкетирања, а ноћне птице 16,3.* (Пол. 18).

анорексични, -а, -о (грч. α, άρεxis) који пати, болује од анорексије; који изгледа попут обољелог од анорексије, претјерано, болесно мршав. *...од пословично анорексичних глумица које желе да их сматрају модним иконама...* (НИН, 57).

антиамерички, -а, -о (грч. αντί, енгл. America) који је против Америке, Американаца. *Као добар „деголовац” Жак Ширак је доследно следио антиамеричке ставове свог политичког оца...* (Нед. 41).

антигравитација, -е ж (грч. αντί, нлат. gravitatio од лат. gravitas) сила која дјелује супротно сили гравитације. *Тамна енергија, коју су астрономи открили током деведесетих година прошлог века, понаша се као одређени облик антигравитације.* (Пол. заб. 20).

антидискриминациони, -а, -о (грч. αντί, лат. discriminare) који је супротан дискриминационом. *Изражавајући жаљење што приликом тумачења антидискриминационих прописа надлежни нису консултовали повереника за заштиту равноправности...* (Пол. 7).

антиевропејац, -јца м (грч. αντί, лат. Europaeus од грч. Ευρώπαιος) онај који је против европеизма, против европских вриједности. *Како објашњавате трансформацију бившег екстремног антиевропејца у екстремног европејца?* (Нед. 22).

антиестетика, -е ж (грч. αντί, aisthētikós) филозофско учење које је по особинама супротстављено естетици, које негира естетику. *Извештај Комисије за оцену докторске дисертације и докторска дисертација кандидата Душанке Комненић под називом „Лепота у антиестетици” дати су на увид јавности у року од 30 дана у Библиотеци Мегатренд универзитета...* (Веч. нов. 32).

антиизборни, -а, -о (грч. αντί) који је против избора, који се супротставља изборима. *...да ли ће се на северу Косова водити антиизборна кампања...* (НИН, 27).

антикорупцијски, -а, -о (грч. αντί, лат. corruptio према corrumpere) који је против корупције, који се супротставља корупцији. *Ово је просто још један пример популистичке антикорупцијске борбе...* (НИН, 28).

антикризни, -а, -о (грч. αντί, лат. crisis од грч. κρίσις) који се противи кризи, који дјелује против кризе. *Коначно, да ли се антикризни рецепт Брисела – заснован на буџетским резевима јавне потрошње, заштити банкарског сектора и обарању цене људског рада – коначно показао као успешан?* (Пол. 2).

антиракетни, -а, -о (грч. αντί, њем. Rakete од итал. rocchetto) који дејствује против ракета, који је намијењен уништавању ракета. *Руски антиракетни систем С-400 на паради у Москви.* (поднаслов) (Веч. нов. 9).

антиратни, -а, -о (грч. αντί) који се противи рату. *...а оближњи Сан Франциско, који ме је одмах освојио, био је центар музике, хипија и антиратних активиста.* (Нед. 46).

антиспортеки, -а, -о (грч. antí, енгл. sport) који није склон спорту, није талентован за спорт, који не воли спорт. *Он је апсолутно антиспортеки тип.* (Гл. 41).

Апенинско полуострво, -ог –а с (итал. Appennini од лат. Appenninus) 1. копнени простор између ријеке По на сјеверу и Средоземног мора на југу, који припада Италији (са изузетком територија Сан Марина и Ватикана); 2. Италија. *Пуних осамнаест успешних и плодних година Веласкесовог стваралаштва протекло је до његовог другог одласка на Апенинско полуострво.* (Пол. заб. 45).

апострофирани, -а, -о (грч. apostrophē) који је наведен, наглашен. *„Нема лепшег и нежнијег пољупца него између две жене”, „кез” на Микијевом лицу показује да, док „предаје”, замишља апострофирану сцену.* (НИН, 51).

арена, -е ж (лат. (h)arena) затворен велики простор различите намјене, најчешће сферног облика, у коме се изводе или приказују различити друштвени садржаји, попут спортских, умјетничких. *Премијер Јапана Шинзо Абе је са царом Акихитом присуствовао церемонији у затвореној арили где су се дубоко поклонили, а затим положили беле и жуте хризантеме у част погинулима, пренеле су агенције.* (Пол. 2).

армирачки, -а, -о (фр. armer) који се тиче армирача, који припада армирачима. *Потребни радници и бравар-варилац у армирачком погону.* (оглас) (Веч. нов. 32).

арум, -а, м (лат. arum) биљка огромног цвијета који шири изузетно непријатан мирис, а која расте у прашумама Суматре, amorphophallus titanum. *Циновски арум* (наслов) (Пол. заб. 14).

архитекткиња, -е ж (грч. architēktōn, archi према árchein, téktōn) особа женског пола која је по занимању архитекта. *...намећући изведенице које рогобатно звуче, као архитекткиња...* (НИН, 55).

асамблаж, -а м (фр. assemblage) вајарска техника која подразумева комбинацију различитих начина рада и материјала. *У питању је била поставка асамблажа и објекат из циклуса „Далеке страже”...* (Пол. 13).

асептичност, -и ж (грч. α, лат. septicus од грч. sēptikós) особина онога што је асептично, чему је септичност одстрањена; супротно септичности, затрованости. *...а његов начин дезинфекције прерастао је у начело „асептичности” у хирургији.* (Пол. заб. 10).

астрономски, прил. (грч. ástron astēr, nómos) на начин који одговара астрономији, који по смислу подсећа на нешто у вези са астрономијом (обично у смислу пренаглашених величина). *...цена од 1,5 милиона евра (плус курс преко) сматрана је астрономски високом...* (Пол. заб. 25).

асфалтирање, -а с (грч. áphaltos) поступак у коме се одређена земљана површина пута прекрива асфалтом. *...јер су радови у Шумадијској коштали колико и асфалтирање свих сеоских улица у параћинској општини у једној сезони.* (Веч. нов. 26).

аукцијска кућа, -е –е ж (лат. auctio) установа која се бави продајом чега (најчешће вриједних и умјетничких предмета) путем јавног надметања. *У лондонској аукцијској кући `Christie`s` отворена је изложба 58 најпознатијих фотографија британског модела Кејт Мос...* (Гл. 11).

аукцијски, -а, -о (лат. auctio) који се обавља путем аукције, који се тиче аукције. *Оглашава аукцијску продају* (наслов) (Веч. нов. 4).

аутобуска станица, -е –е ж (ауто-, скр. од аутомобил, фр. automobile од грч. autos, лат. mobilis, -бус, лат. од omnibus) отворени обиљежени простор са намјенским објектом, намијењен поласку и доласку аутобуса. *Укњижено, усељиво, може кредит, 21, 29, 37, 40, 48 квм, новоградња, термо фасада, пвц, паркет, близу школа, вртић, дом здравља, Махи, аутобуска станица.* (оглас) (Веч. нов. 33).

ауто део, -ла м (ауто-, скр. од аутомобил, фр. automobile од грч. autos, лат. mobilis) један од више различитих елемената од којих се састоји аутомобил. *2000 динара је попуст који одобравају трговци „Опелових” возила на ауто делове...* (Веч. нов. 6).

аутоиронично, прил. (грч. autos, лат. ironicus од грч. eirōnikós) на начин који одговара аутоиронији. *Поједини француски интелектуалци аутоиронично кажу да генерације њихових политичара имају комплекс од Американаца...* (Нед. 39).

аутоматизовани, -а, -о (фр. automatiser) који ради на принципу аутоматизације. *...тако што ће преко 90 одсто систем администратора заменити аутоматизованим рачунарским системима.* (НИН, 69); *Људе беземоционалне, стандардизоване, аутоматизоване, пренаглашене увек у функцији нечега, најчешће – новца.* (Гл. 29).

ауто осигурање, -а с (ауто-, скр. од аутомобил, фр. automobile од грч. autos, лат. mobilis) поступак који се спроводи код осигуравајућег друштва у коме се аутомобил новчано обезбиједи од различитих ризика. *Зараду остварују од процента којег добијају од осигуравајућих кућа за обавезно ауто осигурање...* (Веч. нов. 6).

ауто-отпад, -а м (ауто-, скр. од аутомобил, фр. automobile од грч. autos, лат. mobilis) већи отворени ограђени простор на коме се откупљују и одлажу дотрајали аутомобили и аутомобилски дијелови. *Двадесетак аутомобила изгорело је јуче на ауто-отпаду на Карабушком пољу код Подгорице...* (Веч. нов. 29).

аутоперионица, -е ж (ауто-, скр. од аутомобил, фр. automobile од грч. autos, лат. mobilis) услужна радионица у којој се перу аутомобили. *Перачи потребни аутоперионици на Тошином бунару.* (оглас) (Веч. нов. 32).

ауторециклажа, -е ж (грч. autos, енгл. recycle од лат. re-, cyclus од грч. kýklos) фиг. процес у коме појединац мијења сопствене карактеристике, ставове и сл. *Ауторециклажа, натегнути хумор, повремена произвољност у његовим световима...* (НИН, 65).

аутоцензурисани, -а, -о (грч. autos, лат. censere) који је сам себе подвргао цензури, који добровољно ради по правилима цензуре. *...и у пар аутоцензурисаних телевизијских минута упечатљиво су илустровали ту опасну конфузију...* (НИН, 44).

аутсајдерски, -а, -о (енгл. outsider) који одговара аутсајдеру, који се тиче аутсајдера, или му припада. *...и њима је одметничка, аутсајдерска позиција блиска...* (НИН, 43).

Б

бајдвеј, прил. (енгл. by the way) узгред. ...*Притом, Саику учим и да цџа дрва, да ојача као Серена, бајдвеј, покрет секиром сличан је покрету при сервису...* (НИН, 70).

бајкер, -а м (енгл. biker) онај који вози мотоцикл. *Скуп је био посвећен бајкерима...* (Гл. 42).

бајкерски, -а, -о (енгл. biker) који се односи на бајкере, тиче бајкера, припада бајкерима, који је као код бајкера. ...*и хаљине од провидних материјала представљене су са oversize бајкерским јакнама...* (Гл. 66).

банализација, -е ж (фр. banal, клат. -isatio) процес у коме се појмови подвргавају баналности, у коме се све претвара у банално, бесмислено, просто. ...*у банализацији две Србије ће се поделити и око тога да ли се као аперитив наручује ракија или виски.* (Нед. 36).

барселонски, -а, -о (кат. Barcelona) који се односи на Барселону, који припада Барселони. *Први посетиоци ове изложбе назване по барселонском кафеу...* (Гл. 56).

бас гитара, -е ж (итал. basso од лат. bassus, шп. guitarra од грч. kithára од ар. qītār) жичани музички инструмент који производи дубљи звук и углавном служи за музичку пратњу. *И она се помало бави музиком, свира клавир и бас гитару...* (Гл. 52).

беби дол, -а м (по називу истоименог филма, енгл. baby doll) врста женске дводијелне пицаме која се састоји из горњег дијела, обично са бретелама, и кратког доњег дијела са ширим ногавицама. ...*а традиционални женски беби дол замијениле су мушке боксерице.* (Гл. 65).

беземоционални, -а, -о (фр. émotion од лат. emovere према movere) који нема емоције, који је безосјећајан. *Људе беземоционалне, стандардизоване, аутоматизоване, пренаглашене увек у функцији нечега, најчешће – новца.* (Гл. 29).

безрезервно, прил. (фр. réserve, од лат. reservare) на начин који је без резерве, без устежања, потпуно. *Безрезервно му пружа подршку...* (Гл. 52).

бенефит, -а м (енгл. benefit) оно што је корисно, добробит. *Ако би атлетика постала јавно добро, бенефити би били многоструки...* (НИН, 58).

берлински, -а, -о (њем. Berlin) који се односи на Берлин. *Прошлогодишњу берлинску писту замениће београдска, а њом ће се прошетати више од 20 професионалних модела...* (Веч. нов. 16).

берлинско-бриселски, -а, -о (њем. Berlin, фр. Bruxelles) који се односи на Берлин и Брисел. *Обезбеђивање слободе кретања овим мостом један је од берлинско-бриселских услова да би се Србији отворила прва преговарачка поглавља о чланству са ЕУ.* (Веч. нов. 3).

беспилотна летелица, -е –е ж (фр. pilote, итал. pilota од грч. pēdōtes) летећа направа без људске посаде, којом се управља даљински. „*Фејсбук*” такође има план да створи интернет-мрежу, али уз помоћ огромних беспилотних летелица. (Пол. заб. 61).

бета-глюкан, -а м (грч. béta, glykús) органско хемијско једињење из групе полисахарида, сложених шећера, које има антиоксидантна својства. *За*

потпуну снагу деловања додати су природни навлаживачи: гел алоја вера и бета-глюкан. (Гл. 74).

бизнис класа, -е ж (енгл. business, лат. classis) средњи ниво услуге у путовању авионом. *Сведоци смо интеракције путника из економске и бизнис класе, интеракције разних социјалних група, сексуалних опредељења, националности, генерација...* (НИН, 65).

бизнис клуб, -а м (енгл. business, club) група људи који се окупљају око неког заједничког посла. *Бизнис клуб* (наднаслов) (НИН, 60).

биолошки, -а, -о (грч. bios, logos) који се односи на биологију. *Да ли је неко јутарњи или вечерњи хронотип, како се то стручно каже, зависи од 24-часовног биолошког сата, а на њега утичу гени.* (Пол. 18).

биомедицински, -а, -о (грч. bios, лат. medicina (ars)) који се односи на биомедицину, који се тиче биомедицине. *Биомедицинска технологија данас омогућава људској врсти активно мешање у сопствену биолошку еволуцију.* (Пол. 17).

биомеханички, -а, -о (грч. bios, грч. mēchanikós према mēchanē) који се односи на биомеханику, који се тиче биомеханике. *Научници описују технику усисавања плавих китова као „највеће биомеханичко остварење” на Земљи.* (Пол. заб. 50).

блуграс, -а м (енгл. bluegrass) врста америчке јужњачке фолк-музике. *...највише захваљујући виолинисти и гитаристи Стјуарту Данкану, који је музику наглашено водио „на своју воденицу”, у хилбили и блуграс.* (Пол. 18).

боинг авион, -а м (енгл. Boeing, фр. avion од лат. avis) ваздушно превозно средство произведено у истоименој фабрици. *Долазим из Евереста, северни Сијетл, који осим мени, представља и родни град боинг авиона.* (Нед. 46).

бокситаш, -а м (фр. bauxite према мјесту Les Baux у Француској) радник који се у послу на неки начин бави бокситом; запосленик у руднику боксита. *Бокситаш су запањени овом одлуком, јер је рудник пре деценију продат руској компанији...* (Веч. нов. 29).

бомбардовање, -а с (фр. bombarder) поступак у коме се на неку територију избацују бомбе са циљем уништења људи и објеката. *Исти онај Вук који је седео у стану Славка Ђурувије оне ноћи пред бомбардовање...* (Нед. 20).

бонд, -а м (енгл. bond) фин. вриједносни папир, облигација која на нешто обавезује на тржишту капитала, обвезница. *А камате на бондове биће веће.* (Пол. 11).

бохо стил, -а м (енгл. bohemian, лат. stilus, stylus) начин одијевања који има карактеристике бојемског, циганског и хипи изгледа. *Јакне класичног кроја пристају свима и увек су добар избор, чак и за вечерњи излазак, док се оне у ретро фазону сјајно уклапају уз макси хаљине и сукње, бохо стил и кратке чизмице, сандале са платформом или римљанке.* (Веч. нов. 32).

бразилски, -а, -о (порт. Brasil) који се односи на Бразил, који је из Бразила. *...познатији као бразилски лутајући или наоружани паук...* (Пол. заб. 2).

бриселски, -а, -о (фр. Bruxelles) који се односи на Брисел. *...отуда њихов пристанак на бриселске споразуме...* (Нед. 25).

бриџ панталоне, -а ж мн. (енгл. bridge, фр. pantalon) врста панталона које су шире у струку и на боковима, а ногавице се постепено сужавају; дио традиционалне српске шумадијске ношње. *...вунене чарапе покојне стрине, навучене све до руба бриџ панталона.* (Пол. заб. 58).

бургундски, -а, -о (према фр. покрајини Бургундији Bourgogne) који је из Бургундије, који је у вези са Бургундијом. *...не одустаје од црног ајлајнера и*

перфектно уоквирених усана прекривених ружем у нијанси бургундског вина.
(Гл. 71).

буџетски, -а, -о (енгл. budget) који се тиче буџета, који се плаћа из државног буџета. *...али сам две године чекао да се отвори „буџетско место”...*(НИН, 55).

В

ваздушно-космички, -а, -о (грч. kósmos) који је ваздушни и космички, који се односи на ваздух и космос истовремено. *Ваздушно-космичке снаге могу да заштите територију РФ и савезника* (поднаслов) (Веч. нов. 9).

вакцинисање, -а с (лат. variola vaccina) поступак у коме се врши вакцинација, даје/прима вакцина. *На крају, створени су и услови за вакцинисање против опаких болести.* (Пол. заб. 11).

ванинституционални, -а, -о (лат. institutio) онај који није обухваћен прописима институција, који дејствује ван оквира институција. *Илузија је била да ће институционална демократија обезбедити ванинституционалну мобилизацију; напротив, прва не функционише без друге.* (Пол. 23).

ванс патика, -е ж, об. у мн. **ванс патике** (по имену фабрике Vans) спортска платнена ципела равног дебљег ђона. *Платнене ванс патике једноставног ретро дизајна без пертли, у сленгу назване шуњалице...* (НИН, 56).

ватерполисткиња, -е ж (енгл. water-polo) сп. женска особа која игра ватерполо. *Ватерполисткиње Србије поражене су од Словачке у разигравању од 7. до 10. места са 10:6.* (Веч. нов. 36).

ватерполо клуб, -а м (енгл. water-polo, енгл. club) спортско удружење које се бави ватерполом. *Највише ће добити Ватерполо клуб Раднички – 19,5 милиона, а потом родној спортској сцени...* (Веч. нов. 37).

веб-камера, -е ж (енгл. Web, лат. camera од грч. kamára) уређај који је уграђен или прикључен на персонални рачунар или неке врсте мобилних телефона, а који служи за пренос слике преко интернета. *Појавио се нови сајт који скреће пажњу на пропусте у безбедности када су веб-камере у питању.* (Пол. заб. 61).

вебсајт, -а м (енгл. Web site) страница на интернету коју чине тематски повезани садржаји. *Хашки трибунал покренуо је јуче вебсајт под називом Трибунал се сећа...* (Веч. нов. 3).

велнес, непромј. пр. (енгл. wellness) који се односи на здравље, опуштање, релаксацију. *Завршен је јединствени "Велнес изазов".* (Веч. нов. 7).

велнес фитнес, непромј. пр. (енгл. wellness, енгл. fitness) који се истовремено односи на здравље, опуштање, релаксацију и на физичку кондицију. *...јер је остварила највећи број потрошених калорија и пређених корака који су забележени на „велнес фитнес” наруквици.* (Веч. нов. 7).

велнес центар, -тра м (енгл. wellness, лат. centrum од грч. kéntron) простор намијењен одржавању здравља, опуштању и њези. *...гостима су на располагању затворени и отворени базени, са лековитом „пролом” водом, велнес центар, слана вода...* (Веч. нов. 28).

венецијанер, -а м (итал. Venezia) ролетна од танких пластичних или металних попречних трака, које су вертикално са страна повезане конопчићима, са уграђеним механизмом који их скупља и шири на ручни погон, а које се постављају са унутрашње стране прозора. *Ролетне, уградња, поправке, пластичне, алуминијумске, венецијанери* (оглас) (Пол. 25).

верификовани, -а, -о (њем. verifizieren од срлат. verificare) који је прошао процес верификације, вредновања. *А, ово је тек корак до истине која ће бити позната када стручњаци верификоване установе, као што је Грађевинско-архитектонски факултет у Нишу...* (Пол. 15); *Верификована сигурност* (са рекламе) (НИН, 71).

весели роџер, -ог –а м (енгл. Jolly Roger) грб на гусарској застави. *Према неким наводима, застава знана као „џоли роџер” или „весели роџер”, била је застава француских гусара.* (Пол. заб. 57).

вехабит, -а м (ар. Wahab) припадник покрета у оквиру муслиманских вјерника. *Муслиманска браћа се труде да се у Европи представе као умерењаци у односу на своје конкуренте као што су вехабити, односно салафисти.* (Пол. 3).

вехабитски, -а, -о (ар. Wahab) који се тиче вехабита, који припада вехабитима. *Муслиманска браћа се политички не слажу с вехабитском влашћу у Саудијској Арабији...* (Пол. 3).

веш-судо машина, -е ж (њем. Wäsche према waschen, њем. Maschine од фр. machine од лат. machina од грч. machaná) заједнички назив за машину за прање веша и суђа. *Канди, горење, беко, друге веш-судо машине поправљам.* (оглас) (Веч. нов. 32).

вештачка интелигенција, -е –е ж (лат. intelligentia) програм инсталиран на рачунар, са циљем да испуњава захтјев корисника, а пројектован тако да поред самог извршавања задатака може да доноси и одређене закључке независно од оператера. *...биће потребни и стручњаци за алгоритме из области „рачунарског вида” – области вештачке интелигенције која се тиче препознавања...* (Пол. заб. 61).

видео конференција, -е ж (лат. video videre, срлат. conferentia) састанак на коме нису присутни (сви) учесници, већ су повезани и укључују се путем неког видео-уређаја. *У ери високих технолошких достигнућа која омогућавају видео или телефонске конференције све је више „виртуелних” пословних састанака.* (НИН, 35).

видео-надзор, -а м (лат. video videre) систем који се састоји од камера и друге техничке опреме, намијењен снимању одређеног простора, а који служи као врста обезбјеђења. *...али и када се уклоне жардињере остаће видео-надзор.* (Веч. нов. 3).

видео позив, -а м (лат. video videre) успостављање комуникације путем неког видео-уређаја. *...јер се учесници видео или телефонским позивима истовремено укључују са различитих места и учествују на састанку.* (НИН, 35).

видео-рад, -а м (лат. video videre) врста умјетничког дјела урађеног у форми инсталације која се пројектује као визуелна представа уз помоћ видео-опереме. *Делићи Микрокосмоса Оље Мићић смештени су тик уз видео-рад Нећу о томе Маје Миловановић...* (НИН, 63).

вијетнамски, -а, -о (виј. Việt Nam) који се односи на Вијетнам, који припада Вијетнаму. *...недавно откривених у вијетнамским шумама...* (Пол. заб. 2).

викенд-испирач злата, -а м (енгл. week-end) особа која викендом вади злато испирањем воде из ријека. *...на обале реке суботом и недељом врве од „викенд-испирача злата”.* (Пол. заб. 54).

викенд насеље, -а с (енгл. week-end) насељено мјесто изван градске средине у коме се налазе стамбени објекти који служе за одмор, у које власници долазе викендом и нерадним данима. *Данас се ради на изградњи канализације у једном бившем викенд насељу.* (НИН, 61).

викиншки, -а, -о (стнорд. vikingr) који припада Викинзима, који се односи на Викинге. *...преко викиншких посмртних остатака у храстовим ковчезима из бронзаног доба до египатске поставке.* (Пол. заб. 62).

вирус западног Нила, -а м (лат. virus, ар. an-nīl) врста микроорганизма који изазива тешке инфекције. *Недавно откривени вируси као што су ебола, вирус западног Нила, ласа и ХИВ показују нам да лекаре и научнике у будућности очекују непријатна изненађења.* (Пол. заб. 11).

високобуџетски, -а, -о (енгл. budget) који има велики буџет на располагању, који је рађен са великим буџетом, са много новца. *Још један од високобуџетских производа новомиленијумског Холивуда.* (Пол. 12).

високобуџетни, -а, -о (енгл. budget) в. **високобуџетски**. *...вредан не само телевизијских ипица, него и драматичних завршетака високобуџетних филмова.* (НИН, 58).

вицепремијер, -а м (лат. vice фр. premier) особа која је замјеник, помоћник премијера. *...да владу заједно воде Дачић и вицепремијер Александар Вучић* (Пол. 6).

водасервис, -а м (фр. service од лат. servitium према servus) услужна мајсторска радња чији мајстори поправљају инсталације и уређаје за воду. *Водасервис Петровић, бојлери, вентили, адаптације купатила, одгушења, машински.* (оглас) (Веч. нов. 32).

водоинсталатер, -а м (фр. installateur) мајстор који обавља послове поправке инсталација за воду. *Водоинсталатер – адаптације купатила, емајлирање када, вентили, бојлери, одгушења.* (оглас) (Веч. нов. 32).

водоинсталатерски, -а, -о (фр. installateur) који припада водоинсталатеру, који се односи на водоинсталатера. *Водоинсталатерски сервис купатила, бојлери, одгушења машински, под притиском.* (оглас) (Веч. нов. 32).

водоник-сулфид, -а м (лат. sulphur) неорганско хемијско једињење, гас врло непријатног мириса који подсјећа на покварена јаја, а са водом гради сулфидну киселину. *Тако припремљено јаје почиње да шири воњ амонијака и водоник-сулфида...* (Пол. заб. 14).

волонтирање, -а с (фр. volontaire од лат. voluntarius) процес у коме се ради добровољно, без новчане накнаде. *После вишегодишњег мукотрпног рада, волонтирања и учешћа у разним пројектима...* (Гл. 44).

волшебно, прил. (рус. волшебный) на чудесан, необјашњив начин. *...поступак који је против Павличића покренула Верица Бараћ волшебно обустављен после 15 дана.* (НИН, 25).

Г

гардеробер, -а м (фр. garde-robe) просторија у оквиру стамбеног простора намијењена за одлагање одјеће, ормар. *Наиме, са гардеробом или детаљима из мушког гардеробера можете нагласити вашу женственост ако знате праву меру.* (Гл. 69).

геј парада, -е ж (енгл. gay, фр. parade од шп. parada) јавни, организовани скуп хомосексуалаца, који се одржава једном годишње у већим градовима широм свијета, са циљем да се укаже на лош положај ове мањине у различитим друштвима, и да се промијени такво стање. *Изгледа као призор с увезбавања за наступ на некој војној геј паради...* (НИН, 9).

геј популација, -е ж (енгл. gay, лат. populatio) 1. друштвена група која је хомосексуалне оријентације; 2. друштвена група коју чине мушкарци хомосексуалне оријентације. *Педесет одсто геј популације Сан Франциска која је бројала 130.000 људи било је заражено ХИВ-ом.* (Нед. 48).

генерална директорка, -е –е ж (лат. generalis према genus, лат. director према dirigere) особа женског пола која обавља посао генералног директора, главног руководиоца неке компаније, предузећа и сл. *...док је генерална директорка америчке компаније, Мери Бара, прошле недеље изјавила да није заинтересована за спајање.* (Веч. нов. 6).

генерални спонзор, -ог –а м (лат. generalis према genus, лат. sponsor према spondere) главни финансијер некога или нечега. *Донедавно смо били генерални спонзор женском одбојкашком клубу.* (НИН, 61).

генетика, -е ж (грч. genetikós) скуп основних карактеристика на којима почива одређени израђени предмет. *Ако за своју фирму тражите мањи ауто са добром генетиком...* (Нед. 4).

геостратешки, -а, -о (грч. gē, грч. stratēgía према stratēgós) који има истовремено особине географског и стратешког. *...имплицитно заговарање колективне кривице, култур-расизам према свим незападним садржајима и површно оправдавање свих неоимперијалних геостратешких потеза...* (НИН, 31).

гигантски, -а, -о (грч. gígas gíganos) који се односи на гиганте, који је огромних размјера као Гигант. *...да је Кина у кратком року постала, како кажу аутори, „гигантска економска лабораторија”.* (НИН, 37).

гистрификовати, -ујем, -ују (лат. –ficare од facere) жарг. фалсификовати, кривотворити. *Томине дипломе нису нострификоване, али су зато гистрификоване.* (НИН, 69).

гликолна киселина, -е –е ж (грч. glukýs) врста хемијског једињења које се користи у козметичкој индустрији. *...ревитализирајући мезотерапијски коктели, дубока хидратација хијалуронском киселином, као и разне врсте хемијских пилинга (гликолна, ретиноична, трихлор-сирћетна киселина).* (Гл. 72).

глобална мрежа, -е –е ж (фр. global према globe од лат. globus) интернет. *И можда на глобалној мрежи можемо да нађемо мноштво позитивног садржаја, неизбежно је и постојање такозване XXX industrije.* (Нед. 51).

глобално, прил. (фр. global према globe од лат. globus) на глобалан начин, свеобухватно. *...у покушају да одреди медијске платформе преко којих ће глобално дистрибуирати своје садржаје посебно се издвајају ове три...* (Пол. 28).

глорификовање, -а с (лат. glorificare) поступак у коме се неко или нешто глорификује, хвали, слави. *...више сведочи о тежњи за глорификовањем женствености...* (Гл. 29).

голден-туш, -а м (енгл. golden, фр. douche) чин уринирања по партнеру у току секса са циљем појачања сексуалног узбуђења. *...јер преко капацитети подразумевају и базене, типинг-румове, голден-тушеве...* (НИН, 50).

голфер, -а м (енгл. golf) особа која игра голф, која се бави голфом. *У финале се пласирало 36 голфера...* (Гл. 60).

грандиозно, прил. (итал. grandioso од лат. grandis) на грандиозан, задивљујући начин, величанствено. *Све делује раскошно, велелепно, масовне сцене и сцене потера инсцениране су грандиозно са низом динамичних вожњи...* (Пол. 12).

гранд финале, -а с (итал. grandioso од лат. grandis, итал. finale од лат. finalis) велики, значајан, величанствен завршетак чега. *...на је стога обишао сва „култна места” од Аде Бојане до Пеите и Минхена, преко оба београдска клуба и многих приватних журева, научивши се да буде стрпљив и сачека „гранд финале”, или у некој од „специјализованих соба”, или доцније, у свом стану...* (НИН, 50).

гриловани, -а, -о (енгл. grill) који је прошао термичку обраду на роштиљу. *...обожавана гриловано поврће, пиринач и салате...* (Гл. 78).

гриловање, -а с (енгл. grill) поступак у коме се на роштиљу термички обрађује храна. *Посебно добар за: Печење, Пржење, Гриловање, Припрему глазуре* (на реклами) (Веч. нов. 20).

гувернерка, -е ж (фр. gouverneur према gouverner) особа женског пола која обавља посао гувернера (банке). *...изјавила је јуче бивша гувернерка и министарка енергетике Кори Удовички.* (Пол. 11).

Гугл, -а м (енгл. Google) интернет сервис који омогућује претраживање интернета; компанија која поред претраживања интернета и сличних услуга ради и производњу софтвера, уређаја и сл. *Гугл тврди да тужитељи покушавају да криминализују уобичајену пословну праксу коју компанија примењује откако постоји* (Пол. 19).

Гуглов, -а, -о (енгл. Google) који припада Гуглу, који се односи на Гугл, потиче од Гугла. *„Гуглове” наочаре и „Сонијеве” паметне наочаре показале су смер који су друга предузећа почела да следе.* (Пол. заб. 60).

Д

двоабecedни, -а, -о (лат. а-бе-це-де према првим словима латинског алфабета) који има двије абецедне, који се односи на двије абецедне, два писма. *Нема двоазбучних, односно, двоабecedних народа узвикује он...* (Веч. нов. 18).

двоетажни, -а, -о (фр. étage) који се простире на двјема етажама, састоји од двије етажне, који се односи на двије етажне. *Вишњичка бања, квалитетна градња, 300, двоетажна, поглед Дунав, 200.000.* (оглас) (Пол. дод. 10).

дебитантски, -а, -о (фр. débutant) који припада дебитанту, односи се на дебитанта. *Млади редитељ, који је дебитантским остварењем `С/Кудање` освојио публику широм Србије...* (Гл. 44).

девелопер, -а м (енгл. developer) рач. програмер који развија нове системе. *...Dragon Age: Inquisition је fantasy RPG у који је девелопер ставио све што постоји!* (Пол. заб. 64).

девијантни, -а, -о (лат. deviatio) који је склон, подложен девијацији, који је претрпио девијацију. *...сматрајући да је хистерија око оваквих крпа скоро девијантна...* (НИН, 56).

деголовац, -вца м (фр. De Gaulle) поклоник ставова Шарла де Гола, слједбеник таквих идеја. *Као добар „деголовац” Жак Ширак је доследно следио антиамеричке ставове свог политичког оца...* (Нед. 41).

деиндустријализација, -е ж (лат. de-, лат. industria, клат. -isatio) процес који има супротне токове од токова индустријализације, у коме се поништавају вриједности индустријализације. *...а захваљујући сопственој политичкој елити, доживела деиндустријализацију, већ због краткорочних ефеката који би кроз кредитну линију ЕУ интравенски упумпали неки евро.* (НИН, 27).

деноминовани, -а, -о (лат. de-, енгл. nominate од лат. nominare према попен) фин. који има слабу номиналну вриједност, чија је номинална вриједност нестабилна. *Његова идеја да се деноминовани динар веже за чврсту валуту – немачку марку је прихваћена.* (Пол. 22).

департизација, -е ж (енгл. departisation од лат. de-, фр. parti према partie од лат. partiri, клат. -isatio) процес у коме се са одговорних и стручних радних мјеста повлаче људи који су запослени само због припадности одређеној политичкој партији, а на чије мјесто се доводе квалификовани људи. *О департизацији се прича само пред изборе.* (НИН, 18).

дестилерија, -е ж (лат. destillare према de-, stilla) објекат у коме се врши дестилација алкохолних пића. *...све до „гружанске нити” – награђиване шљивовице чуване у храстовим бурићима из кућне дестилерије, прављене од аутохтоне „домаће ранке”...* (Пол. дод. 5); *У нашој малој дестилерији годишње правимо од 3.000 до 5.000 литара препеченице...* (Веч. нов. 28).

дефанзивац, -вца м (фр. défensive) сп. играч неког спорта, обично фудбала, који игра у одбрани тима. *Могу само да кажем ко је Маркињос одличан играч – истакао је 25-годишњи дефанзивац који ће у наредних годину дана носити број 44 на дресу.* (Веч. нов. 38).

дефинисање, -а с (њем. definieren) поступак у коме се нешто дефинише, одређује. *У другом кругу, претпостављам, следи прављење новог коалиционог споразума, дефинисање нових, или потврда постојећих циљева...* (Пол. 5).

дехидрирани, -а, -о (лат. de-, грч. hýdōr) који је претрпио дехидратацију, коме је одузета вода из састава. *...те је идеална за умиривање и ревитализовање осетљиве и регенерацију дехидриране коже.* (Гл. 74).

дехуманизовани, -а, -о (лат. de-, humanus) који је претрпио дехуманизацију, коме су одузете вриједности хуманости. *У тој дехуманизованој фрици и трци ретко ко стиже да се замисли...* (НИН, 69).

дижестивни, -вна, -вно (нлат. digestivus) који подстиче варење. *Ради се о дижестивном типу препеченице, а препорука је да се пије на собној температури...* (Веч. нов. 28).

дизајнерка, -е ж (енгл. designer) особа женског пола која се бави дизајном. *Дизајнерка Дона Каран и Ана Винтур, уредница америчког издања магазина Vogue...*(Гл. 36).

дизајнерски, -а, -о (енгл. designer) који се тиче дизајнера, који припада дизајнеру. *...дизајнерски двојац неконтролисаног шарма и маште...* (НИН, 56).

дизајнирани, -а, -о (енгл. design) који је прошао процес дизајнирања, који је урађен по правилима дизајна. *...батерије су Sony (специјално дизајниране за мобилне уређаје)...* (Гл. 76).

дизајн носталгија, -е ж (енгл. design, нлат. nostalgia од грч. nóstos, álgos) жаљење за нечим што је прошло у области дизајна. *...можда лежи у колкетивној дизајн носталгији за раним деведесетим која последњих година све више постаје доминантна.* (НИН, 56).

дизајн-студио, -ија м (енгл. design, итал. studio од лат. studium) радни простор у коме се обављају послови дизајнирања, креирања различитих производа. *На приватној церемонији налазио се на једном сивом столу који је направио дизајн-студио у Apple-овом седишту...* (Нед. 45).

дијагностикован, -а, -о (фр. diagnostiquer) који је потврђен у процесу дијагнозе. *...после сазнања да је на летовању боравио гост коме је потом дијагностикован корона вирус блискоисточног респираторног синдрома (MERS).* (Веч. нов. 8).

дислајк, -а м (енгл. dislike) графички знак који се користи у оквиру неких програма на рачунарима да би се изразило негодовање, неслагање са нечим, неодобравање нечега. *...на друштвеним мрежама буквално свако може да се јави са својим коментаром, „лајком”, „дислајком” и слично...* (НИН, 55).

дислоцирани, -а, -о (срлат. dislocare, лат. dis- locus) коме је промијењена локација, који је измјештен. *То „дислоцирано” обележавање битке на Брегалници било је принудно...* (Веч. нов. 11).

дистанцирање, -а с (њем. (sich) distanzieren од лат. distantia према distare) процес у коме неко заузима дистанцу, у коме се удаљава просторно, или у погледу мишљења, ставова. *Ипак, одговор на дилему да ли је Крстићев избор политичко дистанцирање од евентуалног неуспеха будућег министра...* (НИН, 22).

дифузиони, -а, -о (лат. diffusio према diffundere) који се односи на дифузију. *Снимак токова у нервним ћелијама мозга, добијен „дифузионим спектралним снимањем”, једном врстом МРИ технике (натпис) (Пол. заб. 7).*

дихтовање, -а с (њем. dichten према dicht) поступак у коме се нешто дихтује, затвара и изолује тако да не пропушта ваздух, и ослаби звук.

Дихтовање столарије, алу-лајснама, против хладноће, буке, прашине...(оглас) (Пол. 25).

ди-џеј, -а м (енгл. скр. DJ од disc-jockey) особа која се бави музичким програмом у неком простору за забаву, клубу, дискотеци и сл. пуштајући музику, али и тако што од постојећих музичких нумера ствара нове комбинације на лицу мјеста. *Недавно сам упознала особу која заиста мисли да је посао ди-џеја нешто врло гламурозно и узбудљиво.* (НИН, 68).

дневнополитички, -а, -о (лат. politicus) који се тиче дневне политике. *Страном фактору су потребни дневнополитички агитатори...* (НИН, 32).

документациони, -а, -о (фр. documentation) који се односи на документацију. *Да ли је познато да се први документациони центар ЕЗ/ЕУ у Источној Европи и још увек на простору бивше Југославије налази у Београду?* (Пол. 23).

документован, -а, -о (нлат. documentare) који је потврђен документом, који постоји у форми документа. *...да порука која се позива на стручна и научна мишљења мора да буде потврђена, документована, актуелна и проверљива.* (НИН, 53).

донаторски, -а, -о (лат. donator према donare) који се односи на донатора, који припада донатору. *Овим речима се најбољи тенисер света Новак Ђоковић (26) обратио гостима на гала донаторској вечери...* (Гл. 33).

донаторство, -а с (лат. donator према donare) поступак у коме се неко бави донирањем, давањем нечега другима, поклањањем нечега. *Жена посвећена уметности и донаторству, супруга једног од најбогатијих Срба...* (Гл. 25).

донирати, -м, -ју (њем. donieren од лат. donare) давати некоме нешто бесплатно са неким хуманим циљем, поклањати. *Они су донирали улазнице за свој Fashion Show...* (Гл. 35).

допамин, -а м (лат. dihydroxyphenylethylamine) један од неуротрансмитера, хемијско једињење које производе нервне ћелије и које је посредник у хемијској вези међу нервним ћелијама. *Биолошка основа за ову појаву вероватно је у вези с нивоом трансмитера, укључујући серотонин, допамин и норадреналин.* (Пол. заб. 21).

дрес-код, -а м (енгл. dress code) протоколарна правила одијевања која се подразумевају у одређеним приликама, или установама. *Овде нема ни дрес-кода (секси одећа и слично), јер се унапред зна ко је зашто дошао...* (НИН, 51).

драпирани, -а, -о (њем. drapieren) који је набран, који је израђен са фалтама. *Пажљиво сечени драпирани материјали обогаћени су транспарентним и oversize карнерима...* (Гл. 67).

дукс, -а м (према дизајнерској фирми Dux) дебља мајица спортског типа дугачких рукава и обично са капуљачом. *Одевни предмет о коме су током прошле године са великом страшћу причали сви модни поклоници потпуно је неочекивано један обичан памучни – дукс.* (НИН, 56); *Разиграни принтови нашли су се на bomber јакнама и high street дуксевима...* (Гл. 66).

дуријан, -а м (лат. durio) врста воћа поријеклом из Мале Азије, врло непријатног мириса. *Дуријан води порекло из Малезије, али се временом проширио по читавој југоисточној Азији.* (Пол. заб. 14).

дурум пшеница, -е ж (лат. durum) врста пшенице високе протеинске концентрације и тешког зрна, која се користи највише за прављење тјестенине. *У питању је ситна тестенина, која настаје млевењем семолине, дурум пшенице пореклом из Африке.* (Веч. нов. 32).

Ђ

ђакузица, -е ж (енгл. Jacuzzi) хип. хидромасажна када, џакузи. *Следи масажа, по жељи, или третман у „сауници” или „ђакузици”...*(НИН, 50).

ђувегија, -е м (тур. güveyi) делија, момак. *Е, сад, све и да се поменуће потцензусне ђувегије саберу у том некрофилском пиру – чему то?* (Нед. 23).

Е

евроазијски, -а, -о (према Европа грч. Ευρῶρ, Азија фен. as) који се односи на простор Европе и Азије, који припада и Европи и Азији. *...истребљена врста џиновских говеда која је два милиона година владала евроазијским континентом.* (Пол. заб. 41).

евробонд, -а м (према Европа грч. Ευρῶρ, енгл. bond) фин. обвезница на тржишту капитала која је под покрићем неке стране валуте. *Својевремено сам предвиђао да ће нам се криза екстерне ликвидности догодити 2013. или 2014. године, али нисам могао да предвидим масовну продају „евробондова.“* (Пол. 11).

евродизел, -а м (према Европа грч. Ευρῶρ, према проналазачу Дизелу) врста горива за аутомобиле. *Практично је преосталих 22.000 тона завршило у сивој зони, односно намешано у евродизел.* (Пол. 10).

еврозна, -е ж (према Европа грч. Ευρῶρ, лат. zona од грч. ζῶν) простор који обухвата државе чланице Европске уније. *У еврозони скромни привредни успех неколицине држава не одсликава стање целине.*(Пол. 2).

евроинтеграција, -е ж об. у мн. **евроинтеграције** (према Европа грч. Ευρῶρ, лат. integratio) процес у коме једна држава примјењује системске промјене са циљем да постане члан Европске уније. *Вучић је захвалио представницима француске владе на константној подршци коју пружају Србији у процесу евроинтеграција...* (Веч. нов. 3).

еврообвезница, -е ж (према Европа грч. Ευρῶρ) в. **евробонд**. *Након интензивног раста крајем маја и током јуна, приноси на српске доларске еврообвезнице стабилизују се током јула...* (Пол. 11).

европејац, -јца м (лат. Europaеus од грч. Ευρῶρ) особа која заступа (западно)европске ставове и вриједности. *Како објашњавате трансформацију бившег екстремног антиевропејца у екстремног европејца?* (Нед. 22).

евроунијатски, -а, -о (према Европа грч. Ευρῶρ, лат. unio према unus) који је за Европску унију, за уједињење са Европском унијом. *...Српске напредне странке која је од националног заузела евроунијатски политички курс.* (Нед. 27).

еврофанатизам, -зма м (према Европа грч. Ευρῶρ, лат. fanaticus према fanum) појава када се острашћено, фанатично заступају ставови неких (углавном западних) европских држава, односно, Европске уније. *Србија између еврофанатизма и политичке неутралности* (наднаслов) (Нед. 25).

едуковати, -ујем, -ују (лат. educatio) подучавати, обучавати некога. *...али је успео да преживи и да већ годинама едукује и помаже широм света.* (Нед. 46).

економска класа, -е –е ж (грч. oikos, nómos, лат. classis) стандардна категорија путовања у авионском превозу. *Сведоци смо интеракције путника из економске и бизнис класе, интеракције разних социјалних група, сексуалних опредељења, националности, генерација...* (НИН, 65).

економско-социјални, -а, -о (грч. oikos, nómos, лат. socialis према socius) који има особине економског и социјалног. *...чиме је отпао кључни план уједињења у политичку странку преко СДС и економско-социјални програм који је требало да буде суштина наше платформе.* (Веч. нов. 18).

експертски, -а, -о (лат. expertus) који се односи на експерта, који се тиче експерта. *...али би још боље било да носиоци најодговорнијих функција у влади имају експертске тимове који ће им помоћи да свој посао обављају квалитетно...*(Пол. 11).

експлозивна материја, -е –е ж (лат. explosivus, лат. materia) супстанца која има разорну моћ, која може да експлодира. *...због производње и продаје опојних дрога, неовлашћеног држања, ношења и продаје оружја и експлозивних материја на шест година и шест месеци затвора...* (Веч. нов. 13).

екстрапорез, -а м (лат. extra) посебан, накнадни, додатни дио новца који се плаћа држави, поред осталих обавезних такси. *Све је почело кад је у јавност изашао план владе за нови екстрапорез - да они који имају зараду од 100.000 динара од наредне године плаћају додатни месечни порез од пет одсто...* (Нед. 32).

елегантно, прил. (лат. elegans према elegare, eligere) на елегантан начин, са укусом и мјером. *Нортон је то решио елегантно, у стилу правог цара, отишао је на ручак прво код једног, па код другог.* (Пол. заб. 12).

електрифицирани, -а, -о (њем. elektrifizieren) у који је уведена струја, који је прикључен на струју, који ради на струју. *Украдени су и ТТ каблови на прузи између Сомбора и Богојева, а на електрифицираној прузи су скинути тегови за затезање контактне мреже, услед чега се воз упетља у њу.* (Пол. 15).

електроника, -е ж (грч. elektrōn) уређаји који раде на електронском принципу. *Електроника за кућну забаву* (реклама) (Гл. 18).

електронско писмо, -ог –а с (грч. elektrōn) писмена порука која се шаље посредством интернета. *Компанија тврди да сви корисници мејла морају да очекују да ће њихова електронска писма бити подвргнута аутоматској обради, преноси „Хафингтон пост.“* (Пол. 19).

емајлирање, -а с (фр. email) поступак у коме се нешто превлачи емајлом. *Водоинсталатер – адаптације купатила, емајлирање када, вентили, бојлери, одгушења.* (оглас) (Веч. нов. 32).

емитовање, -а с (лат. emittere) процес у коме се нешто одашиље, преноси. *...које би емитовање рекламе која доводи у заблуду учиниле контрапродуктивним.* (НИН, 53).

енвиromенталиста, -е м (енгл. environmentalist) борац за очување животне средине. *Још веселије, испоставило се да су оригинални захтеви енвиromенталиста за одржавање Таксима, односно корисника аутобуса за смањење цена карата, само врх леденог брега.* (Пол. 23).

енглески, -ог м (према Енглеz) језик којим говоре Енглеzи, којим се говори на територији Енглеске. *Службени језици били су енглески, француски и шпански.* (Пол. заб. 28).

е-новине, -а ж мн. (е- скр. од енгл. electronic) новине које се објављују на интернету у електронској форми. *...упућеног главном и одговорном уреднику е-новина Петру Луковићу...* (НИН, 30).

е-облак, -а м (е- скр. од енгл. electronic) електронски простор на интернету гдје корисник одлаже податке са свог рачунара, тамо их чува и архивира, за случај незгоде са сопственим рачунаром. *С обзиром да је свих 12 посјетилаца прије пројекције добило листић с одштампаном адресом на којој је филм похрањен у е-облаку...* (Нед. 55).

е-пошта, -е ж (е- скр. од енгл. electronic) преписка која се обавља електронским путем преко интернета. *Они проверавају е-пошту (31 одсто), претражују информације (24 одсто)...* (НИН, 69).

естетска корекција, -е –е ж (грч. aisthētikós, лат. correctio) хируршки захват који се изводи са циљем уљепшавања. *...кренувши од тренда естетских корекција, испитује идеале и обрасце лепоте у нашој традицији.* (НИН, 62).

естрадна звезда, -е –е ж (фр. estrade од шп. estrado) пјевач или пјевачица (обично фолк-музике) који су веома популарни. *Ибарска магистрала, симбол саобраћајног ризика и греха, кафански потез где су започете каријере многих естрадних звезда...* (НИН, 49).

етаблирани, -а, -о (фр. établir) који је потврђен, успостављен. *Ускоро се за њу прочуло у париским круговима па су долазили да је слушају и већ етаблирани забављачи...* (Гл. 94).

етанетиол, -а м (фр. ethane према éther, други дио сложенице непознатог поријекла) органско хемијско једињење, безбојан гас веома непријатног мириса који подсјећа на лук. *У свом хемијском саставу дуријан има 44 једињења, између осталих и метанетиол (мирис трулог купуса) и етанетиол (мирис лука).* (Пол. заб. 14).

етикетирање, -а с (фр. étiquette) поступак у коме неко некога маркира, обилежава у одређеном смислу. *Ова хистерична изјава изазвала је реакције у овдашњој јавности и међу уметницима и Кустуричиним колегама који су и сами више пута доживели овакво етикетирање.* (Пол. 1).

етно-група, -е ж (грч. éthnos, фр. groupe од итал. gruppo) музичка група која изводи изворну народну музику, музику са народним мотивима. *...у порти су наступали песници, глумци, етно-групе и појци.* (Пол. 7).

еурибор, -а м (акроним од енгл. Euro Interbank Offered Rate) дневна каматна стопа по којој банке једна другој позајмљују новац на тржишту. *...имали смо годишњу каматну стопу од плус 0,1 плус еурибор...* (НИН, 61).

ефикасно, прил. (фр. efficace од лат. efficax) на успјешан начин, на начин који даје добре резултате. *Лако и ефикасно: изменом правног оквира који се односи на постављање и овлашћења директора школа, усвајањем прописа који регулишу просветну инспекцију, подизањем транспарентности уписа и полагања, накнадном контролом акредитованих установа...* (НИН, 29).

ехинацеа, -ее ж (лат. echinacea од грч. echinos) љековита биљка из породице главочика. *Да ли ехинацеа стварно делује против кијавице?* (Пол. заб. 20).

Ж

жакар, -а м (фр. Jacquard) врста тканине са различитим узорцима, ткана на Жакаровом разбоју. *Материјали попут чипке, тила и жакара изгледали су отмено и софистицирано.* (Гл. 67).

жардињера, -е ж (фр. jardinière) велика бетонска саксија за украсно биље. *...оцењују да је двема странама највероватније предложено да се са моста уклоне жардињере...* (Веч. нов. 3).

жена фотограф, -е –а ж (грч. rhôs phōtós, грч. gráphein) женска особа која се бави фотографијом. *Била је прва жена фотограф у Србији, сарађивала је с Феликсом Каницом...* (Пол. заб. 49).

женски фризер, -ог –а м (њем. Friseur, Frisör од фр. friser) особа која је специјализована за фризирање жена. *Женски фризери потребни у салону.* (оглас) (Веч. нов. 32).

живи албум, -ог –а м (лат. album) музички албум који је снимљен уживо у току јавног наступа музичара. *...је објављено преко дванаест нових и препакованих што компилација, што живих албума Краља рокенрола...* (Пол. заб. 52).

3

занатски центар, -ог –а м (тур. sanat од ар. şan 'а, лат. centrum од грч. kéntron) дио града у коме су концентрисане занатлије се својим радњама. *Касније на тој локацији македонске власти су изградиле тржницу и занатски центар.* (Веч. нов. 11).

зорила, -е ж (непознато поријекло) врста твора. *Попут боље познатог рођака америчког твора, и зорила се од грабљиваца брани мешавином хемикалија коју луче његове аналне жлезде.* (Пол. заб. 14).

И

ивент, -а м (енгл. event) прослава, забава, неки нарочит скуп. ...али и запошљавају многе ди-џејеве да увеличају њихове ивенте. (НИН, 68).

игнорисање, -а с (лат. ignorare) поступак у коме се нешто игнорише, у коме се не обраћа пажња на нешто. ...мада је и тада тако нешто било могуће тврдити само уз игнорисање реалности... (НИН, 42).

идејно решење, -ог –а с (грч. idéa према ideîn) главна идеја неког ауторског дјела. ...на су чак и вратили старо идејно решење *Jungle Jar* етикета са одевних предмета из седамдесетих. (НИН, 57).

идентификациони, -а, -о (нлат. identificatio) који се односи на идентификацију. Јер, напомиње он, језици се међу собом разликују или не разликују по структурном принципу, говорној основици и идентификационом фактору. (Веч. нов. 18).

изблендати, -м, -ју (енгл. blend) механички уситнити храну у блендеру. Готово јело изблендати и сервирати. (Гл. 80).

изгриловати, -ујем, -ују (енгл. grill) испећи нешто на роштиљу. Исећи тиквицу и патлиџан на колутове и изгриловати их на роштиљу. (Гл. стр).

изиритирати, -м, -ју сврш. (лат. irritare) довршити, окончати процес иритације; изазвати иритацију. Дејан је много пута био тужан, разочаран, повређен, изиритиран... (Гл. 52).

имигрантски, -а, -о (лат. immigrans према immigrare) који се тиче имиграната, који припада имигрантима. ...да гласаче придобију пре свега преко имигрантског питања... (НИН, 47).

имплементирани, -а, -о (енгл. implement од лат. implementum) који је прошао поступак имплементације, уграђивања. ...на тржиште доноси дух нових технологија имплементираних у сатове. (Гл. 76).

инактивисати, -шем, -шу (лат. in-, енгл. activate од лат. activus према agere actus) спречавати активност, учинити да нешто не буде активно. *Омега – 3* масне киселине не треба излагати повишеној температури јер се тада инактивишу... (Гл. 81).

инвалидска колиџа, -их –а с мн. (фр. invalide од лат. invalidus) покретна столица на точковима која особама са инвалидитетом служи за кретање. Био је већ старац, везан за инвалидска колиџа. (Пол. заб. 48).

инвестирање, -а с (лат. investire) поступак у коме се инвестира, улаже новац, или каква друга вриједност, у нешто. *Ватса је дошао из родне Индије у Канаду са осам долара у џепу и стекао богатство ризичним инвестирањем због чега га називају „канадским Вореном Бафетом.”* (Пол. 19).

индексирати, -м, -ју (њем. indexieren) одредити непромјенљиву вриједност новца у односу на неку страну валуту, да би се спријечио губитак услед девалвације домаће валуте. ...да ли сте заговорник замрзавања плата и пензија или сте за то да се оне индексирају по било коју цену? (НИН, 15).

инкриминишући, -а, -е (лат. incriminare) који инкриминише, који приписује кривицу, оптужује, компромитује. ...остављајући у касетама личне, евентуално инкриминишуће ствари... (НИН, 50).

ино пензионер, -а м (скр. од инострани, фр. pensionnaire) човјек који прима пензију из иностранства. *Ино пензионер, ситуиран, жели озбиљно познанство.* (оглас) (Веч. нов. 33).

иновативни, -а, -о (лат. innovatio) који се тиче иновације, који има особине иновације. *Сада доносимо интернету исти тај наш предузетнички и иновативни дух.* (Пол. 28).

иновативност, -и ж (лат. innovatio) особина онога што је иновативно. *Као темељни проблем у овом контексту аутори виде недовољну иновативност...* (НИН, 37).

инсистирање, -а с (лат. insistere) поступак у коме се на нечему инсистира, у коме се нешто изричито захтијева. *Претерано инсистирање на ниској циљаној инфлацији може да буде контрапродуктивно због последица најгоре финансијске кризе у протеклих 75 година.* (НИН, 41).

инспирисан, -а, -о (лат. inspirare) који је под утицајем инспирације, надахнућа. *Инспирисан педесетима прошлог века, пронашао је простора да у колекцији представи...* (Гл. 66).

инсталирање, -а с (лат. installare) поступак у коме се нешто инсталира, уграђује. *...извео је диверзију са све доношењем и инсталирањем додатне опреме...* (Нед. 55).

инстант-супа, -е ж (енгл. instant, фр. soupe) дехидратисана сува материја супе, која се веома брзо припрема додавањем воде и краткотрајним кувањем. *Проверио је да ли су му у спољном џепу кесице са инстант-супом коју планинари грицкају да би повратили електролите.* (Пол. заб. 18).

интензивно, прил. (срлат. intensivus) појачано, често. *...са додацима за људе који интензивно користе torrent сервисе...* (НИН, 69).

интердимензиони, -а, -о (лат. inter, лат. dimensio према dimetri) који се налази између различитих димензија, који припада различитим димензијама. *Ургентан проблем зелених интердимензионих рифтова узрокује посезање за старим темпларским кодексима...* (Пол. заб. 64).

интернет анкета, -е ж (лат. inter-, енгл. net(work), фр. enquête) испитивање које се обавља путем интернета. *Интернет анкета Новости* (наслов) (Веч. нов. 5).

интернет-милијардер, -а м (лат. inter-, енгл. net(work), фр. milliardaire) особа која се бави интернетом и чије богатство досеже милијарде. *„Ламборгини” је 2013. године на сајму аутомобила у Женеви открио аутомобил намењен искључиво нафтним шеицима, олигарсима и интернет-милијардерима.* (Пол. заб. 22).

интернет-мрежа, -е ж (лат. inter-, енгл. net(work)) глобални електронски систем који служи за различите видове комуникације путем електронских уређаја и размјену електронских података. *„Фејсбук” такође има план да створи интернет-мрежу, али уз помоћ огромних беспилотних летелица.* (Пол. заб. 61).

интернет порнографија, -е ж (лат. inter-, енгл. net(work), грч. pornographía) визуелно и аудитивно приказивање експлицитних сексуалних садржаја без естетских критеријума, које је доступно на интернету. *Колико су онда развој интернет секса и интернет порнографије утицали на развој или прогресију болести зависности?* (Нед. 51).

интернет-портал, -а м (лат. inter-, енгл. net(work), фр. portal од срлат. portale) страница на интернету која је тематски одређена. *Корпорација је*

купила и низ мањих интернет-портала, на пример сајт за видео-игре ИГН... (Пол. 28).

интернет-презентација, -е ж (лат. inter-, енгл. net(work), лат. presenatio) скуп текстуалних, сликовних и видео-садржаја са неком заједничком тематиком који је доступан на интернету. ...као одговор на препоруку ЕУ наводи се да српска комисија има свој печат, меморандум, интернет-презентацију... (НИН, 39).

интернет-продавница, -е ж (лат. inter-, енгл. net(work)) страница на интернету на којој је могуће електронским путем обавити куповину. Производе можете погледати и наручити и у нашој интернет-продавници, уз бесплатну испоруку... (Веч. нов. 19).

интернет секс, -а м (лат. inter-, енгл. net(work), енгл. sex од лат. sexus) сексуалне активности које се обављају посредством интернета. *Колико су онда развој интернет секса и интернет порнографије утицали на развој или прогресију болести зависности?* (Нед. 51).

интернетски, -а, -о (лат. inter-, енгл. net(work)) који се односи на интернет, који се тиче интернета. *Интернетска елита* (наслов) (Пол. 28).

интравенски, прил. (нлат. intravenosus) фиг. на брз и директан начин. ...а захваљујући сопственој политичкој елити, доживела деиндустријализацију, већ због краткорочних ефеката који би кроз кредитну линију ЕУ интравенски упумпали неки евро. (НИН, 27).

информисање, -а с (лат. informare) процес примања информација, обавјештавања. ...кад су службеници Вучићевог Министарства информисања кренули да му плене имовину... (Нед. 20).

инхалаторни, -а, -о (лат. inhalatio) који се односи на инхалацију, који се тиче удисања. *Дон Сноу (1813-1858), енглески анестезиолог и епидемиолог – пионер инхалаторне анестезије коју је применио и током последња два порођаја британске краљице Викторије.* (Пол. заб. 10).

ирански, -а, -о (перс. Irān) који се односи на Иран и Иранце. *Тих 80 иранских крава уопште нису подсећале на данашња грла...* (Пол. заб. 41).

ирски, -а, -о (ир. Éire, сард. Airlann, енгл. Ireland) који се односи на Ирску, на Ирце. *Адам Клејтон (53), ирски музичар, последњи нежења у групи `U2`, у којој свира бас...* (Гл. 11).

искомпликовати, -ујем, -ују сврш. (лат. complicare према plicare) учинити нешто компликованим, направити компликацију. *Ове мере ће успорити, искомпликовати и отежати увоз робе из ове земље.* (Пол. 10).

исламиста, -е м (тур. islam од ар. islām) припадник исламског покрета. *Имајући у виду велику подршку исламистима у Египту, доказану и избором њиховог итићеника Мухамеда Мурсија...* (Пол. 3).

исламистички, -а, -о (тур. islam од ар. islām) који се односи на исламисте, који припада исламистима. *Циљ оснивача био је исламистички процват и ненасилна борба против „прихватања западног секуларног модела и слепе имитације европског узора” под слоганом „Ислам је решење.”* (Пол. 3).

исламски, -а, -о (тур. islam од ар. islām) који се односи на ислам, који се тиче ислама. ...*на решење за своју фрустрацију и гнев потраже ван покрета, у исламском екстремизму?* (НИН, 43).

исфорсирани, -а, -о (фр. forcer према force) који је добијен, постигнут форсирањем. *Ту провидну сценаристичку атракцију надомешћује исфорсирана редитељска акциона атракција.* (Пол. 12).

ишлифовани, -а, -о (њем. geschliffen, трпни пр. од sleifen) који је прошао процес шлифовања, који је углађен. ...*Михајло Мај, наочит шездесетпетогодишњак са завршеном „јеврејском” школом, ишлифованог дорћолског мангуплука вишедеценијским боравком на Западу.* (НИН, 49).

Ј

јавне финансије, -их –а ж мн. (фр. finances од срлат. finis од лат. finis) новац којим располаже влада. *Стезања калуса ће свакако морати да буде ако мислимо да стабилизујемо јавне финансије.* (НИН, 15).

јавни сектор, -ог –а м (лат. sector према secare) област људског дјеловања у којој запослене плаћа влада. *...нису учињени одлучнији кораци на реформисању најкритичнијих делова наше економије као што су јавни сектор, порески систем.* (Пол. 1).

јавни сервис, -ог –а м (фр. service од лат. servitium према servus) телевизија која је у власништву државе. *Опстанак РТВ као јавног сервиса* (наслов) (Пол. 8).

јапијевац, -вца м (енгл. yuppie акроним од young urban professional) слѣдбеник јапија, онај који се понаша као јапи. *Модерни политички јапијевци најгора су ствар која се десила српској политици...* (Нед. 6).

јарца гунбу, -уа м (тиб. jarca gunbu) врста гљиве која расте на Тибету, за коју се сматра да има љековита својства. *Гљиву за коју си чуо на Тибету зову јарца гунбу што значи „летња трава, зимски црв”.* (Пол. заб. 62).

јога савез, -а м (санскр. yoga) удружење које се бави јогом, које се тиче јоге. *Регионална тема је међународни дан јоге, а гост је председник Јога савеза Србије Предраг Никић.* (Веч. нов. 30).

јојобин, -а, -о (непознато поријекло) који је од јојобе, који се тиче јојобе. *Nivea soft крема за интензивну хидратацију са витамином е и јојобиним уљем* (Гл. 17).

јоркширски пудинг, -ог –а м (енгл. yorkshire pudding) традиционално енглеско слано јело које се прави од ријетког тијеста. *Наравно, нисам пропустила прилику да пробам и чувени јоркширски пудинг.* (Гл. 86).

јужноафрички, -а, -о (лат. Africa) који се односи на јужну Африку. *Тежина ретког плавог дијаманта који је недавно нађен у јужноафричком руднику Кулинан износи 29,6 карата.* (Пол. заб. 20).

јужнокорејски, -а, -о (кор. Korea) који се односи на Јужну Кореју. *...привремено је затворен на највећем јужнокорејском вулканском острву Јеју...* (Веч. нов. 8).

Јутјуб, -а м (енгл. Youtube) сервис на интернету чији корисници могу бесплатно да похрањују и гледају видео-снимке. *Снимак преваре, организоване и ради прикупљања новчане помоћи сиромашној деци, поставио је на „Јутјуб.”* (Веч. нов. 16).

К

кабловска, -е ж (фр. câble од клат. capulum) врста телевизије код које се сигнал преноси подземним каблом до пријемника. *Жарково, издајем двособан, намештен, интернет, кабловска, грејање.* (оглас) (Веч. нов. 32).

кабриолет верзија, -е ж (њем. Kabriolett од фр. cabriolet према cabrioler, срлат. versio од лат. vertere) који се односи на аутомобил са покретним или отвореним кровом. *...управа „Ламборгинија” одлучила је да направи и кабриолет верзију овог модела...* (Пол. заб. 22).

кадрирање, -а с (фр. cadre од итал. quadro од лат. quadrus) поступак снимања филмских кадрова, стављање у кадар. *Камера будно прати, зуб по зуб, поступак отварања женске ташнице која нам се оваквим кадрирањем чини много већом но што реално јесте.* (НИН, 67).

кајакашица, -е ж (еск. kayak) женска особа која се бави кајаком. *...а шест кајакашица покушаће да до медаља дођу у седам дисциплина.* (Пол. 30).

калцијум-оксид, -а м (нлат. calcium од лат. calx, фр. oxyde од грч. oxús) хемијско једињење калцијума, познатије као живи креч, печени креч, негашени креч. *Овај необични кинески специјалитет чини јаје које је неколико недеља, па чак и месеци, држано у смеши глине, пепела, соли, калцијум-оксида и љуски пиринча.* (Пол. заб. 14).

кампус, -а м (амер. енгл. campus) већи отворени простор на коме су смјештени објекти са неком заједничком намјеном. *Корпоративна комеморација на кампусу Apple-а одржана је три дана касније.* (Нед. 45).

канализациони, -а, -о (нлат. canalisatio) који се односи на канализацију. *Тако да се раде велике ствари, велики пројекти, реконструкција канализационе мреже...* (НИН, 25).

кандидовати, -ујем, -ују (лат. candidare) предложити, предлагати нешто. *Гордана Јанков каже да се састанци који захтевају формалан приступ, а на којима су кандидоване изузетно озбиљне теме у том холдингу, одржавају најчешће у салама за састанке.* (НИН, 36. стр).

кантауторка, -е ж (итал. cantautore према cantate autore) женска особа која се бави писањем стихова и компоновањем музике коју сама изводи. *...нова изабраница је 38 година млађа Сани Озел, кантауторка из Бруклина коју је упознао 2008.* (Гл. 11).

канцеларка, -е, ж.р. (срлат. cancellarius према cancelli) женска особа која обавља посао канцелара неке државе. *...и зато је добро што су се новинари данас навикли на облике као канцеларка, премијерка, преводитељица и сл.* (НИН, 55).

капсула, -е ж (лат. capsula) затворени дио превозног средства, сачињен од алуминијума, смјештен у цијев, који јури на електромагнетни погон на ваздушном јастуку под ниским притиском. *Свака капсула-купе примала би 28 путника, а између две капсуле предвиђен је размак од осам километара из разлога безбедности приликом заустављања или евентуалног квара.* (НИН, 68).

капсула-купе, -а м (лат. capsula, фр. coupé) в. **капсула**. *Свака капсула-купе примала би 28 путника, а између две капсуле предвиђен је размак од осам*

километара из разлога безбедности приликом заустављања или евентуалног квара. (НИН, 68).

кардиоваскуларни, -а, -о (грч. *kardía*, срлат. *vascularis* од лат. *vasculum*) који се односи на срце и крвне судове. *...прихватила да забрани рекламирање „мивела воде” као „воде здравог срца”, а забрањено је и коришћење лого-препоруче Удружења за срчану слабост Србије и поруке у којима се каже да „олакшава кардиоваскуларне тегобе”...* (НИН, 53).

карикирани, -а, -о (њем. *karikieren* према *Karikatur*) који је начињен као на карикатури, у складу са правилима карикатуре, изопачен, пренаглашен. *И пет слова испод стриповски карикираних чељусти...* (НИН, 56).

категорисани, -а, -о (грч. *katēgoría*) који је у складу са категоријама, који одговара некој категоризацији. *Могу да се пријаве сви регистровани објекти, категорисана сеоска домаћинства, бањска места...* (Веч. нов. 7).

кафе пицерија, -е ж (фр. *café*, итал. *pizzeria*) угоститељски објекат у коме се поред пића служи и пица. *Конобари, конобарице и шанкери, шанкерице, потребни кафе пицерији „365” на Врачару.* (оглас) (Веч. нов. 32).

кафић, -а м (фр. *café*) угоститељски објекат у коме се служи кафа и пиће. *Желео је да направи стамбени простор који ће бити интересантан, који неће заузимати простор јер куће на врх итана остављају доле простор за продавнице, кафиће, играонице за децу, пролазе...* (Пол. дод. 2).

кацига-фризура, -е ж (клат. *cassis cassidis*, њем. *Frisur*) коса обликована као штитник за главу, оштрих, јасних линија. *...стајлинг је комплетирала кацига-фризуром у стилу двадесетих прошлог века.* (Гл. 36).

квазинационалистички, -а, -о (лат. *quasi*, фр. *nationaliste*) који је лажно националистички, који је привидно националистички. *...с тим да је парадигма `прве` Србије ослоњена на квазинационалистичку политику...* (Нед. 36).

кежуалност, -и ж (енгл. *casual*) особина онога што је кежуално, лежерно, обично. *...али и дуге шик тоалете које су микс гламура и кежуалности.* (Гл. 64).

кемповски, -а, -о (енгл. *camp*) који је попут кемпа, који има особине кемпа. *...кемповска визија света генерише априори једно омеђено поље која укључује све атрибуције Алмодоваровог редитељског „реквизитаријума”...* (НИН, 65).

кичерајски, -а, -о (њем. *Kitsch*) који се односи на кичерај, који је неукусан. *...сценом је доминирала кулиса младог месеца, који сјаји из кичерајских сијалица.* (Пол. 18).

кљач торбица, -е ж (енгл. *clutch*, тур. *torba*) дем. мања женска торба без каиша која се носи у руци. *...зачињени обућом у виду равних римљанки и кљач торбица.* (Гл. 66).

кликнути, -нем, -ну (енгл. *click*) по особинама одговарати некоме, уклопити се са неким. *Ако „кликну”, а најчешће се то деси, одлазе на спрат, остављајући у касетама личне, и евентуално инкриминишуће ствари – мобилне и камере.* (НИН, 50).

клиничко-болнички, -а, -о (лат. *clinicus* од грч. *klínikôs* према *klínē*) који се односи на клинику и болницу, који има особине и клинике и болнице. *Оперативни програм се обавља у клиничко-болничким центрима...* (Веч. нов. 5).

клуб, -а м (енгл. *club*) угоститељски објекат у коме се служи пиће, и у коме се организују различити видови забаве. *Потражила је ангажман у другим клубовима, неко време певала и у Белгији...* (Гл. 94).

коалициони, -а, -о (лат. coalitio према coalescere) који се односи на коалицију. *Некадашња блиска потпредседница Шешељевих радикала, градоначелница Новог Сада, председница Народне партије, коалициона партнерка Млађана Динкића у УРС-у...* (НИН, 23).

козметичка кућа, -е –е ж (фр. cosmétique од грч. kosmētikós) фирма која се бави производњом козметичких препарата. *Угасите жеђ коже и осетите екстремну снагу производа из нове линије Hydra Thermal, познате козметичке куће лепоте Козметике Афродита.* (Гл. 74).

коктел, -а м (енгл. cocktail) мјешавина нечега, најчешће каквих течности. *...саветујемо вам да изаберете регенеративне и хидрирајуће третмане лица и тела, кави су: ревитализирајући мезотерапијски коктели...* (Гл. 72).

коктел хаљиница, -е ж (енгл. cocktail) хип. хаљина која се носи на коктелима и вечерњим пријемима, обично ужа, дужине до кољена. *А све то кроз савремене женствене коктел хаљинице...* (Гл. 64).

колективна кривица, -е –е ж (лат. collectivus) оптужба за нешто која се приписује некој друштвеној групи или друштву уопште, одговорност за нешто коју осјећа група или друштво. *...имплицитно заговарање колективне кривице, култур-расизам према свим западним садржајима и површно оправдавање свих неоимперијалних геостратешких потеза...* (НИН, 31).

комбинезон, -а, м (фр. combinaison од лат. combinatio) једнодијелни женски одијевни предмет који се састоји од дужих или краћих панталона спојених са неким горњим дијелом одјеће, кошуљом, мајицом и сл. *Комбинезони од теваса представљени су уз спортски аксесоар...* (Гл. 66).

комби удружење, -а с (њем. Kombi скр. од Kombination од лат. combinatio према combinare) пеј. група од десетак особа (која може стати у комби возило). *Имам утисак да је суштина напада господина Ковачевића да огади другима сарадњу са нама и да стави у други план чињеницу да има своје ауторитарно комби удружење грађана...* (Веч. нов. 18).

комерцијални дизајн, -ог –а м (нлат. commercialis од лат. commercium, енгл. design) правац у савременој визуелној умјетности чији предмети имају примјену на тржишту. *Питајте ватрене фанове производа Епла да ли је комерцијални дизајн уметност или не и нећете моћи да дођете до речи.* (НИН, 64).

комерцијални комплекс, -ог –а м (нлат. commercialis од лат. commercium, лат. complexus према complecti) већи грађевински објекат састављен из више цјелина, који има комерцијалну намјену. *...купује парцелу поред Маракане на којој ће градити комерцијални комплекс...* (НИН, 11).

компромитовани, -а, -о (лат. compromittere) који је претрпио компромитовање, који је раскринкан, осрамоћен. *...да је компромитованог Морсија немогуће вратити на место шефа државе...* (НИН, 44).

компромитујући, -а, -о (лат. compromittere) који компромитује, који раскринкава. *...какво је оно дијалогско уплитање краља у компромитујући вокабулар власнице агенције за пружање сексуалних услуга.* (НИН, 65).

компулзивност, -и ж (лат. compulsio према compellere) особина онога ко је компулзиван. *Од особа зависних од кокаина, 50 до 70 одсто има проблем са сексуалном компулзивношћу.* (Нед. 50).

комунални отпад, -ог –а м (клат. communalis према communis) сва материја која се одбацује у појединачним домаћинствима на нивоу једне друштвене заједнице, општине, града. *...на тако радимо на пословима*

изградње депоније и модерног постројења (фабрике) за прераду комуналног отпада. (НИН, 61).

комуницирање, -а с (лат. *communicare*) процес у коме се комуницира, разговарање. ...а који је најпрепознатљивији као космополитизам, умеће комуницирања и стваралаштва. (Гл. 28).

конгломерат, -а м (лат. *conglomeratum* према *conglomerare*) више фирми које се баве сродним пословима, удружених у велики систем. „Њуз корпорација” прати и правце развоја које намећу дељење публике, глобализација, стварање конгломерата и дистрибуција производа преко граница медија. (Пол. 28).

конектом, -а м (енгл. *connectome*) мапа нервних веза у људском мозгу. Пројекат људског конектома је настојање научника да се направи детаљна мапа нервних веза у људском мозгу. (Пол. заб. 7).

конзилијарно, прил. (лат. *consilium*) на начин који одговара правилима конзилијума. Деца ће бити конзилијарно прегледана и у договору са професором Цукерманом, направиће се план даљег лечења... (Пол. 7).

конзументски, -а, -о (лат. *consumere*) који се односи на конзументе, који припада конзументима. Пре неколико дана, у нападу конзументског мултитаскинга, готово истовремено сам на ТВ-у посматрао спот Фредија Меркјурија и Квина... (Нед. 46).

конзумирање, -а с (лат. *consumere*) употреба, кориштење, упражњавање. Тако се Партија права пушача бори против неравноправног третмана љубитеља цигарета, против пореза и забрана, а за слободно рекламирање и конзумирање дувана... (НИН, 47.); Али проблем представља истовремено конзумирање дроге и секса. (Нед. 48).

конституисање, -а с (лат. *constituere*) процес у коме се нешто конституише, формира, оснивање. ...наведено је да је већина седница гарнирана такозваном пијачном атмосфером, да се обећања дата приликом конституисања скупштине не поштују па до тога да свако заседање кошта грађане око 400.000 динара... (Пол. 14).

консултантска кућа, -е –е ж (лат. *consultans*) предузеће које се бави услугама савјетовања и организовања у различитим областима пословања. ...талентованог 29-годишњег експерта америчке консултантске куће Мекинси. (НИН, 19).

контакт особа, -е ж (лат. *contactus* према *contingere*) особа која је задужена за контактирање, за комуникацију са неким. ...уз претходно заказивање код контакт особа и подношења доказа о уплати 20.000 динара... (Пол. 24).

контакт телефон, -а м (лат. *contactus* према *contingere*, грч. *têle, phonê*) телефонски број за контактирање, за комуникацију са неким. контакт телефон (оглас) (Пол. дод. 10).

контрапитање, -а с (лат. *contra*) питање које се поставља као узвратно на већ постављено. И једно контрапитање. (Веч. нов. 2).

концертни, -а, -о (итал. *concerto* од лат. *concertare*) који се односи на концерт. Концертна презентација у основи је имала другачију боју, највише захваљујући виолинисти и гитаристи Стјуарту Данкану, који је музику наглашено водио „на своју воденицу”, у хилбили и блуграс. (Пол. 18).

конципирање, -а с (њем. *konzipieren* од лат. *concipere*) процес у коме се нешто конципира, организује, планира, осмишљавање. Приликом конципирања буџета за 2014. мораћемо паралелно да радимо и на повећању прихода и смањењу трошкова... (НИН, 14).

кооперативност, -и ж (лат. cooperativus) особина онога који је кооперативан, који је спреман на сарадњу. *...градоначелници северног и јужног дела Митровице који учествују у разговорима у Бриселу „показали су велику кооперативност.“* (Веч. нов. 3).

координисани, -а, -о (лат. coordinare) који је добијен координацијом, који је усклађен, усаглашен. *...показала је своје право лице и „координисаном акцијом“ са САД постала је покровитељ противзаконитог и једностраног признања лажне државе Косово.* (Нед. 26).

копепода, -е ж (лат. copropoda) ситни љускар који живи у морским водама. *...хране још ситнијим љускарима, такозваним копеподама...* (Пол. заб. 50).

корона вирус, -а м (лат. coronavirus) врста вируса који напада респираторни и гастроинтестинални тракт. *...после сазнања да је на летовању боравио гост коме је потом дијагностикован корона вирус блискоисточног респираторног синдрома (MERS).* (Веч. нов. 8)

костимирање, -а с (фр. costumer) облачење у костим, прерушавање. *...приказао је ready-to-wear колекцију кроз уметност костимирања.* (Гл. 67).

Кохов постулат, -ог -а м (по имену њемачког научника Роберта Коха, лат. postulatum) обједињена научна сазнања до којих је дошао Роберт Кох проучавајући бактерије. *Кохова открића нису одмах прихваћена, али је до 1890. године откривено доста бактерија које изазивају разна обољења: све оне испуњавале су услове који се и данас називају „Кохови постулати“.* (Пол. заб. 11).

креативни директор, -ог -а м (срлат. creativus према creare, лат. director према dirigere) особа задужена за главне идеје у каквом послу, за обједињавање различитих сегмената каквог посла који треба да представљају јединствен производ. *...што најбоље показују резултати пројекта који их је довео на место креативних директора бренда Кензо – а то је butik Opening Ceremony.* (НИН, 57).

кредитирање, -а с (фр. créditer) поступак у коме се некоме даје кредит, у коме се неко помаже кредитом, позајмљивање. *Како ће Европска централна банка успети да наговори банкарски сектор да ипак олакша услове кредитирања привреде и потрошача?* (Пол. 2).

кредитна линија, -е –е ж (фр. crédit од лат. creditum према credere, њем. Linie од лат. linea) максимална количина новца коју банка одобрава клијенту као зајам. *...који би кроз кредитну линију ЕУ интравенски упумпали неки евро.* (НИН, 27); *Из средстава кредитне линије за поплављена подручја, одобрене су две позајмице...* (Веч. нов. 6).

кредитни аранжман, -ог –а м (фр. crédit од лат. creditum према credere, фр. arrangement) врста банкарске услуге којом се дефинишу сви услови зајма. *Прва фаза кредитног аранжмана обухвата већ завршене ремонте блокова Б1 и Б2, изградњу система за одсумпоравање, која је у току...* (Веч. нов. 26).

креирати, -м, -ју (лат. creare) осмислити нешто. *Јесте ли присталица дијета? Јесам, али оних креираних од стране нутриционисте.* (Гл. 76).

креирање, -а с (лат. creare) поступак у коме се нешто креира, стварање. *Да ли се мешате у креирање образовне политике Србије?* (Пол. 8).

крем де ла крем, -а м изр. (фр. crème de la crème) сам врх каквог друштва, елита. *Онда, хајде да видимо где је тај крем, де ла крем у ЛДП-у...* (НИН, 24).

критика, -е ж (грч. kritiké) група људи који се баве критиком (у овом случају позоришном), критичари. *Наша монодрама наишла је на сјајне реакције и публице и критике.* (Веч. нов. 14).

кросовер, пр. непромј. (енгл. crossover) који уноси промјену, другачији, промјенљив. *То је кросовер хит који је пребацио и Оргазам, а и цео рокенрол фазон.* (Нед. 60).

крузер, -а м (енгл. cruiser) изузетно велики прекоокеански путнички брод са великим бројем путника, на коме постоје сви садржаји за забаву и одмор, а који крстари од луке до луке. *...о неком послу разговара и на обали мора или на крузеру.* (НИН, 34).

крузинг, -а м (енгл. cruising) потрага за једнократним сексуалним партнерима на јавним мјестима. *Доступност је донела још један облик забаве, па „Издазак из сенке зависника од секса” наводи да је постало врло популарно понашање звано „крузинг”.* (Нед. 51).

ксенонов, -а, -о (грч. ξένος) који се односи на ксенон. *Циљ је да се открије судар ксенонових језгара и „масивних честица слабе интеракције”...* (Пол. заб. 6).

културно-интелектуални, -а, -о (лат. cultura према colere, лат. intellectualis према intellectus) који се односи и на културу и на интелект, који је истовремено и културни и интелектуални. *...уобичајени назив за припаднике некадашње југословенске политичке и културно-интелектуалне номенклатуре...* (НИН, 31).

културно-историјски, -а, -о (лат. cultura према colere, грч. historía) који има особине културног и историјског. *...конципиран је тако да се све пројекције, предавања и радионице свакодневно одигравају на петнаестак културно-историјских локација.* (Гл. 86).

култур-расизам, -зма м (лат. cultura према colere, фр. racisme) појава да се према неким културама односи расистички, дискриминаторно. *...имплицитно заговарање колективне кривице, култур-расизам према свим западним садржајима и површно оправдавање свих неоимперијалних геостратешких потеза...* (НИН, 31).

купажирање, -а с (фр. cuirage) поступак мијешања различитих врста истог алкохолног пића. *Сваке године добијамо ракију истог квалитета, јер је добијена купажирањем четири дестилата...* (Веч. нов. 28).

курс-тренинг, -а м (лат. cursus, енгл. training) кратка обука, предавање, подучавање. *Позван сам 2006. у Београд да помогнем да се организује један курс-тренинг за лекаре који се баве ХИВ-ом.* (Нед. 48).

кус-кус, -а м (фр. couscous од ар. qus-qus) врста тјестенине која се прави од једне врсте афричке пшенице. *Кус-кус је оно што слободно можете да конзумирате у било ком тренутку и што је, на срећу, почело да осваја наше тржиште.* (Веч. нов. 32).

кустоски, -а, -о (лат. custos) који се односи на кустосе, који припада кустосима. *Истраживачи и кустоски пројекат Последнице публика ће моћи да види...* (НИН, 66).

Л

лабрадудл, -а м (према Лабрадору, сјеверноамеричком полуострву, нем. Pudel(hund)) раса пса настала укрштањем лабратора и пудле. *Признала је да ће се јако тешко одвојити од деветоро кучића пасмине лабрадудл...* (Гл. 101).

лајк, -а м (енгл. like) графички знак који се користи у оквиру неких програма на рачунарима да би се изразило одобравање нечега, слагање са нечим. *На Фејсбуку је пост са Шербеџијом добио 104 лајка и шерован је 27 пута.* (НИН, 4).

лајковати, -ујем, -ују (енгл. like) стављати графички знак лајк, подржавати нешто на интернету уз помоћ знака лајк. *Лајковати. Нова кованица у српском језику.* (Гл. 55).

лактобактерија, -е ж (лат. lac lactis, грч. baktérion) бактерија млијечне киселине која изазива процес млијечнокиселинског врења. *Током труљења лактобактерије луче млечне киселине, а ензими из кичме рибе претварају шећере у киселину и алкохол.* (Пол. заб. 15).

лансирање, -а с (фр. lancer од клат. lanceare) процес у коме се нешто лансира, избацује у орбиту великом брзином. *Елсон Маск, оснивач предузећа „Пеј пал”, „Тесла” и „Спејс-икс” разматра лансирање 700 сателита у свемир...* (Пол. заб. 61).

ласа вирус, -а м (према граду Ласа у Нигерији, лат. virus) врста микроорганизма који изазива вирусну хеморалгичну грозницу. *Недавно откривени вируси као што су ебола, вирус западног Нила, ласа и ХИВ показују нам да лекаре и научнике и у будућности очекују непријатна изненађења.* (Пол. заб. 11)

ласерски, прил. (енгл. акроним од Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation) на начин који се изводи помоћу ласера, који одговара правилима рада са ласером, прецизно. *Ласерски сечени топови и појасеви обогаћени су његовим логом утиснутим у кожу, шифон, чипку...* (Гл. 65).

латиноамерички, -а, -о (амер. шп. latino према latinoamericano) који се односи на Латинску Америку, који припада Латинској Америци. *Зашто свако ко похвали било кога или било шта, буде одмах избачен из неког табора, као у латиноамеричким ганговима.* (Нед. 6).

ЛГБТ афинитет, -а м (акроним од енгл. lesbian, gay, bisexual, transgender, лат. affinitas од affinis) склоност ка неком од сексуалних одређења које није хетеросексуално. *...то чудо још нисмо видели, али зар не би било zgodно објединити војнички и ЛГБТ афинитет за уличне маршеве...* (НИН, 9).

ЛГБТ популација, -е ж (акроним од енгл. lesbian, gay, bisexual, transgender, лат. populatio) групација људи са склоношћу ка неком од сексуалних одређења које није хетеросексуално. *Спреман сам да учим од Вучића, нећу ни речи о Шанићу и ЛГБТ популацији* (Нед. 14).

ЛЕД расвјета, -е ж (енгл. акроним light emitting diode) врста свјетилке која је штедљивија и дугорочнија од класичне сијалице, а ради на принципу полупроводника кроз који се пропушта струја. *...ако је током сазревања изложен додатном осветљењу с ЛЕД расветом.* (Гл. 101).

лекторка, -е ж (лат. lector према legere) женска особа која се бави лекторским послом. *Слушај, дави ме лекторка. Послала ме код тебе да ме научиш, каже, погрешно говорим.* (Веч. нов. 15).

леопард ремикс, -а м (грч. leopardos према léōn и párdos, енгл. remix) нова измијењена верзија чега која има неку особину леопарда. *...у сленгу назване „шуњалице” код њих добијају поп-артовски леопард ремикс у вибрантним бојама на које би и сам Ворхол био јако поносан (штавише, одлепио би!).* (НИН, 56).

лептин, -а м (грч. leptos) хормон дигестивног система који учествује у варењу хране. *Такође је утврђено да дијете оштећују и функцију хормона лептина.* (Нед. 18).

либерално-национални, -а, -о (лат. liberalis, нлат. nationalis) који има особине либералног и националног, који је истовремено и либерални и национални. *...док предизборне прогнозе говоре да је опозициона либерално-национална коалиција у предности.* (НИН, 46).

лимитирање, -а с (енгл. limit од лат. limitare) процес у коме се нешто лимитира, ограничавање. *Гласало се за лимитирање финансијских средстава за војну операцију у Либији* (Нед. 10).

лингвистичка генетика, -е –е ж (фр. linguistique, грч. genetikós) развој, еволуција језика. *Матија Бећковић на свој начин види ову лингвистичку генетику и каже да је, опет, црногорски језик једини језик на свету који се студира на страном језику – српском!* (Веч. нов. 18).

литерарно-медијски, -а, -о (лат. litterarius, лат. medium) који има особине литерарног и медијског, који је истовремено и литерарни и медијски. *...никад није постојала већа јавна неписменост као данас, упркос огромној литерарно-медијској продукцији.* (Веч. нов. 18).

лиценцирани, -а, -о (лат. licentia) који је добијен по лиценци, који има дозволу. *...„Србијагас” продаје тај енергент лиценцираним јавним снабдевачима, саопштила је Агенција.* (Пол. 10).

лицитациони корак, -ог -а м (лат. licitatio) одређено повећање понуђене цијене у односу на претходно утврђену цијену. *Лицитациони корак се утврђује у износу од 500 EUR...* (Веч. нов. 4).

лоби бар, -а, м (енгл. lobby bar) простор за сједење и служење пића који се налази у холу хотела. *Углавном се састанци одржавају у лоби баровима у хотелима...* (НИН, 35).

лого-преорука, -е ж (грч. lógos) графички дизајнирано име нечега које се користи као својеврсна порука. *...прихватила да забрани рекламирање „мивела воде” као „воде здравог срца”, а забрањено је и коришћење лого-преоруке Удружења за срчану слабост Србије и поруке у којима се каже да „олакиава кардиоваскуларне тегобе”...* (НИН, 53).

локална самоуправа, -е –е ж (лат. localis) власт, управа неке уже друштвене заједнице, општине, града. *Медији у власништву државе, покрајине или локалне самоуправе најкасније данас треба да доставе документацију.* (Веч. нов. 5).

лот, -а м (енгл. lot) појединачна ставка у документацији јавних набавки, која може подразумевати један или више предмета. *...а још у новембру 2013. требало је да буде завршен такозвани лот 2, за који је пре око месец дана потписан анекс уговора о додатним радовима.* (Веч. нов. 7).

Лото девојка, -е ж (итал. lotto) женска особа која извлачи добитне бројеве у наградној игри Лото. *Водитељка Сузана Манчић (57), најпознатија Лото девојка за којом су уздисали милиони мушкараца...* (Гл. 20).

лоу кик, -а м (енгл. low kick) дисциплина у кик-боксу у којој је, осим уобичајених удараца рукама и ногама у предњи дио главе и тијела, дозвољено противника ударати и по ногама. *...вечерас ...ће се први пут пред српском публиком и у свом граду борити за титулу првака Европе у кик-боксу, дисциплини лоу кик, у категорији до 78 килограма.* (Веч. нов. 36).

лоцирање, -а с (лат. locare) процес у коме се нешто лоцира, одређивање мјеста нечему. *Већник Деља каже да би све било лакше да град има уређај за лоцирање непријатних мириса и да је држава начинила правилник о њима.* (Пол. 14).

луks, прил. (скр. од лат. luxus) на луксузан начин, раскошно. *Дедиње, Бели двор, ВПР, једнособан, 75 квм, лукс намештен* (оглас) (Пол. дод. 6).

луks, пр. непромј. (скр. од лат. luxus) који је луксузан, раскошан. *Дипломати потребан лукс стан* (оглас) (Пол. дод. 6).

лунарно-соларни, -а, -о (лат. lunaris, лат. solaris) Који је истовремено и лунарни и соларни, који се односи и на Мјесец и на Сунце. *Научници су 1989. године растумачили лунарно-соларни друидски календар...* (Пол. заб. 56).

М

магнетна резонанца, -е –е ж (грч. Magnêtis, њем. Resonanz од лат. resonantia) уређај који се користи у медицинској дијагностици за преглед унутрашњости организма, а ради на принципу радио-таласа у магнетном пољу; преглед на таквом уређају. *Попуст 10% на скенер магнетну резонанцу РТГ и специјалистичке прегледе.* (Веч. нов. 23).

мађарско-српски, -а, -о (мађ. Magyarország) који се односи на Мађарску и Србију, на Мађаре и Србе истовремено. *Поставља се, међутим, питање зашто наше северне комисије постављају зид на мађарско-српској граници.* (Веч. нов. 2).

макроекономиста, -е м (грч. makrós, грч. oĩkos, pómos) стручњак из области макроекономије. *Строс-Кан је данас сигурно један од најбољих макроекономиста, посебно у подручју монетарних и јавних финансија...* (Пол. 4).

макроекономски, -а, -о (грч. makrós, грч. oĩkos, pómos) који се односи на макроекономију. *Брокер Ненад Гујанчић каже да упркос каквом-таквом расту БДП-а ове године макроекономска стабилност није знатно поправљена доласком нове владе...* (Пол. 1).

макси сукња, -е ж (енгл. maxi скр. од maximal од нлат. maximalis) доњи дужи женски дио одјеће који сеже обично до ножног чланка. *Јакне класичног кроја пристају свима и увек су добар избор, чак и за вечерњи излазак, док се оне у ретро фазону сјајно уклапају уз макси хаљине и сукње, бохо стил и кратке чизмице, сандале са платформом или римљанке.* (Веч. нов. 32).

макси хаљина, -е ж (енгл. maxi скр. од maximal од нлат. maximalis) једнодијелни дужи женски дио одјеће који сеже обично до ножног чланка. *Јакне класичног кроја пристају свима и увек су добар избор, чак и за вечерњи излазак, док се оне у ретро фазону сјајно уклапају уз макси хаљине и сукње, бохо стил и кратке чизмице, сандале са платформом или римљанке.* (Веч. нов. 32).

малициозна апликација, -е –е ж (нлат. malitiosus од лат. malitia, енгл. application) рач. програм који оштећује податке на техничком уређају или сам уређај. *Trend Micro за други квартал 2014. године оцењује Андроид као најугроженију мобилну платформу, због пораста малициозних апликација...* (НИН, 68).

мамарош, -а м (мађ. mamaros) мамина маза. *Четрдесет осми нишки Филмски сусрети почињу 26. августа свечаним отварањем и уручењем награде Павле Вујисић, а првог дана ће бити приказани Кад сване дан и Мамарош.* (НИН, 66).

мапа, -е ж (срлат. mappa mundi) просторни план, распоред чега у простору. *Пројекат људског конектома је настојање научника да се направи детаљна мапа нервних веза у људском мозгу.* (Пол. заб. 7).

мапирање, -а с (срлат. mappa mundi) поступак прављења мапе. *Мапирање можданих веза* (наслов) (Пол. заб. 7).

маргинализација, -е ж (лат. *marginalis*, клат. *-isatio*) поступак у коме се неко или нешто поставља на маргину. *То имплицира маргинализацију у односу на имагинарну прву Србију.* (НИН, 31).

маргинализовани, -а, -о (лат. *marginalis*, грч. *-izein*) који је под дејством маргинализације, који има скрајнут положај. *...Зоран Ђирјаковић дефинише другу Србију као другу у сваком смислу: „потчињена, подређена, маргинализована...”* (НИН, 31).

маргинализовати, -ујем, -ују (лат. *marginalis*, грч. *-izein*) фиг. ставити некога или нешто на маргину, скрајнути кога или шта. *Синдикат предузећа „Други октобар” није само формална организација, нити је његова улога маргинализована.* (НИН, 61).

маринирање, -а с (фр. *mariner*) процес у коме се нешто натапа у маринади. *После само 30 минута маринирања месо је спремно за печење.* (Гл. 82).

маринозелени, -а, -о (лат. *marinus*) који је морнарско зелен. *...док су карнери у маринозеленој нашивени чак и на бикини.* (Гл. 67).

мат позиција, -е ж (тур. *mat* од перс. *šāhmāt*) безизлазна ситуација, ситуација без рјешења. *...спреман да у сваком тренутку, потезом из везног реда, направи бољтак и Колумбију стави у мат позицију.* (Пол. 32).

машински, прил. (њем. *Maschine* од фр. *machine* од лат. *machina* од грч. *machaná*) на начин који се изводи помоћу неке машине. *Водоинсталатерски сервис купатила, бојлери, одгушења машински, под притиском.* (оглас) (Веч. нов. 32).

мега-пројекат, -кта м (грч. *mégas*, лат. *proiectum* од *proicere*) изузетно велики подухват који има нарочит значај. *...Вучић и Ђилас се договорили о убрзаној реализацији мега-пројекта „Београд на води”...*(НИН, 11).

мега факултет, -а м (грч. *mégas*, њем. *Fakultät* од лат. *facultas*) посебна, нарочита високошколска установа (у овом случају пеј. са значењем префикса квази-, псеудо-, од назива приватног универзитета Мегатренд који се извргава руглу због лошег квалитета рада и корупције). *Дошао до мене тест за упис на мега факултет...* (Нед. 11).

медијска кућа, -е –е ж (лат. *medium*) предузеће које се бави дјелатношћу у вези са електронским и(ли) штампаним медијима. *ПАНЕЛ Министар Тасовац (други слева) критиковао медијске куће и њихове осниваче за саботажу приватизације* (испод фотографије) (Веч. нов. 5).

медијски, прил. (лат. *medium*) на начин који се односи на медије. *Робин Харис је медијски мање експлоатисан од Пинере, наводи „Јутарњи.”* (Пол. 4).

медицинска сестра, -е –е ж (лат. *medicina (ars)*) женска особа која се стара о болесницима и асистира љекарима у здравственим установама. *Медицинска сестра ми даје две инјекције.* (Веч. нов. 10).

међуетнички, -а, -о (грч. *ethnikós* од *éthnos*) који се тиче односа двају или више народа. *Још одређенији је у том погледу Душан Јањић, координатор Форума за међуетничке односе, који за НИН каже...* (НИН, 27).

мезотерапијски, -а, -о (грч. *mésos, therapeía* према *therárōn*) који се односи на мезотерапију. *...саветујемо вам да изаберете регенеративне и хидрирајуће третмане лица и тела, какви су: ревитализирајући мезотерапијски коктели...* (Гл. 72).

мелираносиви, -а, -о (фр. *mêler*) који је мелирано сиве боје, који је прошаране сиве боје. *...стидљиво безобличан дукс од мелираносивог памука...* (НИН, 56).

меморијал, -а м (лат. memorialis) каква грађевина или какав споменик подигнути у знак сјећања на неке жртве. *Меморијал, поред кога, нажалост, многи пролазе и не знајући шта представља, постављен је на мермерном постаменту.* (Пол. 7).

меморијални комплекс, -ог –а м (лат. memorialis, лат. complexus према complecti) скуп грађевина које су изграђене на мјесту каквог значајног догађаја, најчешће у спомен жртвама. *Јер, до сада није постојало било какво обележје, знак, или путоказ тог некадашњег великог војничког меморијалног комплекса.* (Веч. нов. 11).

метанетиол, -а м (фр. méthane, други дио сложенице непознатог поријекла) органско хемијско једињење, гас веома непријатног мириса који подсјећа на трули купус. *У свом хемијском саставу дуријан има 44 једињења, између осталих и метанетиол (мирис трулог купуса) и етанетиол (мирис лука).* (Пол. заб. 14).

метастазирани, -а, -о (грч. metástasis) фиг. који је претрпио процес метастазе, који је неконтролисано измијењен. *Или циркују оне одурне хитове метастазираниог турбо-фолка.* (Нед. 61).

мијазмичар, -а м (грч. míasma) онај који се бави мијазмом, који проучава мијазму. *...Џон Сноу показао је да се колера шири преко заражене воде, а не путем ваздуха како су „мијазмичари” до тада сматрали.* (Пол. заб. 10).

мијазмички, -а, -о (грч. míasma) који се односи на мијазму. *...те је почетком 19. века највећи број лекара и даље сматрао да је „мијазмичко” објашњење епидемија најверодостојније.* (Пол. заб. 9).

микробиолог, -а м (грч. míkros, bíos, lógos) стручњак из области микробиологије. *Луј Пастер (1822-1895), француски хемичар и микробиолог.* (Пол. заб. 10).

миксовање, -а с (енгл. mix) поступак у коме се нешто миксује, комбиновање. *Миксовање зимских материјала на лепршавим летњим, деним и мода 60. и 90. спремни су да завладају и на улицама.* (Гл. 64).

минималистички, -а, -о (лат. minimum) који се односи на минимализам. *...представља sporty и младалачку минималистичку линију...* (Гл. 66).

минирање, -а с (фр. miner) поступак у коме се на неки простор постављају mine. *...последњих година је трн у оку Албанцима, који су је скрnavили на много начина, почев од минирања...* (Веч. нов. 5).

мини-сукња, -е ж (енгл. скр. mini од miniature) врло кратка сукња, најчешће дужином не прелази половину бедара. *...док ће вам светли избледели минс одлично стајати у комбинацији са јарким бојама, било да се ради о панталонама, мајици или мини-сукњи.* (Веч. нов. 32).

мисо, -а м (јап. miso) ферментисана паста од соје која је један од главних састојака јапанске кухиње. *...а потом су их домаћини одвели у обновљену фабрику где се прозводи мисо, ферментисана паста од соје...* (Гл. 101).

мобилна платформа, -е –е ж (лат. mobilis, фр. plate-forme) врста оперативног система. *Trend Micro за други квартал 2014. године оцењује Андроид као најугроженију мобилну платформу, због пораста малициозних апликација...* (НИН, 68).

мобилна телефонија, -е –е ж (лат. mobilis, грч. tēle, phoné) систем за комуникацију путем мобилних уређаја. *...Телеком константно губи тржишни удео, поготово у мобилној телефонији, а приходи у фиксној му опадају за 10 одсто годишње.* (НИН, 18).

мобилна технологија, -е –е ж (лат. mobilis, грч. technología) скуп инжењерских приступа и процеса за производњу уређаја и софтвера мобилних телефона. ...они постају компатибилни с интернетом и са низом других стационарних или мобилних технологија. (Пол. 28).

мобилни, -ог м (лат. mobilis) бежични преносиви телефон. *Тамо нема жамора док траје наступ, нити шансе да неком зазвони мобилни.* (Гл. 18).

модати се, -м, -ју (фр. mode од лат. modus) облачити се у складу са модом, догјеривати се. *Модајте се ћери, повикала би мајка пред долазак гостију, запљескавши длановима.* (Пол. дод. 3).

модна кућа, -е –е ж (фр. mode од лат. modus) фирма која се бави производњом одјеће, обуће и других детаља који се тичу моде. *И зашто, будући да та модна кућа није лоше стајала – са лукративним парфемским лиценцама и пређашњим дизајнерским вођством шпанског креатора...* (НИН, 57).

морфологија, -е ж (грч. morphé, lógos) облик неког предјела, облик и изглед неког простора. *Фокусиран на панорамско фотографисање урбаних пејзажа и морфологију светских метропола...* (НИН, 68).

музичка индустрија, -е –е ж (лат. musica од грч. mousiké (téchnē), лат. industria) област људског дјеловања која обухвата стварање и продају музичких дјела. *...али сматрам да је музичка индустрија и сама то креирала форсирајући бендове чија каријера траје само два албума...* (Нед. 60).

мултикултурализам, -зма м (лат. multus, лат. cultura од colere, лат. –ismus, грч. –ismos) истовремено постојање више различитих култура на једном простору, уз међусобно уважавање. *...показује и амбицију да буде филмски критичар, с чим има везе готово колико са „мултикултурализмом”.* (Пол. 13); *...које изазивају експерименти социјалног инжењеринга као што је мултикултурализам.* (НИН, 47).

мултимедијски, -а, -о (лат. multus, medium) који се односи на мултимедије. *...мобилни телефони са могућностима нотеса - који се често називају и „паметни телефони”, мултимедијски репродуктори, као ајпод и слично.* (Пол. 28).

мултимедијски репродуктор, -ог -а м (лат. multus, medium, нлат. reproducere) мобилни телефон са могућностима нотеса. *...мобилни телефони са могућностима нотеса - који се често називају и „паметни телефони”, мултимедијски репродуктори, као ајпод и слично.* (Пол. 28).

мундијалито, -а м (шп. mundialito према mundo) свјетско првенство у фудбалу за млађе селекције. *Афричке селекције Сенегала и Малија бориће се у предигри великог финала за треће место на „мундијалиту”.* (Веч. нов. 40).

Н

назовипартија, -е ж (фр. parti према partie од лат. partiri) политичка странка која нема одлике праве странке, нема вриједност, снагу. *...јер гласачи могу да се утеше дугачким списком свакојаким назовипартија...* (НИН, 47).

нараторка, -е ж (лат. narrator) женска особа наратор. *...каких је углавном било на претек по мање-више свим кућама, каже нараторка, спремајући нас за болни рез по животу своје мајке, породице и друштва.* (НИН, 66).

Насин, -а, -о (енгл. акроним од National Aeronautics and Space Administration) који припада Наси, који се односи на Насу. *Насина летелица „dawn” (зора) требало би у фебруару да заврши свој деценију дуг лет до патуљасте планете Церера и астероида Веста.* (Пол. заб. 7).

научнофантастични, -а, -о (грч. phantastikós) који се тиче научне фантастике. *Све у свему, све упућује на то да се ради о уређају примеренијем неком научнофантастичном филму...* (Пол. заб. 61).

неажурност, -и ж (фр. à jour) особина онога што је неажурно. *Њихови предмети окончаће се по сили закона због неажурности судова...* (Веч. нов. 4).

невладина организација, -е –е, ж (фр. organiser од срлат. organisare) организована група грађана, која се бави неким послом од јавног значаја, и која се финансира из неког независног извора. *Геноцид може бити и убиство комисије око међе, ако невадна организација тако одлучи.* (Веч. нов. 18).

негирање, -а с (лат. negare) поступак у коме се нешто негира, порицање. *Оно што су аутори на тај начин желели да постигну јесте негирање стварног света тадашње Немачке...* (Пол. заб. 48).

неидентификовани, -а, -о (срлат. identificare) који није идентификован, чији идентитет није утврђен. *...у току дана пронађена је обешена и неидентификована жена у Железнику.* (Веч. нов. 12).

некооперативност, -и ж (лат. cooperativus) особина онога који је некооперативан, који није спреман на сарадњу. *Неразумевање и некооперативност колега вас коче у даљем напретку.* (Пол. 20).

немачко-аустријски, -а, -о (њем. Österreich) који се односи на Њемачку и Аустрију истовремено. *Главни командант немачко-аустријских снага на Балкану Аугуст фон Макензен...* (Пол. заб. 4).

неоимперијални, -а, -о (грч. néos, лат. imperialis) који има особине неоимперијализма. *...имплицитно заговарање колективне кривице, култур-расизам према свим западним садржајима и површно оправдавање свих неоимперијалних геостратешких потеза...* (НИН, 31).

неокензијански, -а, -о (грч. néos, енгл. Keynes) који има особине неокензијанизма. *...има план за излазак из економске кризе заснован на модификацијама за наше прилике неокензијанских тековина...* (Веч. нов. 18).

неолиберални, -а, -о (грч. néos, лат. liberalis) који има особине неолиберализма. *Критичари капитализма су видели закаснелу реакцију на светски неолиберални поредак...* (Пол. 22).

непланирани, -а, -о (фр. planer) који није планиран, изненадан. *Непланирана интервенција* (наслов) (Гл. 20).

непрецизирани, -а, -о (фр. *préciser*) који није прецизиран, који није прецизно одређен. *Одлука Срба са севера да бојкотују изборе изазвала је жестоку реакцију премијера Дачића, али би евентуално одлагање пре могло доћи због непрецизираних споразума са Приштином* (поднаслов) (НИН, 26).

неселективни, -а, -о (фр. *sélectif*) који није селективан, који не подлијеже селекцији, одабиру. *...очито није јасно да се прогоном Муслиманске браће и неселективним хапшењем њених истакнутих чланова, а сада и покретањем иницијативе за забрану покрета, Египат враћа у стање...* (НИН, 43).

неутрална павлака, -е –е ж (лат. *neutralis* према *neuter*) врста млијечног производа који нема наглашен сладак или слан укус, а користи се као састојак у кулинарству. *Декорисати неутралном павлаком.* (Гл. 80).

неутренирани, -а, -о (енгл. *train*) који није утрениран, који није извјежбан, искусан. *...који би неутренираном оку могао да делује као јефтина ствар са бувљака.* (НИН, 56).

нефилтриран, -а, -о (срлат. *filtrare*) који није филтриран. *ESI Aloe vera сок је органски производ, потпуно природан, нефилтриран...* (Гл. 74).

неформално, прил. (лат. *formalis*) на неформалан начин, необавезно. *...планирам да нешто од тога искористим, делом формално, а делом и неформално.* (НИН, 15).

нехируршки, -а, -о (грч. *cheirurgía*) који није хируршки. *Успоравање старења коже нехируршким методама постаје све популарније...* (Гл. 72).

новомиленијумски, -а, -о (нлат. *millennium*) који се односи на нови миленијум. *Још један од високобуџетских производа новомиленијумског Холивуда.* (Пол. 12).

ноу лимит, -а м (енгл. по *limit*) дисциплина у рођењу у којој ронилац одлучује о дубинама и техници на сопствену одговорност. *Статичка апнеа и „ноу лимит” (без ограничења) су две најекстремније дисциплине у рођењу.* (Пол. 30).

Њ

њу ера, пр. непромј. (енгл. new era) који производи истоимена фирма Њу ера. *Предимензионирани „њу ера” качкети, какве су репери на улицама Њујорка дуго носили...* (НИН, 56).

О

обновљива енергија, -е –е ж (грч. *enérgeia*) природна појава попут сунца или вјетра, која се користи као енергетски извор и који има неограничене ресурсе услед константног трајања. *Многи данас верују да ћемо због обновљиве енергије ускоро моћи да се ослободимо зависности од фосилних горива.* (НИН, 10).

огласни електронски екран, -ог –ог –а м (грч. *elektrón*, фр. *écran*) монитор који се поставља на јавне површине и на којем се емитују рекламе или огласи, билборд. *У стационарне технологије спадају и огласни електронски екрани на улицама, у тржним центрима и радњама...* (Пол. 28).

одблокирати, -м, -ју (њем. *blockieren* фр. *bloquer*) отклонити блокаду. *...трачак наде је у најави да ће овај проблем бити решен и да ће рачун напоскон бити одблокиран.* (Веч. нов. 26).

одсумпоравање, -а с (лат. *sulphur*) смањивање количине сумпорног гаса у издувним гасовима. *Прва фаза кредитног аранжмана обухвата већ завршене ремонте блокова Б1 и Б2, изградњу система за одсумпоравање, која је у току...* (Веч. нов. 26).

окупирани, -а, -о (њем. *okkupieren* од лат. *occipare*) који је под окупацијом стране силе, који није слободан. *Сва ова насеља су по важећем међународном праву илегална, јер су саграђена на окупираној територији, а то је и став ЕУ и САД...* (НИН, 43).

олстаровац, -вца м (енгл. *all stars*) сп. учесник годишњег кошаркашког меча „ол старс” у САД, у коме се састају тимови сачињени од најбољих играча НБА лиге. *Шампион, MVP и члан најбоље петорке лиге 2014/2015, два пута олстаровац (2014, 2015), троструки узастопни лидер у тројкама (2013, 2014, 2015), два пута најбољи пеналција лиге (2011, 2015).* (Веч. нов. 37).

омега – 3 масна киселина, -е –е ж (грч. *ô méga*) незасићена масна киселина која се не синтетише у људском тијелу, али је од виталног значаја. *Омега – 3 масне киселине не треба излагати повишеној температури јер се тада инактивишу...* (Гл. 81).

опсервирање, -а с (лат. *observare*) поступак у коме се неко или нешто опсервира, посматрање у сврху извођења неког закључка. *...чини се идеалним за психолошко, социолошко, карактеролошко, сексуално опсервирање...* (НИН, 65).

општенационални, -а, -о (лат. *nationalis*) који се односи на нацију уопште, у цјелини. *Иако је имао много посла око својих локалних и општенационалних дужности, некако је смогао снаге и времена да се мало бави и питањима спољне политике.* (Пол. заб. 13).

органза, -е ж (непознатог поријекла) врста танке прозирне тканине која се израђује од свиле. *Слојеви органзе и ситни геометријски принтови на хаљинама...* (Гл. 67).

орган-сензор, -а м (грч. *órganon*, енгл. *sensor* од лат. *sensus* према *sentire*) дио тијела који детектује одређене надражаје споља и одговарајуће реагује. *Током 2012. године научници су открили орган-сензор који омогућава*

отварање уста и померање вилица у припреми за гутљај савршено усклађен с количином плена. (Пол. заб. 51).

органски, -а, -о (грч. *organon*) који је природног поријекла, узгајан искључиво по традиционалним методама без употребе вјештачког ђубрива или средстава за заштиту. *ESI Aloe vera сок је органски производ, потпуно природан, нефилтриран...* (Гл. 74).

оргијање, -а с (грч. *orgia*) раскалашно сексуално понашање. *Призори, истина сукцесивни, колективног оргијања у авиону...* (НИН, 65).

оркестрирани, -а, -о (грч. *orchestra*) који има особине попут оркестра, који је под нечијом управом и добро увјежбан. *Оваквом оркестрираном еуфоријом, која је подигла очекивања грађана до немогућих граница...* (НИН, 20).

оскаровка, -е ж (енгл. *Oscar*) женска особа добитница филмске награде Оскар. *Они су провели мај заједно у Европи, а оскаровка је мало после тога одлучила да раскине веридбу. (Веч. нов. 16).*

офанзивац, -вца м (фр. *offensive* од лат. *offendere*) сп. играч фудбала који игра у офанзиви, у нападу. *Сулејмани и Ивановић били су актери и следеће шансе (6. минут), левокрилни офанзивац је центрирао, а капитен главом гађао изнад гола. (Пол. 32).*

П

пакет, -а м (њем. Packet од фр. paquet) скуп или група каквих појединости које су обухваћене неким заједничким елементом. *У сваком случају, могу се очекивати промене у фискалној политици, у раду Пореске управе, неке мере за реструктурирање јавног дуга, а саставни део тог пакета сигурно ће бити и појачана контрола трошкова државе.* (НИН, 13).

паметни телефон, -ог –а м (грч. tēle, phonē) мобилни телефон који има хардверске и софтверске могућности да, попут рачунара, извршава различите операције. *Канадски произвођач некада популарних паметних телефона у потрази за купцима који би га тргли са финансијског руба* (поднаслов) (Пол. 19).

панел, -а м (енгл. panel од фр. panneau) јавна дискусија о неком важном питању, у којој учествује више особа. *ПАНЕЛ Министар Тасовац (други слева) критиковао медијске куће и њихове осниваче за саботажу приватизације* (испод фотографије) (Веч. нов. 5).

панисламистички, -а, -о (грч. pās rān, тур. islam од ар. islām) који се односи на панисламизам. *...није могао да претпостави да ће после деценија прогона и забрана његов покрет прерасти у највећу и најутицајнију панисламистичку организацију која и данас одређује судбину Египта...* (Пол. 3).

парабен, -а м (скр. од para-hydroxybenzoat) врста конзерванса који се користи у фармацији и козметичкој индустрији. *Производи Hydra Thermal су без парабена и силикона...* (Глориа, бр. 537, 74. стр).

паркинг простор, -а м (енгл. parking space) простор намијењен за паркирање. *Објекат има приступ саобраћајницама и паркинг простору, поседује засебни струјни мерни сат...* (Пол. дод. 7).

партибрејкер, -а м (енгл. party, breaker) онај који се не слаже са већином, који се супротставља, који квари какав посао или расположење. *Он је партибрејкер у свакој влади.* (НИН, 24).

партијашење, -а с (фр. parti према partie од лат. partiri) процес у коме се на разне начине сукобљавају припадници различитих партија. *Пошто је схватио да је партијашење зло које неминовно води у сукоб, указом је забранио обе велике партије, и демократе и републиканце.* (Пол. заб. 13).

партнерка, -е ж (енгл. partner) женска особа која заједно с неким учествује у каквом послу, подухвату. *Некадашња блиска потпредседница Шешељевих радикала, градоначелница Новог Сада, председница Народне партије, коалициона партнерка Млађана Динкића у УРС-у...* (НИН, 23).

партнерски, -а, -о (енгл. partner) који се тиче партнерства. *Немачка је у партнерским односима са „Гаспромом”...* (Веч. нов. 9).

партнерство, -а с (енгл. partner) однос који се развија између партнера. *Страст можете осећати према најгорем човеку кога сте икад упознали. Али то нема никакве везе са дубљим партнерством.* (Гл. 31).

партократија, -е ж (фр. parti према partie од лат. partiri, грч. krátos kratein) владавина политичке партије по принципу да се у свему руководи партијским интересима, а не објективним вриједносним критеријумима. *Партократија –*

владавина дневне политике над здравим разумом, кроји нам судбину вековима. (Нед. 30).

парфемски, -а, -о (фр. parfum) који се односи на парфем. ...будући да та модна кућа није лоше стајала – са лукративним парфемским лиценцама... (НИН, 57).

паста, -е ж (итал. pasta) густа јестива полутечна маса од тијеста, која се даље може различитим поступцима (кувањем) припремати за јело. ...а потом су их домаћини одвели у обновљену фабрику где се прозводи мисо, ферментисана паста од соје... (Гл. 101).

патентирани, -а, -о (њем. Patent од фр. patent од лат. patens) који је прошао поступак патентирања. Иновативне, кожи пријатне формуле темеље се на јединственој минералној води из Рогашке Слатине и патентираним сто посто природном хијалурону. (Гл. 74).

патосирано, прил. (грч. páthos) на начин који одговара патосу. Када је пре неки дан Вук Драшковић – не мање патосирано – објаснио зашто је Александар Вучић апостол Павле... (Нед. 20).

пат-позиција, -е ж (фр. pat од итал. patta од лат. patta pectum, лат. positio) безизлазна ситуација, стање у коме се не може ништа промијенити. ...ако се вратимо на шаховске метафоре, највише личи на пат-позицију – остаће чињеница да је, прво у Санкт Петербургу, на састанку Г-20, па у Њујорку, и на крају у Женеви, Русија однела велику дипломатску победу. (Нед. 43).

ПДА-електронски нотес, -ог –а м (енгл. акроним од Personal Digital Assistant, грч. elektrón, фр. notes према pote од лат. nota) мобилни телефон који има и функције као нотес или роковник. Међу мобилним су телефони, ПДА-електронски нотеси, мобилни телефони са могућностима нотеса... (Пол. 28).

Пеј пал, -а м (енгл. PayPal) кориснички сервис на интернету који служи за трансфер новца; истоимено предузеће које се бави овом дјелатношћу. Елон Маск, оснивач предузећа „Пеј пал“, „Тесла“ и „Спејс-икс“, разматра лансирање 700 сателита у свемир... (Пол. заб. 61).

пеналција, -е м (лат. poenalis) сп. извођач пенала. Шампион, МВП и члан најбоље петорке лиге 2014/2015, два пута олстаровац (2014, 2015), троструки узастопни лидер у тројкама (2013, 2014, 2015), два пута најбољи пеналција лиге (2011, 2015). (Веч. нов. 37).

пензијско-инвалидски, -а, -о (њем. Pension од лат. pensio, фр. invalide од лат. invalidus) који се тиче пензијског и инвалидског. ...а то подразумева и промену неких системских закона – о раду, пензијско-инвалидском осигурању... (НИН, 17).

пензиони, -а, -о (њем. Pension од лат. pensio) који се односи на пензију. Као део Маршаловог плана најављена је реформа јавне управе, реструктурирање јавних предузећа и пензиона реформа. (НИН, 20).

пензиони фонд, -ог –а м (њем. Pension од лат. pensio, фр. fonds од лат. fundus) финансијска институција која служи прикупљању новца намијењеног за исплату пензија. ...укидање Фонда за развој, реформу пензионог фонда, увођење фискалних правила са санкцијом и већа овлашћења Државне ревизорске институције. (НИН, 20).

пензионисани, -а, -о (фр. pensionner) који је прошао процес пензионисања, који је у пензији. Друга је ствар што има и оних који, попут пензионисане професорке Србијанке Турајлић, верују да би... (НИН, 11).

первертиран, -а, -о (лат. pervertere) који је изопачен. ...већ сте изгубили сваку меру у подршци коју му (Александру Вучићу) пружате и то на један врло

первертиран начин: ви му не упућујете лично похвале(нешто вам ипак говори да то није мудро)... (НИН, 30).

перманентно, прил. (лат. *permanens*) непрекидно, трајно, константно. *То је апсолутно нетачно, то је једна манипулација разних форума на интернету, где данас свако може да направи екипу људи који ће перманентно да пљује по разним институцијама.* (Пол. 8).

персонализација, -е ж (лат. *personalis*, клат. -*isatio*) процес у коме се неки производ прилагођава индивидуалним потребама потрошача. *100% ПЕРСОНАЛИЗАЦИЈА* (реклама) (Нед. 63).

персонализовани, -а, -о (лат. *personalis*) који је урађен по правилима персонализације. *Персонализована услуга највишег стандарда.* (Гл. 49).

перфектно, прил. (лат. *perfecte*) на савршен начин. *...не одустаје од црног ајлајнера и перфектно уоквирених усана прекривених ружем у нијанси бургундског вина.* (Гл. 71).

пет-амбалажа, -е ж (скр. (*Poli*) *Etilen-tereftalat*, фр. *emballage*) чврст материјал, у основи најчешће од картона или пластике, у који се пакују различите намирнице и материје за употребу у домаћинству. *Тако ће се уместо чарапа израђивати ребрасти картон и амбалажа, кућна хемија и пет-амбалажа.* (Пол. 15).

пигмејски, -а, -о (енгл. *Pugny* од грч. *pugne*) који је патуљастог раста, сићушан. *Коначно, ту су и пигмејски плави китови, *Sarerea marginata*, који у ствари нису истински плави китови...* (Пол. заб. 51).

пидан, -а м (кин. *pidan*) кинески специјалитет, јаје подвргнуто различитим хемијским процесима. *Миленијумско јаје, пидан* (наслов) (Пол. заб. 14).

пилатес едукатор, -а м (по имену Нијемца Јозефа Пилатеса, лат. *educator*) особа која подучава пилатесу. *...једини пилатес едукатор у региону са интернационалним сертификатом...* (Гл. 22).

пилатес лопта, -е ж (по имену Нијемца Јозефа Пилатеса) специјална велика лопта, пречника око једног метра, која се користи за тјелесне вјежбе. *...теретана и сала за вјежбање са пилатес лоптама и огледалима.* (Гл. 6);

пилот пројекат, -кта, м.р. (фр. *pilote*, итал. *pilota* од грч. *ῥῆδοτες*, лат. *proiectum* од *proicere*) пробни, иницијални програм који се спроводи у некој области људског дјеловања. *Ако се градови јаве, урадићемо пилот пројекте, на пример за градњу 100 српских кућа са пратећим објектима – навео је Илић.* (Пол. дод. 4).

пипинг-рум, -а м (енгл. *piping, room*) просторија специјализоване намјене за интензивно упражњавање сексуалних активности. *...јер преко капацитети подразумевају и базене, пипинг-румове, голден-тушеве...* (НИН, бр. 3269, 50. стр).

питара на оклагију, -е –у ж (тур. *pite* од нгрч. *πέττα*, тур. *oklağı, oklava*) угоститељски објекат у коме се спремају и служе пите прављене помоћу оклагије. *Потребне раднице за израду пита у питари на оклагију.* (оглас) (Веч. нов. 32).

пица мајстор, -а м (итал. *pizza*, њем. *Meister* од лат. *magister*) пекар специјализован за прављење пице. *Пекари у центру потребан пица мајстор.* (оглас) (Веч. нов. 32).

плазма, -е ж (грч. *plásma* према *plássein*) врста телевизора новије генерације, танког екрана, чија се технологија формирања слике заснива на кориштењу гаса. *Палмотићева, 1.5, намештен, све ново, ЦГ+ЕГ, КТВ, интернет, плазма, 380 Е.* (оглас) (Пол. дод. 6).

пласирање, -а с (фр. placer) поступак у коме се нешто пласира, представљање нечега јавности. У саопштењу наводе да „поменути медији више од 20 дана воде негативну кампању пласирањем низа неистина и увреда... (Пол. 8).

платформа, -е ж (фр. plate-forme) дебљи ђон на женској ципели са потпетицом. Јакне класичног кроја пристају свима и увек су добар избор, чак и за вечерњи излазак, док се оне у ретро фазону сјајно уклапају уз макси хаљине и сукње, бохо стил и кратке чизмице, сандале са платформом или римљанке. (Веч. нов. 32).

плекс оркестар, -стра м (њем. Blech, грч. orchēstra) група музичара који свирају лимене дувачке инструменте. Паиће под шанк тек кад једни другима измакну столице, мада се Чедомир Јовановић, освајач планинских врхова и политичких јаруга, свесрдно препоручује за конобара „тројанца” који ће им испоставити рачун док плекс оркестар грува „Оду радости.” (Нед. 23).

плисирани, -а, -о (фр. plissé) који је добијен плисирањем. Колекцијом доминирају миди и макси хаљине од свиле и сатена, плисирани материјали... (Гл. 67).

поетика, -е ж (грч. poiētikē (technē)) скуп умјетничких особина карактеристичних за рад неког умјетника. ...у мери у којој у њима видимо мало од Алмодоварове поетике а више онога на шта би Алмодовар желео да укаже. (НИН, 65).

позиционирање, -а с (њем. positionieren) процес у коме неко или нешто заузима одређену позицију. Реч је о унапређеној методи класичног пилатеса у коме је нагласак на очувању праве кичме, стабилизацији централног дела тела, неутралном позиционирању зглобова и правилном дисању. (Гл. 22).

поклон-сет, -а м (енгл. set) скуп сродних предмета који имају исту или сличну функцију, а намијењени су за поклањање. За најуспешније обезбеђено је седам недељних награда у виду пригодних поклон-сетова, као и главна награда... (Гл. 56).

политикин, -а, -о (грч. politikós према pólis) који припада политици. Политикин забавник (име новине) (Пол. заб. 1).

полка дот, -а м (чеш. polka, енгл. dot) врста узорка на тканини који чине велике тачке у правилном распореду. Полка дот, геометријски облици као и необичне линије које је назвао радио-таласима присутне су на цигарет панталонама и кошуљама, како женским тако и мушким. (Гл. 66).

поло чекић, -а м (енгл. polo од тибет. pulu) врста спортског реквизита који служи за играње пола. ...послали су му алтака ћебе, ручно рађеног дрвеног коњића за љуљање и мали поло чекић. (Веч. нов. 16).

поп арт, -а м (енгл. pop art према popular art) правац у савременој ликовној умјетности који се бави употребним предметима. Много је тога већ речено и написано о вези између поп арта и дизајна... (НИН, 64).

поп-артовски, -а, -о (енгл. pop art скр. од popular art) који има особине поп-арта, који је попут поп-арта. ...у сленгу назване „шуњалице” код њих добијају поп-артовски леопард ремикс у вибрантним бојама на које би и сам Ворхол био јако поносан (штавише, одлепио би!). (НИН, 56).

поп звезда, -е ж (енгл. pop према popular) особа која се бави популарном музиком и изузетно је славна. Едит Пјаф, француска певачица која је умрла пре пола века, у домовини је више од поп звезде. (Гл. 91).

поп мегастар, -а м (енгл. pop скр. од popular, грч. mégas, енгл. star) особа која се бави поп-музиком, изузетно популарна у најширим размјерама. Овим

речима светски поп мегастар Роби Вилијамс (41) захвалио се на „Твитеру” публици... (Веч. нов. 17).

поп музика, -е ж (енгл. pop art према popular art, лат. musica од грч. mousikḗ (téchnē)) врста популарне забавне музике. ...да би у другом делу концерта одевен у шкотски килт показао зашто га зову „дивљим дечком поп музике.” (Веч. нов. 17).

поп-принцеза, -е ж (енгл. pop скр. од popular, њем. Prinzessin од фр. princesse) веома популарна пјевачица поп музике. *Изливи емоција су пречесто резервисани за смрти рок звезда, одваљених од дроге, или поп-принцеза.* (Нед. 44)

портпаролка, -е ж (фр. porte-parole према porter, parole) женска особа која обавља посао портпарола. *Једино је на „Твитеру” портпаролка израелске министарке правде Ципи Ливни, која предводи израелску делегацију...* (Пол. 2).

пословно-магацински, -а, -о (њем. Magazin од итал. magazzino) који има пословну и магацинску намјену. *Дорћол, пословно-магацински простор, 45 квм, укњижено, од инвеститора, 30 000 €.* (оглас) (Веч. нов. 33).

пост, -а м (енгл. post) текстуална, сликовна или видео-порука објављена на личној или чијој другој страници на друштвеним мрежама. *На Фејсбуку је пост са Шербеџијом добио 104 лајка и шерован је 27 пута.* (НИН, 4).

пост-биоскопски, -а, -о (лат. post, по имену фирме Bioscope од грч. bíos, skopeîn) који је наступио послије времена биоскопа, који се појавио након што је биоскоп престао да буде актуелан. *Наравно, у пост-биоскопским временима никад дупке пун...* (Нед. 55).

постједанаестосептембарски, -а, -о (лат. post, лат. september према septem) који се десио послије 11. септембра 2001. године, након великог терористичког напада на САД. *Ликови у ГТА5 живе у постреџесијском, постједанаестосептембарском свету...* (Нед. 62).

постколонијални, -а, -о (лат. post, лат. colonia) који се односи на вријеме након колонијалне владавине. ...*као што су то урадили Енглези својим колонијама док су господарили у њима а касније то довршили постколонијалном „меком моћи.”* (Веч. нов. 18).

постреџесијски, -а, -о (лат. post, лат. recessio према recedere) који се односи на вријеме након реџесије. *Ликови у ГТА5 живе у постреџесијском, постједанаестосептембарском свету...* (Нед. 62).

потцензусни, -а, -о (лат. census) који је испод цензуса, који није освојио довољан број гласова за скупштину. *Е, сад, све и да се поменуће потцензусне љувегије саберу у том некрофилском пиру – чему то?* (Нед. 23).

прагматичност, -и ж (лат. pragmaticus од грч. pragmatikós) особина онога што је прагматично. *Прича о интересима, прагматичности и неугодном трећем учеснику у посебном односу* (наднаслов) (Нед. 38).

првопласирани, -а, -о (фр. placé) који је заузео прво мјесто у неком пласману. ...*а пет првопласираних модела очекује потписивање једногодишњег уговора са агенцијом...* (Веч. нов. 16).

пребукирани, -а, -о (енгл. overbook(ed)) који је претрпан нечим. *„Пребукирани” избеглицама!* (наслов) (Веч. нов. 8).

предимензионирани, -а, -о (лат. dimensio према dimetiri) који има превелике димензије, несразмјеран. *Предимензионирани „њу ера” качкети, какве су репери на улицама Њујорка дуго носили...* (НИН, 56).

прединдустријски, -а, -о (лат. industria) који се односи на вријеме прије појаве индустрије. *Сагоревање дрвета у прединдустријској западној Европи...* (НИН, 10).

прекомпозиција, -е ж (лат. compositio) промјена елемената од којих се састоји нека цјелина, поновно, другачије груписање. *Видећемо да ли ће доћи до неке прекомпозиције.* (НИН, 23).

прекомпоновање, -а с (лат. componere) процес у коме се нешто прекомпонује, прегруписање. *...односно да ли ће пристати на прекомпоновање снага и стварање нове већине у престоници.* (Нед. 12).

премијерка, -е ж (фр. premier) женска особа која обавља посао премијера неке државе. *...и зато је добро што су се новинари данас навикли на облике као канцеларка, премијерка, преводитељица и сл.* (НИН, 55).

премијеркин, -а, -о (фр. premier) који се односи на премијерку, који припада премијерки. *Самостално или као део тима написао је неколико стотина премијеркиних говора.* (Пол. 4).

премијум, пр. непромј. (енгл. premium од лат. praemium) који је изузетног квалитета, посебан. *Најчешће су заступљене апликације које представљају премијум услуге...* (НИН, 68).

премиум, пр. непромј. (енгл. premium од лат. praemium) в. **премијум**. *Светозара Милетића 7, Дорћол – премиум (оглас)* (Пол. дод. 9).

препаковани, -а, -о (њем. packen) фиг. који је преуређен, преправљен. *...је објављено преко дванаест нових и препакованих што компилација, што живих албума Краља рокенрола...* (Пол. заб. 52).

претпремијерно, прил. (фр. première) на начин који одговара претпремијери. *Било је шест премијера, а седму смо претпремијерно недавно извели у Зрењанину...* (Веч. нов. 14).

преттумбација, -е ж (тур. tumble) процес у коме се нешто изнова тумба, хаотично премеће, мијења. *Хоће ли сталне преттумбације селектора, играча, донети нешто ново.* (Пол. 32).

приватизацијски, -а, -о (нлат. privatisare) који се односи на приватизацију. *...сви који су са вама протеклих тринаест година контролисали буџетске фондове, приватизацијске касе и западне донације...* (Пол. 5).

приватизациони, -а, -о (нлат. privatisare) в. **приватизацијски**. *Приватизациону документацију доставио је и Танјуг, који ће такође до краја месеца ући у поступак приватизације.* (Веч. нов. 5).

привредно-финансијски, -а, -о (фр. finances од срлат. finis од лат. finis) који има осбине привредног и финансијског, који се тиче и привреде и финансија. *Пету годину у привредно-финансијском урушавању, еврозона данас више подсећа на Јужну Америку...* (Пол. 2).

принт, -а м (енгл. print) графички узорак који се посебном техником осликава на платну. *...за свечану вечеру оденула је елегантну вечерњу хаљину са принтом птица.* (Гл. 36).

прион, -а м (скр. енгл. proteinaceous infectious particle) врста протеина који настаје мутацијом и изазива неке болести људи и животиња. *...на чак и беланчевине погрешног облика (приони) које изазивају болест лудих крава...* (Пол. заб. 11).

приполарани, -а, -о (срлат. polaris) који се односи на област око Земљиних полова. *Крзно се лињало као и код других приполарних животиња...* (Пол. заб. 63).

проактивни, -а, -о (лат. pro, лат. activus од agere actus) који је прогресивно активан, који интензивно учествује у нечему. *...да се буде припремљен за тему, ефикасан у дискусијама, проактиван...* (НИН, 36).

пробиотски, -а, -о (лат. pro, грч. biotikós) који се односи на пробиотику. *Затим млечни производи који се самопроглашавају пробиотским...* (НИН, 53).

проблематични, -а, -о (грч. problēmatikós) који је склон проблемима. *Имам срећу што немам проблематичну кожу...* (Гл. 76).

продуктивно, прил. (срлат. productivus) на продуктиван начин, корисно. *Тих 750 милиона евра, колико се годишње даје предузећима у реструктурирању, може много продуктивније да се искористи.* (НИН, 18).

продуцентска кућа, -е –е ж (њем. Produzent) предузеће које се бави продукцијским пословима. *Министарство одбране БиХ у уторак је потврдило да је продуцентска кућа из Требиња поднела захтев за добијање...* (Пол. 13).

продуцирање, -а с (њем. produzieren од лат. producere) процес у коме се неко филмско, позоришно или музичко дјело продуцира. *Пред сам почетак рата је, заједно са Марселом Вандалом, пријатељем из Француске, ушао у посао продуцирања филмова.* (Пол. заб. 47).

проевропски, -а, -о (лат. pro, грч. Eurōpē) који је европски оријентисан, који се залаже за европске вриједности. *Све је то требало да омогући да ДСС као реформисана, проевропска странка закорачи у светлу европску будућност.* (Нед. 27).

пројект-менаџер, -а м (лат. proiectum од proicere, енгл. manager) главна особа задужена за руковођење реализације неког појединачног пројекта. *...Американац који последњих година живи у Лондону, а као пројект-менаџер International HIV Partnershipa ових дана је боравио у Новом Саду и Београду.* (Нед. 46).

пројектовање, -а с (лат. proiectare према proiectum) поступак у коме се нешто пројектује. *Пре почетка пројектовања потребно је прецизно измерити простор.* (Пол. дод. 4).

пројектовати, -ујем, ују (лат. proiectare према proiectum) визуелно представљати као рефлексију. *...открива нам да „Меџик лип” може да пројектује тродимензионалну слику преко било ког стварног призора који можемо да видимо.* (Пол. заб. 60).

промотер, -а м (енгл. promoter) онај који се бави промоцијом (у смислу рекламирања неког производа). *...ту је да служи публици, менаџерима, промотерима који га плаћају да свира...* (НИН, 68).

промоција, -е ж (лат. promotio) поступак у коме се нешто популаризује. *Центар за промоцију науке добио је финансијску подршку Европске уније за шест пројеката...* (Пол. 8).

просоцијални, -а, -о (лат. pro, лат. socialis према socius) који је социјално оријентисан, који дјелује за добробит друштва. *Зна се и да су емпатија, алтруизам и друге просоцијалне особине под јасним утицајем генетике...* (Нед. 55).

противантикинески, -а, -о (грч. antí, перс. Chīn од санскр. Cīn од имена династије Qin) који је против онога ко је против Кинеза. *Тада су биле уобичајене противантикинеске демонстрације, које су се неретко претварале у паљевицу и линч Кинеза, или сваког ко би личио на њих.* (Пол. заб. 13).

противексплозијски, -а, -о (лат. explosio) који дјелује против експлозије. *Избор понуђача за редовно периодично испитивање електричних уређаја, опреме и инсталација у противексплозијској заштити.* (Пол. 24).

професионалац, -лица м (нлат. professionalis) особа која веома одговорно и професионално обавља свој посао. *За професионалца какав је он, то је недопустиво.* (Веч. нов. 17).

профил, -а м (фр. profil од итал. profilo према profilare) лична страница на некој друштвеној мрежи на интернету. *Конкретна познанства: без лажних профила!* (оглас) (Веч. нов. 33).

профилисани, -а,-о (фр. profiler) који је јасно одређен, који је наглашен попут контура профила. *Брз и отресит, поготово у офанзивним задацима, с јасно профилисаном жељом да стигне до гола и брзо материјализује иницијативу током већег дела.* (Пол. 32).

профилка, -е ж (фр. profil од итал. profilo према profilare) жарг. фотографија профила неког лица. *...чије је „профилке” аутор добио фотомонтажом ликова грчких имиграната и своје фотографије из пасоша...* (НИН, 62).

профитабилност, -и ж (фр. profitable) особина онога што је профитабилно. *Како се истиче у публикацији, профитабилност банкарског сектора и даље је на ниском нивоу...* (Веч. нов. 6).

процентни поен, -ог –а м (њем. Prozent од срлат. pro cento од лат. per centum, фр. point од лат. punctum) разлика између двију промјенљивих величина које су изражене у процентима. *...око једне трећине једног процентног поена.* (НИН, 10).

процесуирање, -а с (лат. processus) поступак у коме се нешто или неко процесуира. *...указано је да Папуа Нова Гвинеја нема капацитете за прихватање избеглица, да није спремна ни за процесуирање захтева, ни за смештај...* (НИН, 47).

психо-физички, прил. (грч. psuché, грч. physikós) на начин који одговара психичком и физичком. *Такође, пронађите што више начина да се свакодневно психо-физички релаксирате.* (Гл. 106).

пунктирање, -а с (срлат. punctare од лат. punctum према pungere) ликовна техника у којој се приказ ствара низовима тачака. *На његовим асамблажима, додуше, нема златних пунктирања, али ауторово огромно искуство на пољу рестаурације и конзервације омогућило му је да за овај феномен пронађе сопствену рецептуру.* (Пол. 13).

пуфнаст, -а, -о (њем. Puff од фр. rouf) који има особине пуфне, који је попут пуфне. *...помисливши да ће овај пуфнасти створ да буде лак плен.* (Пол. заб. 14).

Р

радикализација, -е ж (срлат. radicalis од лат. radix, клат. -isatio) поступак у коме се нешто радикализује, чини на екстремнији начин. *Истовремено, одлука је огорчила и око стотину окупљених рудара у Подгорици, који су поручили да следи радикализација и њиховог револта.* (Веч. нов. 29).

радио-дифузни, -а, -о (лат. radius, лат. diffusus према diffundere) који се односи на радио-дифузију. *...оценили су јуче потпредседник војвођанске владе и покрајински секретар за културу и јавно информисање Славиша Грујић и заменик председника Савета Републичке радио-дифузне агенције (РРА) Горан Караџић.* (Пол. 8).

радиодифузни, -а, -о (лат. radius, лат. diffusus према diffundere) в. **радио-дифузни**. *Није ни у надлежности Републичке радиодифузне агенције да проверава обмане у рекламама...* (НИН, 53).

рајхсмаршал, -а м (њем. Reichsmarschall) високи функционер њемачког рајха. *По некима, пошаст је лично донео рајхсмаршал Херман Геринг, још 1934. године.* (Пол. заб. 17).

ратрак, -а м (по имену фабрике) велико планинско возило на гусјеницама које може да се вози и по великом снијегу. *Најспремнији међу њима, Степа, кренуо је сам према подножју да обезбеди помоћ и доведе ратрак, планинско возило на гусеницама.* (Пол. заб. 19).

реаговање, -а с (њем. reagieren од лат. re-, agere) поступак у коме неко реагује на нешто. *Реаговање* (наднаслов) (Веч. нов. 18).

реализовање, -а с (фр. réaliser) процес у коме се нешто реализује, остварује. *Знатан допринос реализовању ових инвестиција дала је лајковачка канцеларија за локални економски развој, која је недавно била на мети многих критика.* (Пол. 15).

реални сектор, -ог –а м (срлат. realis према res, лат. sector према secare) област људског рада, привреде у којој се остварује конкретна производња и зарада. *...најмање људи запослено у реалном сектору, који ствара нову вредност и производе за извоз.* (НИН, 17).

реално, прил. (срлат. realis према res) на реалан начин, у складу са реалношћу. *Камера будно прати, зуб по зуб, поступак отварања женске ташице која нам се оваквим кадрирањем чини много већом но што реално јесте.* (НИН, 67).

реалполитички, -а, -о (срлат. realis према res, лат. politicus) који се односи на реалну политику. *...можете проверити увидом у реалполитичко друштво познатије као Нови завет...* (Нед. 20).

ревијски, -а, -о (фр. revue) који се односи на ревију. *Успешне и исплативе дизајнерске сарадње које спајају многе брендове масовне моде са тенденцијама ревијских модела...* (НИН, 57).

ревитализовање, -а с (лат. re-, лат. vitalis) процес у коме се нешто ревитализује, обнавља. *...те је идеална за умиривање и ревитализовање осетљиве и регенерацију дехидриране коже.* (Гл. 74).

ревитализирајући, -а, -е (лат. re-, лат. vitalis) који има способност да ревитализује, обнавља. *...саветујемо вам да изаберете регенеративне и*

хидрирајуће третмане лица и тела, кави су: ревитализирајући мезотерапијски коктели... (Гл. 72).

ревитализујући, -а, -е (лат. ге-, лат. vitalis) в. **ревитализирајући**. ...и препусте нечему потпуно другачијем, ревитализујућем и опуштајућем. (Гл. 6).

регистарска ознака, -е –е ж об. у мн. **регистарске ознаке** (њем. Register од срлат. registrum од лат. regesta) јединствени знак на таблицама аутомобила, који чине број и словни симболи државе и града гдје је аутомобил регистрован. *Занимљиво је да је полиција током истраге овог злочина уочила заправо два аутомобила на месту догађаја и то „опел зафиру” и „ауди” немачких регистарских ознака.* (Веч. нов. 29).

регистрациони, -а, -о (нлат. registratio) који се односи на регистрацију. *Тако регистрациону налепницу добије најмање неколико стотина хиљада возила у нашој земљи.* (Веч. нов. 6).

регистровани, -а, -о (нлат. registrare) који је прошао процес регистрације. *Могу да се пријаве сви регистровани објекти, категорисана сеоска домаћинства, бањска места...* (Веч. нов. 7).

регруписати (се), -шем, -шу (лат. ге-, фр. grouper од итал. gruppo) поново, другачије (се) груписати. *Њихове присталице које не деле такво мишљење регрупишу се у друге структуре, као Гама ел исламија...* (Пол. 3).

редуковани, -а, -о (лат. reducere) који је добијен редукцијом. *Наоко, редуковани простор авиона, који је принуђен да слети...* (НИН, 65).

резиденцијално-стамбени, -а, -о (фр. résidence од срлат. residentia) који има особине резиденцијалног и стамбеног, који је истовремено и резиденцијални и стамбени. *Повољна продаја пословно-изложбеног и резиденцијално-стамбеног простора* (Пол. дод. 6).

реквизитаријум, -а м (нлат. requisitorium) скуп свих елемената који се користе као реквизици у неком послу. *...која укључује све атрибуције Алмодоваровог редитељског „реквизитаријума”...* (НИН, 65).

рекламирање, -а с (лат. reclamare) поступак у коме неко нешто рекламира. *Добро, то баш није исто, јер је рекламирање дуванских производа забрањено, као и алкохолних пића у одређено вереме.* (НИН, 52); *...прихватила да забрани рекламирање „мивела воде” као „воде здравог срца”, а забрањено је и коришћење лого-препоруче Удружења за срчану слабост Србије и поруке у којима се каже да „олакшава кардиоваскуларне тегобе”...* (НИН, 53).

рекламна кампања, -е –е ж (фр. réclame од лат. reclamare, фр. campagne од итал. campagna од клат. campagna од лат. campus) скуп свих активности које се изводе са циљем подстицања на куповину или коришћење нечега. *...да су се за снимање рекламне кампање обратили лудо талентованом Жан Пол Гуду који је за Кензо стварао невероватне фотографије...* (НИН, 57).

рекламна порука, -е –е ж (фр. réclame од лат. reclamare) сликовни или текстуални приказ који служи у сврху подстицања на куповину или коришћење нечега. *Рекламна порука овде још има хипнотичко дејство.* (НИН, 53).

реиндустријализација, -е ж (лат. ге-, лат. industria, клат. -isatio) процес у коме се врши поновна индустријализација, у коме се обнавља индустрија. *Коментарисујући све гласније идеје о реиндустријализацији, Мали наводи да је у Србији заправо најмање људи запослено у реалном сектору...* (НИН, 17).

реконструисани, -а, -о (лат. ге-, лат. construere) који је прошао процес реконструкције, који је измијењен на постојећим основама, преправљен.

Србија би до краја овог месеца требало да добије реконструисану владу, али се поставља питање није ли јој подједнако потребна и снажнија... (Пол. 6).

рекордно, прил. (њем. Rekord, енгл. record од лат. recordari) на начин који одговара неком рекорду. *Прошлу годину Србија је завршила са рекордно ниских 230 милиона евра...* (НИН, 17).

релаксирано, прил. (лат. relaxare према re-, laxare) на начин који је у складу са релаксацијом. *...учесници састанка релаксирано дискутују о разним темама...* (НИН, 36).

реновирање, -а с (њем. renovieren од лат. renovare) поступак у коме се нешто реновира, преуређење. *Коларчева, 90 квм, 5.0, 1/5, ЦГ, лифт, за реновирање* (оглас) (Пол. дод. 9).

реотварање, -а с (лат. re-) поступак у коме се изнова отвара нешто што је већ раније отворено. *Годину дана касније, на реотварању прве емисије, задужили смо се још милијарду долара на исти рок...* (Пол. 11).

репесаж, -а м (фр. repeser) поновљена, додатна квалификација за учеснике такмичења у неком спорту попут веслања, бициклизма и сл. *Наш репрезентативац је до борбе за медаљу стигао кроз репесаж, пошто је резултатом 5:0 савладао Молдавца...* (Веч. нов. 36)

реструктурирање, -а с (лат. re-, лат. structura према structus према struere) поступак у коме се прави нова, другачија структура. *У сваком случају, могу се очекивати промене у фискалној политици, у раду Пореске управе, неке мере за реструктурирање јавног дуга, а саставни део тог пакета сигурно ће бити и појачана контрола трошкова државе.* (НИН, 13).

ретард, -а м (скр. од лат. retardatio retardare) жарг. пеј. онај који је заостао, глуп, малоуман. *...не би Вучићу пало на памет да нас третира као ретарде којима је памћење краће од платног листића...* (Нед. 23).

ретиноична киселина, -е –е ж (срлат. retina од лат. rete) дериват витамина А који се користи у козметичкој индустрији. *...ревитализирајући мезотерапијски коктели, дубока хидратација хијалуронском киселином, као и разне врсте хемијских пилинга (гликолна, ретиноична, трихлор-сирћетна киселина).* (Гл. 72).

ретро фазон, -а м (лат. retro, фр. façon) стил који има особине из старијих времена, који по особинама подсећа на старија времена. *Јакне класичног кроја пристају свима и увек су добар избор, чак и за вечерњи излазак, док се оне у ретро фазону сјајно уклапају уз макси хаљине и сукње, бохо стил и кратке чизмице, сандале са платформом или римљанке.* (Веч. нов. 32).

рефинансирање, -а с (лат. re-, фр. financer) поступак у коме се стари дуг отплати у замјену за нови. *...преко које ћемо обезбедити текућу ликвидност и рефинансирање постојећих обавеза...* (НИН, 18).

рефинансирати, -м, -ју (лат. re-, фр. financer) отплатити стари дуг у замјену за нови. *Ми једноставно морамо рефинансирати део јавног дуга.* (НИН, 14).

реформисање, -а с (лат. reformare) поступак у коме се врши реформа, у коме се нешто изнова формира, мијења на постојећим основама. *...нису учињени одлучнији кораци на реформисању најкритичнијих делова наше економије као што су јавни сектор, порески ситем.* (Пол. 1).

реформски, -а, -о (фр. réforme, лат. re-, forma) који се тиче реформе. *Они дају подршку реформским законима у Скупштини Србије и подржавају Владу...* (НИН, 25).

ризиковање, -а с (фр. risquer) поступак у коме се неко или нешто излаже ризику. *Друге карактерне особине које су 50 одсто наследне укључују тежњу да се ужива у животу, осећај отуђености, начине на које се реагује на стрес и склоност ка ризиковању.* (Пол. заб. 21).

ријалити, -ја м (енгл. reality) врста телевизијске емисије која је инсценирана тако да се учесници понашају као у стварном животу, или неком његовом сегменту. *Позната лица ове телевизије те вечери су гостима кувала и тако представила нови ријалити Моја кухиња, моја правила.* (Гл. 16).

ријалити емисија, -е ж (енгл. reality, лат. emissio) в. **ријалити**. *И не само зато што неки од гледалаца то не би желели, већ једноставно не би имали где, јер су екране већине телевизија окупирале разне ријалити емисије.* (НИН, 5).

ријалити програм, -а м (енгл. reality, грч. próγραμμα према prográphein) дио телевизијског програма у коме се приказују ријалити емисије. *Првобитна идеја је била да читав пројекат буде осмишљен као ријалити програм, верзија „Великог брата” у свемиру.* (Нед. 19).

римљанка, -е, ж об. у мн. **римљанке** (итал. Roma) равне отворене женске сандале са дугачким каишима који се вежу унакрст око чланка ноге. *...зачињени обућом у виду равних римљанки и клач торбица.* (Гл. 66); *Јакне класичног кроја пристају свима и увек су добар избор, чак и за вечерњи излазак, док се оне у ретро фазону сјајно уклапају уз макси хаљине и сукње, бохо стил и кратке чизмице, сандале са платформом или римљанке.* (Веч. нов. 32).

рифт, -а м (енгл. rift) врста видео-игре коју игра више играча онлајн. *...уклет је или благословен способношћу да затвара магијске рифтове...* (Пол. заб. 64).

роботски, -а, -о (чеш. robo) који се односи на робота. *...Мартин је савршено прецизан, што му омогућава и роботски асистент, без којег нема техничке беспрекорности.* (НИН, 68).

рок догађај, -а м (енгл. rock) концерт рок-музике. *Замислио сам да чисту музику свира неколико стотина гитара и да се она изводи на рок догађају.* (Веч. нов. 16).

рок звезда, -е ж (енгл. rock) изузетно популарна особа која се бави рок-музиком. *Изливи емоција су пречесто резервисани за смрти рок звезда, одваљених од дроге, или поп-принцеца.* (Нед. 44).

рок музика, -е, ж (енгл. rock, лат. musica од грч. mousikḗ (téchne)) врста популарне музике засноване углавном на звуку различитих типова гитара. *Још је доминантан и не постоји ништа што би могло да буде изнад рок музике.* (Веч. нов. 16).

рок спектакл, -а м (енгл. rock, фр. spectacle од лат. spectaculum према spectare) изузетно атрактиван концерт рок-музике. *Легендарна крагујевачка група „Смак” приредиће сутра на београдском Ушћу још један велики рок спектакл својим обожаваоцима.* (Веч. нов. 16).

рокенрол фазон, -а м (енгл. rock and roll, фр. façon) стил који има особине рок-музике. *То је кросовер хит који је пребацио и Оргазам, а и цео рокенрол фазон.* (Нед. 60).

рокерски, -а, -о (енгл. rocker) који се односи на рокера. *Бунтовни рокерски изглед негује, јер тврди да је то његова природа.* (Веч. нов. 14).

ротирање, -а с (лат. rotare) процес у коме се нешто ротира, наизмјенично смјењивање, окретање. *Аутоматско ротирање 90° (на реклами)* (Веч. нов. 22).

роштиљ мајстор, -а м (мађ. rostély од њем. Roscht, њем. Meister од лат. magister) кувар који је специјализован за припрему јела на роштиљу. *Ресторану „Србија” потребан кувар – роштиљ мајстор са искуством.* (оглас) (Веч. нов. 32).

роштиљџија, -е м (мађ. rostély од њем. Roscht) в. **роштиљ мајстор**. *Због отварања новог локала потребни месари, трговци, роштиљџије, печењари.* (оглас) (Веч. нов. 32).

рудбекија, -е ж (по имену шведског научника Olofa Rudbecka) врста биљке из породице главочика. *Преглед испитивања различитих препарата на бази биљке ехинацеа (рудбекија), објављених у бази података...* (Пол. заб. 20).

Рудолфијев кит, -ог –а м (по имену шведско-њемачког научника Karla Rudolphiја, грч. kêtos) врста бразденог кита. *...с тим да се Рудолфијеви или сеј-китови, Valaenoptera borealis, трећи највећи браздени китови после плавог и кита перајара, хране још ситнијим љускарима...* (Пол. заб. 50).

руинирање, -а с (фр. ruiner) процес у коме се нешто руинира, пропадање, уништавање. *То је перфидан начин да се настави руинирање државне имовине...* (Нед. 13).

С

садо-мазо соба, -е ж (скр. од садизам према имену француског писца Де Сада, скр. од мазохизам према имену аустријског писца Фон Захер-Мазоха) просторија која има елементе садистичког и мазохистичког. *У асортиману је, на првој етажи, садо-мазо соба...* (НИН, 50);

садо-мазо тематика, -е ж (скр. од садизам према имену француског писца Де Сада, скр. од мазохизам према имену аустријског писца Фон Захер-Мазоха, грч. thematikós) скуп елемената садистичког и мазохистичког карактера. *Одабрала је кожноу хаљину са садо-мазо тематиком...* (Гл. 36).

сајенс фикшн, -а м (енгл. science fiction) књижевни или филмски жанр из домена научне фантастике. *...на се тај догађај толико искомпликовао, ко и сваки добар сајенс фикшн, да је данас идеалан за препричавање по политичким емисијама...* (Нед. 20).

салатерка, -е ж (венец. salata, итал. insalata) женска особа која се у кулинарству специјализовала за прављење салата. *Потребни КВ конобари, точиоци тића, салатерке, Хотел „Радмиловац”.* (оглас) (Веч. нов. 32).

салафиста, -е м (ар. salafiyah) припадник покрета салафизма унутар ислама. *Муслиманска браћа се труде да се у Европи представе као умерењаци у односу на своје конкуренте као што су вехабити, односно салафисти.* (Пол. 3).

салонац, -нца м (фр. salon од итал. salone) стан салонског типа. *Вук, салонац намештен* (оглас) (Пол. дод. 6).

салфија, -е ж (лат. salvia према salvere) врста цвијећа из породице уснатица. *Овде је више од 60 врста баштенског и саксијског цвећа, почев од најтраженијих мушкатли, бегонија, далија, салфија...* (Веч. нов. 27).

самоизолација, -е ж (нлат. isolatio) изолација коју неко сам себи наметне. *...противљењем европским интеграцијама заправо хоће самоизолацију Србије...* (Нед. 26).

самоконтрола, -е ж (фр. contrôle енгл. control) контрола коју неко успоставља над самим собом. *...да имају разумевање за суверене мере које је предузела египатска влада након што је претходно показала максимум самоконтроле.* (Пол. 3).

самонегирање, -а с (лат. negare) процес у коме неко негира, пориче самога себе. *Можда све то самонегирање и унижавање послужи да осветите како је неодговарајуће живети на тај начин.* (Гл. 106).

сателитов, -а, -о (лат. satelles) који припада сателиту. *Иако је то теоријски могуће, сила теже матичне планете највероватније би веома брзо пореметила орбиту сателитовог сателита који би је на крају напустио.* (Пол. заб. 21).

сауница, -е ж (фин. sauna) хип. парно купатило. *Следи масажа, по жељи, или третман у „сауници” или „ђакузици”...*(НИН, 50).

свингерај, -а м (енгл. swinger) простор намијењен свингерима. *„Клуб, наравно, нисам регистровао у (оближњем) Горњем Милановцу, нисам луд да објашњавам од шалтера до шалтера шта је свингерај, већ у Београду”, прича*

Мики док домаћински пред нас ставља пуну боцу лично печене ракије. (НИН, 49).

свингер-бизнис, -а м (енгл. swinger, business) пословање у области свингерских активности. *Међутим, трогодишња пракса у свингер-бизнису је дала своје, па је Мики постао експерт за психологију Срба оличену у кревету.* (НИН, 51).

свинг клуб, -а м (енгл. swing, club) затворени услужни простор у коме се окупљају људи који имају свингерска интересовања. *Домаћи и инострани услови у свинг клубовима се, каже, не дају поредити...*(НИН, 50).

свингер клуб, -а м (енгл. swinger, club) в. **свинг клуб**. *...што се десило само три пута у историји овог свингер клуба.* (НИН, 51).

свингерски, -а, -о (енгл. swinger) који се тиче свингера. *Свингерски клуб, чија огласна табла скреће пажњу пролазницима на Ибарској магистралу, нуди богатство догађаја који су се ту одиграли.* (НИН, 49).

свинговање, -а с (енгл. swing) поступак у коме (брачни) парови међусобно замијене партнере ради сексуалног ужитка. *По најраспрострањенијој дефиницији, свинговање је размена партнера међу (брачним) паровима који овако освежавају свој сексуални живот.* (НИН, 49).

свинг покрет, -а м (енгл. swing) група људи коју повезује интересовање за свингерске активности. *Платежан, као и већина припадника „свинг покрета”, где има професора, адвоката, лекара...* (НИН, 50).

седефастоплави, -а, -о (тур. sedef од ар. şadāf) који је плав са благим, седефним одсјајем. *Make up Forever, седефастоплави ајлајнер (2.590 дин.)* (Гл. 70).

сезона, -е ж (фр. saison од лат. satio према serere) сп. период који траје око годину дана, обухвата један одређени број спортских такмичења, која се понављају циклично. *Поново је - пети пут у овој сезони - поправио државни рекорд са 49,21 са Олимпијских игара у Лондону на 48,05.* (Пол. 1).

сеј-кит, -а м (норв. sei, грч. kêtos) в. **Рудолфијев кит**. *...с тим да се Рудолфијеви или сеј-китови, Balaenoptera borealis, трећи највећи браздени китови после плавог и кита перајара, хране још ситнијим љускарима...* (Пол. заб. 50).

секјурити, -ија м (енгл. security) особа која се бави обезбјеђивањем некога или нечега; обезбјеђење. *Ролингстонси унутар бекстејца имају неколико зона секјуритија.* (Нед. 61).

секс афера, -е ж (енгл. sex од лат. sexus, фр. affaire) скандал који се тиче секса. *...раскинуо је уговоре са фудбалерима Томом Хопером, Адамом Смитом и Џејмсом Пирсоном због секс афере на Тајланду.* (Веч. нов. 39).

секс партија, -е ж (енгл. sex од лат. sexus, фр. parti partie од лат. partiri) политичка странка којој су у основи програма питања која се тичу секса и сексуалности. *...Аустралијска секс партија од 2009. води битку за права сексуалних радника, легализацију марихуане, еутаназију и истополне бракове.* (НИН, 47).

секс-сауна, -е ж (енгл. sex од лат. sexus, фин. sauna) парно купатило намијењено упражњавању сексуалних активности. *...као на пример на плажама, по јавним тоалетима, у парковима, на паркиралиштима у секс-саунама и на другим местима.* (Нед. 51).

сексуална трансакција, -е –е ж (лат. sexualis према sexus, лат. transactio према transigere) размјена сексуалних активности. *Циљ је брза сексуална трансакција без емоција.* (Нед. 51).

сексуални радник, -ог -а м (лат. *sexualis* према *sexus*) особа која зарађује пружајући неку врсту сексуалних услуга. ...води битку за права сексуалних радника, легализацију марихуане, еутаназију и истополне бракове. (НИН, 47).

сексуално, прил. (лат. *sexualis* према *sexus*) на начин који одговара сексу. Петер Топић каже да је основна разлика између зависника и некога за кога можемо рећи да је сексуално активан садржана у томе какво значење сексуалности приписују један и други. (Нед. 51); Два дечака из Сврљига сексуално искористили девојчицу. (Веч. нов. 13).

секулариста, -е м (лат. *saecularis*) поборник секуларизма. Док међу арапским секуларистима и либералима влада хаос, браћа су искористила дату шансу... (Пол. 3).

селебрити гребатор, -а м (енгл. *celebrity*) особа која настоји да искористи познанство са познатом особом. ...а њу не можеш постићи ако ти у ВИП партеру седе само Мишковићи, Карићи и десетак селебрити гребатора који су ту ушли за џабе. (Нед. 32).

семолина, -е ж (итал. *semola*) дурум пшеница поријеклом из Африке. У питању је ситна тестенина, која настаје млевењем семолине, дурум пишенице пореклом из Африке. (Веч. нов. 32).

сендвич зид, -а м (енгл. *sandwich*) зид који се састоји од два слоја опеке и изолације између њих. Усељиви и станови у изградњи, 30-150 квм, лифт, ЦГ, сендвич зид (50цм)... (оглас) (Веч. нов. 33).

сервис, -а м (фр. *service* од лат. *servitium* према *servus*) услуга која обухвата преглед и поправку, одржавање дијелова неког уређаја, аутомобила и сл. 2000 динара је попуст који одобравају трговци „Опелових” возила на ауто делове свим возачима који закажу редован сервис преко портала... (Веч. нов. 6); Сервис, уградња клима, гума. (оглас) (Веч. нов. 32).

сертификовани, -а, -о (лат. *certificatum* према *certus, facere*) који је потврђен сертификатом. За Недељник дилеме расветљава Петер Топић, сертификовани терапеут за сексуалне зависности... (Нед. 50).

сет-поен, -а м (енгл. *set*, фр. *point* од лат. *punctum*) погодак у тенису (или одбојци) којим играч завршава и добија сат. Најпре се извукао пре но што је Монако имао и прилику за сет-поен, а затим дигао ниво игре и добио још два потребна гема. (Пол. 31).

сива економија, -е –е ж (грч. *oĩkos, pŏmos*) област људске привреде која се одвија изван законских оквира, нелегална економија. Сива економија је велики проблем. (НИН, 15).

сива зона, -е –е ж (лат. *zona* од грч. *zŏnĕ*) в. **сива економија**. ...и надам се да ће већ од 2014. то постати уобичајена пракса за откривање деловања у сивој зони. (НИН, 15).

силикон, -а м (нлат. *silicium* од лат. *silex*) хемијско једињење које се користи у производњи козметичких препарата. Производи Hydra Thermal су без парабена и силикона... (Гл. 74).

силиконка, -е ж (нлат. *silicium* од лат. *silex*) женске груди у које су уграђени вјештачки импланти, силикони. Највећи ћар му је био однос са анимир-дамама са чврстим силиконкама, којима је вођење љубави и страст и професија... (НИН, 50).

СИМ картица, -е ж (енгл. *SIMM card*) врста меморијске картице која се користи у различитим електронским уређајима. *Burg sat* је у исто време и мобилни телефон са независном СИМ картицом... (Гл. 77).

симулирани, -а, -о (лат. simulare) који је добијен симулацијом. ...завршава у бившој совјетској републици претвореној у накао симулираног грађанског рата. (Пол. 22).

синтетички порез, -ог –а м (грч. synthetikós) врста пореза којим се опорезује укупни доходак примјеном прогресивне пореске стопе. *Ако се под тим подразумева увођење синтетичког пореза, какав постоји у САД, Канади и западноевропским земљама, мислим да би то било погрешно...* (НИН, 22).

систем администратор, -а м (грч. sýstēma, systēmatos према synístánai, лат. administrator) особа задужена за одржавање неког рачунарског система или рачунарске мреже. ...*тако што ће преко 90 одсто систем администратора заменити аутоматизованим рачунарским системима.* (НИН, 69).

Скајп, -а м (енгл. Skype) програм за рачунаре и телефоне који корисницима пружа могућност бесплатних позива и порука, а куповином кредита омогућава и позивање корисника фиксних и мобилних мрежа. ...*или коришћење `Скајпа` на начин који би нам створио утисак да нам се пријатељи и чланови породице налазе у просторији у којој се налазимо и ми...* (Пол. заб. 60).

скапирати се, -м, -ју (њем. karieren од итал. capire) међусобно се привући, разумјети се. *Скапирали смо се одмах.* (Гл. 44).

скаут, -а м (енгл. scout) особа која се бави праћењем различитих јавних догађаја са циљем откривања талената из области попут спорта или моде. *Према писању острвских медија, скаути „плаваца” су озбиљно пратили партије сјајног везисте Србије...* (Веч. нов. 40).

скенирање, -а с (енгл. scanner према scan) процес у коме се нешто скенира уз помоћ рачунара. ...*јер би то значило да је свако скенирање садржаја, укључујући филтере за спамове и вирусе, незаконито.* (Пол. 19).

смартфон, -а м (енгл. smart, грч. phoné) в. **пааметни телефон**. *Смартфон марке „блекбери” био је најтраженији пааметни телефон прошле деценије...* (Пол. 19).

смокинг-трико, -а м (енгл. smoking jacket, фр. tricot) једнодијелни играчки костим који изгледа као мушки смокинг, а има форму гимнастичког трикоа. *Стаклене призме на крову сале ловиле су одсјаје кабаретских играчица чарлстона, осмехе и шљокице на смокинг-трикоима.* (Пол. дод. 3).

соларна плоча, -е –е ж (лат. solaris према Sol) посебна врста плоче која апсорбује енергију Сунца и претвара је у неки други вид енергије. ...*јер ће се напајати енергијом из соларних плоча постављених изнад цеви.* (НИН, 68).

соларна ћелија, -е –е ж (лат. solaris према Sol, нгрч. kelli од итал. cella од лат. cella) механичка направа у којој се акумулира Сунчева енергија која се даље користи или претвара у други вид енергије. *Та технологија производи 50 пута више енергије него све соларне ћелије у Кини.* (НИН, 10).

соларни парк, -ог –а м (лат. solaris према Sol, енгл. park од стфр. parc) отворени простор на који се постављају соларне плоче у циљу напајања сунчевом енергијом и прозводње неке друге врсте енергије. ...*није дозволила да сагради највећи соларни парк на свету...* (НИН, 5).

софистицирано, прил. (нлат. sophisticari) на начин који одговара правилима софистицираности, префињености. *Материјали попут чипке, тила и жакара изгледали су отмено и софистицирано.* (Гл. 67).

социјални инжењеринг, -ог –а м (лат. socius, енгл. engineering) врста дјелатности чији је предмет стварање неке друштвене ситуације са циљем

промјене или проучавања људског понашања. ...које изазивају експерименти социјалног инжењеринга као што је мултикултурализам. (НИН, 47).

социолошкиња, -е ж (лат. socius, грч. λόγος) женска особа социолог. *Соња Лихт, председница Београдског фонда за политичку изузетност као социолошкиња сматра апсолутно неприхватљивим да се једно сложено друштво као што је српско...* (НИН, 31).

социопатски, -а, -о (лат. socius, грч. πάθος) који се односи на социопате. *...ГТА вас тера да радите опасне и социопатске ствари, попут крађе аутомобила, убиства, туче...* (Нед. 62).

спа, непромј. м (по имену белгијског града Спа) релаксација уз помоћ љековитих купки, сауне, термалних вода и сл. *Опоравак = третмани, масажа, базен, спа.* (Веч. нов. 40)

спа центар, -а м (по имену белгијског града Спа, лат. centrum од грч. κέντρον) мјесто намијењено опуштању и релаксацији тијела, уз примјену масаже, употребу сауне, препарата за његу или љековитих вода. *У самом центру Београда налази се спа центар хотела Metropol Palace...* (Гл. 6).

спам, -а м (енгл. spam) електронска порука која се прима преко интернета, а долази са непоуздане адресе, и често води до линкова сумњиве природе. *...јер би то значило да је свако скенирање садржаја, укључујући филтере за спамове и вирусе, нелегално.* (Пол. 19).

специјализовани, -а, -о (фр. spécialiser) који је у складу са специјализацијом; који има посебну намјену. *Колико ће им поверење тек порастати када се у све то уметне и један специјализовани тим?* (НИН, 28); *...на је стога обишо сва „култна места” од Аде Бојане до Пеите и Минхена, преко оба београдска клуба и многих приватних журева, научивши се да буде стрпљив и сачека „гранд финале”, или у некој од „специјализованих соба”, или доцније, у свом стану...* (НИН, 50).

спомен-капела, -е ж (итал. capella) мања црква подигнута на мјесту каквог значајног догађаја. *Спомен-капела је била изграђена на узвишењу надомак железничке станице у Штипу...* (Веч. нов. 11).

спомен-табла, -е ж (фр. table од лат. tabula) плоча која се поставља за сјећање на мјесту каквог значајног догађаја, на којој су записани подаци о том догађају. *Спомен-табла на месту меморијала за 6.000 бораца коју су срушили Бугари 1941. године (поднаслов)* (Веч. нов. 11).

спонзорисање, -а с (лат. sponsor према spondere) поступак у коме неко некога, или нешто, спонзорише, новчано помаже. *...важан ми је био и аспект трајања, камен темељац сваког спонзорисања.* (Гл. 25).

српсколигаш, -а м (фр. ligue) који је у српској лиги. *Од фудбалских клубова највише је намењено српсколигашу Шумадији 1903 – 3,1 милион...* (Веч. нов. 37).

стабилни, -а, -о (лат. stabilis према stare) који је ван животне опасности, под контролом (за болесника). *Она је истакла и да је стање код четири пацијента, код којих је констатована инфекција стабилно, а да се коначни резултати анализе очекују у понедељак.* (Веч. нов. 5).

стандардизовани, -а, -о (енгл. standardize) који одговара одређеном стандарду. *Људе беземоционалне, стандардизоване, аутоматизоване, пренаглашене увек у функцији нечега, најчешће – новца.* (Гл. 29).

старогермански, -ог м (лат. Germanus) језик Старих Германа. *Леди, реч старогерманског порекла, несумњиво је везана за женске особе вишег ранга...* (НИН, 63).

староенглески, -ог м (према Енглеz) језик Старих Енглеzа. *Мада се тај придев у староенглеском облику hlefdige односио на женску особу...* (НИН, 63).

старт, -а м (енгл. start) почетак, покретање нечега. *Нови системи ће моћи да региструју и старт пробних образаца ракета...* (Веч. нов. 9).

стартап кредит, -а м (енгл. start up, фр. crédit од лат. creditum од credere) зајам који банка одобрава под посебним условима за почетнике у пословању. *Одобрен је и један стартап кредит за предузетнике у износу од 1,5 милиона динара.* (Веч. нов. 6).

статус-кво, непромј. м (лат. status quo) тренутно, затечено стање, стање које се не мијења. *Они не поштују статус-кво.* (Нед. 45).

статусно, прил. (лат. status) на начин који одговара одређеном статусу. *...док статусно најбољем фудбалском клубу, прволигашу Радничком 1923 није, бар за сада, намењено ништа.* (Веч. нов. 37).

стационарна технологија, -е –е ж (клат. stationarius, грч. technología) скуп инжењерских приступа и процеса за производњу уређаја и софтвера фиксних телефона. *...они постају компатибилни с интернетом и са низом других стационарних или мобилних технологија.* (Пол. 28).

стејтдепартментовски, -а, -о (енгл. Department of State) који је као Стејт департмент, по правилима Стејт департмента. *Позиције Даунинг Стрита су често у Савету безбедности УН, условно речено, биле мање филојеврејске од стејтдепартментовских.* (Нед. 39).

стендбај аранжман, -а м (енгл. stand by, фр. arrangement) финансијска подршка која се под одређеним условима исплаћује члановима неког фонда из средстава фонда. *...он сматра да би за Србију било добро да што пре закључи нови стендбај аранжман са Међународним монетарним фондом.* (НИН, 13).

стечајна маса, -е –е ж (лат. massa) покретна и непокретна имовина која је у власништву предузећа у стечају. *Запослени већ други месец заредом примају минималац од по 193 евра на терет стечајне масе.* (Веч. нов. 29).

стондирани, -а, -о (енгл. stoned) који је умртвљен нечим, дрогиран, који не даје знаке живота. *Нарочито овакве власти која од опозиције треба да страхује колико и медвед кад му стондирани зец отвореног шлица запрети...* (Нед. 23).

стратешки партнер, -ог –а м (грч. stratēgía према stratēgós, енгл. partner) правно лице које са великим капиталом, обавезама и правима учествује заједно са другим правним лицем у неком послу од нарочитог значаја. *То је озбиљно питање, с обзиром на то да је у вези са остатком стратешког партнера у Електропривреди и подземним каблом.* (Пол. 4).

стратешко партнерство, -ог –а с (грч. stratēgía према stratēgós, енгл. partner) однос који се заснива између стратешких партнера. *...уговор о стратешком партнерству биће потписан до краја године...* (НИН, 11).

стратосферни, -а, -о (лат. stratum, грч. sphaîra) који се односи на стратосферу, који припада стратосфери. *Неколико километара изнад највећих облака, налази се концентрисани стратосферни озон...* (Нед. 18).

стрејт, пр. непромј. (енгл. straight) који је исправан, у складу са неким привилима. *...а не би јој сметало уколико би њен изабраник био `стрејт` што се клопе тиче...* (Гл. 78).

стриповски, прил. (енгл. (comic) strip) на начин који одговара правилима стрипа, попут стрипа. *И пет слова испод стриповски карикираних чељустии...* (НИН, 56).

студирање, -а с (лат. *studere*) процес у коме неко похађа студије. *Која су вам најлепша сећања везана за период студирања?* (Гл. 26).

субвенционисање, -а с (лат. *subventio* према *subvenire*) поступак у коме неко некога субвенционише, давање субвенције. ... *из буџета је издвојено укупно милијарду динара за субвенционисање стамбених кредита.* (Пол. 11).

сублимирати, -м, -ју (клат. *sublimare* према *sublimus*) представити нешто укратко, дати сажетак нечега. *Ту идеју сублимира за НИИ др Гајић.* (НИИ, 31).

суицидални, -а, -о (нлат. *suicidum*) који је склон суициду, самоубиству. ...*та деца имају већу шансу да почине самоубиство, посебно ако су женског пола, не објашњавајући шта их то чини суицидалнијима у односу на млађе.* (Нед. 53).

супераутомобил, -а м (лат. *super*, фр. *automobile* од грч. *autos*, лат. *mobilis*) аутомобил који има посебне, вансеријске карактеристике. ...*најпознатији модел чувеног италијанског произвођача супераутомобила...* (Пол. заб. 24).

супер маркет, -а м (лат. *super*, енгл. *market*) велика самопослуга у којој се продају прехранбени, производи за личну хигијену, кућна хемија и сл. *Супер маркету на Бановом брду потребни искусни продавци деликатеса.* (оглас) (Веч. нов. 32).

супермоћ, -и ж (лат. *super*) изузетна, нарочита моћ. ...*а када се загребе површина врло брзо се спознају многе одлике филмских суперхероја попут Бетмена или Супермена, само што јунаци „Велике илузије” немају супермоћи већ супертрикове.* (Пол. 12).

суперпривреда, -е ж (лат. *super*) привреда која има посебне, нарочите карактеристике. *Док је развијене земље разарала криза, ове будуће суперпривреде су доследно расле и до осам одсто годишње.* (Пол. 23).

суперсила, -е ж (лат. *super*) онај који има нарочиту моћ у некој области. ...*с коначним циљем додатног богаћења војноиндустријских магната „једине преостале суперсиле” извлачењем новца америчких пореских обвезника.* (Пол. 22).

суперскуп, -а, -о (лат. *super*) који је скуп преко сваке мјере. *Произвођачи суперскупу аутомобила спремно су дочекали ову „поплаву” милијардера...* (Пол. заб. 22).

супертрик, -а м (лат. *super*, енгл. *trick*) трик који се изводи на нарочит начин, који по посебности одудара од осталих уобичајених трикова. ...*а када се загребе површина врло брзо се спознају, многе одлике филмских суперхероја попут Бетмена или Супермена, само што јунаци „Велике илузије” немају супермоћи већ супертрикове.* (Пол. 12).

суперупијајући, -а, -е (лат. *super*) који има способност да упија изузетно много неке течности. *У хиперболама које гледамо са телевизијских екрана не исцрпљује се само снага епитета, мада, у недостатку креативности, од белог увек може беље, од црног црње, суперупијајуће постаје и екстра дуже.* (НИИ, 53).

суперхерој, -а м (лат. *super*, грч. *hērōs*) посебно истакнута позитивна личност, најчешће у филмском, књижевном или какавом другом дјелу, која има изузетне, нарочите способности. ...*а када се загребе површина врло брзо се спознају, многе одлике филмских суперхероја попут Бетмена или Супермена, само што јунаци „Велике илузије” немају супермоћи већ супертрикове.* (Пол. 12).

сурогат-породица, -е ж (лат. surrogatus) породица која је замјена за природну, праву. *Оне нису желеле класичан брак и удају, тако да је било много сурогат-породица...* (Нед. 46).

суспендовање, -а с (лат. suspendere) поступак у коме се нешто суспендује, стављање ван снаге, заустављање чега. *Не треба гајити илузије да би суспендовање помоћи египатској војсци натерало генерале да поправе своје понашање...* (НИН, 45).

суфиста, -е м (ар. sūfī) слѣдбеник суфизма. *...одбацујући тако западне утицаје, али и идеје суфиста који се залажу за прилагођавање Курана садашњици.* (Пол. 3).

сценарио, -ија м (итал. scenario од лат. scaenarium) фиг. унапријед одређени план по коме нешто треба да се одвија. *Да ли ће се и када овај сценарио обистинити највише ће зависити од америчког ФЕД-а...* (Пол. 1).

Т

таблет, -а м (енгл. tablet (computer)) преносиви рачунар малих димензија коме се све команде уносе преко екрана осјетљивог на додир. *Електроника за кућну забаву рачунари / телефони / таблети / фото опрема...* (реклама) (Гл. 18).

таблет-рачунар, -а м (енгл. tablet (computer)) в. **таблет**. *...што нам говори о томе да ће уређај моћи да се користи и уз подршку мобилног телефона и таблет-рачунара.* (Пол. заб. 61).

таблоидизација, -е ж (енгл. tabloid, клат. -isatio) процес у коме се дјелује у складу са правилима таблоида. *...а разлог неприсутности овог проблема у медијима можда је последица свеопште таблоидизације друштва...* (Нед. 46).

таблиодни, -а, -о (енгл. tabloid према tablet) који се односи на таблоид, који има особине таблоида. *Сви они који су спремни да пролазе таблоидног топлог зеца, ваљање по земљи, исмевање јавности...* (Нед. 6).

тамна енергија, -е –е ж (грч. enérgeia) врста непознате силе која је уочена у свемиру, за коју се сматра да доприноси његовом ширењу. *Тамна енергија, коју су астрономи открили током деведесетих година прошлог века, понаша се као одређени облик антигравитације.* (Пол. заб. 20).

тамна материја, -е –е ж (лат. materia) непознати материјални садржај за који се, по неким теоријама, сматра да испуњава највећи дио свемира. *...што ће научницима омогућити да детаљније испитају тек откривеног „хигза” и да можда расветле друге тајне као што је тамна материја.* (Пол. заб. 6).

тарифирати, -м, -ју (тур. tarife од ар. ta'rifā) одредити/одређивати тарифу нечему. *Ове наруџбине се, нажалост, не тарифирају по кафанским правилима...* (НИН, 68).

ташница, -е ж (њем. Tasche) дем. мала ташна. *Камера будно прати, зуб по зуб, поступак отварања женске ташнице која нам се оваквим кадрирањем чини много већом но што реално јесте.* (НИН, 67).

ТВ водитељка, -е ж (скр. од телевизијска грч. tēle, лат. visio) женска особа која се бави водитељством на телевизији. *ТВ водитељка Хофит Голан (на фотографији)* (ГЛ. 36).

твин турбо, пр. непромј. (енгл. twin, лат. turbo) који је двоструки турбински. *„Ликан хиперспорт” има „твин турбо” мотор са шест цилиндара...* (Пол. заб. 23).

твит, -а м (енгл. tweet) писмена порука коју остављају корисници друштвене мреже Твитер. *Твит недеље (наднаслов)* (НИН, 4).

Твитер, -а м (енгл. Twitter) друштвена мрежа чији корисници могу да остављају поруке на личној страници, а које могу сви да виде. *Једино је на „Твитеру” портпаролка израелске министарке правде Ципи Ливни, која предводи израелску делегацију...* (Пол. 2).

твитер-налог, -а м (енгл. Twitter) лична страница корисника друштвене мреже Твитер. *Зато је јуче на свом твитер-налогу написао...* (Веч. нов. 17).

ТВ продукција, -е ж (скр. од телевизијска грч. tēle, лат. visio, лат. productio) производња садржаја намијењених телевизијском приказивању. *На*

почетку необавезног разговора дотакли смо се исте те ТВ продукције и серија... (Нед. 46).

теквондо, -оа м (кор. t'aekwōndo) корејска борилачка вјештина са елементима наглог ударца ногом у скоку са окретом. *На прошлој олимпијади доказано је да један необичан спорт, као што је теквондо, може да изненади и доспе у жижу популарности.* (Нед. 59).

теквондиста, -е м (кор. t'aekwōndo) спортиста који се бави теквондоом. *За треће место синоћ се борио и теквондиста Дамир Фејзић...* (Веч. нов. 36).

теквондисткиња, -е ж (кор. t'aekwōndo) спортисткиња која се бави теквондоом. *Туркиња Татар Нур савладала је у првом мечу категорије до 67 килограма нашу теквондисткињу Ану Бајић – 5:3.* (Веч. нов. 36).

тексас јакна, -е ж (по имену америчке државе Тексас, њем. Jacke) дебљи горњи дио одјеће од цинса, који се носи преко кошуље или мајице. *Ове сезоне са модне сцене, поред тексас кошуља и хаљина, „не силазе” ни тексас јакне.* (Веч. нов. 32).

тексас кошуља, -е ж (по имену америчке државе Тексас) горњи дио одјеће од цинса. *Ове сезоне са модне сцене, поред тексас кошуља и хаљина, „не силазе” ни тексас јакне.* (Веч. нов. 32).

телефонска конференција, -е –е ж (грч. tēle, phoné, срлат. conferentia) састанак на коме нису присутни (сви) учесници, већ су повезани и укључују се путем неког телефонског уређаја. *У ери високих технолошких достигнућа која омогућавају видео или телефонске конференције све је више „ виртуелних” пословних састанака.* (НИН, 35).

темпомат, -а м (итал. tempo од лат. tempus) уређај уграђен у аутомобил који аутоматски подешава брзину кретања на задату вриједност. *Темпомат* (на реклами за аутомобил) (Веч. нов. 9)

тендерски, -а, -о (енгл. tender) који се односи на тендер. *Тендерска документација се може преузети...* (Пол. 24).

теоријски, прил. (грч. theōrētikos) на начин који одговара теорији. *Иако је то теоријски могуће, сила теже матичне планете највероватније би веома брзо пореметила орбиту сателитовог сателита који би је на крају напустио.* (Пол. заб. 21).

термал, -а м (нлат. termalis од грч. thermós) извор топле, љековите воде. *Бања Врдник, кућа 150 квм, 7 ари, код термала, базена и хотела Премијер...* (оглас) (Пол. дод. 10).

термоблок, -а м (грч. thermós, енгл. block, фр. bloc) уређај који служи за производњу електричне или топлотне енергије. *После завршетка изградње, која ће коштати 22 милиона долара, преко ње ће се допремати опрема за подизање термоблока БЗ, што представља главни део међудржавног кредитног аранжмана.* (Веч. нов. 26).

термо фасада, -е ж (грч. thermós, фр. façade од итал. facciata према faccia) врста грађевинског материјала којим се облажу објекти ради топлотне изолације. *...35 000 €, укњижено, уселиво, може кредит, две спаваће собе, паркинг, термо фасада, беговозом 15 минута до центра Београда.* (оглас) (Веч. нов. 33).

тестер, -а м (енгл. tester) мала количина неког производа која се потрошачима дијели бесплатно ради испробавања новог артикла. *Поручите тестер на afrokoz@eunet.rs* (Гл. 43).

технологија, -е ж (грч. technología) скуп савремених техничких уређаја који се примјењују у различитим областима човјековог живота и рада, са

циљем олакшања и унапређења. *Ових дана, развојем технологије која нам дозвољава да пуштамо фајлове...* (НИН, 68).

технологија на додир, -е ж (грч. *technología*) посебна врста рачунарског програма који се уграђује у различите уређаје, а коме се команде задају додиром по екрану. *Тастатура на „блекберију” остаје пожељна за старије кориснике који не могу да се навикну на технологију на додир, а управо она преовладава на паметним телефонима који данас царују тржиштем.* (Пол. 19).

технолошки парк, -ог –а м (грч. *technología*, енгл. *park* од стфр. *parc*) комплекс објеката у којима су смјештени центри за технолошку производњу и технолошки развој. *Има и изузетака, па смо одржали састанке на палуби брода који је крстарио Невом у Русији или уз ручак у технолошком парку у Кини...* (НИН, 35).

тешка машина, -е –е ж об. у мн. **тешке машине** (њем. *Maschine* од фр. *machine* од лат. *machina* од грч. *machaná*) веома велико возило посебне намјене које служи за путарске, рударске, пољопривредне и сл. радове. *Спремне су и тешке машине. Кад нам нису дали да радимо, ми ћемо радити на другом месту...* (Веч. нов. 29).

тигар дукс, -а м (лат. *tigris* од грч. *tígrīs*, према дизајнерској фирми *Dux*) дебља мајица спортског типа дугачких рукава, обично и са капуљачом, на којој је апликација са ликом тигра. *Када смо први пут дошли у Кензо штаб са идејом да направимо тај „тигар дукс”, челници производње су одмахивали главом и гледали чудно...*(НИН, 57).

тим-билдинг, -а м (енгл. *team, building*) састанак групе људи који раде на неком заједничком послу, гдје сви учесници саопштавају јавно идеје и гдје заједнички долазе до најбољег рјешења. *Овакви састанци представљају и неку врсту мини тим-билдинга, јер их запослени доживљавају и као својеврсно дружење...* (НИН, 36).

тим-менаџер, -а м (енгл. *team, manager* према *manage*) особа која је задужена за послове управе у неком спортском тиму. *Амерички бек Ендрју Гаудлок неће следеће сезоне носити дрес Фенербахчеа, рекао је тим-менаџер екипе Омер Онан.* (Веч. нов. 37).

тирфон, -а м (фр. *tirefond*) шраф којим се жељезничка шина причвршћује за праг. *Десетак радника железнице по врућини сече шину, уз помоћ специјалне машине и мацоле ваде тирфоне, шрафове којима се причвршћују шине за прагове.* (Пол. 15).

топ, -а м (енгл. *top*) уска женска мајица, равно сјечена, без рукава, која прекрива само груди и дијелом стомак. *Ласерски сечени топови и појасеви обогаћени су његовим логом утиснутим у кожу, шифон, чипку..* (Гл. 65).

трамполина, -е ж (итал. *trampolino*) спортски реквизит који је направљен од чврстог платна затегнутог преко широког металног овира, а који служи за извођење скокова. *Трамполина – скакаоница са заштитном мрежом; пречник 305 см.* (реклама) (Веч. нов. 22).

транзициони, -а, -о (лат. *transitio* према *transire*) који се односи на транзицију. *...а Дел Бој је „мала беба” за разне транзиционе грабљивице...*(НИН, 5).

трендмејкер бренд, -а м (енгл. *trendmaker, brand*) производ који одређује нове трендове, који уноси иновације, према коме се сви управљају. *...упркос томе што тада Кензо није важио за трендмејкер бренд....* (НИН, 57).

третирање, -а с (фр. traître) поступак у коме се нешто подвргава одређеном третману. *Ипак, то није разлог за бригу, јер третирањем одређених мишићних регија лица botoxот, боре могу потпуно да се уклоне...* (Гл. 72).

трећелигаш, -а м (фр. ligue) онај који је у трећој лиги. *Аматери словеначког трећелигаша Словењ Градеца добро ће запамтити меч са Црвеном звездом...* (Веч. нов. 38).

тржиште капитала, -а –а с (њем. Kapital од срлат. capitale од лат. capitalis) сегмент финансијског пословања у коме се сусрећу понуда и потражња новца или хартија од вриједности. *...аранжман са ММФ-ом био би позитиван сигнал међународној заједници и тржишту капитала...* (НИН, 15).

тржни центар, -ог –а м (лат. centrum од грч. kéntron) велики затворени простор који обједињује на једном мјесту мноштво продавница, услужних радњи и забавних садржаја. *У стационарне технологије спадају и огласни електронски екрани на улицама, у тржним центрима и радњама...* (Пол. 28).

Трибунал, -а м (лат. tribunal) в. **Хашки трибунал**. *Браниоци бившег председника Републике Српске Крајине Горана Хаџића, оптуженог за ратне злочине, затражили су од хашког суда да прекине суђење, пошто је њихов клијент оболео од тумора на мозгу, саопштио је Трибунал.* (Веч. нов. 5).

тријумфалистички, -а, -о (лат. triumphalis) који се односи на тријумфалисте. *Сасвим супротно од тријумфалистичких теза многих економиста, привредни раст је талац друштвене и политичке подлоге.* (Пол. 23).

трилер-мистерија, -е ж (енгл. thriller према thrill, грч. mystérion) књижевни и филмски жанр који има особине трилера и мистерије. *Трилер-мистерија из 2006. о Украјинки Ирени која долази у Италију како би се, по сваку цену, увукла у једну породицу јувелира.* (Веч. нов. 30).

триметиламин, -а м (фр. méthyl према méthylène од грч. méthy, hýlē, лат. sol ammoniacum од грч. ammoniakós) хемијско органско једињење које садржи три атома угљеника, изузетно непријатног мириса који подсјећа на покварену рибу. *...производ је смеше једињења која садржи сумпор (мирис „смрдљивих” сирева), триметиламин (мирис покварене рибе) и триметилбутанску киселину (мирис знојавих чарапа).* (Пол. заб. 14).

триметиламин-оксид, -а м (фр. méthyl према méthylène од грч. méthy, hýlē, лат. sol ammoniacum од грч. ammoniakós, фр. oxude од грч. oxús) органско хемијско једињење без мириса. *...те се хемикалија без мириса која се налази у њему – триметиламин-оксид – изложи дејству кисеоника.* (Пол. заб. 15).

триметилбутанска киселина, -е –е ж (фр. méthyl према méthylène од грч. méthy, hýlē, њем. Butan од лат. butyrum) хемијско једињење непријатног мириса, добијено одређеним реакцијама триметилбутана, изомера хептана, угљоводоника из групе алкана. *...производ је смеше једињења која садржи сумпор (мирис „смрдљивих” сирева), триметиламин (мирис покварене рибе) и триметилбутанску киселину (мирис знојавих чарапа).* (Пол. заб. 14).

трипофобија, -е ж (грч. trýpa, rhóbos) страх од различите врсте отвора, рупа. *Овај страх познат је под називом трипофобија, и не означава панични страх од отворених шахтова, или од пећина.* (Пол. заб. 21).

трихлор-сирћетна киселина, -е –е ж (грч. chlōgós) органско хемијско једињење које се користи у козметичкој индустрији. *...ревитализирајући мезотерапијски коктели, дубока хидратација хијалуронском киселином, као и*

разне врсте хемијских пилинга (гликолна, ретиноична, трихлор-сирћетна киселина). (Гл. 72).

тројанац, -нца м (грч. Τροία) жарг. онај који по принципу тројанског коња упада на туђу територију и тако непријатељу наноси штету. *Пашиће под шанк тек кад једни другима измакну столице, мада се Чедомир Јовановић, освајач планинских врхова и политичких јаруга, свесрдно препоручује за конобара „тројанца” који ће им испоставити рачун док плех оркестар грува „Оду радости.” (Нед. 23).*

турбо-кева, -е ж (лат. turbo, хебр. תְּרֵבָה) жарг. мајка коју одликују изузетне особине и способности. *Ја ћу путовање у Јорк дуго да памтим, јер сам била права турбо-кева са великим стомаком, али увек спремна за акцију. (Гл. 87).*

Ћ

ћелија, -е ж (нгрч. kelli од итал. cella од лат. cella) дио механичке направе саћастог облика у којем се нешто складишти. *Током наредних дванаест месеци имаћемо прилику да видимо Тојотин „mirai”, Хондин „FCX Clarity” и Хјундајиев „ix35” - прве моделе аутомобила који ће користити водоничне горивне ћелије за погон.* (Пол. заб. б).

У

угоститељски објекат, -ог –кта м (лат. obiectum према obicere) затворени простор који служи за угоститељство. *Нажалост, и даље имате у угоститељским објектима лошу ракију, јер је цена мерило квалитета.* (Веч. нов. 28).

улоговати, -ујем, -ују (енгл. log in) повезати се са нечим. *...намеће се да је живот данашњих адолесцената улованији с деведесетим него с неким другим периодом.* (Нед. 61).

ултимативни, -а, -о (лат. ultimus) који је врхунски, најбољи, изузетан. *Мислим да стога, као ултимативну уметност треба волети сам живот јер је он у свом изворном облику игра...* (Гл. 26).

ултрадиктатура, -е ж (лат. ultra, dictatura) диктатура која је досегла крајње границе, која је највећих размјера. *...каже да није ништа необично да неко буде грешком приведен, чак и у европским државама, већ да је само у земљама које су ултрадиктатуре број кривичних пријава и осуда изједначен.* (Пол. 9).

ултраженствени, -а, -о (лат. ultra) који је нарочито женствен, који је женственији од било чега познатог. *...који са ултраженственим figure flattering кројем чине савршен спој футуризма и носивости.* (Гл. 65).

универзално, прил. (срлат. universalis од лат. universus) на универзалан начин, јединствено, општеважеће. *...или да се Правонис Матице српске универзално поштује.* (НИН, 55).

унутарисламски, -а, -о (тур. islam од ар. islām) који се тиче односа у исламској заједници. *Унутарисламски рат у Сирији, између сунита и алауита потпомогнути шиитима...* (Нед. 38).

унутаркоалициони, -а, -о (срлат. coalitio према coalescere) који се тиче нечега у оквиру неке коалиције. *Можда би неки човеколики ентитет увезен с друге планете имао моћ да полети све очигледне унутаркоалиционе пукотине и да у други план потисне интересе човека...* (НИН, 11).

унутарпалестински, -а, -о (према имену државе Палестине) који се тиче односа унутар Палестине. *... у Египту војно рушење легитимне исламистичке владе прети да земљу подели на два непомирљива табора, а Либан потресају унутарпалестински обрачуни.* (НИН, 43).

унутарполитички, -а, -о (лат. politicus) који се односи на унутрашњу политику. *Та одлука је за унутарполитичку употребу у Мађарској пред изборе.* (Веч. нов. 2).

ургентни центар, -ог –а м (лат. urgens, лат. centrum од грч. kéntron) здравствена установа у којој се збрињавају тешки болесници који захтијевају хитну медицинску интервенцију. *Пожељне професије: бармен, лекар у ургентном центру, слободни новинар, музичар* (Пол. 18).

УСБ конектор, -а м (скраћено од енгл. Universal Serial Bus, лат. connector) мали, преносиви, рачунарски уређај у који се складиште електронски подаци. *...јер појединац који интервенише машине својим мобилним телефоном и УСБ конектором.* (НИН, 68).

успеније, -а с (рус. uspение) процес у коме се неко или нешто метафорички уздиже, успиње. *...поручио је песник Ђорђе Сладоје примајући награду „Песничко успеније”... (Пол. 7).*

у стилу, прил. изр. (лат. stilus, stylus) на начин који одговара одређеном укусу, на неки одређени начин. *Нортон је то решио елегантно, у стилу правог цара, отишао је на ручак прво код једног, па код другог. (Пол. заб. 12).*

ушемити се, -м, -е (њем. Schema) жарг. постати дио неке шеме, неког плана или комбинације. *Помислиш, стао си на ноге, постао си неко јер већ се ушемило то с отплатом кредита за стан. (Нед. 32).*

Ф

фабриковани, -а, -о (лат. fabricare) који има особине као да је добијен фабриковањем, који као да је рађен на фабрички начин. *...и да масовно иштанцоване, фабриковане оптужнице против њихових вођа буду повучене...* (НИН, 44).

фаде, -еа м (нејасног поријекла) имагинарна димензија зла у једној од видео-игара. *...који цепају танку баријеру између нашег света и фадеа, волишебне димензије препуне демона који кроз те рупе куљају напоље.* (Пол. заб. 64).

фалсификовани, -а, -о (лат. falsificare према falsus, ficare facere) који је добијен фалсификовањем. *Руси су, тврде, добили фалсификоване финансијске извештаје...* (НИН, 6).

фалсификовање, -а с (лат. falsificare према falsus, ficare facere) поступак у коме се израђује неки фалсификат. *...да ће се на удару прво наћи неки чланови Комисије за акредитацију високошколских установа због корупције и фалсификовања докумената у процесу акредитације...* (НИН, 29).

фан клуб, -а м (енгл. fan, club) група људи коју чине обожаваоци некога или нечега. *Званични сајт „Потписаних” броји и неколико хиљада посета, а постоји и Фан клуб на Фејсбуку.* (Пол. 17).

Фејсбук, -а м (енгл. Facebook) друштвена мрежа на интернету која корисницима омогућава размјену порука, снимака и сл. *Званични сајт „Потписаних” броји и неколико хиљада посета, а постоји и Фан клуб на Фејсбуку.* (Пол. 17).

Фејсбуков, -а, -о (енгл. Facebook) који припада Фејсбуку, који се односи на Фејсбук. *Овај уређај толико обећава да верујемо да би могао да постане такмац „Фејсбуковом”...* (Пол. заб. 61).

фејсбук страница, -е м (енгл. Facebook) лични налог корисника друштвене мреже Фејсбук. *...на својој фејсбук страници организује занимљив и едукативан наградни конкурс.* (Гл. 56 стр).

ферментисани, -а, -о (лат. fermentare) који је добијен процесом ферментације. *...а потом су их домаћини одвели у обновљену фабрику где се прозводи мисо, ферментисана паста од соје...* (Гл. 101).

фетишизирање, -а с (фр. fétiche, порт. feitiço) спровођење неког поступка који је у вези са фетишом; вјеровање у моћ неког фетиша. *А и мени је мама пренела то типично азијатско фетишизирање...* (НИН, 57).

фиксна телефонија, -е –е ж (лат. fixus, грч. tēle, phoné) систем за комуникацију путем класичних телефонских уређаја. *...Телеком константно губи тржишни удео, поготово у мобилној телефонији, а приходи у фиксној му опадају за 10 одсто годишње.* (НИН, 18).

фиксни телефон, -ог –а м (лат. fixus, грч. tēle, phoné) апарат за телефонирање који није преносив, који је на неки начин повезан са базом. *Због овога кандидати су обавезни да у пријави наведу актуелне бројеве фиксног и мобилног телефона, као и адресу пребивалишта.* (Пол. 24).

филмска звезда, -е –е ж (енгл. film) изузетно позната особа која се бави филмском глумом. *Изненада му је притрчала Морин О`Хара, филмска звезда и тада једна од најлепших жена света.* (Пол. заб. 48).

филмско платно, -ог –а с (енгл. film) врста екрана на коме се пројектује слика филма. *...каже у шали момак који се спрема да на филмском платну дочара Николу Теслу.* (Гл. 48).

филојеврејски, -а, -о (грч. philo, philos phileîn) који је наклоњен Јеврејима, који подржава Јевреје. *Позиције Даунинг Стрита су често у Савету безбедности УН, условно речено, биле мање филојеврејске од стејтдепартментовских.* (Нед. 39).

филтер-храњење, -а с (срлат. filtrum (feltrum)) поступак узимања хране помоћу органа који функционише као филтер. *...плави китови су познати по такозваном усисном или филтер-храњењу.* (Пол. заб. 50).

финални, -а, -о (лат. finalis према finis) који се односи на финале. *...а потом и Емир Бекрић чији је финални спринт у трци на 400 метара с препонама...* (НИН, 58).

финансијски, прил. (фр. finances од срлат. finis од лат. finis) на начин који се тиче финансија. *Само њих су спремне да убудуће финансијски подрже...* (НИН, 32).

финансирање, -а с (фр. financer) поступак у коме неко некога, или нешто финансира, даје му новац. *Тренутна ситуација, у којој недостаје новац за исплату примања, као и прелазак на буџетско финансирање, довело је у питање опстанак и рад највеће медијске куће у Војводини.* (Пол. 8).

фискални рачун, -ог –а м (лат. fiscalis) врста документа регистрованог у пореском систему, који се издаје купцу или кориснику неке услуге. *...угоститељи ће на сваких 15 дана моћи да уновчавају ваучере, у Министарству трговине, туризма и телекомуникација, уколико их доставе заједно са фискалним рачуном.* (Веч. нов. 7).

фјорин, -а м (итал. fiorin) врста старог сребрног новца који се ковао у Фиренци. *...у Црној Гори је вредео 125 акчи (аспри), а почетком 19. века, два талира (шест гроша или четири сребрна фјорина).* (Пол. заб. 63).

флаширање, -а с (њем. Flasche) поступак у коме се нешто пакује у флаше. *Ипак сте успели много тога да започнете и завршите – фабрику за флаширање воде, на пример.* (НИН, 61).

флорални, -а, -о (ститал. Flora) цвјетни. *Први део ревије представљао је поигравање базичним комадима, обичном белом мајицом и класичном мушком кошуљом. Други део је обогашен флоралним принтом на асиметричним моделима.* (Гл. 64).

фокусиран, -а, -о (лат. focus) који има неки фокус, који је усредсређен на нешто. *Фокусиран на панорамско фотографисање урбаних пејзажа и морфологију светских метропола...* (НИН, 68).

фокусирати се, -м, -ју (лат. focus) одредити себи неки фокус, усредсредити се на нешто. *Покушајте да се фокусирате на суштину проблема.* (Пол. 20).

фолирање, -а с (венец. foła) жарг. поступак у коме неко некога фолира, лагање, обмањивање, измишљање. *Овде нема ни дрес-кода (секси одећа и слично), јер се унапред зна ко је зашто дошао, па нема непотребног „фолирања”, везаног за велеград.* (НИН, 51).

формирање, -а с (њем. formieren од лат. formare) поступак у коме се нешто формира, ствара, даје му се форма, или нешто добија форму. *Кад смо прошле*

године приступили формирању скупштинске већине, ми смо директно преговарали. (Пол. 5).

формула, -е ж (лат. formula према forma) мјешавина одређених супстанци која се налази у некаквом препарату или намирници. *Иновативне, кожни пријатне формуле темеље се на јединственој минералној води из Рogaшке Слатине...* (Гл. 74).

формулација, -а ж (лат. formula према forma) в. **формула**. *Сада са побољшаном формулацијом са Aloe Verom.* (Гл. 73).

форум, -а м (лат. forum) дио неке странице на интернету предвиђен за коментаре корисника сајтова. *То је апсолутно нетачно, то је једна манипулација разних форума на интернету, где данас свако може да направи екипу људи који ће перманентно да пљује по разним институцијама.* (Пол. 8).

фосилно гориво, -ог –а с (лат. fossilis) врста енергента, попут нафте, који је настао распадањем фосилних остатака биљака и животиња. *Многи данас верују да ћемо због обновљиве енергије ускоро моћи да се ослободимо зависности од фосилних горива.* (НИН, 10).

фотка, -е ж (грч. phōs phōtós) жарг. фотографија. *У овој панорамској фотографији јапанске метрополе од 180 гигапиксела, снимљеној с токијског торња, преклоњено је 8.000 фотки.* (НИН, 68).

фоткање, -а с (грч. phōs phōtós) жарг. поступак снимања фотографија, фотографисање. *...покушавајући да обори светски и лични рекорд панорамског фоткања.* (НИН, 68).

фото галерија, -е ж (грч. phōs phōtós, фр. galerie од срлат. galeria, вјероватно од galilaea) поставка фотографија. *Фото галерија* (наднаслов) (Нед. 8).

фотографисање, -а с (грч. phōs phōtós, грч. gráphein) поступак снимања фотографије. *Фокусиран на панорамско фотографисање урбаних пејзажа и морфологију светских метропола...* (НИН, 68).

фотоинсталација, -е ж (грч. phōs phōtós, срлат. installatio) жанр ликовне умјетности. *Фотоинсталација Златни пресек Јелене Бокић доноси серију Фејсбук фотографија...* (НИН, 63).

фото опрема, -е ж (грч. phōs phōtós) справе и помагала који се користе за стварање и израду фотографија. *Електроника за кућну забаву рачунари / телефони / таблети / фото опрема /...* (реклама) (Гл. 18).

француски, -ог м (фр. Français) језик којим говоре Французи, који се говори у Француској и бившим француским колонијама. *У ставу мирно, покушавајући да издржи дуг испитивачки поглед седамдестогодишњака исправног попут свеће, младић је на добром француском рекао...* (Пол. заб. 4).

фрескопис, -а м (њем. Freske од итал. a fresco) сликарска техника; композиција фресака у једној цркви. *Капела са костурницом била је изграђена по пројекту Ивана Мештровића са фрескописом Крсте Хегедушића.* (Веч. нов. 11).

фудбалерка, -е ж (енгл. football) женска особа која игра фудбал. *Фудбалерке долазе из различитих градова, различитих су националности...* (Веч. нов. 30).

функционисање, -а с (њем. funktionieren) процес у коме нешто функционише, у коме је нешто функционално. *...где се онда денуо толики новац и да ли би нешто требало мењати у садашњем моделу власништва и функционисања.* (Пол. 9).

Х

хавајска кошуља, -е -е ж (хав. Hawai‘i) широка мушка кошуља кратких рукава од лаганог шареног материјала, најчешће са цвјетним дезеном. *Раздрљена хавајска кошуља сведенијих боја добро иде уз иштуцовану браду и сјајне црне италијанске салонке...* (НИН, 49).

хадронски, -а, -о (грч. hadrón) који се односи на хадрон. *У пролеће ове године научници у ЦЕРН крај Женеве још једном ће покренути Велики хадронски сударач.* (Пол. заб. 6).

халал храна, -е ж (тур. helâl од ар. ḥalāl) врста намирнице која је прихватљива за јело по исламским кодексима. *Она је, иначе, већ и пре тога постала позната јер је у супермаркету на Нестлеове производе лепила налепнице „халал храна подржава тероризам.”* (НИН, 47).

хапшење, -а м (тур. hapis од ар. ḥabs) лишавање слободе. *...очито није јасно да се прогоном Муслиманске браће и неселективним хапшењем њених истакнутих чланова, а сада и покретањем иницијативе за забрану покрета, Египат враћа у стање...* (НИН, 43).

хашки, -а, -о (хол. Den Haag) који се односи на Хаг. *Браниоци бившег председника Републике Српске Крајине Горана Хаџића, оптуженог за ратне злочине, затражили су од хашког суда да прекине суђење, пошто је њихов клијент оболео од тумора на мозгу, саопштио је Трибунал.* (Веч. нов. 5).

Хашки трибунал, -ог –а м (хол. Den Haag, лат. tribunal) међународни суд за ратне злочине почињене на простору бивше Југославије, који се налази у Хагу. *Хашки трибунал покренуо је јуче вебсајт под називом Трибунал се сећа...* (Веч. нов. 3).

хемијско оружје, -ог –а с (срлат. chumia од сргрч. chēmeía, chumeía од ар. al-hamī) хемијска супстанца која се на различите начине примјењује у ратним сукобима са циљем убијања људи. *Није у питању било хемијско оружје, јер у то време у Дамаску није било ни Асада ни побуњеника...* (Нед. 20).

хетеро секс, -а м (грч. hēteros, енгл. sex од лат. sexus) полни однос између мушкарца и жене. *Али опасно је кад се ушеме дрога и секс, и заборави на заштиту, а управо се то дешава и у хетеро сексу.* (Нед. 48).

ХИВ позитиван, -вна, -вно (акроним од енгл. human immunodeficiency virus, лат. positivus) који је заражен вирусом ХИВ. *Постао сам ХИВ позитиван 1981, а тада није постојала никаква терапија.* (Нед. 48).

хигз, -а м (по имену научника Хигса) хипотетичка елементарна честица. *...што ће научницима омогућити да детаљније испитају тек откривеног „хигза” и да можда расветле друге тајне као што је тамна материја.* (Пол. заб. 6).

Хигзов бозон, -ог –а м (по имену научника Хигса, према имену индијског научника Бозеа) в. хигз. *Пошто је овај акцелератор открио Хигзов бозон, угашен је 2013. године ради одржавања и доградње.* (Пол. заб. 6).

хидрирати, -м, -ју (њем. hydrieren) доби(ја)ти нешто поступком хидрирања, дода(ва)ти воду нечему. *Потпуно хидрирана кожа.* (Гл. 43).

хидрирајући, -а, -е (њем. hydrieren) који хидрира. *...саветујемо вам да изаберете регенеративне и хидрирајуће третмане лица и тела...* (Гл. 72).

хијалурон, -а м (нејасно поријекло) један од природних састојака коже. *Иновативне, кожни пријатне формуле темеље се на јединственој минералној води из Рогашке Слатине и патентираним сто посто природном хијалурону.* (Гл. 74).

хијалуронска киселина, -е –е ж (нејасно поријекло) хемијско једињење које је један од састојака коже. *...ревитализирајући мезотерапијски коктели, дубока хидратација хијалуронском киселином, као и разне врсте хемијских пилинга (гликолна, ретиноична, трихлор-сирћетна киселина).* (Гл. 72).

хилбили, -ија м (енгл. hillbilly) музички правац у оквиру цеза. *Концертна презентација у основи је имала другачију боју, највише захваљујући виолинисти и гитаристи Стјуарту Данкану, који је музику наглашено водио „на своју воденицу”, у хилбили и блуграс.* (Пол. 18).

хипнотисани, -а, -о (фр. hypnotiser од грч. hýpnos) који је под дејством хипнозе. *Хипнотисани Цезар излази из свог ковчега и полази да убије Цејн.* (Пол. заб. 48).

хипнотисање, -а с (фр. hypnotiser од грч. hýpnos) фиг. поступак у коме се управља нечијом свијешћу као под хипнозом. *...и да му је план хипнотисање и стављање под сопствени надзор целе нације.* (Пол. заб. 48).

хипнотички, -и, -о (грч. hýpnos) који се односи на хипнозу. *Рекламна порука овде још има хипнотичко дејство.* (НИН, 53).

хипстер, -а м (енгл. hipster) особа која гаји благо немаран, алтернативан укус у одијевању, умјетности, исхрани, ставовима, интересовањима. *...у коме је Кензо Такада лично био некрунисани краљ париске претече хипстера...* (НИН, 57).

хип-хоп песма, -е ж (амер. енгл. hip-hop) музичка композиција која припада хип-хоп правцу. *...као што се сад ти исти што не виде даље од ћирилице и вере православне – занимају ријалити ТВ програмима, америчким филмовима, геј парадом или текстовима хип-хоп песама.* (Нед. 62).

хит-теорија, -е ж (енгл. hit, грч. theōría) веома популарно тумачење нечега, често и неутемељено. *...неумрли Јосип Броз Тито, према најновијој хит-теорији, објављеној на сајту ЦИА-е, успешно је држао земљу на окупу зато што није био југословенског порекла...* (НИН, 11).

хлорисани, -а, -о (грч. chlōrós) који је добијен хлорисањем, у који је додат хлор. *...када је кожа била изложена сунцу, ветру морској соли и хлорисаној води...* (Гл. 74).

хоацинов, -а, -о (лат. Opisthocomus hoazin) који се односи на птицу хоацин. *Хоацинов воњ који подсећа на балегу производ је начина исхране ове птице и њеног јединственог система за варење.* (Пол. заб. 15).

хобит, -а м (енгл. hobbit) имагинарни лик у књижевном дјелу, припадник имагинарне расе. *...била су надахнуће писцу Толкину да у њих смести радњу својих епских прича о хобитима и господару прстенова.* (Пол. заб. 54).

холивудски, -а, -о (енгл. Hollywood) који се односи на Холивуд. *Холивудска дива је месец дана имала скупочени прстен...* (Гл. 39).

хот-дог, -а м (енгл. hot, dog) врста јела које се спрема брзо, тако што се у пробушену кифлу стави кувана виршла са неким премазом. *...било на кошаркашким утакмицама у Америци уз неизоставни хот-дог и Обамино објашњавање правила basketball-а...* (Нед. 38).

хронотип, -а м (грч. chrónos, týpos) тип човјека с обзиром на дневни биоритам. *Да ли је неко јутарњи или вечерњи хронотип, како се то стручно каже, зависи од 24-часовног биолошког сата, а на њега утичу гени.* (Пол. 18).

хуманитарна акција, -е –е ж (фр. humanitaire, лат. actio према agere) добровољна активност коју организује појединац или институција са циљем прикупљања неке врсте помоћи за некога. *Хуманитарна акција „Мама за маме” од 01. до 28. септембра* (Гл. 103).

Ц

царевање, -а с (рус. царь) обављање царске службе, функције. *Царевање је за њега значило мукотрпан рад, па је остао запамћен велики број његових указа...* (Пол. заб. 13).

цензус, -а м (лат. census) одређени проценат гласова који треба да освоји нека странка на изборима да би добила представнике у скупштини. *У Београду чак ни озбиљне политичке опције, попут ЛДП и Г17, нису прешле цензус.* (Нед. 12).

централно, -ог с (лат. centralis према лат. centrum од грч. kéntron) тип гријања затвореног простора гдје се топла загријана вода из централног извора разводи затвореним системом радијатора по објекту. *Строги центар, 45 квм, Кнегиње Љубице, 1.800 €/квм, централно, власник.* (оглас) (Веч. нов. 33).

центрирање, -а с (лат. centrum од грч. kéntron) поступак у коме се нешто централно подешава. *Сервису „NW+” потребан мајстор за центрирање трапа или добар механичар.* (оглас) (Веч. нов. 32).

церемонијал-мајстор, -а м (њем. Zeremonialmeister) особа која руководи неком церемонијом. *Цошуа није био само церемонијал-мајстор.* (Пол. заб. 13).

Цефта, -е ж (енгл. Central European Free Trade Agreement) трговински споразум неких од европских земаља које нису чланице ЕУ. *Таква одредба споразума никада до сада није коришћена од када је Цефта формирана 2006. године – наводи она.* (Пол. 10).

цигарет панталоне, -а ж мн. (фр. cigarette, фр. pantalon) женске панталоне врло уских равних ногавица које подсећају на цигарете. *...необичне линије које је назвао радио-таласима присутне су на цигарет панталонама...* (Гл. 66).

циљани, -а, -о (њем. Ziel) који одговара одређеном циљу, који је у складу са неким циљем. *Претерано инсистирање на ниској циљаној инфлацији може да буде контрапродуктивно због последица најгоре финансијске кризе у протеклих 75 година.* (НИН, 41).

циркати, -м, -ју (непознатог поријекла) жарг. фиг. упијати нешто лагано, постепено. *Или циркуају оне одурне хитове метастазираниог турбо-фолка.* (Нед. 61).

цитирано, прил. (нлат. citare) који је добијен цитирањем некога или нечега. *Али, објаснио је Вулин водитељки, ако „реприза емисије буде у јутарњем термину, Вучић ће то гледати”, пошто он - прецизно цитирано – „никад не спава.”* (Нед. 22).

Ч

чарлстонски, -а, -о (енгл. Charleston) који се односи на Чарлстон. *Грег Мален из чарлстонске полиције је, на конференцији за новинаре у Чарлстону...* (Веч. нов. 9).

чесмовача, -е ж (тур. çeşme од перс. çeşme) жарг. вода из градског водовода, из чесме. *А, кад се то деси, Весић и Тадић могу да наздраве и – чесмовачом.* (Веч. нов. 2).

четвртфинале, -а, с (итал. finale од лат. finalis) завршна фаза неког такмичења у којој се састаје осам учесника у четири сусрета, а из којих побједници пролазе у полуфинале. *На Новом Зеланду, Бразилци су забележили четири победе и два ремија, и то у осмини и четвртфиналу...* (Веч. нов. 39).

четвртфинални, -а, -о (итал. finale од лат. finalis) који се односи на четвртфинале. *Тада 18-годишњи момак био је један од јунака четвртфиналне, тада најважније утакмице против Бразила.* (Веч. нов. 39).

чизмица, -е ж об. у мн. **чизмице** (тур. çizme) врста дубље женске обуће која дјелимично прекрива лист ноге. *Јакне класичног кроја пристају свима и увек су добар избор, чак и за вечерњи излазак, док се оне у ретро фазону сјајно уклапају уз макси хаљине и сукње, бохо стил и кратке чизмице, сандале са платформом или римљанке.* (Веч. нов. 32).

Ц

Ци-мејл, -а м (енгл. g-mail) интернет-сервис компаније Гугл, који пружа могућност бесплатног отварања имејл адресе. *У одговору на тужбу, цин интернета признао да људи који се дописују с корисницима Ци-мејла морају да очекују да ће њихови подаци бити обрађени (поднаслов) (Пол. 19).*

Ци-мејл налог, -а м (енгл. g-mail) имејл адреса отворена на Ци-мејлу. *Особе које шаљу мејл на неки од 425 милиона „Ци-мејл” налога не би требало да очекују да та преписка остане поверљива... (Пол. 19).*

цин, -а м (тур. cın од ар. ğinn) фиг. онај који је нарочито велики, онај који превазилази оквире своје класе. *...уколико у свој богати ЦВ упише како је од једне пропале балканске земље направио економског цина, можда све то утиче и на повратак његове политичке каријере... (Нед. 6).*

цихадиста, -е м (тур. cihad од ар. ğihād) припадник радикалне исламске групе која води бруталан свети рат цихад против свих који нису муслимани. *...харају свакојаке криминалне банде, цихадисти и друге милитантне групе... (НИН, 44).*

цојпед, -а м (енгл. joypad) врста даљинског управљача за видео-игре. *...и то међу људима који ће владати светом, кад скину руке са тастатуре, миша и цојпеда... (Нед. 62).*

цоли роџер, -а м (енгл. Jolly Roger) в. **весели роџер**. *Према неким наводима, застава знана као „цоли роџер” или „весели роџер”, била је застава француских гусара. (Пол. заб. 57).*

Ш

шампионка, -е ж (фр. champion) женска особа побједница у неком спорту. *Кајли Палмер (25), аустралијска пливачица, олимпијска шампионка из Пекинга 2008, суспендована је због допинга...* (Веч. нов. 36)

шанкерица, -е ж (њем. Schank) женска особа која обавља посао шанкера. *Конобари, конобарице и шанкери, шанкерице, потребни кафе пицерији „365” на Врачару.* (оглас) (Веч. нов. 32).

шеровати, -ујем, -ују (енгл. share) дијелити информације са другим корисницима на Фејсбуку. *На Фејсбуку је пост са Шербеџијом добио 104 лајка и шерован је 27 пута.* (НИН, 4).

шерпас, -а м (енгл. Sherpa од непалског šerpa) водич, носач. *...па да нам се понуди као шерпас кроз ову вејавицу обмана интрига и лажи.* (Нед. 23).

шифровани, -а, -о (фр. chiffre од срлат. cifra од ар. ġifr, ġäfr) који је заштићен шифром, скривен, тајанствен. *У готово правилним размацама појављује се и такорећи шифрована прича о скандалозном понашању једне особе...* (НИН, 11).

шифровање, -а с (фр. chiffre од срлат. cifra од ар. ġifr, ġäfr) поступак у коме се нешто ставља под заштиту уз помоћ шифре. *Осим поузданог система шифровања порука, стари корисници овог телефона као његову врлину истичу и тастатуру.* (Пол. 19).

шкотски, -а, -о (енгл. Scotland) који се односи на Шкотску и Шкоте. *Друга, поткрепљена сведочанством шкотског сликара Ричарда Купера који је Веласкесову и ту другу слику видео крајем 18.века...* (Пол. заб. 46).

шлихтање, -а с (њем. schlichten) жарг. поступак у коме се неко понаша удворички, као улизица. *Отворено првенство Србије у шлихтању Александру Вучићу* (наднаслов) (Нед. 20).

шлихтати се, -м, -ју (њем. schlichten) понашати се удворички, као улизица. *Је ли, `леба ти, јесу се и апостоу Павлу оволико шлихтали после обасјавања с неба?* (Нед. 21).

шљака, -е ж (њем. Schlacke) жарг. посао. *...којима је вођење љубави и страст и професија, или хонорарна „шљака”.* (НИН, 50).

шљокица, -е ж (непознатог поријекла) ситни украс који свјетлуца, а нарочитим поступцима се ставља на различите предмете. *Стаклене призме на крову сале ловиле су одсјаје кабаретских играчица чарлстона, осмехе и шљокице на смокинг-трикоима.* (Пол. дод. 3).

шминкање, -а с (њем. schminken) поступак у коме се на лице или тијело наноси шминка. *Конци се скидају након седам дана, а шминкање је дозвољено већ десети дан након операције.* (Гл. 72).

шортс-сукња, -е ж (енгл. shorts) широке кратке панталоне које изгледају као сукња. *Највећу пажњу привукла је шортс-сукња...* (Гл. 66).

шпанска инквизиција, -е —е ж (шп. españoles, лат. inquisitio) средњовјековни суд шпанске Католичке цркве који је брутално прогонио и кажњавао јеретике, специфичан и чувен по својој свирепости. *Осим тога, сликање нагог женског тела није било по вољи злогласној шпанској*

инквизицији, нетолерантном, строгом и веома окрутном црквеном суду. (Пол. заб. 45).

шпански, -ог м (шп. *españoles*) језик којим говоре Шпанци, којим се говори у Шпанији и бившим шпанским колонијама. *Службени језици били су енглески, француски и шпански.* (Пол. заб. 28).

штампање, -а с (итал. *stampa* према *stampare*) поступак у коме се нешто штампа. *Ове новине састојале су се од вести, разних богоугодних савета црквених и световних власти, све до неколико огласа, од којих је и плаћено штампање.* (Пол. заб. 64).

штанцовани, -а, -о (њем. *stanzen*) жарг. који је добијен масовном производњом, који се понавља у истом лику. *...и да масовно штанцоване, фабриковане оптужнице против њихових вођа буду повучене...* (НИН, 44).

штопер, -а м (њем. *stoppen* од енгл. *stop*) играч фудбала чији је задатак да прихвати и заустави лопту да би се организовао и започео напад, или спријечила противничка екипа да постигне погодак. *Када штопер одлично обави посао, помогне свом чувару да сачува своју грешку и за 90 минута направи једну грешку, онда је он трагичар.* (Пол. 32).

ДРУГИ ДИО

Латинични корпус

adware aplikacija, -e ž (engl. adware, application) vrsta kompjuterskog programa koji automatski preuzima oglase. *Najčešće su zastupljene aplikacije koje predstavljaju premijum usluge, njih je ukupno 44 odsto, adware 17 odsto, dok je aplikacija za krađu korisničkih podataka 24 odsto.* (NIN, 68).

a'la cart, nepromj. pr. (fr. à la carte) koji je po slobodnom izboru sa jelovnika. *Šest konobaraiskusnih sa usluživanjem a'la cart, hitno potrebni za rad na Srebrnom jezeru, u sezoni.* (oglas) (Več. nov. 32).

Aloe Vera, -e ž (grč. alóē, lat. vera) vrsta tropske biljke izuzetne vlažnosti čiji se sok koristi kao lijek i kao kozmetičko sredstvo. *Sada sa poboljšanom formulacijom sa Aloe Verom.* (Gl. 73).

art deco, pr. nepromj. (engl. art deco od fr. Arts Décoratifs) umjetnički stil nastao 20-ih godina 20. vijeka. *...na kojoj niko nije mogao da ne primeti verenički prsten u art deco stilu.* (Gl. 39).

basic, pr. nepromj. (engl. basic) koji je osnovni, bazični. *Kada govorimo o basic komadima i boyish stilu...* (Gl. 65).

basketball, -a m (engl. basketball) košarka. *...bilo na košarkaškim utakmicama u Americi uz neizostavni hot-dog i Obamino objašnjavanje pravila basketball-a...* (Ned. 38).

bel argus, pr. nepromj. (fr. bel argus) koji je azurno plav sa metalik-sjajem. *Chanel Le Vernis Nail Color, nijansa bel argus (2.779 din.)* (Gl. 69).

bomper jakna, -e ž (engl. bomber jacket) gornji odjevni predmet koji podsjeća na pilotske bluže. *Razigrani printovi našli su se na bomper jaknama...* (Gl. 66).

botox, -a m (engl. Botox) vještačka supstanca koja se ubrizgava u kožu da bi se ispunile praznine koje su na površini kože vidljive kao bore. *...jer tretiranjem određenih mišićnih regija lica botoxom bore mogu potpuno da se uklone...* (Gl. 72).

boyish, pr. nepromj. (engl. boyish) koji je dječjački. *...za sledeće proleće koje će, po svemu sudeći, biti u znaku boja, boyish i oversize komada čistih linija.* (Gl. 62).

brogue, pr. nepromj. (engl. brogue) koji je grub. *Muški prsluk ili blejzer bez rukava, pantalone sa visokim strukom i brogue cipele definišu tomboy outfit...* (Gl. 69).

call center, -tra m (engl. call center) uslužni dio neke ustanove ili preduzeća u kome su zaposleni zaduženi da putem telefona obavljaju neki posao. (bez konteksta, slijedi samo broj telefona) *CALL CENTER 011/4 155 155* (Več. nov. 19).

character creation sistem, -a m (engl. character creation, grč. sýstēma prema sýstēmatos prema synistánai) komponenta video-igre koja korisniku omogućuje da sam kreira likove po sopstvenoj želji. *Vaš junak ili junakinja, koga ćete sami kreirati pre upuštanja u igru koristeći najdetaljniji character creation sistem u svemiru...* (Pol. zab. 64).

copy-paste, pr. nepromj. (engl. copy, paste) koji je kao iskopiran, preslikan. *...branio se Rašo kao pravednik, sam, manirom copy-paste.* (Ned. 55).

couture, pr. nepromj. (fr. couture) koji je ručno šiven, rađen po mjeri, unikatan. *...pronašao je prostora da u kolekciji predstavi sporty i couture komade sa dozom šika i opasnosti.* (Gl. 66).

CV, -ja m (skr. od lat. curriculum vitae) biografija, životopis. *...ukoliko u svoj bogati CV upiše kako je od jedne propale balkanske zemlje napravio ekonomskog džina...* (Ned. 6).

deep pink, pr. nepromj. (engl. deep pink) koji je tamne ružičaste boje. ...koji je osvežen komadima u boji burgundca i deep pink tonova. (Gl. 65).

double sex, nepromj. m (engl. double sex) osoba koja je promijenila pol. *Double sex šta?* (naslov) (Ned.19).

down, pril. (engl. down) dole. *volkswagen up! rata down* (na reklami) (Ned. 4).

economic minds, nepromj. ž mn. (engl. economic minds) ekonomske misli. *economic minds* (nadnaslov) (Ned. 16).

edp, nepromj. m (skr. od fr. eau de parfum) parfem. *Jimmy Choo Exotic, edp, 60 ml* (7.900 din.) (Gl. 69).

ex, pr. nepromj. (engl. ex) bivši, nekadašnji. *Ali kako u to uveriti, recimo Nenada Prokića (ex LDP)...* (Ned. 22).

fashion park, -a m (engl. fashion park) veliki otvoreni ograđeni prostor u kome se nalaze brojne prodavnice odjeće i obuće, kao i neki drugi uslužni sadržaji. *Fashion park outlet center Indija* (na reklami) (Več. nov. 17).

figure flattering, pr. nepromj. (engl. figure flattering) koji prati liniju tijela. ...koji sa ultraženstvenim figure flattering krojem čine savršen spoj futurizma i nosivosti. (Gl. 65).

flight, -a m (engl. flight) ekipa u nečemu, neki tim. *Internacionalni flight: Robert Molnar i Frits Jakma i korejski golferi Sung Li Park i In Keun Šin* (Gl. 60).

highstreet, pr. nepromj. (engl. high street) ulični. *U Velikoj jabuci, prestonici highstreet mode, okupila su se najvažnija imena iz sveta poznatih...* (Gl. 64).

high street, pr. nepromj. (engl. high street) v. **highstreet**. *Revija dizajnera Aleksandra Vanga predstavila je esenciju high street stila...* (Gl. 65).

home center, -tra m (engl. home center) mjesto gdje se kupuju predmeti koji imaju upotrebnu vrijednost u domaćinstvu. *HOME CENTER* (bez konteksta, reklama) (Več. nov. 19).

hyaluron, -a m (nejasno porijeklo) jedan od prirodnih sastojaka kože. *Snaga prirodnog Hyalurona*. (reklama) (Gl. 43).

hydratacija, -e ž (grč. hydro prema hýdōr) vlaženje. *Ekstremna hydratacija* (reklama) (Gl. 43).

iPhone, -a m (skr. od internet, grč. phoné) vrsta mobilnog telefona koji ima mogućnost i upotrebe interneta. *U utorak ujutru, Apple je predstavljao novi iPhone 4S, s programom za prepoznavanje glasa Siri...* (Ned. 44).

Lava Love boja, -e ž (ital. lava od lat. labes, engl. love) naročito naglašena nijansa crvene boje. *Irina nosi Ultra Color ruž u boji Lava Love*. (Gl. 75).

love-hate, pr. nepromj. (engl. love, hate) koji ide iz krajnosti u krajnost, od ljubavi do mržnje. *Tekst u Njujork Tajmsu, kako bilo, samo je kulminacija lepe faze u love-hate odnosu Amerikanaca i najjačeg ruskog čoveka*. (Ned. 43).

masculine, pril. (engl. masculine) na muški, muškobanjast način. *Iako njegova kolekcija na prvi pogled izgleda masculine i androgeno...* (Gl. 66).

MP3 player, -a m (skr. od engl. media player) elektronski uređaj koji služi za puštanje različitih medijskih sadržaja. ...a poseduje sve funkcije savremenih Smart

Phone uređaja: SMS, kameru, MP3 player, MP4 player, Bluetooth, touch screen...(Gl. 77).

MP4 player, -a m (skr. od engl. media player) elektronski uređaj novije generacije koji služi za puštanje različitih medijskih sadržaja. *...a poseduje sve funkcije savremenih Smart Phone uređaja: SMS, kameru, MP3 player, MP4 player, Bluetooth, touch screen...*(Gl. 77).

multimedia, -e ž (engl. multimedia) rač. više različitih medija u jednom uređaju. *touchscreen multimedia* (na reklami za automobil) (Več. nov. 9).

must have, pr. nepromj. (engl. must have) koji je neizostavan. *...izuzetno nosiv i praktičan komad koji naginje da postane must have sledećeg proleća.* (Gl. 66).

nude, pr. nepromj. (engl. nude) koji je boje kože. *Kontrastne boje crnu i belu obogatio je sivim, nude i bež tonovima.* (Gl. 65).

oversize, pr. nepromj. (engl. oversize) koji je glomazan, predimenzioniran. *...za sledeće proleće koje će, po svemu sudeći, biti u znaku boja, boyish i oversize komada čistih linija.* (Gl. 62).

outlet, pr. nepromj. (engl. outlet) koji je snižen (za cijene). *Dodatni popust se odnosi na outlet cene i to 20% na prvi i 50% na drugi artikal...* (Več. nov. 17).

outlet center, -tra m (engl. outlet center) veći otvoreni prostor gdje se na jednom mjestu nalazi više prodavnica robe različite namjene, uglavnom odjeće, koja se prodaje po sniženim cijenama. *Fashion park outlet center Indija* (na reklami) (Več. nov. 17).

pizza majstor, -a m (ital. pizza, njem. Meister od lat. magister) pekarski radnik koji se specijalizovao za pravljenje pice. *Big Pizza piceriji u Beogradu potrebni pizza majstori...* (oglas) (Več. nov. 32).

Ph vrednost, -i ž (skr. od engl. power of hydrogen) mjera aktivnosti vodonikovih jona u rastvoru na osnovu čega se određuje da li je sredina kisela ili bazna. *Alkalna kupka podiže Ph vrednost jajeta te veliki deo njegovih belančevina i masti počinje da se razlaže.* (Pol. zab. 14).

raison d'être, nepromj. m (fr. raison d'être) najvažniji, esencijalni razlog. *...čineći svojevrzni triptih zaludnih, gotovo nepotrebnih filmova čiji je očigledni raison d'être autorov poriv da ne ostane izvan forme.* (NIN, 65).

ready-to-wear, pr. nepromj. (engl. ready to wear) koji je spreman za nošenje (za odjeću). *...više od stotinu modnih kuća predstavilo je ready-to-wear kolekcije i trendove...* (Gl. 62).

single-player materijal, -a m (engl. single-player, lat. materialis) sadržaj video-igre koji omogućuje da korisnik sam igra, bez partnera. *Ovo je igra koja u sebi sadrži sto ili više sati single-play materijala...* (Pol. zab. 64).

Smart Phone uređaj, -a m (engl. smart, grč. phonē) mobilni telefon koji ima hardverske i softverske mogućnosti da, poput računara, izvršava različite operacije. *...poseduje sve funkcije savremenih Smart Phone uređaja, a voleće ga zaljubljenici u nove tehnologije...*(Gl. 77).

sporty, pr. nepromj. (engl. sporty) koji je sportski. *...predstavlja sporty i mladalačku minimalističku liniju...* (Gl. 66).

stop motion-puppet, -a m (engl. stop motion puppet) tehnika animacije u kojoj se stvara privid da se figura pokreće. *...pažnju vam privlači Awakened Nenada*

Gajića – skulptura i stop motion-puppet tek probuđenog sredovečnog muškarca u donjem vešu koji vas zbunjeno posmatra iz ekrana, zatim zeva, trlja lice... (NIN, 62).

stott pilates, -a m (engl. Stott, po imenu Nijemca Jozefa Pilatesa) vrsta fizičkih tjelesnih vježbi koja se od klasičnog pilatesa razlikuje po položaju kičme u toku vježbe. ...*ubuduće može da se trenira i stott pilates. (Gl. 22).*

textilene, -a m (srlat. textilis prema textus prema textere) vrsta plastificiranog tekstila. *Materijal pola aluminijum - pola metal/textilene... (na reklamama) (Več. nov. 22).*

tomboy, pr. nepromj. (engl. tomboy) muškobanjast. *Ovaj muško-ženski (tomboy) outfit nije namenjen samo modnim odmetnicama i devojkama iz predgrađa. (Gl. 69).*

torrent, pr. nepromj. (engl. torrent) koji se odnosi na istoimeni servis. ...*ali i za one koji imaju problem sa torrent restrikcijama na internetu... (NIN, 69).*

torrent servis, -a m (engl. torrent, fr. service od lat. servitium prema servus) uslužni program na internetu za razmjenu fajlova (filmova, serija). ...*sa dodacima za ljude koji intenzivno koriste torrent servise... (NIN, 69).*

touchscreen, pr. nepromj. (engl. touchscreen) ekran na nekom uređaju kome se komande ukucavaju dodirrom. *touchscreen multimedia (na reklamama za automobil) (Več. nov. 9).*

touch screen, pr. nepromj. (engl. touchscreen) v. **touchscreen**. ...*a poseduje sve funkcije savremenih Smart Phone uređaja: SMS, kameru, MP3 player, MP4 player, Bluetooth, touch screen... (Gl. 76).*

travel agency, nepromj. ž (engl. travel agency) turistička agencija. *Travel agency Biss (reklama) (Več. nov. 23)*

True Color tehnologija, -e ž (engl. true color) način, postupak izrade kozmetičkih preparata. *Snažne, intenzivne boje za usne i oči sa True Color tehnologijom. (Gl. 75).*

tvit box, -a m (engl. tweet box) prostor za poruke sa društvene mreže Tviter. *tvit box (naslov) (Ned. 11).*

Ultra Color ruž, -a m (engl. ultra od lat. ultra, engl. color) vrsta boje za usne. *Irina nosi Ultra Color ruž u boji Lava Love. (Gl. 75).*

wellness centar, -tra m (engl. wellness, lat. centrum od grč. kéntron) prostor namijenjen održavanju zdravlja, opuštanju i njezi. *Posećujete li wellness centre? (Gl. 76).*

XXX industrija, -e ž (skr. od lat. extra, lat. industria) pornografija. *I možda na globalnoj mreži možemo da nađemo mnoštvo pozitivnog sadržaja, neizbežno je i postojanje takozvane XXX industrije. (Ned. 51).*

&, vezn. (engl. ligatura ampersand nastala spajanjem slova iz lat. et) i. *Tu nema spora – energijom, vizijom, harizmom & projekcijom Vučić najviše liči na pokojnog Đinđića... (Ned. 22).*

Скраћенице

- азе. – азербејџански
амер. – амерички
ар. – арапски
- в. – види
везн. – везник
венец. – венецијански
Веч. нов. – Вечерње новости
виј. – вијетнамски
ВРСРИ – Велики речник страних речи и израза
- Гл. – Глориа
грч. – грчки
- дем. – деминутив
дод. – додатак
- ек. – економија
енгл. – енглески
еск. – ескимски
- ж – женски род
- изр. – израз
ир. – ирски
итал. – италијански
- јап. – јапански
- кат. – каталонски
кин. – кинески
клат. – каснолатински
колокв. – колоквијално
кор. – корејски
- лат. – латински
- м – мушки род
мађ. – мађарски
мед. – медицина
мн. – множина
мон. – монголски
- нгрч. – новогрчки
Нед. – Недељник
непромј. – непромјенљиво
- нлат. – новолатински
норв. – норвешки
- њем. – њемачки
- об. – обично
- пеј. – пејоративно
перс. – персијски
Пол. – Политика
Пол. заб. – Полтикин забавник
порт. – португалски
пр. – придјев
прил. – прилог
- рач. – рачунарство
рј. – рјечца
РНА – Речник новијих англицизама
РСЈ – Речник српског језика
рус. – руски
- с – средњи род
санскр. – санскртски
сард. – сардински
скр. – скраћено
сп. – спорт
сргрч. – средњовјековни грчки
срлат. – средњовјековни латински
ститал. – староиталски
стнорд. – старонордијски
стфр. – старофранцуски
- тибет. – тибетански
тур. – турски
- фен. – фенички
фиг. – фигуративно
фин. – фински
финанс. – финансије
фр. – француски
- хав. – хавајски
хебр. – хебрејски
хип. – хипокористик

хол. — холандски

шп. — шпански

чеш. — чешки

8 Библиографија

8.1 Извори

Вечерње новости, од 19. 6. 2015. „Новости” АД, Београд.

Глориа, бр. 537, 17. 9. 2013. Београд.

Недељник, 19 – 26. 9. 2013. НИП Недељник д. о. о. Београд.

НИН, бр. 3269, од 22. 8. 2013. НИН д. о. о. Београд.

Политика, бр. 35837, од 16. 8. 2013. Политика новине и магацини д. о. о. Београд.

Политикин забавник, бр. 3284, од 16. 1. 2015. Политика АД, Београд.

8.2 Цитирана литература

Ајдуковић, Јован (2003) *Контактма – основна јединица лингвистичке контактологије*, Славистика, VII, Београд, 74-84; Пројекат Растко, http://www.rastko.rs/rastko-ru/jezik/jajdukovic/jajdukovic-kontaktma_c.pdf

Алановић, Миљивој (2006) *Сусрет са Западном европом: галицизми у српском језику*, У: Љ. Суботић (ур.) *Сусрет култура. Зборник радова*. Филозофски факултет, Нови Сад: 599-609.

Бошњаковић, Жарко (1991) *Из ратарске терминологије Срема*, Српски дијалектолошки зборник, књига XXXVII, САНУ и Институт за српскохрватски језик, Београд.

Бугарски Р. (1995) *Увод у општу лингвистику*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд.

Гортан-Премк, Д. (2004) *Полисемија и организација лексичког система у српском језику*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 7-188.

Гудурић, Снежана (2006) *Неки романски елементи у српском језику*, У: Љ. Суботић (ур.) *Сусрет култура. Зборник радова*. Филозофски факултет, Нови Сад: 591-598.

Драгин, Гордана (1991) *Ратарска и повртарска терминологија Шајкашке*, Српски дијалектолошки зборник, књига XXXVII, САНУ и Институт за српскохрватски језик, Београд.

- Драгићевић, Рајна (2007) *Лексикологија српског језика*. Београд: Завод за уџбенике.
- Дробњак, Драгана (2009) *Француске позајмљенице у српском жаргону*, Међународни интердисциплинарни симпозијум Сусрет култура, Филозофски факултет, Нови Сад, 609-615.
- Згуста, Л. (1991) *Приручник лексикографије I*, Свјетлост, Завод за уџбенике и наставна средства, Сарајево, 5-335.
- Ивић, Милка (2007) *Расправљања о језику у времену глобализације*, Зборник Матице српске за књижевност и језик LV, свеска 1, Нови Сад, 7-11.
- Ивић, П. Клајн, И. Пешикан, М. Брборић, Б (1991) *Језички приручник*, Радио-телевизија Београд, Београд.
- Клајн, И. (1998) *Лексика*, 37-86, Српски језик на крају века, (ред. М. Радовановић), Институт за српски језик САНУ, Београд.
- Клајн, И. (2002) *Творба речи у савременом српском језику I*, Институт за српски језик САНУ: Матица српска, Београд-Нови Сад.
- Кљакић, Снежана (2011) *Англицизми у семантичком пољу неге тела*, Прилози проучавању језика 42, Одсек за српски језик и лингвистику Филозофског факултета, Нови Сад, 37-52.
- Крстић, Ненад (2004) *О француским позајмљеницама у српском књижевном језику*, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику XLVIII/1-2, Нови Сад, 93-113.
- Милић, Мира (2012) *Anglicisms as synonyms in Serbian in active and reative use in journalistic and literary texts*, Језици и културе у времену и простору, Филозофски факултет, Нови Сад, 245-253.
- Мишић Илић, Биљана; Лопичић, Весна (2011) *Прагматички англицизми у српском језику*, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику LIV/1, Нови Сад, 261-273.
- Недељков, Љ. (2002) *Проблем вишечланих лексема у лексикографској пракси, Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе*, зборник радова са Међународног научног скупа о лексикографији и лексикологији 2001, САНУ-МС, Београд-Нови Сад, 243-249.
- Недељков, Љ. (2013) *Лексички израз културних модела код Срба у Војводини у 19. веку*, Језици и културе у времену и простору, Филозофски факултет, Нови Сад, 45-55.
- Недељков, Љиљана (2012) *Место вишечланих лексичких јединица у лексикону и граматикама српског језика*, Творба речи и њени ресурси у словенским језицима, Четрнаеста научна конференција Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта, 675-688, Београд.

Недељков, Љиљана (2015) *Позајмљенице из неоријенталних језика у роману Травничка хроника*. In: Branko Tošović (Hg./ur). *Andrićeva avlija. Andrićs Hof. Ivo Andrić u evropskom/europskom kontekstu*. Graz – Banjaluka – Beograd: Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität – Narodna i univerzitetska biblioteka Republike Srpske – Svet knjige – nmlibris, 971-984.

Недељков, Љиљана; Петровачки, Љиљана (2011) *Кулинарска лексика у роману „Поп Тира и поп Спира” Стевана Сремца*, Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду, Филозофски факултет, Нови Сад, књига XXXVI/1, 81 -90.

Поповић, Здравка (2010) *Употреба англицизама у часописима за децу*, Прилози проучавању језика 41, Одсек за српски језик и лингвистику Филозофског факултета, Нови Сад, 171-181.

Прћић, Твртко (1997). *Семантика и прагматика речи*. Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижевница Зорана Стојановића.

Прћић, Твртко (у коауторству с В. Васић и Г. Нејгебауер) (2011) *Ду ју speak anglosrpski? Речник новијих англицизама*, Змај, Нови Сад.

Прћић, Твртко (2004). *О англицизмима из четири различита али међуповезана угла*, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, Нови Сад, 47/1-2: 113-129.

Прчић, Твртко (2006) *Globalna angloCOOLtura i njen uticaj na sinonimiju srpskog jezika*, U: LJ. Subotić (ur.). *Susret kultura. Zbornik radova*. Filozofski fakultet, Novi Sad: 529-535.

Прчић, Твртко (2012). “*Du ју speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama deset godina posle: da li је vredelo?*”, U: S. Gudurić (ur.). *Jezici i kulture u vremenu i prostoru 1. Tematski zbornik*. Filozofski fakultet, Novi Sad: 253-264.

Прчић, Твртко (2012) *Како се на енглеском каже oldtajmer? Anglizmi као српско-енглески лажни парови*, *Zbornik Matice srpske за filologiju i lingvistiku*, Novi Sad, 55/2: 203-220.

Стевановић, Михаило (1966) *Граматика српскохрватског језика за више разреде гимназије*, Обод, Цетиње.

Тафра, Бранка (2005) *Од речи до рјечника*, Школска књига, Загреб.

Тошовић, Б. (2002) *Функционални стилови*, Београдска књига, Београд, 11-574.

Фекете, Егон (2011) *Језичке доумице*, књига прва, Београдска књига, Београд.

Филиповић - Ковачевић, Соња (2011) *Англицизми као међујезички појмовни амалгами*, Зборник Матице српске за филологију или лингвистику LIV/2, Нови Сад, 247-263.

Filipović, Rudolf (1986). *Teorija jezika u kontaktu*. Zagreb: Jugoslovenska akademija znanosti i umjetnosti, Školska knjiga.

Шипка, Д. (1998) *Основи лексикологије и сродних дисциплина*, Матица српска, Нови Сад, 5-245.

Шипка, Милан (2006) *Језик и политика, Социолонгвистичке анализе*. Београдска књига, Београд.

Шипка, Милан (2005) *Бренд и брендоманија*, Гласило Матице српске за културу усмене и писане речи, година 9, број 21-22, Нови Сад, 8-12.

Шобот, Маја (2006) '*Noun+noun*' compounds in Serbian under the influence of English, *Примењена лингвистика* 7, Београд – Нови Сад, 275-283.

8.3 Читана литература

Бабић, Стјепан (1990) *Постанак нових назива*. У *Научни састанак слависта у Вукове дане* 18/1, реферати и саопштења, Београд: Међународни славистички центар: 31-37.

Берић – Ђукић, Весна (1990) *Неки германизми у српскохрватском језику северног Баната*, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику XXXIII, Нови Сад, 25-28.

Бугарски, Ранко (1996) *Стране речи данас: појам, употреба, ставови*. У Ј. Планкош и др. (ур.). *О лексичким позајмљеницама*. Градска библиотека, Суботица; Институт за српски језик Српска академија наука и уметности (у даљем тексту САНУ), Београд: 17-25.

Бугарски, Р. (1986) *Језик у друштву*, Просвета, Београд, 7-338.

Бугарски, Р. (2005) *Језик и култура*, Чигоја штампа, Библиотека XX век, Београд, 5-285.

Бугарски, Р. (2005) *Језик у примени*, Чигоја штампа, Библиотека XX век, Београд, 5-260.

Гајишин, В. Панић – Кавгић, О. Панић, А. (2011) *Енглески у Новом Саду*, У *Говор Новог Сада*, свеска 2, Морфосинтаксичке, лексичке и прагматичке особине, ур. В. Васић и Г. Штрбац, Филозофски факултет, Нови Сад, 594-612.

Гортан-Премк, Д. (1982) *О семантичком садржају лексикографске дефиниције*, *Лексикологија и лексикографија* 82, зборник реферата, Београд-Нови Сад, 49-52.

Грубор, Јелена (2011) *Став говорника српског језика према (неологизмима) англицизмима у српском језику*, Прилози проучавању језика 42, Одсек за српски језик и лингвистику Филозофског факултета, Нови Сад, 65-80.

Живот и дело академика Павла Ивића : зборник радова са трећег међународног научног скупа Живот и дело академика Павла Ивића (САНУ, Београд, Матица српска и Филозофски факултет, Нови Сад, Градска библиотека, Суботица, Институт за српски језик САНУ, Београд, 17-19. септембар 2001) / главни уредник Јудита Планкош.

Ивић, М. (1982) *О „регуларној полисемији“ у лексиколошкој теорији и лексикографској пракси*, *Лексикологија и лексикографија* 82, зборник реферата, Београд-Нови Сад, 77-81.

Ивић, М. (2005) *О речима*, Чигоја штампа, Библиотека XX век, Београд, 5-138.

Ивић, Милка (1990). *Једно поређење Вуковог језика са нашим данашњим књижевним језиком. О језику Вуковом и вуковском*. Нови Сад: Књижевна заједница Новог Сада. 9-24.

Ињац, Горан (2005) *Позајмљеница или промена кода? Енглески језик у српском и пољском писаном дискурсу*. У *Прилози проучавању језика* 36: 121-135.

Клајн, Иван (2000). *Лингвистичке студије*. Београд: Партенон.

Клајн, И. (2002) *Творба речи у савременом српском језику II*, Институт за српски језик САНУ: Матица српска, Београд-Нови Сад.

Клајн, Иван (1998) *Врсте романизама у савременом српскохрватском језику и путеви њиховог доласка*, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, Нови Сад, XLI/1, стр. 69—89.

Мразовић, Павица (1996) *Германизми у говорном језику Војводине, О лексичким позајмљеницама* (Зборник радова са научног скупа Стране речи и изрази у српском језику), Суботица – Београд, 209-230.

Николић, М. (2002) *Тешкоће при утврђивању одреднице у речницима српског језика, Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе*, зборник радова са Међународног научног скупа о лексикографији и лексикологији 2001, САНУ-МС, Београд-Нови Сад, 49-56.

Прћић, Твртко (2005) *Енглески у српском*, Змај, Нови Сад.

Прћић, Твртко (1996) *Адаптација и стандардизација компјутерске терминологије из енглеског језика код нас*, У: Б. Шћепановић (ур.). *Стандардизација терминологије*. САНУ, Београд: 203-205.

Прћић, Твртко (2000) *О синдрому миленијумске бубе и језику англосрпском*, Јужнословенски филолог, Београд, 56/3-4: 867-873.

Прћић, Твртко (2002) *Predlozi za novi Pravopis (2): ka standardizovanom pisanju anglicizama*, Jezik danas, Novi Sad, 16: 14-25.

Прћић, Твртко (2002) *Адаптација нових речи из енглеског језика превођењем*, Примењена лингвистика, Нови Сад, 3: 95-101.

Прčić, Tvrtko (2003) *Is English Still a Foreign Language?*, The European English Messenger, 12/2: 35-37.

Прčić, Tvrtko (2004) *Rethinking the Status of English Today: Is It Still a Purely Foreign Language?*, BAS/British and American Studies, Timișoara, 10: 303-307.

Прћић, Твртко (2004) *Англицизми у нашој свакодневној пракси: како из концентричних зачараних кругова?*, У: Ј. Планкош (ур.). *Живот и дело академика Павла Ивића*. Градска библиотека, Суботица; Српска академија наука и уметности, Београд; Филозофски факултет, Нови Сад: 311-325.

Прћић, Твртко (2005) *И ми реч за трку имамо: српски насупрот англосрпском*, Свет речи, Београд, 19-20: 18-24.

Прћић, Твртко (2006) *Српски или англосрпски – питање је сад*, У: Б. Брборић, Ј. Вуксановић и Р. Гачевић (прир.). *Српски језик у нормативном огледалу*. Београдска књига, Београд: 412-422.

Прћић, Твртко (2010) *Англицизам*, У: Ч. Попов и Д. Станић (И. Негришорац) (ур.). *Српска енциклопедија. Том II, Књига 1, А–Беобанка*. Матица српска, Нови Сад; САНУ, Београд; Завод за уџбенике, Београд: 208-209.

Прčić, Tvrtko (2012) *Chapter 6. Lexicographic Description of Recent Anglicisms in Serbian: the Project and Its Results*, In: С. Furiassi, V. Pulcini and F. Rodríguez González (eds.). *The Anglicization of European Lexis*. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam and Philadelphia: 131-148.

Trivunac, M. (1937) *Nemački uticaji u našem jeziku*. Beograd: Strani pregled VII – VIII br. 1-4, jan-dec. 1936/37, 74 – 168.

Ћосић, Павле (2005) *Утицај нових средстава комуникација на српски језик*, Језик данас, Гласило Матице српске за културу усмене и писане речи, година 9, број 21-22, Нови Сад, 5-8.

Ђупић, Д. (1982) *Новија српскохрватска лексикографија, Лексикологија и лексикографија* 82, зборник реферата, Београд-Нови Сад, 305-310.

Flipović, R. (1990). *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku*. Školska knjiga, Zagreb.

Чаушевић, Сандра (2009) *Употреба англицизама у жаргону младих*, Међународни интердисциплинарни симпозијум Сусрет култура, Филозофски факултет, Нови Сад, 673-677.

Шипка, Д. (2002) *Унутрашња и спољна лексичка динамика и њена лексикографска обрада, Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе*, зборник радова са Међународног научног скупа о лексикографији и лексикологији 2001, САНУ-Матица српска, Београд-Нови Сад, 39-47.

Шипка, Милан (1987) *Књижевнојезичка политика и језичка култура: (језички савјетник 2)*, Том 2, Ослобођење, Сарајево.

Шкиљан, Д. (1998) *Јавни језик, Приступ лингвистици јавне комуникације*, Чигоја штампа, Библиотека XX век, Београд, 5-275.

Šnel-Živanović, M. (2011) *Nemačke pozajmljenice u kulinarskoj terminologiji*. U: *Govor Novog Sada, Sveska 2: Morfosintaksičke, leksičke i pragmatičke osobine. Lingvističke sveske 9*, Novi Sad: Filozofski fakultet - Odsek za srpski jezik i lingvistiku, 278-293.

9 Рјечници

9.1 Рјечници страних ријечи

Алексић, Радомир (1982) *Речник страних речи и израза*, Просвета, Београд.

Вујаклија, Милан (1991) *Лексикон страних речи и израза*, Просвета, Београд.

Клаић, Б. (1978) *Рјечник страних ријечи*, Накладни завод Матице хрватске, Загреб.

Клајн, Иван и Шипка, Милан (2008) *Велики речник страних речи и израза*, Прометеј, Нови Сад.

Прћић, Твртко (2001) *Di you speak anglosrpski? Речник новијих англицизама*, у коауторству са В. Васић и Г. Нејгебауер, Змај, Нови Сад.

9.2 Дескриптивни рјечници

Карацић, Вук Стефановић (1969) *Српски рјечник. Истумачен њемачкијем и латинскијем ријечима*, Београд, Нолит.

Московљевић, Милош (2000) *Речник савременог српског књижевног језика с језичким саветником*, Гутенбергова галаксија, Београд.

Речник српскога језика (2007) ред. Николић, М. Матица српска, Нови Сад.

Речник српскохрватског књижевног и народног језика Српске академије наука и уметности I – XVIII (1959-) Београд: САНУ.

Речник српскохрватског књижевног језика, (1976) Матица српска, Нови Сад.

www.srpskijezik.com

9.3 Остали рјечници

Андрић, Драгослав (1976) *Двосмерни речник српског жаргона и жаргону сродних речи и израза*, Београдски издавачко-графички завод, Београд.

Клајн, Иван (1992). *Речник нових речи*. Нови Сад: Матица српска.

Михајловић, В. (1972) *Грађа за речник страних речи у предвуковском периоду*, Институт за лингвистику, Нови Сад.

Михајловић, В. (1974) *Грађа за речник страних речи у предвуковском периоду*, Институт за лингвистику, Нови Сад.

Николић, Мирослав (2000) *Обратни речник српскога језика*, Нови Сад: Матица српска, Београд: Институт за српски језик САНУ.

Оташевић, Ђорђе (1999) *Речник нових и незабележених речи*, Енигматски савез Србије, Београд.

Ћирилов, Ј. (1982) *Речник нових речи*, Народна књига, Београд.

Прилози из извора за ексцерпцију лексичке грађе

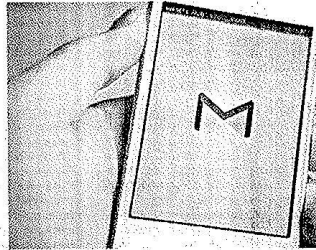

Oliver Frenn

Гугл тврди да тужитељи покушавају да криминализују уобичајену пословну праксу коју компанија примењује откако постоји

Гугл: не очекујте приватност када шаљете мејл

У одговору на тужбу, цин интернета признао да људи који се дописују с корисницима Ци-мејла морају да ће њихови подаци бити обрађени

Особе које шаљу мејл на неки од 425 милиона Ци-мејл налога не би требало да очекују да та препрека остане поверљива, одговорио је „Гугл“ реагујући на тужбу коју је против њега поднела група грађана. Компанија тврди да сви корисници мејла морају да очекују да ће њихове електронске писма бити подређена аутоматској обради, преносу, Хафингтон пост.

„Као што неко ко шаље обично писмо пословном партнеру не треба да се изненади ако га претходно отвори његова секретарица, тако људи који користе електронску пошту не треба да буду изненађени ако у процесу испоруке пружалац ове услуге обради њихова писма“, написала је калифорнијска компанија.

Документ предат америчком федералном суду прошлог месеца открио је ови дана америчку удружење за заштиту потрошача „Конзумер војска“, називајући га „шокантним признањем“.

У питању је реаговање на групну парницу коју су против њега покренули грађани оптужујући компанију да им угрожава приватност тиме што чита садржај мејлова да би на основу тога пласирала циљане рекламе. У тужби цитирају изјаву директора „Гугла“ Ерика Шмита, који је једном приликом рекао да је њихова политика да пошту до границе језавно, а да је не прећу. Тужитељи верују да „Гугл“

читајући приватне мејлове систематски и намерно газу ту границу.

Директор сектора за приватност „Конзумер војска“ Џон Симпсон каже да је „Гугл“ коначно признао да не поштује приватност.

„Требало ми веровати. Ако вам је стало до поверљивости претреске не користите Ци-мејл“, каже Симпсон за „Гардијан“.

Симпсон, дугогодишњи критичар калифорнијског цина, сматра да „Гугл“ користи погрешну ангажовану кад помисли обично писмо послато пословном партнеру.

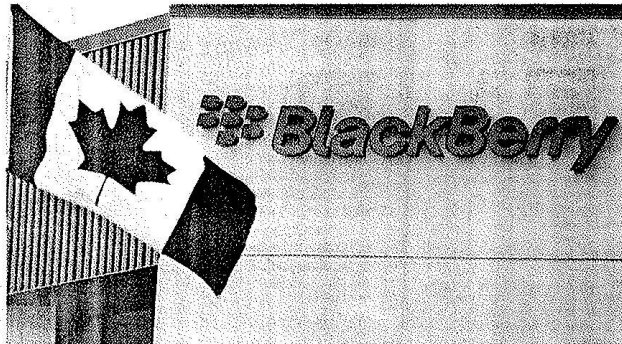
„Када пошаљем писмо поштом, очекујем да буде испоручено на наведену адресу. Не очекујем да ће поштански оператер отворити моје писмо и прочитати га.“

„Гугл“ тврди да тужитељи „покушавају да криминализују уобичајену пословну праксу“ коју компанија примењује откако постоји, јер би то значило да је свако скенирање садржаја, укључујући филтере за спамове и вирусне, незаконито.

Документ је отворен у негодном времену за цина претраге који је и даље под притиском да открије какву је улогу имао у аферу „Призма“, масовном праћењу америчких и страних држављана. Компанија негира да је учествовала у било ком програму америчке владе који омогућава праћење. J. J. K.

прекретници

Канадски произвођач некада популарних pamетних телефона у потрази за купцима који би га тргли са финансијског руба

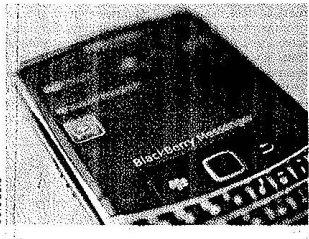

Компанија ће вероватно остати канадска

Компанија „Блекбери“ у тешким је невољима и нареднама у интензивној потрази за купцем који би је извукао из финансијског гледи у који је упала са опадањем популарности својих pamетних телефона.

Смартфон марке „Блекбери“ био је најтраженији pamетни телефон прошле деценије, али је протеклих година губио купце који су се окретали другим брендovima, пре свега „ајфону“. Од 50 одсто удела на тржишту, колико је имала 2009, ова канадска компанија сада је на салашњих три одсто. На врхунцу славе „Блекберија“, вредела је 80 милијарди долара, а данас – 5,7 милијарди долара.

„Гардијан“ пише да се разликала о продаји како целе компаније тако и појединих патената. Као најнапреднији нови власник спомиње се инвеститор

Oliver Frenn

Тастатура на „Блекберију“ остаје пожељна за старије кориснике који не могу да се навикну на технологију на додир, а управо она преовладава у pamетним телефонима који данас царују тржиштем

Прем Ватса, који већ поседује десет одсто деоници „Блекберија“.

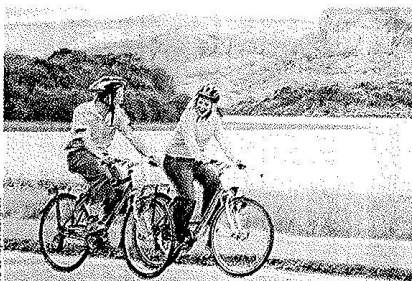
Он је у понедељак изашао из управног одбора компаније у објашњење да ће можда доћи у сукоб интреса. Медији сматрају да је то учинио зато што се вероватно спрема да у потпуности преузме фирму. Ватс је дошао из родне Индије у Канаду са осам долара цени и стекао богатство ризичним инвестирањем због чега га називају „канадским Вореном Бафетом“. Његова финансијска кућа је усред кризе у еврозони о ирске владе купила 35 одсто деоници Банке Ирске – заратива. Осим њега, као могући купци помињу се и друге компаније чак и канадски телевизијски фондови. О свему томе треба да се изјасне и други деоници компаније. Њен оснивач Мајк Лазаридис и даље је власник 5,7 одсто деоница, док је други оснивач Џим Балсли, свој део пролао у фебруару.

„Блекбери“, мобилни телефон са извесним чупањима рачунара, а при свега са могућношћу читања и слања мејлова, био је најпожељнији телефон против деценије. Доприносио је и импулс Барак Обама као модерном и информатички писменом младом лидеру који се у кампањи за председничке изборе 2008. није одвајао од овог уређаја. Он је највећи избор телефона за чланове владе у Канади, САД и Великој Британији, јер има добар ниво заштите података. Користили су га и лидери прогреса током арапске пролеће, као и демонстранти у Лондону 2011, који су уз помоћ њега тајно организовали немир. Как писме енглеска штампа, полиција је тала захтевала да се онемогући систем слања порука преко „Блекберија“, јер им је тешко улазила у траг.

Осим поузданог система шифровања порука, стари корисници овог телефона као његову врлуну и тачну и тастатуру. „Блекбери“ одговара људима који не могу да се навикну на технологију на додир а управо она преовладава у pamетним телефонима који данас царују тржиштем. Млађи власници ми билаш уређаја, међутим, сматрају да овај телефон са тастатуром не подржава довољан број апликација; као и да је више телефон, а мање мали рачунар, што није случај са „ајфоном“, компаније „Епл“, J. J. K.

МЕДИЦИНА

Вежбање ублажава напетост

Oliver Frenn

Телесна активност смирује анксиозност

Физичка активност ублажава анксиозност и напетост, саопштили су резултате свог недавног истраживања професори са универзитета Принстона.

Амерички научници су, како преноси Танјуг, експерименте спровели на мишевима подслепним у две групе, зависно од степена телесне активности.

Показало се да су животине које су биле телесно активније формирале више нових хелија мозга задуženих за излучивање неуротрансмитера по имену ГАБА. Он има смирујући ефекат на мозак због чега смањује анксиозност.

Бројни лекови за анксиозност, подељени у истраживачи, своје деловање заснивају управо на потештаним излучивањима тог неуротрансмитера.

У новој студији је, такође, потврђено и да позитиван ефекат вежбања на излучивање ГАБА траје дуже од 24 сата. P. C.

ODEON WORLD TRAVEL		LETO 2013 DIREKTIKI CENTER LETOVI			
<p>ALGERIA 191 29.08. do -130€ HALBIRI do 35% popusta LUXORU 11.10. -30€ LUXORU-POSDIO 23.11. -30€ MADRID 25.09. -30€</p>		<p>TURSKA-DALAMAN 11 noć Almanis 3* PP od € 455 Marmaris 3* AI od € 510 Harmanci 5* AI od € 605 Fethiyeh 3* PP od € 405</p>		<p>SPANJA avionom 10/11 noć Costa de Almeria od € 530 ITALIA avionom 10/11 noć Sicilia 05/09. od € 390</p>	
<p>ALGERIA 191 29.08. do -130€ HALBIRI do 35% popusta LUXORU 11.10. -30€ LUXORU-POSDIO 23.11. -30€ MADRID 25.09. -30€</p>		<p>TURSKA-ANTALYA 7/14 noć Alanya 2* PP od € 365 Kemer 3* AI od € 480 Belek 5* LU od € 615</p>		<p>MALTA avionom 7 noć 14.08. od € 230</p>	
<p>KRISTAREME Costa Cruise od 245€ Kf 21.08.</p>		<p>TURSKA-ALANIA 10 noć Alanya 3* PP od € 405 Alanya 4* AI od € 610 Alanya 5* AI od € 705</p>		<p>TUNIS 7, 10, 11/14 noć 21.08. 7 noć AI od € 480 21.08. 7 noć AI od € 390</p>	
<p>MAJESKLUZIVNI WELLNESS CENTRI Svakodnevno polazak iz Beograda u Beograd Biked 1 PP od 39€ dete gratis Moraštom 2 PP od 114€ Banja Termi 2-12 PP 116€ Sogedra 2 PP 120€ Termi Cate 2 HD od 109€ Termi Lallo 3 noć Termi Osim 3 PP od 210€ dete gratis</p>		<p>GRCKA avionom 10/11 noć Kf 21.08. od € 325 Kif 29.08. od € 350 Kof 28.09. od € 405 Podos 21.08. od € 345 Sveto 26.08. od € 375 Zaklento 26.08. od € 295</p>		<p>INDIVIDUALNI POLJOSI Buzetka 9 noć od € 70 Cmo Gora PP od € 28 Halkidiki od € 18 Ispid od € 22 Lefkoka app/ Tasos od € 17 Olimpoko regija od € 16 Pantaria PP od € 45</p>	
<p>GRADIVO EVROPE Sveštenstvo od € 195 Sveštenstvo od € 225 Sveštenstvo od € 415 Sveštenstvo od € 365 Sveštenstvo od € 365 Sveštenstvo od € 310</p>		<p>KRISTAREME + SMESTAJ od € 230 + Sofisticirani B bazeni od € 145</p>		<p>GRADIVO EVROPE Sveštenstvo od € 195 Sveštenstvo od € 225 Sveštenstvo od € 415 Sveštenstvo od € 365 Sveštenstvo od € 365 Sveštenstvo od € 310</p>	

Доминација америчких универзитета

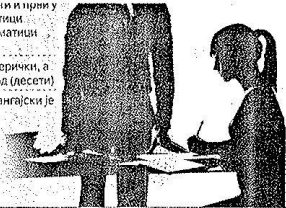
Италија има 19 универзитета међу 500 најбољих, а Болоња се налази између 201. и 300. места (боље су рангирани универзитети у Паризу, Ла Сапијенци, Милану, Паволији...)

Следећих пет у Загребу Универзитету Љубљани су рангирани у последњих 100 универзитета на листи

Харвард је више од деценије први на листи и први у свим научним областима осим у математици (Принстон), инжењерству (МИТ) и информатици (Станфорд)

Међу првих 10 универзитета, осам су амерички, а два британско - Кембриџ (пети) и Оксфорд (десети)

Кина има 28 универзитета на листи, а Шангајски је рангиран између 151. и 200. места

властник „Мегатренд“

Не предлажем министре, само сугеришем

Дали смо три министра, доста утицали у формирању владе и због тога смо константно на стубу оговарања

Ситуацију најбоље може да опише слоган који сам смислио у духу старог доброг комунистичког манифеста – „баук „Мегатренда“ кружи Србијом“. У питању су зајвист и љубокоја, јер смо препали разне структуре због тога што смо дали три министра, доста утицали у формирању владе, због чега смо константно на стубу оговарања. Али сви они који то раде, морају да знају да је „Мегатренд“ једна високо поштована институција, где данас свако може да направи експлуатацију која ће перманентно долази по нашим институцијама. На „Мегатренду“ тек нешто више од 60 одсто уписаних студената дипломира, лаке, студира се врло озбиљно, ми поштујемо све европске и светске критеријуме, сваки студент мора да положи све испите, као нас нема корупција.

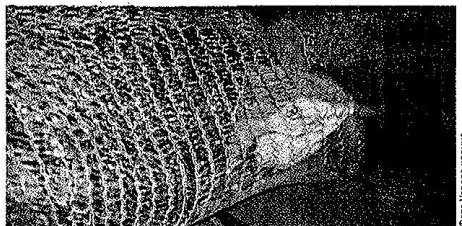
Често се чују коментари да је у Србији најлакше доћи до дипломе управо на неком од наших факултета? То је апсолутно нетачно, то је једна манипулација наших форма на интернету, где данас свако може да направи експлуатацију која ће перманентно долази по нашим институцијама. На „Мегатренду“ тек нешто више од 60 одсто уписаних студената дипломира, лаке, студира се врло озбиљно, ми поштујемо све европске и светске критеријуме, сваки студент мора да положи све испите, као нас нема корупција.

– Све оне вести да ја предлажем будућег министра просвете иносупотпуно тачне, имао сам неке сугестије, али ја не предлажем министре, то је компетенција премијера који једини о томе одлучује. Не мешам се у кадровску политику – изјавио је јуче за „Политику“ властник и оснивач Универзитета „Мегатренд“, професор др Мића Јовановић, оговарајући на питање да ли је за функцију првог човека просвете предложио професора Томислава Јовановића.

Да ли се мешате у креирање образовне политике Србије? У јавности се то често чује – да ја утичем или се мешам у креирање политике високог образовања, и морам да кажем да то јесте тачно, али у позитивном смислу, јер сам 37 година на универзитету и саградио сам компетентним дајем савете и сугестије како да се високошколско образовање у Србији побољша. Е сад, да ли ће то мишљење да прихвати и будући министар, ко год то буде био, то је његова ствар. „Мегатренд“ са својим вишедесетинским искуством може да буде јакостанован у креирању будуће политике високошколског образовања у Србији.

Зашто је онда „Мегатренд“ проблем високог образовања?

Да ли се на „Мегатренду“ купују испити и да ли може да се купи диплома? За 23 године постојања, имали смо само четири случаја која смо могли да продамо по корупцији, где су тражене неке услуге, али не новаци и сви професори су добили моментални одказ, а против једног се води и судски поступак. С. Гуцјан

Покушао да прокријумчари папагаје
У акцији цариника и пограничне полиције на граничном прелазу Келебија спречен је покушај држављанина Србије да прокријумчари два папагаја који припадају роду заштићених врста, саопштила је јуче Управа царина. Птице су откривене детаљном контролом возила „опел астра“, на олазу у Србију. Оба папагаја су била умотана у мрежасте пластичне кесе. Један је био сакрипан испод зимске јакне на задњем седишту возила, а други у простору за резервни точак. С обзиром на то да је реч о класичном кријумчарењу, поднета је и кривична пријава, а папагаји су одузети и збринути. М. Г.

Београдски универзитет бољи од загребачког и љубљанског

а Шангајској листи најбољих УБ између 301. и 400. места. У области математике рангирани смо између 100. и 150. места

Испредак Универзитета у Београду (Б) на престижној Шангајској листи казује да имамо квалитетне наставке и компетентне научнике – изјавио је јуче ректор УБ професор др адмирал Бумбацићев и додао да ово прво свега успех претходног руководства, будући да се вреднији резултати на претходне две године. Најстарији српски универзитет упути годину заредом рангиран је међу 500 најбољих универзитета света, десетини ранг од 301. до 400. места, али успех постигнут је и у пољу тематике, јер је у овој научној области, наш Универзитет рангиран између 100. и 150. места. Лане смо били међу 400. и 500. места.

– Надам се да ће се улагати у наставнике, то је кључно, у супротном опетанак на листи може бити везан у питање – рекао је др Бумбацићев.

потпуно оставили иза себе универзитете ујуж сумале у саставу Европске уније.

– Када би УБ имао и неког нобеловца у редовима својих професора, сигурно би скочио на листи за још бар стотинак места. Посебно радује успех математичке гране наука, јер је последњих деценија, српска математика у константном успону, а математичари и у овим отежаним условима

- ДЕСЕТ НАЈБОЉИХ**
1. Харвард (САД)
  2. Стенфорд (САД)
  3. Беркли (САД)
  4. МИТ (САД)
  5. Кембриџ (ВБ)
  6. Калтек (САД)
  7. Принстон (САД)
  8. Колумбија (САД)
  9. Чикаго (САД)
  10. Оксфорд (ВБ)

научне екстензије воде рачуна о квалитету и напретку свог подмлатка – каже професор Липковски.

Он ипак скреће пажњу на чињеницу да је у овом тренутку проблематична могућност запошљавања тих младих талената који остварују успехе по свету. „Надам се да ће политичари имати довољно визије и разумевања да престану да нас (финансијски) третирају исто као и новокомпановане српске универзитете, пре свега приватне“, истиче др Липковски.

Академско рангирање универзитета у свету (Academic Ranking World Universities ARWU) спроводи од 2003. године шангајски Универзитет „Цао Туи“, а Србија је после више-

десет година ушла на ову листу први пут прошле године. Годину дана раније, на листи је рангирано и Свеуниверзитет у Загребу, а од 2007. године и Универзитет у Љубљани. Интересантно је да је Београдски универзитет у најновијем светском академском поретку боље пласирао и то око сто места у односу на високошколске установе из региона.

– Да би се универзитет нашао на Шангајској листи, мора да испуни велики број захтевних критеријума, почевши од обимне документације до научноистраживачког рада, гледа се утицај на науку, цитирање радова, утицај универзитета у региону...

У делу који је прединица за представљање универзитета, наводи се да је УБ основан 1808. године, да има 310 студената и више од 85 хиљада студената и више од 3.000 наставника, као и да је био оснивач осталих државних и приватних универзитета у земљи, али и региону. Универзитет има потписане споразуме о сарадњи са више од 180 академских институција на свим континентима.

Осим Београдског, највећу шансу да се на ову престижну листу у скорој будућности нађе има и Универзитет у Новом Саду. Иако су многи очекивали изненађење, ректор професор др Мирослав Весковић каже за наш лист да то ипак није било реално, јер се бољу резултату у претходне две године.

– Наша акција је усмерена на то да резултати постигнути оне и наредне године допринесу да 2015. године Универзитет у Новом Саду буде видљив на Шангајској листи – истиче Весковић.

Први на листи већ читаву деценију је Харвард, најстарији амерички универзитет који је у својој 400 година дугој традицији два Амерички осам председника и 48 нобеловаца.

Сандра Гуцјан

Опстанак РТВ као јавног сервиса

Нови Сад – Радио-телевизија Војводине (РТВ), као покрајински јавни сервис, мора да опстане нарочито због тога што емитује програм на десет националних језика, оценили су јуче потпредседник војвођанске владе и покрајински секретар за културу и јавно информисање Славиша Грујић и заменик председника Савета Републичке радио-дифузне агенције (РРА) Горан Карауљ.

У разговору о стању у војвођанским медијима, нарочито о ситуацији у покрајинском јавном сервису, оцењено је да та вишејезичност програма РТВ чини јединственом у овом делу Балкана, наведено је у саопштењу Покрајинског секретаријата за културу и јавно информисање. Тренутна ситуација, у којој недостаје новца за исплату примана, као и прелазак на буџетско финансирање, довело је у питање опстанак и рад највеће медијске куће у Војводини.

Грујић је истакао да, осим решавања питања јавног сервиса, битно је и дефинисати будући рад локалних медија.

У вези с тим ће, током идућег месеца, бити организована и велика међународна конференција на којој ће о српским предлозима и искуствима, поред представника Европске комисије и

ОБЕС-а, говорити и стручњаци из Каталоније, Словеније и других земаља.

„Блиц“ тужио „Информер“ и ТВ Пинк

Дневни лист „Блиц“, то јест његов издавач компанија „Ринггер Аксел Спрингер“, поднела је јуче тужбу против ТВ Пинк и дневника „Информер“, због, како кажу, нелегалне конкуренције. У саопштењу наводе да „поменути медији више од 20 дана воде негативну кампању пласирањем низа неистина и увреда, којима желе да угрозе пословање и углед листа „Блиц“.

У истом потпису компанија „Ринггер Аксел Спрингер“ истиче да су главни уредници Веселин Симоновић и чланови редакције „пример критичког, независног новинарства и уредничког интегритета у Србији“.

После питања редакције „Информера“, објављеног јуче на насловној страни, у којем траже одговор колико је „Блиц“ узео државних пара у протеклих 12 година, из „Ринггер Аксел Спрингера“ кажу:

„Сен уговорени са државним институцијама и јавним предузећима закључени су у складу са законом и истовестно су уговорима које су те институције и предузећа закључивали са другим медијским кућама“.

Повраћају новца туристима који откажу летовање у Египту

Чланице Националне асоцијације туристичких агенција ЈУТА, које организују боравак српских туриста у Египту, већ применују правни инструменти ванредних околности и враћају новац путницима који откажу путовања, саопштила је јуче та асоцијација.

„И поред чињенице да ванредно стање није увек у области Црвеног мора, Хургада и Шарм ел Шеика, чланице ЈУТА ће поступати у складу са Законом о облигационим односима, Законом о туризму и Законом о заштити потрошача и путницима који откажу путовања ће вршити повраћају новца и то у корист путника“.

ЕУ финансира шест пројеката Центра за развој науке

Центар за промоцију науке добио је финансијску подршку Европске уније за шест пројеката, чиме је Србија постала најактивнија земља у региону на плану промоције науке, саопштено је јуче. „Европски пројекти за које је центар добио финансирање биће од огромне користи за подизање научне писмености, квалитета образовања, популаризације и промоције науке у Ср-

бији“, саопштио је Центар за промоцију науке. Центар је пре две недеље добио подршку за два пројекта чији је циљ, између осталог, развијање нове методе преношења знања учитеља нацима. Бете

Годишњица смрти краља Петра Првог

На Опленцу код Тополе данас се обележава 92 године од смрти краља Петра Првог Ослободиоца, уз највеће државне и војне почости. Како је саопштио јуче владик Обдор за неговане традиција ослободилачког ратова Србије, државни секретар Министарства рада, запошљавања и социјалне политике Негован Станковић предводиће државну комеморативну церемонију у Цркви Светог Ђорђа. Краљ Петар Први Ослободилац, који је умро 16. августа 1921. био је један од најзначајнијих нововековних српских владара. На престо је дошао након Мајског преврата и убиства краља Александра Првог и краљице Драге, 1903. године. Владавину Петра Првог обележили су анексиона криза, као и Балкански и Први светски рат из којих је Србија, након победа на Куманову, Бретањани, Церу, Колубари и Солунском фронту и великим људским жртава, своју независност увек у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, повећао се саопштењу. Танјуг

ПРОДУЖАВА СЕ РОК ЗА ПРОМЕНУ ВЛАСНИШТВА НАД МЕДИЈИМА У СРБИЈИ ЈОШ ЧЕТИРИ МЕСЕЦА ЗА ПРИВАТИЗАЦИЈУ

Ако Процес не буде завршен до 30. јуна, биће до влада забочети

РОК за приватизацију медија који истеже за 11 дана, биће продужен за четири месеца. Како ће то бити урађено, а да влада не прекрши сопствени закон о јавном информисању и медијима, допет прашае одне, биће одлучено наредних дана. Медији у власништву др-

Тасовац:
Неки медији
неће из
државе

како бити започет, а непоратно завршен најкасније у наредна четири месеца - рекао је Тасовац.

до краја јуна. Министар је казао да удео локалних самоуправа у опструкцијама примене закона није мали. Међу питањима представника медија који чекају приватизацију јошучно је било - како ће се финансирати од јуна до краја октобра, јер држава још само 11 дана може да плаћа род медијских кућа

ПАНЕЛ Министар Тасовац (други слева) критиковао медијске куће и њихове осниваче за саботажу приватизације

СПОРАН ПРОТОКОЛ

ИАКО је пет медија, међу којима и новосадски "Дневник" и РТВ Панчево, одавно доставило су потребну документацију, њихова приватизација није започета. Љубомир Шубара је објаснио да то није могло да се догоди без извесног протокола који је Министарство културе требало, а није потписало свим медијима. Државни секретар Министарства културе Саша Мирковић рекао је јуче да је "недељна трајања дебата о сорисодности протокола и да је закључено да не треба на тај начин да утиче на процес приватизације".

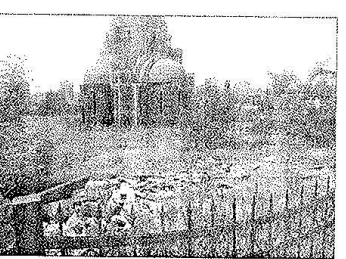
чији је власник. Министар Тасовац није желео да отприје који је његов предлог за решавање овог проблема. Казао је да ће то прво рећи колегама у Влади. Све наредне недеље биће оглашена пројага Ступица Б, речено је јуче. Приватизациону документацију доставио је и Ташић, који ће такође до краја месеца ући у поступак приватизације. Душан Влаовић, директор новосадског "Дневника", указао је да ова кућа оде у стечај, на којој је казних три пута већи од дуговања, а и на време су доставили документацију. И. МИЉЕВИЋ

СВЕЧАНОСТ У СКУПШТИНИ ЗАКЛЕТВА 20 СУДИЈА

У НАРОДНОЈ скупштини, пред председником парламента Миром Гужковићем и министром правде Николом Селаквићем, заклетву је положило 20 судија који су први пут изабрани на судијску функцију. Председник Скупштине Србије Мило Гужковић је поздрављајући изабране судије поручио да верује да ће правду делити независно, непристрасно, у складу са Уставом и законом, искључиво по својој свести и да ће тако обављати правосудне функције за сваког грађанина и довршени у складу са судијском функцијом. Заклетву је положило девет судија Основног суда у Нишу, један судија Основног суда у Новом Саду, по један из Основног суда у Мајданпечку и Сремској Каменици и један из Препородне правосудне судије у Београду.

НАСТАВЉА СЕ СКРНАВЉЕЊЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ У ЦЕНТРУ ПРИШТИНЕ Крај храма - сметлиште

САМО неколико дана откако је један приштински интернет-портал приказао фотографије два албанска младића који се пењу уз зид незавршеног Храма Христа Спасења, та православна српска светиња поново се нашао на мети скрнављења. Део дворништа храма у последњих неколико дана претворен је у сметлиште по којем се разбацили остаци гардеробе, намештаја, хране... Иако се овај православни храм налази у најужем центру града, поред Приштинског универзитета и поред једне од најпрометнијих улица, очигледно је да станари околних зграда намерно бацају смеће унутар црквеног дворништа које је ограђено само до улице, док је остатак неограђен - каже В. П. [29]. Српска заштитна полиција у јавног тоалет, коришћења за прова-

СРАМОТА смеће у дворништу приштинског храма

Косову и Метохији. Ова незавршена светиња, последњих година је три у ову Албанија, који су је скрнављали на много начина, почев од минирања, претварања у јавно тоалет, коришћења за прова-

ДОГАЂАЈИ

ИНФЕКЦИЈА У УРГЕНТНОМ ЦЕНТРУ ПОД КОНТРОЛОМ НЕМА НОВИХ СЛУЧАЈЕВА

На оделу хирурргије Ургентног центра није забележен ниједан нови случај инфекције, потврдила нам је Александра Берил, лекар Клиничког центра Србије. Она је истакла и да је стање код четири пацијента, код којих је констатована инфекција стабилно, а да се коначни резултати анализе очекују у понедељак. Операционе сале у Ургентном центру су затворене зато што је од 103 оперисана пацијента, у периоду од 7. до 11. јуна, њих шест имало инфекцију, од којих је двоје преминуло. Од понедељка није забележен ниједан нови случај инфекције. Обично су имали повишену температуру, главобољу, бол у грлима и тремор, а затим и промене на кожи и поткожном ткиву. Мако су операције обустављене, пацијенти не трпе. Оперативни програм се обавља у клиничко-болничким центрима "Звездара", "Др Драгиша Мишовић", "Земун" и "Београдска коса", као и на Првој хируршкој клиници КЦС. Б. Б.

ВЛАДИМИР ВУКЧЕВИЋ, ТУЖИЛАЦ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ СЛУЧАЈ ОРЊИ НЕ МОЖЕ У БИХ

ТУЖИЛАЦ за ратне злочине Србије Владимир Вукчевић изјавио је јуче да кривични поступак против Насера Орђића не може бити уступљен босанском тужилаштву, јер породице жртава нису дале сагласност. Не можемо случај уступити по протоколу и сарадњу између два тужилаштва, јер је, на инсистирање Босанске стране, Проткол направљен тако да пре уступања предмета морамо да добијемо сагласност породица жртава. Ми смо интервјуисали представнике породица жртава и они су јерогласно одбили да се тај предмет уступи - рекао је Вукчевић не желећи да прогнозира да ли ће Орђић бити изручен Србији.

АДВОКАТИ УПУТИЛИ ЗАХТЕВ СУДУ У ХАГУ ТРАЖЕ ПРЕКИД СУЂЕЊА ХАЏИЋУ

БРАНКОЦИ бившег председника Републике Српске Крајине Горана Хаџића, оптуженог за ратне злочине, затражили су од хашког суда да прекине суђење, пошто је његов кинџент оболео од тумора на мозгу, саопштило је Тужилаштво. Нема могућности да суђење Хаџићу буде окончано док је жив, навели су адвокати.

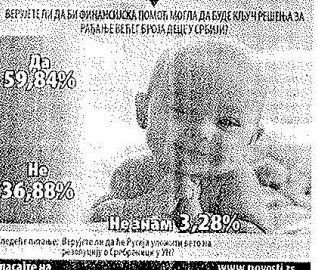
ВУЧИЋ РАЗГОВОРАО СА ШАБИЊЕМ ЗАКОНИ ЋЕ БИТИ УБРЗАНИ

ПРЕМИЈЕР Александар Вучић рекао је, у разговору с поверљивом за информације од јавног значаја Родољубом Шабињем, да ће по убрзаној процедури бити разматран предлог Закона о заштити података о личности и предлог измена Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја. Вучић је на састанку који је одржан у просторијама поверљива, са Шабињем разговарао о актуелним проблемима у његовом раду, као и о значају за ближу сарадњу поверљива са Владом и другим државним институцијама. Вучић ће се данас састати са представницима дела невладиних организација који се баве заштитом људских права.

МИНИСТАР СРЂАН ВЕРБИЋ НАЈАВНО ОБНАВЉА СЕ 51 ШКОЛА

ШЕФ ресора просвете, науке и технолошког развоја Срђан Вербић изјавио је да ће до 1. септембра бити завршена реконструкција 51 школе у Србији, чије финансирање је предвиђено уговором о зајму Европском инвестиционом банком. Посланици у Скупштини распрелићу о потврђивању измена финансијског уговора Србије и Европске инвестиционе банке, а Вербић је навео да је ратификација тог уговора важна да би могла да се повуче следећа транша кредита. Он је навео да би укупно требало да буде реконструисана 201 школа и додао да су уговори са извођачима радова потписани када је у питању 51 школа.

ИНТЕРНЕТ АНКЕТА НОВОСТИ

Svi su umirali, a niko nije znao od čega

Ben Kolins je Amerikanac koji već duže od 30 godina živi sa virusom HIV-a. Bio je jedan od prvih koji su zakačili ovaj misteriozni virus, početkom osamdesetih u San Francisku. Trebalo je da prođe mnogo godina i da se zarazi legenda poput Medžika Džonsona, pa da se skine stigma s ove bolesti, i da prestane omalovažavanje kako je to nešto što se dešava samo homoseksualcima. Kolins je **Branku Rosiću** pričao o danima kad je ostajao bez najboljih prijatelja, ali i o tome kako je, baš kao i Medžik Džonson, preživio sve ove godine. **Fotografije Dragan Čulo za Nedeljnik**

Pre nekoliko dana, u napadu konzumentskog multitaskinga, gotovo istovremeno sam na TV-u posmatrao spot Fredija Merkurija i Kvina, a na internetu je neko šibnuo fotku Medžika Džonsona. U nespojivosti njihovih profesija obojicu veže ipak jedna stvar - HIV. Merkjuri je jedna od prvih slavni ličnosti koja je umrla od side, a NBA superstar Medžik Džonson je osoba s najdužom hibernacijom opasnog HIV virusa.

I u trenutku mi je prošlo kroz glavu da zapravo godinama ništa nisam čitao o HIV-u, pošasti koja je osamdesetih godina pokosila ne samo Fredija Merkurija, članove beogradske novotalskih bendova, već i na stotine i stotine hiljada ljudi širom planete. Čak ne pamtim da sam se u skorije vreme sudario s bilbordima u kojima se propagiraju kondomi i siguran seks. Ali AIDS nije smešten u istorijske medicinske udžbenike jer ljudi i dalje obolevaju, a razlog prisutnosti ovog problema u medijima možda je posledica sveopšte tabloidizacije društva, pa i činjenice da nijedan planetarni selebriti nije poslednjih godina zaradio opak virus.

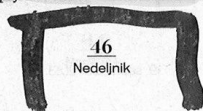
O ovim problemima za Nedeljnik govori i Ben Kolins, Amerikanac koji poslednjih godina živi u Londonu, a kao projekt-menadžer International HIV Partnerships ovih dana je boravio u Novom Sadu i Beogradu. Ta njegova poseta je nastavak saradnje s lokalnim NVO organizacijama i domaćim lekarima, a sve u cilju rešavanja aktuelnih problema u Srbiji povezanim sa HIV-om.

Ben Kolins ima veliku sličnost s Medžikom Džonsonom jer je, kao i u slučaju NBA zvezde, već tridesetak godina prošlo otkako mu je otkriven HIV virus, ali je uspeo da preživi i da već godinama edukuje i pomaže širom sveta. Kolins je i svedok masovne histerije koja je zahvatila Ameriku početkom osamdesetih godina izazvane epidemijom AIDS virusa, koja je za samo nekoliko godina odnela na desetine hiljada života. On je i živi dokaz kako je jedna zajednica u San Francisku rešila da odbrani samu sebe, što je bila i tema filma „We Were Here“ koji je ove godine nominovan za najprestižniju američku TV nagradu - Emi. Na početku neobaveznog razgovora dotakli smo se iste te TV produkcije i serija „Sopranos“, „Breaking Bad“, „Girls“, a onda je Ben krenuo da odmotava sopstveni život, čija dinamika prevazilazi mnoge serije, a i Holivud.

„Dolazim iz Everesta, severni Sijetl, koji osim meni, predstavlja i rodni grad boing aviona. Odrastao sam u malom gradu i dosadnoj porodici. Moje pravo ime je Bob, a Bob i Keti su bila najčešća imena. Kad sam upisao katoličku školu, u razredu sam zatekao pet Bobija i šest Keti. Mrzeo sam ta imena i znao sam da su dosadna. Zato sam kasnije i promenio svoje ime u Ben. Jedva sam dočekao da odem iz svoje male sredine jer sam oduvek sanjao o velikom gradu. Upisao sam univerzitet Stanford u Kaliforniji i tamo sam se odmah priključio antiratnom pokretu. Ključao je rat u Vijetnamu, a obližnji San Francisko, koji me je odmah osvojio, bio je centar muzike, hipija i antiratnih aktivista.

San Francisko je tih godina bio magnet za mene. Ali, počelo je da bude i vrlo ludo. Došlo je do radikalne revolucije. Univerziteti su se 1970. zatvorili po celoj Americi kao odgovor na to što je predsednik Nikson odlučio da bombarduje Kambodžu. Nekoliko demonstranata je ubijeno, tačnije studenata u Ohaju i Misisipiju, i postalo je vrlo napeto. Tada sam bukvalno hteo da raznesem neku banku, i to iz političkih razloga, da odem u zatvor i onda ne bi morao da idem u rat. Znam da sve to danas zvuči ludo, ali je tada jednostavno tako bilo. Preseleo sam se u Boston i tu sam nastavio s aktivizmom, kako antiratnim, a tako i kao borac za prava crnaca, gejova, žena. Organizovao sam ih u mreže i osnaživao pokret. Kad se rat u Vijetnamu završio, nastupio je period opšte sreće. To je bilo i vreme bebi-buma, i mnoge aktivistkinje su dobi-le decu. One nisu želele klasičan brak i udaju, tako da je bilo mnogo surogat-porodica, i u jednoj sam se i ja nalazio - i to sa dve feministkinje koje su imale decu, ali nisu želele brak i pravog muža.

Onda sam se 1979. vratio u San Francisko, i to je bilo taman pred epidemiju AIDS-a. A ubrzo će sve dobiti na dramatičnosti i tragičnosti. Ljudi su počeli da umiru. Dešavalo se da izgubiš gotovo sve prijatelje. Doktori su gubili sve svoje pacijente. Radio sam u jednom kul restoranu s odličnom hranom i veliki deo osoblja se razboleo i preminuo. I mnogo stalnih gostiju je takođe umrlo u kratkom roku. Restoran je postao mesto u kome se održavaju pomeni svakog ponedeljka. Prestao sam da radim u

INTERVJU Vanja Udovičić

Spreman sam da učim od Vučića ... neću ni reč o Šapiću i LGBT populaciji

Bukvalno iz bazena uskočio je u politiku. I to u „poslednjoj četvrtini“ rekonstrukcije vlade. Novi ministar sporta i omladine Vanja Udovičić u razgovoru za Nedeljnik zahvalio se Vučiću i Dačiću na ukazanom poverenju, a kao sportista naučio je da se poziv države ne odbija. Ne razmišlja još o tome da uzme člansku kartu SNS ili SPS, a obećava da će uraditi sve kako bismo još dugo zadržali status sportske nacije **Piše Nenad Čaluković**

Novi ministar sporta i omladine Vanja Udovičić poslednji je uleteo u rekonstruisani voz Dačićevog kabineta. Vaterpolo kapicu i bazen zamenio je za kravatu i fotelju u Nemanjinoj. U razgovoru za Nedeljnik kaže da se poziv države, odnosno Vučića i premijera, ne odbija. Srcolamac dama ne želi da govori i o velikoj popularnosti koju ima među LGBT populacijom. Neće ni o kolegi iz vaterpolo reprezentacije Aleksandru Šapiću, i njihovim navodnim sukobima u vodi, ali i na suvom. Očekuje da će kao ministar doživeti još niskih udaraca, ali poručuje da se nikad ne predaje, nikog se ne boji, nikog ne potcenjuje i uvek igra na pobedu.

Za ministra ste predloženi kao zajednički kandidat SNS i SPS. Čija reč je presudila? Ko vas je za pravo prvi pozvao - Vučić ili Dačić?

Zahvalan sam i premijeru i prvom potpredsedniku vlade što su mi ukazali poverenje i predložili me za ovu veoma odgovornu funkciju. Na meni je da sad to poverenje opravdam. Želim, pre svega, da uradim nešto dobro za svoju zemlju. Svestan sam da neće biti lako i da ima dosta problema, ne samo u srpskom sportu, već i u sektoru omladine. Uz sve teškoće koje naša zemlja ima, mladi se s pravom osećaju zapostavljenim. Na nama je da, svako iz svog resora, udruženim naporima pokušamo da stvorimo šanse da svaki mlad čovek ima mogućnost da u Srbiji ostvari sav svoj potencijal.

Pretpostavljam da ste se iznenadili kad su vam ponudili da budete ministar. Ili možda niste, imajući u vidu šta ste sve uradili za srpski vaterpolo?

Ne razmišljam o funkciji, već o poslu koji treba da se uradi. Kao sportista, naučio sam da se poziv države ne odbija. Bio u bazenu ili kancelariji, pokreće me isti motiv - ljubav prema svojoj zemlji i želja da dam sve od sebe da pomognem da se Srbija menja nabolje, da imamo razlog za ponos.

Ali, kakav je bio osećaj, jeste li dugo razmišljali da prihvatite tu funkciju?

Osećam veliku odgovornost. Nakon ozbiljnog razgovora s premijerom i prvim potpredsednikom odlučio sam da prihvatim poziv. Verujem da ćemo zajed-

no učiniti sve kako bi se napravile neophodne promene koje Srbiju vode napred, u bolju budućnost.

Vučić je ministra i vašeg kolegu Lazara Krstića nazvao „sinom“ i preneo mu da ga čekaju samo niski udarci. Da li je prvi potpredsednik vlade i vas oslovio sa „sine“ i šta vam je savetovao?

Spreman sam da puno učim, ne samo od prvog potpredsednika, već i od svih drugih kolega, dobronamernih ljudi. Nisam od onih koji misle da sve znaju i da sve mogu sami. Zahvalan sam svima koji žele da pomognu, sve želim da saslušam. Obično se kaže da u Srbiji nema para, ali mislim da nekad nema dovoljno volje da čujemo jedni druge. To nam je potrebno, da razgovaramo, razmenjujemo predloge, kako bi konačne odluke koje donosimo bile što bolje. Što se tiče niskih udaraca, svestan sam da oni dolaze uz odgovornost koju sam preuzeo i spreman sam da se borim s njima.

Da li biste nam otkrili kakav ste utisak stekli posle prve sednice Vlade Srbije? Ima li neke sličnosti s bazenom?

Kao i u bazenu, i na sednici vlade imate tim ljudi koji daje sve od sebe da pobeđi. Razlika je u tome što je odgovornost neuporedivo veća, jer svojim odlukama pokušavate da pobedite tešku situaciju u kojoj se zemlja nalazi i unapredite kvalitet života svakog čoveka u Srbiji.

Konkretno, koja tri problema odmah planirate da rešite u srpskom sportu?

Veoma dobro poznajem probleme i izazove u našem sportu. Očekuje nas rešavanje privatizacije klubova, a ja bih rekao ozdravljenje srpskih klubova kroz uvođenje zdravog kapitala i reda. Drugo, moramo da unapredimo fizičku kulturu kod dece i omladine. Deca su nam gojazna, s krivom kičmom, više sede za kompjuterom nego što su u parku ili na sportskom terenu. To mora da se promeni ako želimo da se i ubuduće ponosimo time što smo sportska nacija. Ne smemo da zaboravimo ni sektor omladine, jer je to drugi deo resora za koji sam preuzeo odgovornost. Mladi i obrazovani ljudi ne treba da budu naš glavni izvozni proizvod, njihovu pamet i sposobnost treba

OTPOR
I BORBA

SVESTAN SAM
DA NEĆE BITI
LAKO, DA ĆE
BITI OTPORA
PROMENAMA,
ALI KAO
SPORTISTA
MOGU DA
KAŽEM DA SE
NIKAD NE
PREDAJEM,
NIKOG SE NE
BOJIM, NIKOG
NE POTCENJU-
JEM I UVEK
IGRAM NA
POBEDU

NOVI RENAULT CLIO PROBUDI SVOJE SRCE

MOTOR ENERGY DCI 90
STOP&START

MULTIMEDIJALNI UREĐAJ

100% PERSONALIZACIJA

5
GODINA GARANCIJE
100.000 KM*

*Važi do ispunjenja prvog od dva navedena uslova, samo uz Renault finansiranje.

- 3,5 - 5,5 l/100 km
- ENERGY MOTORS
- 5 zvezdica na EURO NCAP testu
- MULTIMEDIJALNI EKLAN OSETLJIV NA DODIR

Renault preporučuje **elf**

DRIVE THE CHANGE

последњих година све више постаје доминантна. Рекламе за Кензо буде асоцијације на, сада већ наивне али очигледно не и превазиђене, графике МТВ шпика за емисије из тог периода. Ријана, док се пред папарацима шепури одевена у Кензо од главе до пете, неодољиво подсећа на Нену Чери у раним спотовима које смо са тог истог канала (одрастајући на овој коти Балкана) гледали на ЗК до подне. Чак и модни уредници магазина GQ, мушког Вога и Есквајера сви усликани како са својим урнебесно великим „кензо њу ера“ качкетима чекају да почне Кензо презентација на престижној смотри мушке моде Пити уомо у Фиренци, више изгледају као чланови бенда *Бисби Бојз* који кулирају пре наступа, него посленици најрелевантније мушке лајфстајл штампе.

Овакав омаж деведесетим, осим апсолутног поштовања за период у коме је Кензо Такада лично био некрунисани краљ париске претече хипстера, за Керол и Умберта има преовлађујуће личну ноту. Они су неразводни још од 1990. када су се упознали на Берклију, и не крију да још од тада инспирацију непогрешиво налазе у супкултури тинејџера који свако поподне троше у тржним центрима, џиновским чашама газираних напитака нездравих боја и серијама попут прве верзије Беверли Хилс. Али та њихова инспирација није ни банална ни „на прву лопту“, што најбоље показују резултати пројекта који их је довео на место креативних директора бренда Кензо - а то је бутик *Opening Ceremony*. Место које су отворили 2002. на међи Чајнатауна у Њујорку, замишљено је као тачка пресека култних брендова и свеже енергије. И заиста, брзински је овај бутик добио своју верну клијентелу која је свакодневно опседала ту шопинг дестинацију.

ИДЕНТИТЕТ Еклектичан микс људи који тамо купују, од пословично анорексичних глумица које желе да их сматрају модним иконама преко гуруа друштвених мрежа, па до прекаљених четрдесетогодишњих скејтера, створио је потенцијал да Керол и Умберто отворе продавнице *Opening Ceremony* у Лос Анђелесу, Лондону и Токију, оснују и истоимени бренд. У развоју имица комбиновали су класично знање из маркетинга које су стекли после фа-

култета (Керол је искуство стицала у швајцарском бренду Бали, а Умберто је радио за Барбери) са искреним обожавањем дизајна са свих меридијана. Но, упркос импресивном модном сивију, интересантно је питање како су баш њих одабрали да одреде нови креативни правац куће Кензо. И зашто, будући да та модна кућа није лоше стајала - са лукративним парфемским лиценцама и пређашњим дизајнер-

КРЕАТОРИ:
КЕРОЛ ЛИМ И
УМБЕРТО ЛЕОН

ПОВРАТАК СЕДАМДЕСЕТИХ

Поштовање за наслеђе са којим су се сусрели у овом ангажману, издвојило их је из масе креатора који покушавају да у улози креативног директора оживе модну кућу застарелог имица али не успевају, правећи револуцију уместо потребне еволуције. То поштовање огледа се у чињеници да је аутентичан идентитет свих оригиналних париских Кензо радњи остао нетакнут, да су се за снимање рекламне кампање обратили лудо талентованом Жан Пол Гуду који је за Кензо стварао невероватне фотографије средином осамдесетих, па су чак и вратили старо идејно решење *Jungle Jap* етикета са одевних предмета из седамдесетих.

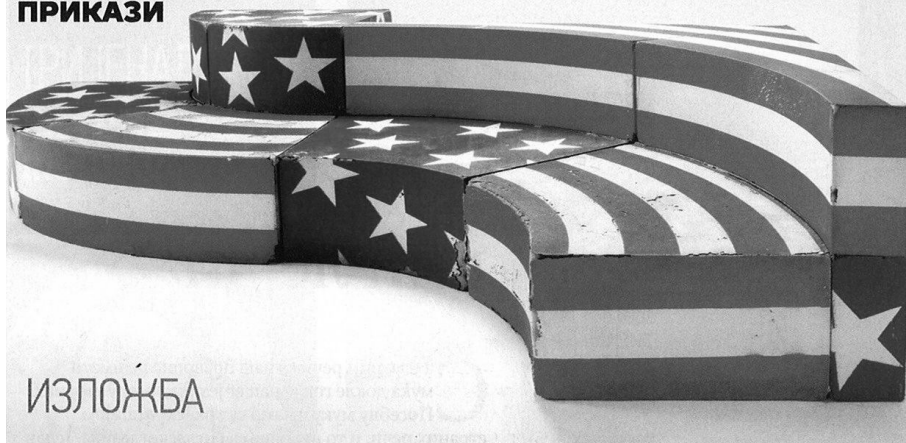
ским вођством шпанског креатора Антонија Мараса које је, упркос томе што тада Кензо није важно за тренд-мејкер бренд, годинама омогућавало нормално пословање?

Одговор: Стратегија LVMH Моët Hennessy Louis Vuitton, концерна који финансијски стоји иза многих луксузних брендова међу којима је и Кензо, јесте да се стално истражују савремени приступи грађењу имица и тржишној експанзији. Успешне и исплативе дизајнерске сарадње које спајају многе брендове масовне моде са тенденцијама ревијских модела оставиле су у портфолију LVMH неиспуњен потенцијал да се развија пријемчив Кензо стил створен да се носи на улицама великог града, а не само на модондским дешавањима. „Можда нећемо потписати уговор о колекцији Луј Витон за X&M као што су то урадили у Версаचेу, јер то не би било у духу тог нашег бренда, али то не значи да не можемо сами да створимо сличан модни феномен,“ резоновали су у LVMH и одлучили се за нетипичан азијско-амерички ривал Кенза. Јер та очигледна азијска веза дефинитивно постоји: Умберто је кинеског порекла, Керол је Корејка и они свакако инстинктивно разумеју креативни јапански принцип Кенза Такаде.

„Азијска веза је круцијална за наш рад, то нам је у крви,“ каже Умберто. „*Opening Ceremony* смо концепирали одушевљени посетом Хонгконгу. А и мени је мама пренела то типично азијатско фетишизирање тканине, па и даље проверавам колико је материјал мекан тако што га овлаш потрљам преко образа.“

Иако је инвентивно примењивање чешљаног памука у зимским колекцијама још један од мудрих дизајнерских постулата Кенза Такаде, који датира од *Jungle Jap* стилске фазе, Керол и Умберто нису одмах наишли на разумевање код оних који за Кензо раде деценијама. „Када смо први пут дошли у Кензо *штаб* са идејом да направимо тај „тигар дукс“, челници производње су одмахивали главом и гледали чудно јер никада пре нису имали шифру за тај артикал. Питали су нас да ли се нешто изгубило у преводу, да не мислимо случајно на џемпер“, сећа се Умберто. Срећом по модне фанове, дукс је стигао на тржиште. И ту ће остати запамћен.

ПРИКАЗИ

ИЗЛОЖБА

ДОГАЂАЈ:
ИЗЛОЖБА „POP
ART DESIGN“
МЕСТО: МУЗЕЈ
САВРЕМЕНЕ
УМЕТНОСТИ
СТОКХОЛМ

Између вулгарности и субверзивности

Много је тога већ речено и написано о вези између поп арта и дизајна, и много је изложби одржано на ту тему, али мало је њих тако свеобухватно као изложба *Pop art design* која је у току у Музеју савремене уметности у Стокхолму (Moderna Museet). Овај музеј има посебно место у историји поп арта, јер управо је овде овај правац представљен европској публици први пут кроз изложбу *American Pop Art - 106 forms of love and despair*, и управо је овде Енди Ворхол имао своју прву изложбу изван САД.

Као што назив сугерише, намера аутора је да укажу на везу између поп арта и дизајна, о којој је већ онолико речено. Осим очекиваних имена са америчке сцене, међу којима су Ворхол и Рој Лихтенштајн најочљивији, добар део простора посвећен је и европским уметницима, са поп сцене која је цветала и на западу Европе

током шездесетих година. Једно од најупечатљивијих места у том смислу свакако је чувени кауч од америчке заставе, ауторско дело италијанског Студија 65. Иако сав офуцан и излизан, он и данас функционише као политички активизам првог реда.

Изложба представља и занимљива дела шведских уметника као што су Мари-Луиз Екман, Ула Виген и Барбро Естлин. Ту су и женска имена поп арта као што су Џуди Чикаго, Кики Когелник и Џен Хејворт. Једно од забавнијих дела на изложби свакако је скулптура каубоја Џен Хејворт, која на веома духовит начин спаја свет адвертајзинга цигарета и политички активизам.

Од видео-радова ту је меланхолични и дивни рад *Broadway by Light* (1958) Вилијама Клајна, који прати модернистичка музика Мориса Ла Руа. Све оне слике Њујорка и Америке које су безброј пута преживаване у

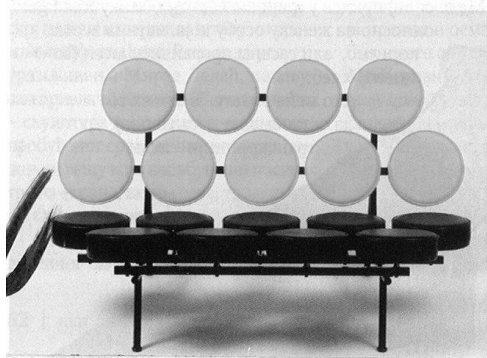
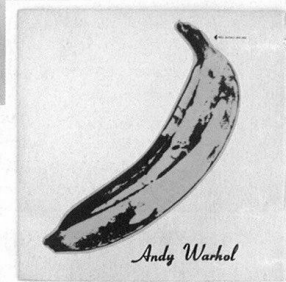
филмовима, спотовима и рекламама овде се претварају у врхунско уметничко дело. Не морате бити културолошки американофил и заљубљеник у NYC да би вам ово дело пружило непатворени визуелни ужитак.

Некад се „знао ред“: Уметност је била у музејима, а производи у изложбама. Поп арт је увидео уврнуту везу између вулгарности и субверзивности потрошачког лудила које је током 1960-их година било у замаху и претворно ту везу у уметност. Тако ми данас гледамо скулптуре у облику тостера, кауча и стоних лампи, док нам се из излога указују производи чији дизајн некад производи више визуелног ужитка него већи део актуелне уметничке продукције.

Ипак, уметност је ту да на првом месту указује, између осталог, и на то где се у овом тренутку крије ђаво. У том смислу је веома упечатљива скулптура *Молох* италијанског уметника Гаегана Пешеа, коју чини циновска стона лампа, која се злокобно надвија над главама посетилаца. Мислим да сам је и сањао те ноћи.

Колико је ова веза између поп арта и дизајна актуелна данас? Питајте ватрене фанове производа „Епла“ да ли је комерцијални дизајн уметност или не и нећете моћи да дођете до речи.

Милан Вукелић ■

Српкиња је скучена и стално мора да диже главо свог Србина макар и лажима да је најбољи, да се уклопи у његова маштања, без превише самоуношења

кредитован сопственим признањем а никад никог није волео". Па ни ну Немицу, с којом је провео више 20 година, у „три брака, првом, по-дјем и никад више“, пуном разу-вања у свим областима, али без јед-„волим те“. „Каква љубав, па мене едино искрено волела моја мајка“, ке готово пркосно. Међутим, тро-ишња пракса у свингер-бизнису је а своје, па је Мики постао експерт-сихологију Срба оличену у креве-„Србин 'оће туђе, ал' не да своје, га та љубомора 'пали' кад види ју жен(иц)у у туђем загрљају“ ласки образлаже. Она, ако је мудра, ће како да опет ободри фантазију човека, шапутањем на јастуку о љима минулих несташлука. На-„ све је ипак подређено тзв. „нор-ном“, класичном мушкарцу јер је уб забрањен приступ „гејевима“, су лезбејске игре пожељне, као дивне и чисте“.

ЈОДА „Нема лепшег и нежнијег утпа него између две жене“, „кез“ Микијевом лицу показује да, док даје“, замишља апострофирану у. Даме су на добитку ако потре-

ВОДИЧ КРОЗ СВИНГЕРАЈ: ОД ИБАРСКЕ МАГИСТРАЛЕ ДО НАЛИНТИМНИЈИХ КУТАКА

бују више партнера, што није редак случај, јер „шта један мушкарац може да приушти једној жени, поготову ако се напије“, „логички“ је аргумент који не тражи више доказа, већ подмирење „неправде“. Српкиња је, с друге стране, скучена и стално мора да диже его свог Србина макар и лажима да је најбољи, и да се уклопи у његова маштања, без превише самоуношења. „Тако се једна чланица стискала, није смела да покаже колико јој прија, али је на крају морала да ухвати свог неочекивано доброг партнера за гузу“, Мики смешком казује да је он „за слободу жена“ и доследност геслу „ако је она срећна, и ја сам“.

Жени у прилог иде и правило да она бира с ким ће и како ће, а обома да нема притиска, те да се све одвија спонтано, иако газда има једно звонце којим понекад прекида одужен разговор у предворју храма Ероса. Некад ни звонце не помаже да се са речи крене на дело, и то у ситуацијама кад будући љубавници, из ко зна ког разлога, не „легну“ једни другим (што се десило само три пута у историји овог свингер клуба). Постоје ноћи брзинске акције, без много увертире, кад није нужно да Мики ствара штимунг прикладним шалама, али и оних када газда чека до три сата, а онда затвори капију, тужнији што није дошло „до љубави“, него што је остао без зараде.

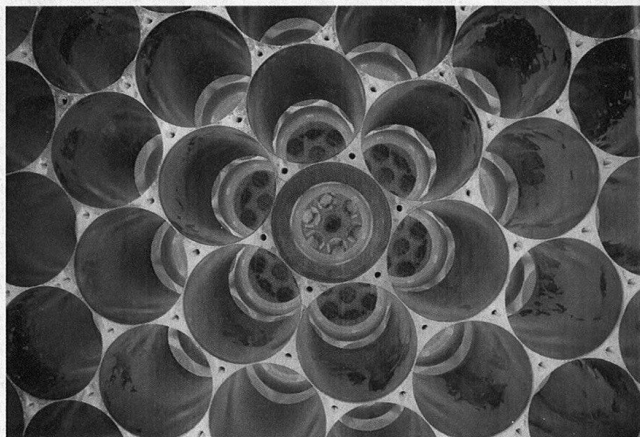
По томе се, каже, разликује од „колега“ из престонице активних у два клуба (Sra Intimo Lifestyles и Egal), јер му је битан општи ужитак, и нимало му није стало „ко ће с ким да заврши“, док у престоници, по његовом уверењу „ВИП парови одређују распоред и редослед“. Овде нема ни дрес-кода (секси одећа и слично), јер се унапред зна ко је зашто дошао, па нема непотребног „фолирања“, везаног за велерад. Мики, тврди, може и хоће да испуни сваку жељу, што је и могуће уз велики елан и добру организацију. И најстарије правило „јеврејске школе“, на коју се често позива – дискрецију.

Зато нас домаћин бираним речима испраћа кад на пространи паркинг покрај знака за клуб стиге први аутомобил, али, ако ли, тајним средствима, уђемо у интиму његових гостију, Мики може, како наговештава, бити „и опасан“. Умеће ћутања му је (поред „закона“ да у клуб не прима проститутке, малолетнице и гејеве) донело добру репутацију и отклонило проблеме са полицијом, која ту никад није банула, али је „шпијунирала“. Нико се ни од комшија не жали, јер „док они раде, њега нема, а увече спавају“, удаљени бар 300 метара од понекад и попришта крикова. „Овде свако може да вришти колико воли“, задовољан је газда, немаран према чињеници да га комшилук не сматра „баш тачним“.

Нека свако ради шта му драго, док не угрожава другога, закључује Мики који своје право на избор и приватност штити тзв. „шумадијским гостопримством“ - секирчетом на улазу.

НАУКА У 2015.

Поглед према неким од будућих великих прича године

Снимак пресека Луксовог детектора направљен током изградње

ФИЗИКА

LHC се поново укључује

У пролеће ове године научници у ЦЕРН крај Женеве још једном ће покренути Велики хадронски сударач. Пошто је овај акцелератор открио Хигзов бозон, угашен је 2013. године ради одржавања и доградње. Када ускоро поново почне да ради LHC ће имати двоструко већу енергију, што ће научницима омогућити да детаљније испитају тек откривеног „хигза“ и да можда расветле друге тајне као што је тамна материја.

Лов на тамну материју

Током ове године нешто светла на тамну материју бацаће и LUX (Large underground xenon experiment), смештен километар и по испод површине земље у напуштеном руднику у Јужној Дакоти (САД). LUX има

резервоар напуњен са 370 килограма течног ксенона. Циљ је да се открије судар ксенонових језгара и „масивних честица слабе интеракције“ – такозваних WIMPs. Ради се о хипотетичкој врсти честица која се сматра за једног од главних кандидата да може да буде честица тамне материје ■

ТЕХНОЛОГИЈА

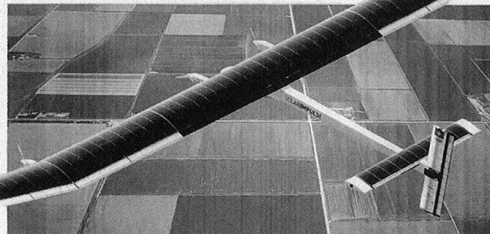
Аутомобили на водонични погон у продаји

Игледа да ће ова година бити година водоничних аутомобила. Током наредних дванаест месеци имаћемо прилику да видимо Тојотин „mirai“, Хондин „FCX Clarity“ и Хјундајиев „ix 35“ – прве моделе аутомобила који ће користити водоничне горивне ћелије за погон. Наравно, да би овакви аутомобили могли да освоје тржиште биће неопходно да се изгради мрежа посебних пумпних станица.

Да ли је Тојотин „mirai“ будућност аутомобилског превоза?

Авионом на соларни погон на пут око света

„Solar impulse“ – лет на погон Сунца

Још један првенац, када се ради о превозу помоћу другачије врсте погонске енергије, појавиће се ове године. Швајцарски стручњаци намеравају да 2015. године облете свет у авиону чије ће елисе окретати енергија прикупљена у соларним батеријама смештеним на крилима авиона. У марту

ова група, предвођена психијатром и пилотом Бертрандом Пикаром и техничарем Андреом Боршбергом, намерава да из Абу Дабија крене на пут око света. Њихов „solar impulse“ требало би да оконча свој 35.000 километара дуг лет око планете у јулу ове године ■

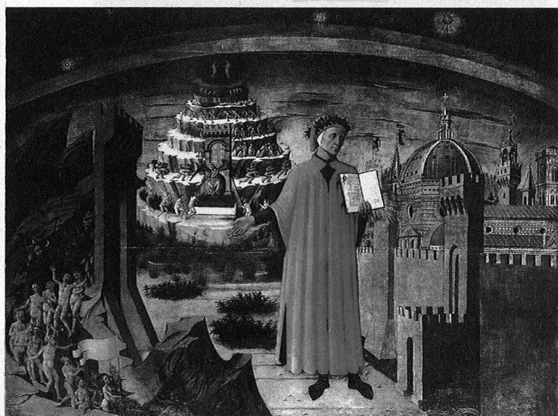
ГРЕШНИЦИ У ДЕВЕТ КРУГОВА

Како изгледа пакао у Дантеовом делу „Божанствена комедија“?
МИЛЕНКО АПАТИН

Песник Данте Алигијери (1265–1321) у првом лицу описује свој пут кроз три света мртвих: Пакао, Чистилиште и Рај. Водич кроз пакао и чистилиште му је латински песник

Једна од илустрација Дантеове „Божанствене комедије“

Вергилије, а кроз рај Беатриче Портинари и Свети Бернард. Поема почиње тако што се аутор изгуби у мрачној шуми и бива нападнут од алегоричких сила таме и духовне невоље – прво га напада пантер (пожуда), потом лав (охолост) и на крају вучица (похлепа). Данте спасава Вергилије који га води кроз девет кругова пакла. Пакао се налази унутар Земље и има облик огромног лева са девет кругова, сваки од њих је мањи од претходнога и представља све веће зло, с врхунцем у средишту (на дну) где је сатана. Сваки круг је намењен различитим грешницима: 1. некрштени али невини људи, 2. похотљивци, 3. прождрљивци, 4. шкртице и расипници, 5. срдити, 6. јеретици, 7. насилници, 8. лажови (у које су убројани подводачи, заводници, ласкавци, врачевци, чаробњаци, варалице, лицемери, лопови, зли саветници, кројачи неслоге и кривотворитељи) и 9. издајници (деле се на издајнике родбине, отаџбине, гостију и добротвора) ■

Факсимел наслов првих новина

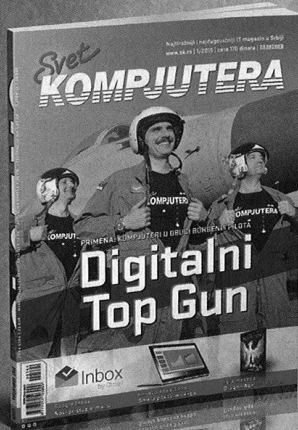
НОВИНЕ С МАЛО НОВИНА

Када су се појавиле прве новине и како су се звале?
ДУШАН ПЕТРОВИЋ
Крагујевац

Прве новине одштампане су четком 1605. године у Стразбуру, да у Светом римском царству немалог народа. Штампало их је Јоханус ролус, и звале су се „Relation a Fürnemen und gedenckwürdigen Historien“. Раније се сматрало да су новине штампане 1609. године, али је после открића из средине осамдесетих, у Архиву Стразбура, коначно утврђено да је у питању 1605. година, што се сматра датумом рођених новина. Ове новине састојале су се од вести, разних богоугодних савета цркних и световних власти, све до неколико огласа, од којих је и плаћено штампање

Najtiražniji i najdugovečniji IT magazin u Srbiji

Na kioscima svakog prvog u mesecu

www.sk.rs

Dragon Age: Inquisition

Ово је била прилично масна и сласна година за играчку сцену на ПС-ју. Као срећни прасици валјали смо се у хранљивој пулпи наслова, кликући, грочући и игнорисајући омене о почетку Трећег светског рата. Година је била посебно родна за RPG жанр који је обogaчен лепотам као што су *Dark Souls II*, *Divinity: Original Sin*, *Wasteland 2*, *Legend of Grimrock 2*, *Lords of the Fallen*, *Risen 3*, *The Banner Saga*... Има ли смисла тражити погачу преко хлеба, kajмак преко урнебеса, попару преко цичваре?

Има! Наš slogan је DAJ, DAJ, DAJ, а Electronic Arts је дао, то јест продао финални гром у овогодишњој RPG олуји. *Dragon Age: Inquisition* је игра неупоредива с претходним наставком за који ни данас не могу да преžалим што сам га оценио са 80. Trenутак слабости, ментални шкрпач узрокovan неверicom да Bioware може толико да зглајзне или нешто треће, али сад је готово. Са одличним трећим делом, EA и Bioware су испрали срамоту сипљиве двојке и креирали наслов који је прилично озбиљан кандидат за неки од топ пет избора на крају године.

По питању квантитета садржаја, сумње у његову позицију на топ-листи не постоје – *Dragon Age: Inquisition* је fantasy RPG у који је developer ставио све што постоји! Ово је игра која у себи садржи сто ил више са-

ти single-player материјала, буквално је двоstrуко садржајнија од *Divinity: Original Sin*, досадашњег шампиона 2014. у сфери количине. Од овог вишка може да вас заболити глава, посебно ако сте растрзани између посла и десет других игара које чекају да их завршите, све пиштећи из гнезда и истежући своје вратике.

Umesto простorne сведености Kirkwalle и околине из претходне игре, *Inquisition* се распиштолјио на две комплетне краљевине, Orlais и Ferelden. I прича је заснована

на grandioznijem konceptu од sage о породици zahvaenoј ratom – iако је непосредно vezana за finale двојке, veoma brzo nadраста ograničeni sukob između magova i templara, а залог, као и много пута у историји Bioware RPG-ova, postaje sudbina sveta. Vaš junak или junakinja, koga

ćete satima kreirati пре upуtanja у igру koristeći najdetaljniji character creation sistem у svemiru, uklet је или blagosloven sposobnošću да zatvara magijske riftove koji cepaju tanku barijeru između našeg sveta i fa-dea, volšebne dimenzije prepune demonima koji kroz te rupe kulјaju napolје. Urgentan problem zelenih interdimenzionih riftova uzrokuje posezanje за starim templarskim kodeksom koji predviđa formiranje inkvizitorskog reda radi dovođenja sveta у normalu у slučaju apokaliptičnih kriza poput ove...

Detaljnije о овој temi у rubrici Svet igara i još mnogo toga у novom Svetu komputera...

НИ СКОК

чини да виртуелни предмети ише не могу да се разликују од стварних. Ускоро би једини оказатељ да неки предмет ије стваран могло да буде то што би његова сенка згледала неприродно. Овај ређај толико обећава да ерујемо да би могао да остане такмац „Фејсбуком“ „Јукулус рифту“ и „Сонијевом“ „Пројекту Морфеј“. Ипак, могао и да има и практичнију рриму у свакодневним

Вероватно због његовог имена и угледа „Меџик лип“ је прикупио већ више од 450 милиона евра почетног капитала – између осталих, капитал за пројекат дао је и „Квалком“ који прави чипове за „Гугл“ и произвођаче паметних телефона.

Упркос звучним именима и великом капиталу, људи из „Меџик липа“ и даље успевају да свој уређај држе под велом тајне, одбијају да

Меџик лип“ опонаша начин на који се ветлост одбија од стварних предмета, тако а ћете ускоро моћи да посматрате морске оњиће који се играју по вашој дневној соби

ословима. Предузеће је послало стручњаке за развој пликација за оперативни истем „Андроид“ и оне који се аве 3Д играма, што нам звори о томе да ће уређај оћи да се користи и уз одршку мобилног телефона и аблет-рачунара.

Да би се ова технологија развила на прави начин биће потребни и стручњаци а алгоритме из области зачунарског вида“ – области ештатке интелигенције која се иче препознавања водимензионалних и родимензионалних објеката, -удских лица... На срећу, послен је водећи светски тручњак у овој области, Гари радски, човек који је створио иблиотеку коју користи највећи рој развојних инжењера.

дају интервјуе, а још нема ни прототипа који би био приказан јавности. Како ће све ово изгледати када једном стигне у продавнице? Веџтајн сматра да ће у питању бити уређај с интегрисаном камером и екраном и да ће, на пример, подсећати на обичне наочаре.

„Сигурно је да ће нам пружити искуство потпуно различито од онога што смо до сада имали прилике да видимо“, каже овај стручњак. Све у свему, све упућује на то да се ради о уређају примеренијем неком научнофантастичном филму него нечему што бисмо могли да очекујемо да видимо на улици, али се чини да ће овај „магични технолошки скок“ ипак постати део наше (допуњене) стварности ■

С. Н.

ГЛАВНИ
АБАВНИК
3. 1. 2015.

ДОБРА ВЕСТ

Интернет у сваком кутку планете

Елон Маск, оснивач предузећа „Пеј пал“, „Тесла“ и „Спејс-икс“ разматра лансирање 700 сателита у свемир, не би ли на тај начин свим људима на планети обезбедио приступ Интернету. „Гугл“ је имао сличан план када је покренуо свој „Пројекат Лун“ који је подразумевао стварање мреже коришћењем балона који лете на великим висинама. „Фејсбук“ такође има план да створи светску интернет- мрежу, али уз помоћ огромних беспилотних летелица. У сваком случају, чини се да је свеопшта доступност интернета постала питање тренутка ■

ЛОША ВЕСТ

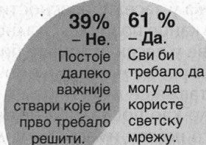
„Инсекам“

Појавио се нови сајт који скреће пажњу на пропусте у безбедности када су веб- камере у питању. Сајт „Инсекам“ приказује снимке уживо с камера које су спојене на интернет-мрежу, чији власници нису променили унапред одређено корисничко име и лозинку. На овом сајту можете да „шпијунирате“ више од 73.000 просторија у којима се налазе „рањиве“ веб-камере, а аутори се надају да ће на тај начин подстаћи кориснике да заштите своје уређаје и приватност ■

АНКЕТА

ДА ЛИ ПРИСТУП ИНТЕРНЕТУ СПАДА У ОСНОВНА ЉУДСКА ПРАВА?

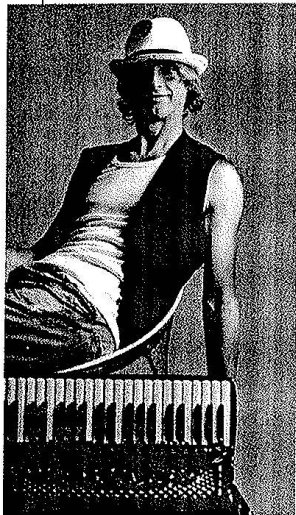
шездесет један

Panorama

Tri pitanja za... Miška Plavog

Uigrani trio, koji čine Milivoje Petrović, alias Miško Plavi, Vasil Hadžimanov i Srđan Dunkić Džoni, priredio je Beogradanima žurku za pamćenje. Ni baksuzni petak 13. nije omeo publiku da uživa na koncertu pod nazivom 'Music Around the World', a Miško Plavi je otkrio da ga sviranje sa drugom dvojicom muzičara podseća na vožnju sportskog automobila.

- Ovo nije prvobitna postavka benda 'Miško Plavi trio'. Sa prvim sam u Japanu 2008. održao seriju koncerata pod nazivom 'Serbia Passion'. Imali smo deset

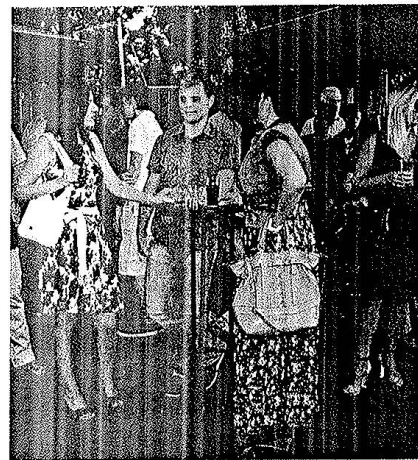
nastupa u deset najvećih gradova i tri godine kasnije bili pozvani na novu turneju. Međutim, niko od muzičara iz prve postavke nije bio u mogućnosti da krene sa mnom, te sam bio prinuđen da formiram novi, sadašnji sastav. Zbog cunamija i radijacije ugovoreni koncerti su otkazani, ali trio je ostao. Svirati sa njima, vrhunskim muzičarima, slično je osećaju koji se javlja dok vozite neki dobar sportski auto. Širom sveta nastupate i samostalno, i sa bendom: Šta vam više leži i koja publika je zahtevnija, naša ili svetska?

- Kad sviram sa grupom, na binu izlazim sa osećajem zadovoljstva, a kad sam sam, sa osećajem teskobe i treme, koji se tokom koncerta obično pretvori u zadovoljstvo. Publika svuda slično reaguje, ali japanska kultura je na višem nivou. Tamo nema žamora dok traje nastup, niti šanse da nekom zazvoni mobilni. Osim toga, tamo ne predstavljam samo svoju malenkost već i zemlju odakle dolazim, a to mi daje posebnu energiju. Ove godine ću trinaesti put imati turneju po Japanu, i za nju sam se dugo i mukotrpno spremao.

Ranije ste svirali električnu gitaru i bas, danas uglavnom harmoniku. Zašto baš taj instrument?:

- Električnu gitaru i bas svirao sam na hiljadu koncerata, dugo godina, a onda se slučajno vratio prvom instrumentu s kojim sam kao klinac ušao u muziku - harmonici. U zrelim godinama brzo sam uvideo bogatstvo i plemenitost tog instrumenta, te sam mnogo vremena posvetio vežbanju. Tako sam i uspeo da napravim svoju japansku priču. Ipak, uvek se štrećnem kad uz svoje ime pročitam - harmonikaš. Pobuni se gitarista u meni.

(Jelena Milinčić/Gloria press)

Novi ško početak

Koncert u okviru ekonomске škole gimnazije 'Dr Cukić' iz Beograda svečano je obilježio početak nove školske godine, zajedno sa roditeljima i učenicima. Prigodno je pozdravila J. Frančić, direktorica gimnazije, koja je istakla da je ovo samo prvo poverenje koje će dobiti između profesora i roditelja osvojenjem nepromenjenog

Mogla bih da kupim nešto na sajmu?!

Elektronika za kućnu zabavu računari | telefoni tableti | foto oprema kuhinjski aparati | bela tehnika | aparati za negu tela i još mnogo toga

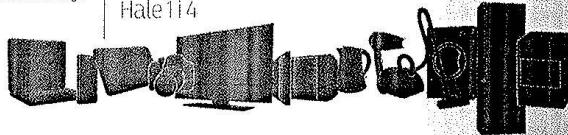
Najnovija svetska tehnologija u Beogradu

Sajam računara potrošačke elektronike i kućnih aparata

cezha Sajam

www.cezha.rs

BEOGRADSKI SAJAM od 26. do 29.09. Hale 1 i 4

pantolonama nose se sa širim pojasevima, koji su ova- ga proleća doživeli povratak na modnu scenu.

Dizajner Narciso Rodriguez imao je nešto drugači- je ideje. Iako njegova kolekcija na prvi pogled izgle- da muskuline i androgeno, metalik tonovi, slojevi, zaobljene ivice i fino sečena čipka otkrivaju dozu ženstvenosti i šika. Kolekcija je čistih linija, kvadrat- no sečenih materijala i relativno ravnih oblika. On se poigravao asimetrijom i dužinama sakoa koji prela- ze preko suknje. Najveću pažnju privukla je šorts- sukinja, izuzetno nosiv i praktičan komad koji nagi- nje da postane must have sledećeg proleća.

MM6 brend, proizašao iz modne kuće "Maison Martin Margiela" predstavlja sporty i mladalačku minimalističku liniju sa opuštenim monohromat- skim siluetama: U osnovi kolekcije su crna i bela boja obogaćene toplim narandžastim i pink tonovi- ma. Jaknice u kombinaciji sa midi haljinama i ap- straktni printovi daju joj dozu ozbiljnosti.

Brend DKNY predstavio je kolekciju u duhu proslave dvadesetpetogodišnjice postojanja, što je zaista veliki uspeh u svetu mode. Kako je brend namenjen high street stilu, komadi su izgledali sveže, mladalački i tako njujorški. Delove najboljih komada nastalih tokom 25 godina utkali su u kolekciju koja je obilovala pastelnim koloritom, printom i čuvenim logom DKNY. Kombinezoni od teksasa predstavljeni su uz sportski aksesoar, a najviše pažnje izazvale su haljine, kaputici i blejze- ri-krojeni od materijala za izradu ronilačkih odelu.

Futuristička elegancija

Parabal Gurung svojom kolekcijom slavi žen- stvenost, a za nju koristi savremene materijale i fu- turistički aksesoar. Inspirisan pedesetima prošlog veka, pronašao je prostora da u kolekciji predstavi sporty i couture komade sa dozom šika i opasnosti. Najveći deo zauzimaju midi suknje sa visokim strukom obogaćene naborima, kao i blejzeri od sjajnog satena i bojene svile. Razigrani printovi našli su se na bomber jaknama i high street dukse- vima, dok su pravo zavirivanje u budućnost bile haljine koje na leđima imaju kopčanje od providne plastike koja se našla i na obući. Modeli su bili osveženi pastelnim make-upom i interesantnim geometrijskim nakitom za ušnu školjku.

Na reviji dizajnera Džejsona Vua imali smo pri- liku da vidimo nesvakidašnji sklad estetike i aktuel- nog trenda, ovoga puta oličenu kroz sjaj i šljokice. Bluze, rolke i haljine od providnih materijala pred- stavljene su sa oversized bajkerskim jaknama dok su blejzeri, košulje i mantili ravnih muških krojeva za- činjeni obucom u vidu ravnih rimljanki i klač tor- bica. I sve to u nijansama sive, srebrne, crne i bež boje. Nesvakidašnji spoj kreacija za dnevne vari- jante i glamuroznih večernjih haljina daje sofisti- ciranu i šik notu, na koju smo navikli kada je rad ovog dizajnera u pitanju.

Kolekcija "Marc" modne kuće "Marc Ja- cobs" u prvom planu prikazuje neobične prin- tove koji podsećaju na stil šezdesetih. Polka dot, geometrijski oblici kao i neobične linije koje je nazvao radio-talasima prisutne su na cigaret pantolonama i košuljama, kako žen- skim tako i muškim. Ipak najviše pažnje privukli su kombinezoni od satena visokog sjaja. Primesa metalik tonova je i na akse- soaru i obući, dok je kolekcija pretežno u pastelnom koloritu. Detalji poput ranfli na pantolonama, maramama i širokim poja- sevima uglavnom su od satena.

Glamur zauvek

Ako iko poznaje žensku siluetu to je onda Zak Posen. Čini se da je ovoga puta

Brend DKNY prikazao je kolekciju u duhu proslave dvadesetpetogodišnjice postojanja, što je zaista veliki uspeh u svetu mode

Foto: Sipa/ILP (22)

66

Piše: **Sara Ostojić**
Foto: **Marina Lukić**

Mlada pevačica Nevena Božović (19) ni kao devojčica nije volela da jede meso, a da postane vegetarijanka definitivno je odlučila u dobu kad mnogi i ne znaju šta ta reč znači - sa samo 13 godina.

- Tu odluku sam donela samostalno, posle učešća na Dečjoj pesmi Evrovizije 2007. u Holandiji. Tamo mi se nimalo nije dopadala hrana, pa sam po povratku mami svečano objavila: "Ja sam od danas vegetarijanka". Odgovorila mi je: "Dobro, videćemo" - priseca se muzičarka: svojih "bezmesnih" početaka i dodaje da joj takav način ishrane izuzetno prija.

U njenoj porodici uglavnom kuva mama, a u Neveninim vegetarijanskim obrocima uživaju i roditelji. Često "čalabrcnu" nešto sa njenog menija.

- U kući se svi poprilično zdravo hranimo, tako da i mama i tata vole da jedu isto što i ja. Oni izuzetno vode računa šta pripremaju, pa na našoj trpezi uvek ima mnogo voća i povrća.

Ova studentkinja Fakulteta muzičke umetnosti u Beogradu sad često sama sebi sprema hranu, pa je zato usavršila sopstvene kuhinjske sposobnosti.

- Umem da kuvam, pripremam razna jela sa dosta povrća i, naravno, rižoto koji obožavam - priznaje devojka javnosti najpoznatija po sjajnom učešću u TV šouu "Prvi glas Srbije".

Za razliku od većine studenata, ne pije energetske napitke kad sprema ispite. Ukoliko se uopšte desi da uči noću, što izbegava, eventualno popije kafu. I to tursku, kojoj inače nije sklona.

- Kad oglednim na fakultetu, onda otrčim do nekog marketa ili restoranačića koji ima gotova jela pa poje-

dem neku salatu ili voćku. Uvek se snadem. A hranu iz studentske menze nisam nikad probala i to iz samo jednog razloga: nemaju vegetarijanski meni.

Nevena priznaje da je pomalo izbirljiva i da ne može da jede baš svačiju kuhinju, a da joj je omiljena, naravno, mamina.

- Pored njene, obožavam i sve što sprema moje tetke, babe i strine, zato što pripremaju hranu koju ja volim. Nemam želju čak ni da probam nešto nepoznato, pa verovatno zbog toga i nisam nikad ništa grozno okusila. U tome nemam nikakva iskustva. Uz to, volim da mi ono što jedem bude estetski lepo, da "prija oku". U suprotnom, neću ga ni okusiti.

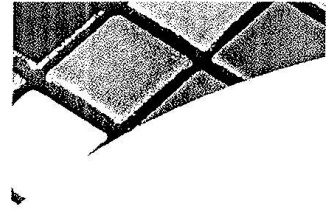
U beogradskom stanu, koji Nevena zove "kuti-jica", kuhinja je crvene boje, a u dizajnu joj je pomogla mama, po profesiji arhitekta.

- Zapravo, ceo stan mi je crven, baš pravi studentski. Mama mi ga je sredila tako da svaki ćošak ima neku svrhu. A s obzirom na to da sam studentkinja, ne moram da imam pun frižider. Ne mogu reći ni da u mom frižideru uvek imam neku obaveznu namirnicu, u njemu najčešće nemam čak ni vodu. Mada, volim da uvek u kući imam med. Naravno, i u mom studentskom stanu, kao i kod bake, imam omiljenu šolju iz koje pijem.

Pevačica ne konsultuje kuvar, ali zato gleda kuhinjske emisije. A svog kuhinjskog favorita čak je i upoznala.

- Holandskog kuvara Rudolfa van Vina sreća sam u emisiji kod Ivana Ivanovića. Inače, mnogo uživam da ga gledam, a ono što on pravi izgleda izuzetno ukusno, posebno kolači. Kad se ja dohvatim varjače, ne koristim recepte, radije eksperimentišem. A kuvanje sam naučila od roditelja tako što sam gledala kako oni to rade. Interesovala sam se i zapitkivala. A i želela sam da im pomažem.

Ne bi joj smetalo ukoliko joj dečko ne bi bio

Potaž od povrća

Sastojci: po 20 g crvenog luka, šargarepa, paprike, pečuraka, tikvica, 1,2 dl belog vina, 30 g krompira, 1-2 dl mleka

Priprema: Sitno seckani luk i šargarepu propržiti u loncu, dodati ostalo iseckano povrće, uliti belo vino i dinsirati dok ono ne ispari. Zatim dodati vodu i začine pa kuvati dvadesetak minuta. Pred sam kraj dodati krompir skuvan na mleku. Gotovo jelo izblendati i servirati. Dekorirati neutralnom pavlakom.

Rižoto od povrća

Sastojci: 200 g pirinča, 50 g patlidžana, 50 g tikvica, 50 g pečuraka, 50 g paprika, po 1/2 šoljica belog i crvenog luka, 50 g šargarepa, 20 g mrkvice, po veza svežeg bosiljka i persuna

Priprema: Sitno seckano povrće propržiti na maslinovom ulju i belom luk. Dodati pirinac, zatim naltiti supom od povrća, začiniti i kuvati od 12 do 15 minuta. Servirati u dubokom tanjiru.

